

640.719

A BUDAPESTI
KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁNAK
HUSZONÖT ÉVES TÖRTÉNETE

1866—1891.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

IRTA

TORDAI KÁDÁR KÁLMÁN

TITKÁR.

Országos Széchényi Könyvtár

II. KIADÁS.

Ára 1 frt.

KAPHATÓ A BUDAPESTI KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁBAN
GIZELLA-TÉR 2. SZÁM.

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1891.

~~Hungary.~~

~~3014f.~~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A BUDAPESTI
KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁNAK
HUSZONÖT ÉVES TÖRTÉNETE

1866—1891.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

IRTA

TORDAI KÁDÁR KÁLMÁN

TITKÁR.

II. KIADÁS.

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1891.

~~h
2017~~

640.719

2014

TEKINTETES
SZÁVOSZT ALPHONS

URNAK,

NAGYKERESKEDŐ, TŐZSDETANÁCSOS,
A BUDAPESTI KERESK. IFJAK TÁRSULATA NAGYÉRDEMŰ ELNÖKÉNEK,
A KERESKEDŐ IFJUSÁG ÓSZINTE BARÁTJÁNAK
ÉS A MAGYAR KERESKEDELEM FÁRADHATLAN BAJNOKÁNAK

TISZTELETE JELÉÜL AJÁNLIJA

A SZERZŐ.

A magyar nemzeti múzeumnak.

Budapest, 1881. nov. 24-én

—tisztelettel,

Tordaikádárkán

TARTALOM.

	Lapszám
Előszó	7
Bevezetés	9
I. Az alapítás	11
II. Az alakuló első közgyűlés	19
III. Tagsági névjegyzék, 1866	23
IV. 25 év	30
V. Adalékok :	
A) A kereskedő-íjak társulatának nevezetesebb alkotásai ..	134
B) Irodalmi tevékenység. A társulat kiadásában megjelent munkák	135
C) Alapítványok. Pályadíjak. Jótékonyosság ..	136
D) A társulat, mint egyesületek és intézetek tagja ..	137
E) Vagyon-mérlegek végösszegei, 1866—1891 ..	137
F) Tagsági mozgalom, 1866—1891 ..	138
G) Közgyűlések és választmányi ülések ..	139
H) Tiszteletbeli tagok, időszerinti sorrendben, 1866—1890 ..	140
I) A négy igazgatóság névjegyzéke, 1888—1891 ..	141
VI. A társulat Nestorai, 1866—1891 ..	143
VII. Az alapszabályok :	
A) Az átalakulások vázlatos ismertetése ..	144
B) A társulat első alapszabályai, 1866 ..	149
C) A társulat ötödik, ma is érvényben lévő, alapszabályai, 1888	161
VIII. A társulat szervezete, 1866 és 1891 ..	177
IX. Tisztikar és választmány, 1867—1891 ..	182
X. Pénzügyek ..	190
XI. Esti szaktanfolyam ..	233
XII. Helyeszközlő osztály ..	248
XIII. Felolvasások ..	251
XIV. Könyvtár ..	255
XV. Tagsági névjegyzék, 1891 ..	259
XVI. Zárszó ..	270

Előszó.

Az igazgató-választmány 1890. évi december hó 10-én tartott ülésén elhatározta, hogy megiratja a társulat huszonöt éves történetét.

Engem ért a kitüntetés, ez iránt megbízást nyerhetni. Midőn azonban a választmány elhatározásáról, az elnökség útján, csak f. é. márczius hó 25-én vettem értesülést, komoly aggályaim támadtak, mert alig hihettem, hogy a rendelkezésemre álló néhány hó alatt ily munkát megírnom sikerüljön. És mégis, habozás nélkül és készséggel fogadtam el e megbízást; mert teljes odaadással ez úton is szolgálni óhajtam azon magasztos eszméket, a melyeket e társulat képvisel. Megkísérlettem tehát leküzdeni minden akadályt, hogy a negyedszázados ünnepen hű tükrét nyujthassam a társulat eseményekben gazdag multjának, működésének és hatásának.

És íme, ezen — jelenleg még társ nélkül álló, úttörő — munka elkészült. Megírtam e társulat szép multjának történelmét, hogy tudomást vegyen arról az egész magyar kereskedelem. Hadd hirdessék szerény sorai a *Kereskedő ifjak társulatának* küzdelemteljes, de dicsőséges multját és azon szent elveket, melyeket követett és követni fog.

Ünnepélyes kijelentéseket örökit meg e mű, a kereskedő ifjúság erős elhatározását: munka, tudás és hazafiság

által fejleszteni nagygyá és hatalmassá Magyarország kereskedelmét.

Végül meg kell jegyeznem, hogy kútforrásokul felhasználtam a társulat egész levéltárát, összes választmányi és közgyűlési jegyzőkönyveit, az évkönyveket, a *Körlevél* tizenegy évfolyamát, az esti tanfolyam értesítőit, eredeti okmányokat, leveleket és pénztári könyveket. Ítéletemnek alapja azon meggyőződés, a melyet — menten bármely irányból jöhető befolyástól — szigorúan a tények s ezek részleteinek lelkiismeretes mérlegeléséből és hatodfél évi személyes tapasztalatokból merittem.

Ha azon tudat juthatna osztályrészemül, hogy e munkával némi szolgálatot tettem legyen a magyar kereskedelemnek: ez lenne fáradozásomnak legszebb jutalma.

Budapesten, 1891. év szeptember havában.

Országos Széchényi Könyvtár

Tordai Kádár Kálmán.

Bevezetés.

Az 1865-ik év húsvét napját örökemlékezetessé teszi azon magasztos cikk, a melyet hazánk bölcse, Deák Ferencz intézett a magyar nemzethez. Megértette azt a nemzet és meg mindazok, a kiket illetett. A későbbi kor történetirója lesz hivatva méltó bírálatot mondani azon nagy munka felett, a melynek inspiratora e jeles honfű s a melynek eredménye egy visszavívott alkotmány, a melynek keretében az összes nemzeti erők közreműködésével egy nyomorban sínylődött, leigázott, megszegényített nép — századok mulasztásait pótolva, alig egy emberöltő után belép az európai művelt nemzetek sorába és jóléte, szabadsága és függetlensége tudatában mond hálát a Gondviselésnek.

Mi kétség benne, a létérti küzdelem s a jogtalan járom lerázása annyira igénybe vesznek egy nemzetet, hogy vajmi kevés kilátás nyílhatik részére előkészíthetni vagy éppen elérni egy jobb jövőt.

A magyar nép szomorú sorsa volt az, hogy századokon át sérelmi harczot folytatott és ebben merítette ki legjobb ereit. De beköszöntvén a rabbilincseket széttördelő nagy franczia forradalom, új irányt szab ez és magasztos eszményeket jelöl ki e földrésznépeinek. Ez új irány, ez eszmények — sasszárnyakon jutnak el ide is, a hol a kelet kezdődik, hogy mint mindenütt, úgy itt is tetre ébreszszék a nemzetet. Az eszme utat tör, a munka megkezdve már — nem vér, de a rohamos átalakulás jelzé, hogy a nemzet forradalmat él. Vér nélküli forradalomban üli diadalát a legszentebb népjog és termi fenséges gyümölcseit: szabadság, testvériség, egyenlőség!

De alig valánk a kezdet kezdetén s ím, az ármány hydrafeje már is felbukkan. Megirigyelték tőlünk a reményt, melyet szabad nemzet munkája biztosít. A mi azután történt — minden magyar tudja jól. Tudja az egész világ, mert azóta kezdék becsülni nem-

zetünk. De a sir oly nagy volt s mélysége oly iszonyú, hogy a nemzetet, mely belétemetkezék — a népek már csak emlékét tisztelék.

Sötét rideg sir, meg fogsz-e nyilni valaha, lövel-e még oda az ébredés, a szabadság, a feltámadás sugara? A reménytelenség által megdöbbenő e sóhaj röppent ki kebleinkből naponta másfél évtizeden át!

S ha a lemondás e súlyos szakában egyre oszlani kezd a köd s egyszerre csak megjelenik a nevezetes húsvéti cikk: lehet-e csodálni, hogy mint villámütésre megváltozik az egész magyar társadalom! A remény ismét visszaült a keblekbe, a sir megnyílt és lázasan várták az újjáébredés, a feltámadás percét.

A mit a nemzet bölcse látnoki szemmel megpillantott, alkotmányos szabadságunk feltámadásában már nem kételkedett senki. Ez volt azon hatalmas erő, mely most már mozgásba hozta az egész társadalmat. Megkezdődött a munka az alkotások minden terén. S a mily sikerrel működtek a nemzet vezérférfiai politikai irányban, ép oly sikeres apostoli munkát végeztek azon számtalanok, kiknek hitvallása volt — társadalmi úton emelni jólétre és boldogságra a nemzetet.

Lelkes honfiak kezdeményezésére az alkotások egész sorával találkozunk, társadalmi osztály és élethivatásrai tekintet nélkül. E férfiak között találunk tizenkét szerény fiatal kereskedőt is, kik megértvén a kor szellemét, elérkezettnek látták az időt arra, hogy Pest szabad királyi város kebelében a kereskedő ifjúságot egy szellemi góczpont köré csoportosítsák, hol otthon legyenek barátság, testületi szellem, az együvé tartozás ösztöne, szak- és társadalmi műveltség és mindezeknek koronájául a hazafias nemzeti érzület.

E tizenkét férfiú által 1865. őszén felvetett eszmét a kereskedő ifjúság jobbjai megérték, csatlakoztak vezetőikhez és 1866-ban megalakíták a *Pesti kereskedő ifjak társulatát*.

Azóta Pestből — Budapest és hazánk fővárosa lett; a Kereskedő ifjak társulatából pedig egy közművelődési és hazafias góczpont, a barátság, szaktudományok- és kereskedelmi műveltség temploma lett, a melynek oltárképe, a magyar nemzeti genius.

E lezajlott negyed század emlékeinek, viszontagságai és örömeinek felelevenítése legyen igaz kegyeletünk a multért és biztatásunk a második negyedszázad kezdetén.

I. Az alapítás.

Fábián Gyula	Keller Alajos
Flittner Károly	Kemény László
Imrédy Ferencz	Korény Ágoston
Litassy József	Szilády Béla
Németh Zsigmond	Tétsy József
Podhorszky Frigyes	Tettei Nándor.

E férfiakat szorosabb baráti kötelék fűzé egybe. Ők, kik a fiatal kereskedő-nemzedéknek akkor hivatott képviselői lehettek, ép úgy át voltak hatva a kor szellemétől, — reájuk az alkotmány hajnalpirja, mely egy sokat hányatott nemzet részére jobb jövőt ígért, ép úgy megtette nagy hatását, mint az addig elnyomott társadalom minden más osztályára.

Barátságos érintkezésük és eszmecseréjük nem nyilvánult már többé a bús-magyar kesergő fájdalmainak elpanaszlásában, hanem jogosult reményeik révén, újabb és újabb eszmék és lelkesedéstől áthatva — lelkeik tehetségét, valamint szívük hazafias melegét, intézmények létesítése iránti tervek megpendítésére, majd pedig ezek életre ébresztésére összpontosíták.

Néhai boldogemlékű Kemény Lászlóban támadt az eszme, a főváros kereskedő ifjuságát szellemileg egybefűzni és megalakítani a *Kereskedő ifjak társulatát*. Közölte ezt barátaival és felhívta őket tegyék az eszmét magukévá és támogassák őt egy ily irányú mozgalom megindításában.

Kemény meggyőző érvei elől eltűnt a habozás és rövid néhány nap alatt együtt volt a tizenkét apostol, hogy alig öt hónap leforgása alatt létesítsék azon intézményt, a melynek ma negyedszázados fennállását ünnepeljük.

Korény Ágoston felajánlván érintkezési helyül magánlakását, Kemény László 1865. október hó 5-ére értekezletet hív egybe. Ez első ülésen Imrédy és Tétсын kívül együtt van az egész *Alakitó bizottmány*.

Kemény László ismételten kifejtette eszméit és azon magasztos célokat, a melyeket ezen alapítás által elérni bizton remél. Az egyesülés, az erők összetétele, az összetartás mindig nagyot művelhet. A közszellem, a lélek nemesedése, a műveltség emelése, a szak-képzettség utáni törekvés, baráti szorosabb kapcsok, a humanitás gyakorlása, mind oly motivumok, a melyek egészen új és nemes irányt adandnak a jövő kereskedelmi társadalomnak. Ő azonban nem állapodott meg e czéloknál; ő a magyar nyelv gyökeresítését és a nemzeties irány fejlesztését tűzi ki főczélul, mert az ő eszménye nemcsak a kereskedelem emelése és képviselőinek szellemi és anyagi gyarapodása, hanem és leginkább hazánk kereskedelmének magyarrá tétele volt.

Ő felderíté lelke látományos képeit, melyek a képzelet világában fényesen mutatták meg neki a jövőt. Akkor még nem sejté, hogy részére csak e látományok jutnak osztályrészül; avagy talán azért tett, fáradott oly lankadatlan buzgalommal és lelkesített sokszor átszellemült arczzal, mert érezé, hogy miként a magyarok Mózesé, ő sem látja meg az ígélet földét, eszméinek diadalát!

Az értekezlet egyhangúlag hozzájárulván a felvetett indítványhoz, már e perczben Keményt ismeri el vezetőjeül, elnökeül. Nem lévén ezek szerint közöttük nézeteltérés a megnyitandó szellemi és társadalmi harcra nézve, mindenekelőtt alapításuk első sarkkövét tevék le.

Kemény László bemutatá barátainak az általa — nagyobb körvonalakban — egybeállított alapszabályok tervezetét. Ezen tervezetnek, majd törvényesen megerősített szabályoknak van különösen egy jeles pontja, a melyet egy negyedszázad után is bírálva, a tökéletesség jelzőjével illethetünk csak s a mely mikép a multakban is irányelvül szolgált, úgy méltán maradand e társulatnak a jövőben is megvalósítandó szent elve, a mely így hangzik: »A társulat czélja: A művelődés és társalkodás előmozdítása; szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresítése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése; közbenjárás a helyeszközléseknél és a szükségben lévő pályatársak segítéjezése.«

Ez eszmék voltak letéteményesei azon sok és sokszor lélekemelő sikereknek, a melyeket e társulat saját kebelében — és általa a magyar kereskedő ifjúság egyáltalában — egy negyedszázad alatt feljegyezhetett.

Ezen alapszabály-tervezet kiegészítése és végleges szövegezésével Kemény László, Fábíán Gyula, Imrédy Ferencz, Korény Ágoston, Litassy József és Németh Zsigmond bizattak meg. És ezzel kezdetét vette egy nagyszabású munka, a mely annál nehezebb volt, mert, ha áll az, hogy minden kezdet nehéz, hatványozottan állott az itt s ez alkalommal, midőn egy oly intézmény létesítéséről volt szó, a mely fővárosi székhelyénél fogva is, tevékenységi körét és hatását az egész országra volt hivatva érvényesíteni.

Az alakító bizottmány, követve a munkabeosztás helyes elvét, kinek-kinek juttatott bizonyos irányban munka- és szerepkört. Sűrűn folytak ezután az összejövetelek, értekezések és vitatkozások a jó ügy érdekében.

Egy hét múlva, október 12-én, a bizottmány ismét együtt van és a teljesen elkészített alapszabályokat helybenhagyván, megbizza Fábíán Gyulát, az alakulás és az alapszabályok kormányhatósági jóváhagyása iránt, a magyar királyi helytartótanácshoz intézendő felirat megszerkesztésével. Október 18-án a bemutatott és helyesbített felirat, valamint az alapszabály-példányok az egész bizottmány által aláíratlak. Miután ekkor már a kereskedő főnökök körében is a mozgalom iránt bizonyos érdeklődés nyilvánult, a bizottmány jónak látta — már a biztosabb siker érdekében is — hogy a helytartótanácshoz intézett feliratot több fővárosi bekebelezett kereskedő is írnia alá. Ezen aláírások kikérése s majd azután a felirathoz mellékelte alapszabályoknak Pest sz. kir. város tanácsához leendő beadásával Fábíán Gyula bizatott meg.

Október 23-án Fábíán Gyula jelenti, hogy több kereskedő főnök egész készséggel írta alá a feliratot, a melyet azután illetékes helyre be is nyújtott. Indítványozza egyuttal, hogy az előzetes szervezés szabályszerűen jelentessék be Pest szab. kir. város kapitányságának. Az erre vonatkozó kérvény-tervezetet bemutatja, mely elfogadtatván, annak beadásával Kemény László bizatott meg.

Az alakító bizottmány ezután Kemény László tervezete szerint tárgyalás alá veszi az alapszabályok függelékét képező házirendet és annak végleges szövegezésével megbizza Tettei Nándor és Litassy Józsefet. Megállapítja az ifjúsághoz kibocsátandó felhívás,

gyűjtőívek és egyéb szükséges nyomtatványok szövegét. Ezeknek, valamint az alapszabályoknak kinyomatásával megbizsa Litassy József és Tettei Nándort, ez utóbbinak lévén tiszte egyuttal az is, hogy az alapszabályokat és házirendet német nyelvre fordítsa le. Ugyanekkor nyertek felhatalmazást Keller Alajos, Imrédy Ferencz és Fábián Gyula, hogy alkalmas társulati helyiségről gondoskodjanak.

A tisztujtás a közgyűlés hatáskörébe tartozott ugyan, a bizottmáynak mégis gondoskodnia kellett, habár ideiglenesen is, tisztviselőkről. Egyhangulag megválasztattak:

Igazgatóvá: Kemény László,

Pénztárnokká: Korény Ágoston.

Jegyzővé: Tettei Nándor — és elhatározza, hogy a társulat végleges megalakulásaig a bizottmány hetenkint ülést tart.

Október 30-án olvastatott először jegyzőkönyv, a melyben hiven visszatükröztetnek az eddigi intézkedések. A jegyző bejelenti, hogy a szükséges összes nyomtatványok már készek. A bizottmány haladéktalanul intézkedett, hogy a buzdító köriratok a fiatalsághoz szétküldessenek. A tagsági nyugták pedig száztól kezdődő folyószámmal elláttatván, atadattak a pénztárnoknak.

Habár nem kis feladat a szükséges taglétszám egybegyűjtése, a bizottmány mégis a legnagyobb szigorral járt el. Kimondatott, hogy tagokat csak a bizottmány tizenkét tagja gyűjthet, kik egyuttal erkölcsi felelősséget vállalnak az általuk felvételre ajánlott egyénekért. E végből másodnapra rendkívüli ülésre jönnek ismét össze és megállapítják a követendő irányelveket. Összesen 24 gyűjtőív hitelesített, a melyekből minden egyes bizottmányi tag kettőt vett át és ezzel kezdetét vette a taggyűjtés. Az egész hónap jóformán e kiválóan fontos és terhes munkával telt el, mignem november 29-én az aláírások megszámláltatván, az eredmény mégis csak 232 tag jelentkezését tüntette ki. E szám csekélynek látszott és arra indította az intézőket hogy e téren újabb és erélyes működést fejtsenek ki.

November 22-én a bizottmány tudomásul veszi, hogy a városi kapitányság a szervezési munkálatok folytatása ellen semmiféle kifogással sem kíván élni. Az alapszabályoknak, a városi tanács általi, fölterjesztéséről azonban eddig még semmi hirt sem vett. Ez okból két irányú intézkedés megtételében állapodott meg. Utasította Fábián Gyulát, hogy a város hatóságánál az alapszabályok felterjesztését kellő módon és uton sürgesse meg; másrészt pedig a magas kormány jóindulatú pártfogása is kikérendő. Ez utóbbi

érdekből 1865. november hó 26-án egy küldöttség jelenik meg a magyar királyi helytartótanács előtt, a mely átnyujtván itt is az alapszabályok tervezetének egy példányát, annak kormányhatósági megerősítését és a magas kormány hathatós támogatását kéri, jelentvén egyuttal, hogy ezen alapszabályok — megfelelő számú példányban — a szabályszerű hivatalos út betartásával, felsőbb helyre leendő felterjesztés végett, már előzőleg Pest szabad királyi város tanácsához adattak be.

Ezen küldöttségnek tagjai voltak: Kemény László elnök vezete-
tése mellett Fábián Gyula, Korény Ágoston és Keller Alajos.

Havas helytartótanácsi tanácsos a küldöttséget igen szívesen fogadja és nyomban elővezeti és bemutatja gróf Zichy Henrik ő méltóságának, a helytartótanács elnökének. Ezen szerény és tekintélyt egyáltalában nem képviselő, függő állásban levő tagokból álló küldöttséget a helytartótanács elnöke nemcsak hogy készséggel fogadta és hallgatta ki, hanem még a legelismerőbb szavakkal méltányolván a kereskedő ifjuság helyes és nemes törekvését, igéri a jó és szép cél érdekében, hogy — a mennyiben az alapszabályokban sok változtatni való nem lesz — azok már a jövő hó folyamán megerősítést nyerendnek, de különösen, hogy az intézmény létesítését szívesen látja és annak megalakulása elé semmiféle akadályok gördíttetni nem fognak.

Az alakító bizottmány ez első hivatalos lépése ily biztató sikerrel végződván, már nem volt kétség benne, hogy az ige mielőbb testté válik.

A városi tanács, a bizottmány szóbeli sürgető kérésére, azonnali intézkedést helyezett kilátásba. És ez meg is történt. Pest szab. kir. város tanácsának 1865. évi november hó 30-án 28.454. számú pártoló előterjesztésével december 2-án az alapszabályok a kormányhoz felterjesztettek.

Igen szépen jellemzi a hivatalos körök jóindulatát a fiatalság mozgalmával szemben ezen városhatósági előterjesztés is, mely következőleg hangzik:

»Nagyméltóságú magyar királyi Helytartó Tanács!

Több helybeli kereskedősegéd *Kereskedő ifjak társulata* cím alatt egylet engedélyezése iránt folyamodván, van szerencsénk ezen folyamodványt a benyújtott alapszabályokkal együtt a. azon alázatos vélemény kíséretében felterjesztetni, hogy miután a

tervezett egyesület által kitűzött cél törvénybe nem ütközik, sőt általa a kereskedelmi ifjak szakszerű művelődése előmozdítottatik; miután továbbá a vállalat életképességére nézve az eddig jelentkezett tagok száma, valamint azoknak kifogás alá nem eshető jelleme elegendő kezességet nyújt, — végre miután a bemutatott alapszabálytervezet ellen hatósági szempontból mi nehézség sem emeltethetik — ezen egyesület megalakulása engedélyezhető volna. Pest, 1865. november 30. Rottenbiller Lipót, főpolgármester.»

December 20-án a helytartótanács visszaküldi az iratokat a városhoz azzal, hogy a *helyeszközlésre* vonatkozó rész határozottabban körvonaloztassék és pedig oly irányban, hogy ez intézmény kizárólag a társulat tagjaira nézve birhat érvénnyel s illetőleg, hogy nem tagok által igénybe nem vehető. Ugy ezen, mint más kisebb észrevételek elenyésztetése végett az alapszabályok december 25-én Kemény László kezéhez visszaadattak. Az alakító bizottmány december 28-án és 1866. január 8-án a felmerült észrevételeket tárgyalván, a szükséges változtatásokat megtette és az újból egybeállított alapszabályokat január 16-án a városi tanácshoz beadta, a honnan azok február 3-án terjesztettek fel megerősítés végett.

A kormánynál járt küldöttség december 3-án számol be a bizottmánynak, a mely beszámoló jegyzőkönyvileg is megőrkítettett.

Nem kis gondot okozott most már a társulati helyiség felvétele. A már október 23-án kiküldött háromtagú bizottság ma is csak azon helyzetben van, hogy csupán javaslatot tehet a bizottmánynak, még pedig elég szövevényes javaslatot. A kiszemelt helyiség a váczi-utcai 14-ik számú házban volt. E helyiség alkalmasnak bizonyult, de természetesen, nem lévén üres, nem is állhatott rendelkezésre. Két bérlővel — egy kávéháztulajdonossal és egy szabó céggel — kellett megindítani a tárgyalásokat s ha nehezen is, de mégis sikerült Egger kávéháztulajdonossal és Goldner szabó-céggel a szerződést megkötöni. Egger kávésa lett a társulatnak, Goldner pedig 400 frt megváltási összeget kapott s így 1866. évi február hó 1-ével átengedték a szükséges lakrészeket, a melyeket most már a háztulajdonostól bérelt ki a bizottmány évi 1100 frt bérért.

Az előmunkálatok folyamán különféle költségek merültek fel s különösen érzékeny kiadásokat okoz a helyiség megváltása, kibérlése és egyelőre legalább egy irodának berendezése. Nem maradt egyéb hátra, mint előlegesen beszédni a jelentkezett tagok díjait. December 23-án Korény pénztárnok azt jelenti, hogy 92 tag

kivételével, a többiek mind befizették illetményeiket. Minthogy azonban a befolyt összeg így sem elég, sürgetni fogja a befizetéseket és addig is a maga részéről 200 frt kölcsönt ajánl fel és bocsát a bizottmány rendelkezésére.

Az alakító bizottmány, mint a fiatalság mozgalmának képviselője, minden eshetőséggel szemben, ápolni óhajtván a jó viszonyt a főnökök és alkalmazottak között, kötelességének és udvarias tisztének ismeré, hogy a fiatalság mozgalmáról, tervéről és céljairól a fővárosi nevezetesebb kereskedelmi testületek vezérferfiait és több előkelő fővárosi bekebelezett kereskedőt megfelelő módon értesitse, véleményüket és pártfogásukat kikérje. Kemény László, Korény Ágoston, Fábián Gyula és Keller Alajos bizottságilag tisztelegtek Jálics A. Ferencz, Vétsey Sándor, Kochmeister Frigyes, Posner Károly Lajos és Kerstinger uraknál. A fentnevezett tekintélyes kereskedők valamennyie a legjobb indulattal fogadta a küldöttséget. Biztatták a komoly tevékenységre és biztosították is egyuttal arról, hogy az alakítandó társulatot mindaddig, míg a küldöttség által most jelzett helyes és jó irányban haladand, szívesen fogják nemcsak erkölcsi, de anyagi támogatásaikban is részesíteni.

E közben az előkészítő és szervezési munkálatok már befejezésükhöz értek és az alapító bizottmány elérkezettnek látta az időt arra, hogy az alakuló közgyűlés megtartassék. Az alapszabályok azonban megerősítve még nem voltak. Keller Alajos, indítatva a mind sűrűbben felmerülő kérdezősködések által, azt indítványozza, hogy tekintet nélkül arra, hogy az alapszabályok megerősítve még nincsenek, hivassanak egybe az összes jelentkezett tagok egy közös értekezletre. Tartassék meg ezen a szükséges beszámoló és választassék meg a tisztikar egy évre. E javaslat hosszabb vitát keltett és különösen a tisztujtás jogossága ellen emeltettek alapos észrevételek, az alapszabályok szerint is a közgyűlés hatásköréhez tartozván annak keresztülvitele. A bizottmány a kérdést függőben hagyta, de utasítja Keller, Korény és Tetteit, szerezzenek illetékes helyen felvilágosítást az iránt, hogy tartozzanak-e bevárni az alapszabályok megerősítését, illetőleg, hogy azok záradékolása előtt megtartható-e jogérvényesen az alakuló első közgyűlés? A kiküldött bizottság január 22-én jelenti, hogy nyert utasítás értelmében az alakuló közgyűlés bármikor megtartható a szabályszerű rendőri bejelentések mellett, miután az új szövegezésű alapszabályok rövid idő alatt különben is változatlanul meg fognak erősíttetni. Ez

alapon a bizottmány — a szervezés ügyét befejezettnek jelentven ki — az alakuló első közgyűlést 1866. évi február hó 11-ének délutánjára tűzte ki.

Miután pedig a társulat helyisége annyira berendezve nem volt, hogy abban egy közgyűlés megtartathassék: felkérendőnek határozta a bizottmány a Lloyd-társulatot, hogy a jelzett napra engedné át a Lloyd nagytermét. E küldetésben Fábián és Korény jártak el és pedig sikeresen, a mennyiben Jálics A. Ferencz és Kochmeister Frigyes, a Lloyd-társulat akkori intézői, a bizottmány kérését a legnagyobb előzékenységgel teljesítették.

Az akkori szokásos rendőri bejelentés — úgy a városi tanácsnál, mint a kapitányságnál — küldöttség által eszközöltetett.

A taggyűjtő aláírási íveket Korény Ágoston veszi át. Ezuttal 282 rendes tag bejelentése vétetett tudomásul. Ezek betürendes névjegyzéke kinyomatván, a magyar és német nyelven szerkesztett közgyűlési meghívókkal együtt az érdekelteknek megküldetett.

E napon volt az alakító bizottmánynak tulajdonképeni utolsó érdemleges ülése. Ekkor állapittattak meg a tisztujítás egynémely módozatai és pedig olyformán, hogy minden egyes állásra három személy ajánltassék. A leendő elnök személyére nézve Korény Ágoston által tett javaslat általános lelkesedéssel fogadtatott és Weninger Vincze kereskedelmi akadémiái tanár személyében a végleges kijelölés megtörtént. Korény megbízott, hogy eszközölje ki ehhez az elnökjelölt hozzájárulását. Weninger a bizalmas kérésnek engedett és megválasztatása esetére az elnöki tisztelet elfogadta.

Kemény László, az alakító bizottmány elnöke, az eszme kezdeményezője és a mozgalom lelkes vezetője eközben súlyos betegen fekszik. Az értekezleteken már hetek óta részt nem vehet. Ily körülmények között, habár a dolgok természetes rendje szerint is, az első közgyűlés vezetésére Kemény László lett volna hivatva: a bizottmánynak annál is inkább gondoskodnia kellett helyettesről, mert Kemény felgyógyulásához remény többé nem volt. Az értekező közbizalma az époly buzgó, lelkes, erélyes és tapintatos bizottmányi jegyzőre, Tettei Nándorra esett; övé lett a dicsőség egy negyedszázad előtt, megnyithatni a Kereskedő ifjak társulatának első közgyűlését.

II. Az alakuló első közgyűlés.

A fővárosi és egyáltalában a magyar kereskedő ifjuságra nézve oly fontos és jelentőségteljes nappá lett 1866. évi február hó 11-ike — végre beköszöntött. Megérkezett ideje annak, hogy az alakító bizottmány ötödfél hónapos becsületes munkájáról beszámoljon s azután egy jeles közművelődési és társadalmi tényezővel gazdagítsa az ország intézményeit.

Amaz alapelvek hangoztatása, a melyek a kereskedő ifjak társulatának megalapítására vezettek, már magukban véve egy fényes győzelem.

Magyarország fiatal kereskedői sajnosan jöttek egy negyed század előtt annak tudatára, hogy léteznek ugyan, de a társadalomban mi számottevő tényezőt sem képezhetnek. Egy negyed század előtt maga az önálló kereskedő sem volt a társadalomnak azon tényezője, ki köztiszteletre és elismerésre számíthatott volna; annál kevésbé a kereskedő alkalmazottja, ki egyszerűen szolga számba vétetett. Kétségtelen, hogy e helyzet első sorban is félszeg társadalmi előítélet következménye volt, mely kisebb mértékben még ma is tapasztalható. De nem tagadható másrészt az sem, hogy úgy a kereskedő, mint alkalmazottjának is, háttérbe tolatásuk okát, legnagyobbbrészt önmagukban kelle keresniök. S ha e szigorú önbírálat rejt magában némi érdemet, ez érdemből jut egy kis rész a főváros kereskedő ifjuságának, midőn fentartás nélkül ismerte be, hogy mellőztetésének oka: szellemi és társadalmi fejletlensége. Ez indította elődeinket egy negyedszázad előtt — érdek-közösségbe vonni a főváros fiatal kereskedő elemeit — egy közös lobogó alá csoportosítani, hol a folytonos érintkezés által finomabb társadalmi modor elsajátítása mellett, bő alkalma nyílik társalogva tanulni, szellemi tehetségeit élesbiteni, műveltségi fokát emelni. E cél elérése egyfelől, másfelől pedig az egyleti élet erejével s

hatásával életsorsosaikkal szemben a humanitás tényeit gyakorolhatni ott, hol a sors egyikét-másikat nyomorral sujtá — volt a második főindok, mely sorompóba hívta a kereskedő ifjuságot.

És íme, megérkezett a lobogóbontás napja. A fiatalság arczán öröm, a szivekben remény és bizalom honol: a fiatalság jövőt kér, egy szebb jövőért sóvárog a tettere kész buzgalom és szent akarat.

Hogy minő volt a hangulat a Lloyd termében egybegyült fiatalság és vezetőik kebelében, élénk képét nyújtja azon jegyzőkönyv bevezető része, a melyet az alakító bizottmány jegyzője és helyettes elnöke, Tettei Nándor irt meg, működésének mintegy hattúdalául:

»Váratlan kedves csalódás lepett meg — ugymond — mert oly buzgó részvét s lelkesedés az ügy iránt, reménységünket túlhaladta. Délután két órakor már közel kétszáz szavazási ív nyújtatott be! Megjutalmazva érezzük magunkat a közvélemény ily szép nyilatkozatának találkozásával, mert ebben fáradozásaink gyümölcsét, őszinte örömünkre, megérlelni láttuk. Ezen lelkes pártolói az ügynek voltak közvetlen előmozdítói azon nemes célnak, melyet a társadalom szellemi ösztönzés és önművelődés tekintetéből felkarolt s ez által a szép, jó és nemes törekvések irányában leginkább tanusították fogékonyságukat.

A terem zöld asztalánál fél három órakor foglalt helyet az alakító bizottmány, mire a helyettes elnök a gyűlést megnyitottnak nyilvánítá s a jelenlevőket rövid szavakban üdvözölte. Azon cél, mely pályatársaink előtt vezéreszme gyanánt lebegett, mai napon teljességbe ment; mielőtt tehát az egylet helységeit átvennők s azt ünnepélyesen megnyitnók, ezen alakulási gyűlésnek nyomán fog történni a tisztviselők megválasztása oly tagokból, kiket a közgyűlés bizalma legméltóbbaknak fog tartani a megválasztásra.«

Beszéde további folyamán az elnök felveti a kérdést, hogy kívánja-e a fiatalság a *Kereskedő ifjak társulatának* megalakítását. A válasz egyhangú, lelkes hozzájárulás volt és harsány éljenzések között hirdeti ki az elnök a közgyűlés első határozatát, a mely szerint a *Kereskedő ifjak társulata* Pest székhellyel e perczben megalakult.

A tisztujtás lévén most már a közgyűlés egyetlen tárgya, kijelöltetik, illetőleg megerősítettik az alakító bizottmány által felkért első szavazatszedő küldöttség, melynek tagjai Fábíán Gyula

elnöklete alatt Frenyó Imre, Hampel Győző, ifj. Károly Henrik, Titsch Gyula és Weissenbacher András, kik a tisztujítás keresztülvitelével megbizattak.

E közben Tettei Nándor beszámol az alakító bizottmány működéséről; Korény Ágoston pedig a pénzügyi helyzetről — mely meg lehetőszen kezdetleges és nem is kedvező — tesz jelentést.

Felolvastattak az alapszabályok egyes nevezetesebb határozmányai a társulat céljáról, a célhoz vezető eszközökről, tagsági jogok és kötelezettségekről s a társulat szervezetéről, a mely utóbbi szerint ez alkalommal megválasztandó az elnök, alelnök, első titkár, másodtitkár, pénztárnok, könyvtárnok és hat felügyelő (választmányi tag).

A közgyűlés köszönettel veszi tudomásul ez előterjesztéseket és feszült figyelemmel hallgatja a tárgyalást vezető elnök buzdító szózatát, ki midőn a legnagyobb elismeréssel emlékezik meg az eszme kezdeményezője, a mozgalom lelkes vezetője s az alakító bizottmánynak most súlyos betegen fekvő elnöke, Kemény Lászlóról, — meleg szavakkal ismerteti egyuttal egy másik kiváló férfiú érdemeit, ki mint a kereskedelmi szakismeretek terjesztésének úttörő bajnoka, a kereskedelem és az ifjuság hathatós pártfogója és támasza, egyedül van hivatva arra, hogy e társulatnak elnöke s a fiatalságnak vezére legyen; a legjobb meggyőződéssel ajánlja tehát a közgyűlésnek, hogy a társulat első elnökévé Weninger Vincze kereskedelmi akadémiái tanárt egyhangulag válassza meg. E perczen lép be a szavazatszedő küldöttség elnöke Fábián Gyula és jelenti a közgyűlésnek, hogy a beadott összes szavazatokkal (251), tehát egyhangulag, a társulat elnökévé Weninger Vincze kereskedelmi akadémiái tanár választatott meg.

Magasztos volt e percz, mert az abban kifejezést nyert lelkesedés a fentartás nélküli őszinte szeretetnek volt tolmácsa. Korény Ágoston és Keller Alajos voltak a követek, kik megvitték Weningernek a hirt és tolmácsolván a fiatalság határtalan tiszteletét, a közgyűléseni megjelenésre kérték fel. Weninger meg is jelent, hogy szemtanuja legyen annak, mint tud lelkesedve tisztelni és szeretni a fiatalság, azon elnyomott fiatalság, a melynek kebelében egy szebb jövő iránti remény szikrája vetett lobbot. Weninger Vincze elnöki székfoglalója a legrokonszenvesebb benyomásokat keltette és hatása akkor érte el tetőpontját, midőn az őszinteség igaz hangján, a

társulatnak és fiatalságnak legjobb meggyőződése szerinti teljes odaadását igéri és kijelenti, hogy »ezt Önök nemcsak elvárhatják, de meg is követelhetik«.

Ezután átvette a szavazatszedő küldöttség jelentését és kihirdetvén a tisztujítás eredményét, a közgyűlést a fiatalsághoz intézett buzdító zárbeszéddel berekeszti.

Igy alakult meg a *Pesti kereskedő ifjak társulata*, a mely ma ünnepli negyedszázados multját.

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

III. Tagsági névjegyzék

1866.

I. TISZTELETBELI TAG.

Keleti Károly.

II. RENDES TAGOK.

Ackermann Adolf	*Bickel Gusztáv
*Ádám Gusztáv	Bignió József
*Adamovszky Péter	*Binetz Gábor
Adler Antal	Blau Zsigmond
*Ágoston Elek	Blum József
Aigner Lajos	30 *Bodó Gusztáv
*Alter Ede	Bognár László
*Alemann István	Bordács Máté
*Ambrozits Károly	Borsos Ádám
10 *Angyal Ferencz	*Böhm Mihály
Antal Miklós	Braun Károly
*Antony Károly	*Brázay Kálmán
Árkövy Márton Ferencz	*Bresányi Károly
Axmann Ede	*Breszler Ferencz
	Brezovszky János
Bácskay B.	40 *Brujmann Gyula
Balitzky Sándor	Brunner Gyula
*Bánhegyi C. J.	*Brunner József
Bányász Gyula	Büttl Ferencz
*Bárány Nándor	*Csanády Gyula
20 *Barhó Ferencz ifj.	Csányi Róbert
Bellony Sándor	*Csekeő Ágoston
Berger József	Csillag Gyula
*Berger Mihály	Czipott Lajos
*Bernátsky Ágoston	*Czeripp Károly

50 *Dalmy Kálmán
 *Danczer József
 *Daubek Jakab
 *Deák Ede
 *Deák Gyula
 Dobé Nándor
 *Dobosfy Béla
 Domauer Th.
 Draskovits József
 Ducker Károly
 60 *Dummer Sándor
 *Dutkay Jenő
 Dümmerling Alajos

 Eckel Gusztáv
 *Éder József
 Édeskuty Lajos
 Ehrlich Gusztáv
 *Eisenstock János
 Eisert Ernő Jenő
 *Eisert Tivadar
 70 Eizer N. János
 *Elend Frigyes
 Elsner Henrik
 *Endrey László
 Erenits Pál
 *Erhárd Emil
 *Ertl Nándor
 *Érsek Károly
 Etzmansdorfer János
 *Euler Adolf

 80 Fáber Béla
 Fábry A.
 *Fábián Gyula
 *Fajkmayer J. F.
 *Farkas Gyula
 *Fassberger Nándor
 *Fejér István

*Fenkl Gyula
 *Fiedler Frigyes
 Fiedler József
 90 Fischer Frigyes
 *Fischer Gyula
 Fischer Sándor
 Fleischhacker Leó
 *Flittner Károly
 *Forgó István
 Forty György
 Fövényi János
 *Frenyó Imre
 *Freuler Samu
 100 *Fuchs András
 *Fuszek Tódor
 *Fűtessy Emil

 *Gabriel F. Károly
 Gaál József
 *Garba János
 *Gartner E.
 Gedeon János
 *Germ Ernő
 *Gessler József
 110 *Gödl Kálmán
 *Göllner Gyula
 Gráce Ferencz
 *Grob Kálmán
 *Gross Fülöp
 Gruber József
 Gruber Károly
 *Gruber Vilmos
 Guggenberger Gyula
 Guggenberger Sándor
 120 Gunszt János
 *Gyarmathy Gyula
 *Gyarmathy Imre
 *Győry Pál
 *Gyuricza Miklós

- *Habesser Károly
 Hafner József
 Hager József
 Hajdu János
 *Hampel Győző
 130 *Harczi Vilmos
 Haris Mihály
 Haas Gyula
 *Hauzinger J.
 Heinrich Alajos ifj.
 Heinrich Ferencz
 Heinrich László
 *Heinrich Sándor
 *Heinrich Vincze
 Hell Ferencz
 140 *Hell József
 *Heller Gábor
 *Hessheimer Lajos
 *Hessky Sándor
 *Heufel József
 *Hirschhorn Nándor
 Hlaváts Gyula
 Hochfeld Emil
 Hochschwager Ferencz
 Hoffenberg Antal
 150 *Hoffmann Alajos
 *Hofmayer Viktor T.
 Hollóssy Béla
 Holzwarth F. C.
 Hopp Ferencz
 Horvát Antal
 Horváth Ferencz
 Hönig József
 *Hubenay József
 Hubenthal Lipót
 160 Huszágh Mihály
 *Hübler Mihály
 *Hüttl Tivadar
 Igel Adolf
 *Imrédy Ferencz
 *Isepp János
 Isepp Károly
 *Ivanovich Sándor
 *Jakab Gyula
 Jakabffy János
 170 Jakubei József
 *Jakubek József
 *Jálics A. Ferencz
 *Jálics Géza
 *Jálics Ignác
 *Jálics Kálmán
 *Jankovits Döme
 Jávor Gyula
 Jeney Lajos
 *Joób Károly
 180 Jordán Károly
 *Jungh Keresztély
 *Kabdebó Keresztély
 Kallina Gyula
 *Kalmár István
 *Kálnay Pál
 *Kálló István
 *Kamm Gusztáv
 *Kamenszky János
 Kania Elek
 190 *Kapócsy József
 *Karczag Béla
 *Karczag Gyula
 Kardos Gyula
 *Károly Henrik ifj.
 *Keill Vilmos
 *Keller Alajos
 *Keller Gusztáv
 *Kemény László
 Kerekes Géza
 200 *Kerstinger György

- *Kertész Tódor
 Kesztler Imre
 Keviczky Samu
 Kilián Frigyes
 Kirchknopf M.
 *Kirillovits István
 Kirschner János
 *Kiss Kornél
 *Kiss Lajos I.
 210 Kiss Lajos II.
 *Kiss Nándor
 Kistenmacher Károly
 *Kleber Imre
 Kleckner Gáspár
 Klein Adolf
 *Klinger Ferencz
 Knau Gábor
 *Kókai Lajos
 Kollarits Ferencz ifj.
 220 Kollarits Jenő
 *Keller Ferencz
 *Kontur Alajos
 Kontur Rezső
 *Koppán Jenő
 Korcsák A. G.
 *Korény Ágoston
 Koricsánszky József
 *Koricsánszky Lajos
 *Koós Ottó
 230 *Kovács Alajos
 Kovács Dezső
 Kovács Károly
 Kozák Ede
 Kozák József
 *Kozma Döme
 König Antal
 *König Károly
 *König Lajos
 *Körömy Ferencz
- 240 Körös Sándor
 *Kövessy Ferencz
 Krausz Béla
 Krebsz János
 Krecker Henrik
 *Krellwitz Ottó
 *Krellwitz Ödön
 *Kristóffy Gyula
 *Kropf Károly
 *Kun Lajos
 250 *Kuncz Antal
 *Kund Vilmos
 Kurz Gyula
 Kurz János
 Kutscher Adolf
 Kuzma Gyula
 *Kuzma Róbert
- *Leber Ignác
 *Leipold Pál ifj.
 Lemp Mátyás
 260 Lengey Emil
 Leonhard Ede
 Leonhard Mór
 *Lévay Adolf
 *Liedemann János Samu
 *Liedemann Rezső
 *Lichtneckert Antal
 *Lichtscheidt József
 *Lindner Gyula
 *Liptay József
 270 Liptay Pál
 *Litassy József
 Löwy Henrik
 *Lubich Emil
 *Lueff Sándor
- Mäder Ágoston
 *Maader Antal

- Mach Henrik
 *Macher H. Ernő
 *Majer József
 280 *Mayer A.
 *Mayer Ede
 Mayer Miksa
 Mandl Antal
 *Mandl Vilmos
 *Margó József
 Markovits Antal
 *Marton Alajos
 Marton Gyula
 *Matekovits Mór
 290 Mauritz Márton
 *Medveczky Károly
 *Meisner Rudolf
 *Meixner Ottó
 Merényi Gyula
 Mertse György
 Mészáros László
 *Mezőfy Gedeon
 Michelbauer Gyula
 Mihálik Bálint
 300 *Millacher Lajos
 *Milassin Károly
 Mirtsow Antal
 Mittly Gyula
 *Mizelly Gyula
 *Mokry Lajos
 *Mokry Vidor
 Molnár János
 Molnár Kálmán
 *Mosánszky Emil
 310 Müller F.
 Müller Károly
 *Müller Lajos
 Nadermann Frigyes
 *Nádossy György
 Nádossy Gyula
 *Nagy László
 Németh Gyula
 *Németh Zsigmond
 *Neuhoffer Ferencz
 320 *Neumann Rezső
 *Nöthig József
 *Nyiry Mihály
 *Nyitray László
 *Obermayer Gyula
 Orosz János
 *Pacsu István
 Pálffy Kálmán
 *Palócz Róbert
 *Paulovics Sándor
 330 *Pertik Béla
 *Petrik Géza
 Petrinyi Sándor
 Pfeiler Samu
 Pflanzner József
 Pichler F. S.
 Pinkász Lipót
 Pittner Emil
 *Plahy Kálmán
 *Podhorszky Frigyes
 340 Pokorny József
 Porfi F.
 *Prém Antal
 Prém Gusztáv
 Preyer V.
 *Prokopius Vilmos
 Prückler J. C.
 *Prückler László
 *Pucher K. Nándor
 *Puly János
 350 Purebl Adolf

- *Rábel István
 *Rácz György
 *Rácz Gyula
 Radocsay Lajos
 Rajis Lajos
 *Rajnay Gergely
 Rajnay Vilmos
 *Reinfeld Sándor
 *Reiszberger Nándor
 360 Reitter Gáspár
 *Reitszam József
 *Reszner István
 Reszner Mihály
 *Romeiser Vilmos
 *Rosenberg Leó
 Roszberger Károly
 Roszberger Nándor
 Röser János
 Ruder Antal
 370 Ruder József
 *Rumpeles János
 *Rupp Lajos
 *Ruttkay Vilmos

 Sámson Antal
 *Sámson Sándor
 *Sánta Jenő
 Sárkány Boldizsár
 *Sebestiány Zsigmond
 Sebessy József
 380 Sebők Ödön
 *Serák Sándor
 Sik Imre
 Slükits Gusztáv
 *Smolka Gusztáv
 *Sommerfeld Gusztáv
 Spanraft Tivadar
 Spisák Lajos

 *Springsholz Alajos
 *Spuller Károly
 390 Such Károly
 *Scheffer József
 Scheiber B.
 *Schelley Henrik
 *Schiller Ágoston
 *Schirger Tivadar
 *Schlager József
 Schleinz Ferencz
 *Schmidt Adolf
 Schmidt István
 400 *Schmidt Károly
 Schön Gusztáv
 *Schuber Sámuel
 Schulek Sándor
 *Schusztér Adolf
 Schusztér József
 *Schwarz Kálmán
 *Staffenberger Aurél
 *Stefánszky József
 *Stein Gábor
 410 *Steinacker Sándor
 Steinhaus István
 Sterk Lipót
 *Storch Károly
 *Szakál László
 Szandtner Imre
 *Szandtner Károly
 Szatmáry Mihály
 Szászy Tivadar
 *Szemmek Alajos
 420 *Szemmek János
 *Szijártó György
 *Szilády Béla
 Szolmer Károly
 Szokolyi Béla
 *Sztanyó Gusztáv
 *Szumrák Frigyes

Tauber Vilmos	*Wagner András
*Tedeschy C. G.	*Waigand Ferencz
Terkulya János	*Wally Mátyás
430 *Tessény Emil	Walkó János
*Tettei Nándor	460 Walther Mihály
*Tétsy József	Wanke J. S.
Thauer Antal	*Warter József
*Theodorovits István	*Weidinger János
*Titsch Gyula	*Weiler Rezső
Tóth Péter	Weingartner Károly
Tőreký Dénes	Weisz Andor
*Tragor Gusztáv	*Weisz Frigyes
Tremmel Vilmos	*Weissenbacher András
440 *Trummer József	*Wenninger Vincze
*Türsch Nándor	470 Wesselinovits Sándor
	Wetzák Ede
*Udvardy Kálmán	Wetzer Pál
Unger Antal József	*Wetzer Vilmos
*Unger Leó	*Widák István
*Unschuld Ede	*Willner József
*Urbanek Károly	Winkle Nándor
	*Winkler János
*Valentini Jenő	Wissnyei Gyula
Varga Ágoston	*Wohlmuth József
*Vargha Albert	480 *Wurfer Gyula
450 *Verderber Antal	
*Verner Ágoston	*Zechmeister Károly
*Veöreös József	*Zellinger Lajos
Vidats János	*Zubert János
*Vreisitz János	*Zsengellér Kálmán
Vukovits Mihály	485 *Zsitvay Livius

Jegyzet. Az itt felsoroltak valamennyien 1866-ban igazoltattak mint társulati rendes tagok, megjegyeztetvén, hogy évközben a fővárosbéli eltávozás vagy egyéb ok miatt 94-en ismét kiléptek s így 1866. év végén a taglétszám 391 volt. A *-gal jelzettek az első közgyűlésen, azaz 1866. február hó 11-én igazoltatván, ők 279-en a tulajdonképeni alapítók.

IV. 25 év.

1866. Az 1866-ik évi február hó 11-én tartott első közgyűlésen az alakulás kimondatván és a tisztújítás is megejtetvén, a kereskedő ifjak társulata életbelépett.

1866. február hó 15-én tartatott az első rendes választmányi ülés. Weninger elnök ismertetvén a teendők sokaságát, azon elvet kívánja érvényre emelni, hogy »mentől kevesebb szó, de annál több tény«. Bejelenti, hogy a megválasztott alelnök Kemény László súlyos betegen fekszik és nincs is kilátás, hogy többé felépüljön. A választmány Tettei Nándort bizza meg az alelnöki teendőkkel.

Első intézkedések — az évi költségvetés megállapítása, a szükséges berendezések beszerzése és a társulati helyiségek megnyitása. Miután eddig még csak 300 tag jelentkezett, előre volt látható, hogy a jövedelmek a szükségleteket fedezni nem fogják. Elhatározott tehát felhívást intézni a kereskedő főnökökhöz, kérve őket, hogy az első berendezés költségeihez adományaikkal hozzájárulni szíveskedjenek. Ezen felhívás a társulatnak e célra készített *aranykönyvébe* íratott magyar és német nyelven és e könyvben a személyesen gyűjtött adományok bejegyeztettek. Ezen gyűjtés 560 frtot eredményezett, a melyhez hozzájárultak:

Ádám Károly	10 forinttal
Adler Antal	25 »
Alter és Kiss	20 »
Barhó Ferencz	10 »
Fuchs Rezső	50 »
Heinrich A. és fiai	50 »
Herzl Antal D.	40 »
Hugmayer és Mihailovics .. .	10 »
Jálics A. Ferencz	50 »
Kochmeister Frigyes	20 »
Koppély Frigyes	20 »
Kossuch és Brunner	25 »

Mannó István	20 forinttal
Micsey és Ráth	20 »
Prückler Ignác	10 »
Rupp György	20 »
Siráky E. M.	20 »
Schopper Jenő	20 »
Strobertz Alajos	20 »
Szumrák Frigyes	25 »
Vétsey Sándor	25 »
Wodiáner Albert	50 »

Február 19-én Korény Ágoston, Fábíán Gyula és Keller Alajos bemutatják az általuk összeállított első költségvetést, melynek tartalma következő:

150 székért à 3 frt	450 frt
20 asztal à 20 frt	400 »
2 biliard à 300 frt	600 »
4 tükör à 30 frt	120 »
Házbér	1.100 »
Megváltás	500 »
Wagnernek átalakítás, kifestésért	400 »
Légszesz-bevezetés	250 »
Egy szolga	300 »
Ujságok	300 »
Kisebb kiadások	200 »
Összesen	<u>4.620 frt.</u>

Az elfogadott előirányzat keretén belül a szükséges beszerzések eszközöltetvén, a váczi-utcza 14-ik szám alatti helyiségek megnyitása márczius hó 11-ére tüzetett ki.

A február hó 28-án tartott választmányi ülésen vettetett meg alapja a *helyeszközlő osztálynak* és megválasztatott az első helyeszközlő bizottság. Ugyanekkor rendszeresített a *felügyelő harminczas bizottság*, melynek kötelessége volt a társulat helyiségeiben a rend és a házsabályok szigorú megtartása fölött őrködni. A házsabályokat Kemény beküldvén, véglegesen Imrédy Ferencz és Győry Pál szövegezték és Tettei Nándor fordította le német nyelvre.

E közben Kemény László a társulat első megalapítója és most alelnöke márczius 2-án elhunyt. A társulat testületileg vett

részt temetésén és részvétiratot intézett a családhoz; márczius 11-én pedig, midőn a társulat helyiségei ünnepélyesen megnyittattak — Tettei Nándor emlékbeszédet tartott fölötte. Kemény László nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is gondoskodott a társulatról. Egy 100 frtos magyar földhitelintézeti záloglevelet hagyományozott alapítványképen szükségben lévő pályatársak segélyezésére. Ezen záloglevelet Greguss Ágoston küldi meg a társulatnak. Ebből keletkezett a *Szükségben lévő pályatársak segélyalapja*, mely ma 1469 frt 77 krt tesz ki.

Márczius 11-én volt az ünnepélyes megnyitás a társulat összes tagjai, a kereskedelmi testület és a sajtó képviselőinek jelenlétében. Weninger Vincze elnök szép alkalmi beszéddel nyitotta meg azt, a barátságos szellem ápolására és szellemi tökélesbülésre buzdítván a fiatalságot. Utánna Tettei mondotta el már fentebb említett emlékbeszédét, mely a hallgatóságban mély részvétet keltett.

E megnyitás folytán a társulat teljesen átadatott hivatásának. Márczius 27-én tartatott benne az első felolvasás Keleti Károly ministeri tanácsos által. Ugyane hó folyamán alapított meg a könyvtár. Beszerzések eszközöltettek és könyvadományozásra hivatnak s illetőleg kértettek fel a tarsulati tagok és a könyvkereskedők.

E felhívást siker követte, mert április 6-án Litassy József könyvtárnok azt jelenti, hogy az adományozott könyvek rendezése és jegyzékbevétele annyira igénybe veszik, hogy segítségre van szüksége, minél fogva a választmány Németh Zsigmondot jelölte ki segédkönyvtárnokká. Május 20-án a könyvtár is megnyittatott. Két részből állott, u. m. közhasznú és szakkönyvekből, a melyeket csak a társulatban lehetett használni és kölcsönkönyvtárból, a honnan a könyvek 1—4 frt biztosíték mellett kivétethettek.

A társulat pénzügyei, daczára annak, hogy időközben a tagok száma s így a jövedelmek is növekednek, nem a legkedvezőbbek. Az augusztus 31-iki pénztári kimutatás 996 frt 76 kr. tartozást tüntet fel.

Deczember 12-én Greguss János megküldi néhai Kemény László olajfestésű arczképét, a melyet a társulat díszes aranykeretbe foglaltatván, kegyelete jeléül dísztermében helyezett el.

Deczember 12-én volt az első vigalmi estély. Hangverseny és humoros felolvasások töltötték be az estét, a melyen a *Nemzeti dalkör* énekkel, Korény Ágoston czimbalom-játékkal, Vas Gereben magyar és Tettei Nándor német humoros felolvasással szerepelt.

1867. január 20-án tartatott meg az I. évi rendes közgyűlés 1867. Weninger Vincze elnöklete mellett. A közgyűlésen hatósági biztосként Alkér Antal van jelen.

Az elnöki megnyitó örvendetes haladást jelez s ennek alapján biztos kilátást a társulat megszilárdulására. Az augusztusban még csak 996 frt 76 kr. tartozás az év végével 1200 frtra emelkedett ugyan, mindazonáltal levonva ezt a leltár szerinti értékekből, a társulatnak az első év végén 1326 frt 67 krnyi vagyona volt. A szellemi működés terén a kezdeményezés minden irányban megtörtént s hogy nagyobb eredményeket felmutatni nem lehetett, azt a kezdet nehézségei okozták. E közgyűlés különben a szokásos tárgyakon kívül, leginkább az udvariasságnak és elismerésnek kívánt hódolni. Ekkor választattak meg első tiszteletbeli tagokul azok, kik a társulat meggyökeresedését és fejlődését anyagilag és erkölcsileg előmozdították.

Ez év folyamán a javaslatkönyvben Hubenay József kezdeményezésére valóságos szellemi harcz fejlődik, a mely abból indul ki, hogy Magyarországon a kereskedelem csaknem teljesen német és hogy magyar szakkönyvek egyáltalában nem léteznek. Hosszas és hazafias szellemű indokolás után végre indítványozza, hogy irasson a társulat egy szakmunkát magyar nyelven, mely az összes kereskedelmi tudományokat felölelje; tűzzön ki egy megfelelő pályadíjat és a bírálat folytán megfelelőnek talált munkát saját költségén adja ki. A kiadás költségeit a társulat gyűjtés útján szerezze be s e végből az adakozást 10 frttal azonnal meg is nyitja.

Indítványozza továbbá, hogy a választmány tárgyalásai adasanak át a nyilvánosságnak a sajtó útján és addig is, míg egy erre alkalmas kereskedelmi szaklap létesülne, a helyi politikai napilapok hasábjai vétessenek igénybe.

Mielőtt ezen indítvány törvényes foruma, a választmány elé kerülhetett volna, a társulat tagjai vették azt nyilvános tárgyalás alá, írásban adván kifejezést nézeteiknek a javaslatkönyvben a felvetett eszme iránt. Ezen válaszok és viszonzavaszok — melyekben részt vettek Csécsy Mór, Horváth Lajos, Liptay Pál, Fiedler Frigyes és Fromm Antal — különféle oldalról és hazafias irányban világítják meg az ügyet és tán vége-hossza sem lett volna az eszmecserének, ha a választmány arra megnyugtató határozatot nem hoz. A választmány ugyanis, ugyancsak a javaslatkönyvbe bevezetett határozatával arról értesíti a javaslattevőket, hogy Machik József

egyetemi tanár közelebről fogja befejezni nagyobb szabású és magyar nyelven megírt kereskedelmi szakmunkáját, mely a kereskedelmi levelezés alapelveit, a kereskedelmi műszótárt és phraseológiát foglalja magában. Ezen munka a *Kereskedő ifjak társulatának* pártfogása alatt fog megjelenni. Tehát tényleg a választmány is megtette a lehető lépéseket az iránt, hogy a kereskedelem magyarosodásának ügye egy lépéssel előbbre vitessék. Ezen munka által az első szükségleten nagyjából segítve volna, a fiatalságon áll most az, hogy a társulat pártfogása alatt megjelenendő fentemlitett mű mentől nagyobb mérvben terjesztessék és igénybe is vétessék. A mi a hírlapi közléseket illeti, erre nézve a választmány, igen helyesen, kimondotta, hogy a társulat belügyei, akár hivatalosak azok, akár nem, általában véve nem tartoznak a nyilvánosság elé. A mi a nyilvánosság elé tartozik, annak közzététele iránt a választmány miként eddig, úgy ezentúl is gondoskodni fog. Ezen vitának actualis értéke egyáltalában azért van és megőrkíteni azért méltó, mert az ebben tett indítványok a későbbi években tényleg testet öltöttek, egy 100 aranyas pályadíj kitűzése-, egy magyar kereskedelmi szakmunka kiadása- és egy társulati szaklap megindítása által.

Országos Széchényi Könyvtár

Alig helyezkedett el a társulat első helyiségében, a háztulajdonos arról értesíti az elnökséget, hogy az év tavaszán a ház építkezés alá kerül, mi végből a bérszerződés felbontása kéretett. A társulat engedett a kényszernek, de kártérítést követelt. Végre pedig úgy egyezett meg a háztulajdonossal, hogy a helyiségeket ez év Szent-György napján elhagyja és ideiglenes lakásba költözik; köteles azonban a háztulajdonos megfelelő bérösszegért az új házban helyiségeket adni, valamint az el- és visszahurczolkodás költségeit viselni. Ezen egyezés alapján a társulat a régi postautczában felfogadott ideiglenes helyiségbe költözött, a honnan október hó 27-én ismét visszatért régi, de most már sokkal kényelmesebb és szebb lakásába. Az új helyiségek ünnepélyesen nyitattak meg s ettől kezdve a társulatban a legpezsgőbb élet fejlődött ki.

A *Pesti polgári kereskedelmi testület* felhívása és a *Koronázási rendező bizottság* felkérése folytán a társulat testületileg vett részt

a bevonuláskor a sorfal rendezésben, majd pedig a fáklyás menetben.

Ez évben a felügyelő napi-biztosok részére megkülönböztetésül jelvény (nagy aczél érem) készítettett, melyet a 30-as bizottság tagjai hivatalos ténykedésükben ma is használnak.

A szükségben lévő pályatársak segélyalapja javára 10—10 kros összegekben gyűjtés rendeztetett. Ezen intézkedésnek az lett volna célja, hogy különféle alkalmakból a társulat tagjai e csekélységgel megadóztatván, a sok hatosból éveken keresztül jelentékeny összegek verődjenek össze; de több volt úgy látszik, a jóakarát, mint a gyakorlati eredmény, mert ez intézkedés egy év után beszünttetett, 9 frt egynéhány krajczárt jövedelmezvén a segélyalapnak.

Junius hó 26-án belép az egyesület a *Történelmi Társulat*ba, melynek 1879-ig pártoló tagja lett.

November hó 3-án Vargha Albert indítványára a választmány felkarolja az *Esti tanfolyam* ügyét és a tél folyamán az első évi előadási sorozat meg is kezdetett. A katolikus gimnázium akkori igazgatói dr. Luther és Corzán voltak szívesek e célból egy tantermet átengedni, hol Catinelli Hektor a nemzetgazdaságtanból és Karner János a könyvelésből összesen 42 órán át, számos hallgató előtt, szakelőadásokat, tartottak.*

Végül december 29-én Kiss Kornél indítványt tesz egy bál rendezése iránt a téli időnyben. A választmány hozzá is járult az eszméhez és egy küldöttséget választott meg a bálbizottság összeállítására. Ezen küldöttség ki is bocsátotta a felhívásokat, azonban a rendező bizottságba összesen csakis hárman jelentkeztek. Az ügy levéttetett a napirendről, azonban ez indítvány volt alapja a társulat e téren elért későbbi fényes sikereinek.

1868. január 19-én tartatott meg a II. évi rendes közgyűlés, 1868. a melyet a társulat elnöke, Weninger Vincze, következő beszéddel nyitott meg:

»Tisztelt Társulat!

Az, a mit egyesülésünk alkalmával reméltünk, a mit a társulat választmánya a múlt évi közgyűlésben kilátásba helyezett, t. i. társulatunk önállásának biztosítása — teljesült.

* A társulat egyes nevezetesebb intézményei, valamint kiválóbb jellegű tevékenysége külön fejezetekben tárgyaltnak.

Mint az előterjesztett évi mérlegből kitűnik: a társaság nemcsak hogy lerótta összes beszerzési tartozásait, hanem még egy kis vagyon felett is rendelkezik, jóllehet a lefolyt év anyagi tekintetben nem volt társulatunkra nézve kedvező, mert a kétszeri hurczolkodás költségei és rendetlenségei, az elhelyezés ideiglenessége és azon körülmény, hogy jelen tartózkodásunk helyiségeihez férni nehezen lehet, mindez magával hozta, hogy jövedelmi forrásaink nem nyújtották azt, a mit várnunk lehetett volna rendezett viszonyok között.

És ha mindamellett oly eredményt mutathatunk fel 1867-nek végével, a minőt a mérleg tartalmaz, ez legnagyobb biztosítéka jövőnknek, legjobb bizonyítványa az egyesület életképességének.

Ezen lefolyt évnek tapasztalatai számos tekintetben igen tanulságosak az egyesületre nézve.

Először is azon meggyőződésre juthattak uraim, hogy a köztünk létesült kapocs maradandó természetűvé lett; a társulat tagjai együtt maradtak mindazon nehézségek daczára, a melyekkel majd a helyiség hiánya, majd annak hiányossága miatt küzdenünk kelle. Uraim! Ebből azon tanuságot akarjuk levonni a jövőre nézve is, hogy erős akarattal és kitartással leküzdeni igenis sokat lehet, és hogy a közszellemet, mely gyökeret vert, nem oly könnyű kiirtani. Örömmel constátálom ezt, mert részemről még vagyok győződve arról, hogy a mult év tapasztalatai folytán, bátran foghatunk vállalatunk kiépítéséhez, csak akarják Önök, csak maradjon meg e körben az összevalóság érzete és tudata!

Remélhető is, hogy egyesületünk tagjai önkénytelenül fognak szaporodni; mert míg egyrészről már képesek vagyunk nyújtani mindazt, a mit társadalmi tekintetben ily egyesület nyújthat, másrészről sietni fognak e körbe mindazok, a kik csakis ezen egyesületbe való lépésük által juthatnak az összevalóság tudatához.

Az 1867-ik év az egyesület körén kívül lefolyt események által is nagy érdeket ébresztett körünkben. Mert eltekintve a politikai eseményektől, az általuk ébresztett elevenség a társulás terén — oly jelenség, a mely iránt közönyt nyel nem lehetett azon kör, a mely épen hivatásánál fogva a közgazdaság terén mozog és forog. Tagadhatatlan, hogy kereskedésünk és forgalmunk emelkedésére nagy befolyással volt az 1867-ik évnek áldott gazdag termése. Vajjon ki is merné kétségbe vonni, hogy egy országban, mely főleg a mezőgazdaságra van eddig utalva, a jó termés, a

kedvező árak által előidézett nagy kivitel — az anyagi fejlődésnek főtényezője? De ez magában nem elegendő arra, hogy a közélet terén a társulás eszméje oly eredményeket vivjon ki magának, mint a minőket magunk körül látunk. Ezt nagy részben csak azon szabad mozgásnak köszönhetjük, a mely az ország kormányzatának függetlenségével a nemzetnek jutott. Mi sem gátolván a nemzetet az elszórt erők egyesítése által a közgazdasági téren teremteni: a rég lekötött életerő utat tör magának mindenfelé, a felszabadult kéz munka után nyul, építeni a jelennek és jövőnek.

Bármely politikai pártszínezet hive is legyen valaki, azt be kell ismernie, hogy a nemzet nagy életerőt fejtett ki már a legközelebb lefolyt hónapok alatt is, a mi csak azt igazolja, hogy szabadnak látja és érzi lába alatt a tevékenységnek biztos alapját.

Ezen közgazdasági fejlődésünk történetében fontos időszakban, Uraim, Önök is nagybecsű tapasztalatokra tehetnek szert; mert ha van korszak, mely tanulságos a szemlélőre nézve, úgy az átmeneti korszak az.

A szabad mozgás magával hozza azt, hogy az életrevaló mellett sok hiányos és ferde nézet is jut érvényre; de ugyanazon hatalom, mely varászvesszejével az aléltat feleleveníti, ugyanazon hatalom módot is nyújt megkülönböztetni az igazságot a tévedéstől, azt, a mi józan — attól, a mi ámitás. Ezen hatalom a szabadság. Szabad nemzetnél szabad a sajtó is, és ezen szabad sajtónak feladata nemcsak a közigazgatást minden lépten és nyomon ellenőrzőleg követni, hanem egyuttal a közönségnek érdekeit a közgazdasági vállalkozás terén is éber figyelemmel kísérni. És e tekintetben sajtónk nagy érdemeket szerezhet magának, ha mindazt, a mi létesül, a már létezőt pedig működésében elfogulatlanul, érdektelenül ellenőrzi. A független sajtó anyagi érdekeink okszerű fejlesztése körül nagy hatással lehet és hiszem, hogy ezen nagy feladatát a jelen fontos átmeneti időszakban teljesítendő is.

A sajtó hatalmát és befolyását sehol sem mutathatja oly mértékben, mint politikai és közgazdasági kérdések megoldásánál. És ezen kérdések nyomulnak most előtérbe. Közlekedési eszközeink szaporítása; gyáriparunk alkotása; földművelésünk biztosítása vízvezetések által; adórendszerünk új és helyes államgazdasági elvekre fektetése stb. oly fontos tárgyak, miszerint, nézetem szerint, az ezekben rejlő kérdések tapintatos és czélszerű megoldásától függ az ország anyagi jóléte és jövője. Mindezen kérdések közel ér-

deklik e társulat tagjait, úgy is, mint honfiakat, úgy is, mint kereskedőket. Mindezen feladatok egyszerre merülnek fel előttünk, úgy, miszerint mondhatjuk, hogy egy roppant közgazdasági reform előestéjén vagyunk. Ezen reform egyes mozzanatait szemlélni és annak keresztülvitelében részt venni e nemzedéknek jutott, és úgy hiszem, Uraim, hogy e társulat, mely egyuttal osztálya érdekeinek előmozdítását tűzte ki feladatul, nem lesz közömbös néző, midőn a nemzet minden fia erejéhez képest fog közreműködni azon épületnek felállításában, a melyben nemcsak mi, hanem utódaink is menhelyet találandnak. Nem hihetem, Uraim, hogy e társulat, a melynek minden egyes tagja a gyakorlati élet embere, oly időben, midőn minden kézre, minden gondolatra szüksége van a hazának — egyesületünkben ne keresne mást is, mint gyűlhelyet a mulatásra és a szórakozásra? Ugyan hová jutott volna azon lelkesülés, a mely ezen egyesület alakításakor annyit magával ragadott? Hová jutott volna annak szelleme, a ki első lobogtatá Önök előtt az egyesülés zászlaját és kinek karja akkor roskadt le élet nélkül, midőn létet nyert az általa oly forrón óhajtott társulat, mely alapítójának legszebb hagyományaként tiszteli szellemét! Ne ejtsék el a lobogót, sőt inkább most jutott el annak ideje — azt magasan tartani és követni. E lobogóra, Uraim, Önök irták fel a nagy szavakat: *szellemi haladás*; teljesítsék e szavak rendeletét, a mit téve, tiszteletet fognak kelteni ezen társulat iránt.

Nem elég érzeni — tenni is kell, és e társulat a jelen évben már azon helyzetbe jut, tehetni is valamit azért — a mit mindannyian oly forrón szeretünk, a hazáért. Nem kérünk mi nélkülözést, nem kívánunk áldozatot, csak azt kérjük, a mit a társulat ezentúl felesleget fog továbbra is — takarékos gazdálkodás mellett — felmutathatni. Gyűjteni fogjuk ezen filléreket és azok eszközül fognak szolgálni a kereskedelmi tudomány irodalmát meghonosítani és terjeszteni ezen ismereteket. Az így elvetett fillérekből milliók fognak haszon gyanánt a nemzetre szállani. Ez eszme már több ízben szóba hozatott e társulat sok lelkes tagja által, de midőn ez történt, nem volt a társaság még oly állapotban a szép szándék fogantatására gondolhatni, ha csak önlétét kockázára nem teszi.

A mire ezelőtt egy vagy még csak fél évvel nem voltunk képesek — azt 1868-tól fogva tenni lehetséges leend, ha a társulat t. tagjai ezentúl is ragaszkodást fognak tanusítani az Önök által életre hívott társulat iránt; ennek folytán nem mint a válaszmány

tagja, nem mint a társulat eddigi elnöke, hanem mint tagja e társulatnak azon indítványgyal járulok az igen tisztelt közgyűlés elé, miszerint határozza el, hogy minden felesleg, melyet ezentúl az évi zárszámadások kitüntetni fognak, $\frac{3}{4}$ részben a kereskedelmi tudománynak magyar irodalmi terjesztésére e hazában, $\frac{1}{4}$ részben pedig a pályatársak segélyezésére szánt alapnak növelésére fordíttassék; a választmány tartozzék 14 nappal azon közgyűlés előtt, a melyen a zárszámadás bemutatatik, megismertetni lapok útján javaslatát a kereskedelmi magyar irodalom terjesztésének módja iránt, mely javaslat azután a közgyűlésen fog tárgyalatni és felette határozni!

Ne habozzanak Uraim, határozzanak szívük sugallata szerint Vajjon, Uraim, nem él-e Önökben a vágy e kis egyesület köréből emelni ki a műveltség égő fákláját, hogy messze világítson a hazában azoknak, a kik az ország jövőjére nézve oly fontos pályán — a kereskedelmi pályán haladni kívánnak!

Higyjék el Uraim, azon *öntudat*, hogy e társulat, habár szerény viszonyok között él — tett, a mennyi erejében volt, a közérdek előmozdítására, oly kincs leendő mindegyikök részére, a melyről még hanyatló korában sem fog egyikük is lemondani akarni.

Ajánlom a javaslatot a t. közgyűlés szíves pártfogásába.

Végre engedjék meg, Uraim, hogy ez alkalommal egy kötelességnek úgy a tisztelt társulat iránt, mint magam iránt. eleget tegyek.

Midőn a társulat két évvel ezelőtt alakult és Önök, Uraim, megtiszteltek bizalmukkal, láthatta, a ki akarta, hogy a fővárosi kereskedelmi ifjuság részéről tapasztalt ragaszkodás jól esett lelkemnek. Miért is hallgassam el, hogy kedves jutalmat láttam fáradozásaimért a tanári pályán abban is, hogy azok, kik nagy részben tanítványaim voltak, — midőn férfiakká lettek, ismét maguk körébe hittak, mintha mondanák: »Elismerjük most is, hogy a legjobb akarat vezérelt, midőn mint tanítónk működött; érezzük, hogy őszinte baráti érzés kötött hozzánk«. Uraim, ne nevezzék hiúságnak azon érzést, a melyet az ifjuságnak ily elismerése a tanítóban ébreszt. Miért ne örvendjünk azok ragaszkodásán, a kik körül éltünk legtöbb idejét töltjük; a kik elfoglaltság nélkül — mert a tanító iparkodásának leghivebb bírása az ifjuság — mondanak érettebb korukban véleményt és bírálatot tanítójuk felett. Hogy ne örvendene a kertész azon, ha látja, hogy a növény,

a melyet plántált, virágjait feléje hajlitja, hogy örvendjen színükön és illatukon. Hisz, Uraim, a tanítói pálya ezen kívül édesebb jutalmat és elégtételt nem képes nyújtani.

Hogy megtisztelő meghívásuknak örvendtem Uraim, arról meg lehetnek győződve, valamint arról is, hogy azon ragaszkodást és bizalmat megtartani hő kívánságom volt és jelenleg is az. Míg ezen társulat megszilárdítása, illetőleg ügyeinek tisztába hozatala szóban volt; míg nem mondhattuk megbízóinknak, íme létesült, a mit kívántatok, a társulatot már most mi sem terheli: becsületbeli kötelességemnek ismertem megállani azon a helyen, a hová bizalmuk állított, sőt erre az egész bizottságot kötelezettnek tartottam, és ezt a választmányban több ízben ki is jelentettem. Azóta meg lett oldva a kérdés, a társaság meg van alapítva és állapítva; ezentúl kell, hogy a hely, melynek elfoglalásával én tiszteltettem meg, másnak átadassék, a melyre Önök körében elég érdemesb tagot látok. Ehhez járul még azon körülmény, hogy a közel egy év óta általam elfoglalt állami hivatal eddig és valószínűleg még hosszú időn át annyira igénybe veend, hogy teljesen lehetetlen azon követelményeknek megfelelnem, a melyeket az elnöki állás magával hoz, sőt meg kell vallanom, már a lefolyt évben gyakran távol is lévén Budapesttől, az elnöki teendőket akaratom ellenére el kelle hanyagolnom és a társulat buzgó tisztviselői és választmánya gondoskodott mindenről, még arról is, a mi világosan az én kötelességem lett volna.

A mondottak kényszeritenek kijelenteni és kérni a t. társulatot, hogy a mennyiben egy részének szándékában volna a jelen választás alkalmával is nevemet kötni az elnökséghez, adja szavát másnak és engedjék meg, Uraim, hogy választmányuk sorában foglalhassak helyet, a hol időmhöz és erőmhöz képest társulatunk érdekeit előmozdítani készen állok. Az elnökséget ruházzák oly egyénre, ki több időt szentelhetvén tisztségének, a társulat érdekeit képes is leendő folytonosan és hathatósan előmozdítani.

És midőn e helyről lelépek, fogadja a t. társulat még egyszer szíves köszönetemet megtisztelő bizalmáért, a t. választmány köszönetemet a szíves támogatásért, mindannyian Uraim, pedig vigyék magukkal azon meggyőződést, hogy kedves emléket hágy lelkemben itteni — habár csekély — működésem és azon összeköttetés, a melybe Önökkel, reám nézve kedves bizalmuk hozott. Isten tartsa meg Önöket!»

E magas színvonalon álló beszéd, mely oly hiven viszhangozta a fiatalság érzelmeit és gondolkodásmódját, magas hullámokat vert és közlekedéssel emeltettek határozatokká az abban felvetett indítványok. Lelkesedéssel, mert az igaz hazafiság hangja szólott azokból; azon hazafiságé és azon romlatlan nemzeti érzületé, mely a társulat összes tagjait áthatotta s a melyre annyi önérzettel s annyi büszkeséggel mindannyiszor nyíltan hivatkoztak, valahányszor erre mód és alkalom nyílt. Hisz' a kereskedő ifjak társulata az egyesülés szellemének védőre alatt, nemcsak a barátságnak és szellemi haladásnak, hanem az igaz magyar nemzeti érzület terjesztésének jelszavát is felírta lobogójára.

Ezen határozat azonnal fogamatba nem vétetett, mert a társulatra különféle anyagi terhek hárultak; de a későbbi években annak megfelelni nemcsak óhajt, de tényekben gyakorolja is.

E közgyűlés különben több új eszmét és indítványt is ölelt fel részben a választmány, részben egyes tagok részéről. Így a választmány részéről az, hogy a közgyűlési érvényes határozatokhoz ne legyen szükséges az összes tagok felét meghaladó szavazati szám, hanem hogy korlátoztassék az kisebb hányadra; Liptay Pál részéről, hogy a választmányi tagok száma hatról emeltessék fel tizenkettőre; Fromm Antal részéről, hogy a társulat szervezetében szakosztályok létesíttessenek általában, de különösen egy, a szakkérdések megvitatására; végül Fábíán Gyula részéről, hogy a kereskedelmi kórházban elhunyt pályatársak részére a végtisztesség megfelelőbb módon adassék meg s e végből kéressék fel a kereskedelmi testület elnöksége oly intézkedés megtételére, a melynél fogva az ily esetekről a kereskedő ifjak társulata kellő időben értesítetvén, ez a végtisztességtételben kellőkép részt vehessen és javaslatba hozza, hogy viszonzásul szavazzon meg a társulat a kereskedelmi kórház részére évi 50 frtnyi segélyt az esetleges költségek fedezésére.

A közgyűlés mindezen indítványokat elfogadta. Az alapszabályokra és a szervezetre vonatkozó részében megbizza a választmányt, hogy a jövő közgyűlés elé kész tervezeteket mutasson be. A legutolsó indítványra nézve pedig a választmány útján megkeresést intézett annak szellemében a kereskedelmi testülethez. Ennek eredménye az lön, hogy a testület utasításához képest, ezentúl a kereskedelmi kórház intézősége esetről-esetre gyászjelentéseket nyomatott, azokat a társulatnak — további eljárás végett — kellő

időben megküldötte és gondoskodott egyuttal, hogy a gyászmenethez szükséges fogatok mindig rendelkezésre álljanak. Ezen eljárásával a társulat mindenestre a kegyeletnek egy szép tényét kezdeményezte és hozta gyakorlatba.

E kegyeleti tény több éven át gyakoroltatik és a társulat a kórházat mérsékelt segélyben részesíti is, mig nem a később bekövetkezett hanyatlási időszakban a társulatnak erről is le kellett mondania.

Miként az elnöki megnyitó-beszédben arra hivatkozás is történik — Weninger Vincze időközben kineveztetett a közös pénzügyministerium osztályfőnökévé s ez okból az elnöki tiszttől visszavonulni kíván; azonban annyira ragaszkodott hozzá a társulat és oly rajongó szeretettel övezte első elnökét, hogy egyhangulag ismét őt választá meg vezérévé; mert meg volt győződve arról, hogy habár ritkábban is, avagy ritkán fog részt venni az ügyvezetésben — még azon tudat magában is, hogy ő a vezér — alapos biztosítéka a haladásnak.

1868-ban rendeztetett először a felügyelő 30-as bizottság ügye. Németh Titus kidolgozta annak ügyrendjét, a melyet a választmány megerősített és a mely kevés módosítással napjainkig érvényben maradt. Ezzel kapcsolatban Érsek Károly a javaslatkönyvben azt indítványozza, hogy szerveztessék egy állandó és díjazott házgondnoki állás. Ezen javaslatot a választmány elvetette ugyan és csak tizenegy év múlva, 1879-ben oldatott meg a kérdés oly módon, hogy egy tiszteletbeli tisztség, a háznagyi állás szerveztetett, a melynek jogai és kötetmei egy házgondnokéival azonosak, azon hozzáadással, hogy a mindenkori háznagy egyuttal elnöke lett a felügyelő 30-as bizottságnak.

1869. A társulat elnöke új hivatásánál fogva folytonosan távol lévén, a közgyűlés közeledtével megfelelő úton tudomásul adja, hogy tisztét továbbra lehetetlen volna megtartania. Ez okon komolyan gondoskodni kelle azon férfiú személye iránt, ki a fiatalság ügyét felkarolni hajlandó volna. E gondoskodás nemsokára alakot ölt; lesz jelölt nem is egy, hanem kettő. Két jeles férfiú, Keleti Károly és Catinelli Hektor között oszlottak meg a vélemények. A fiatalság két táborra oszlott és az 1869. évi január hó 17-én megtartott III. évi rendes közgyűlés tisztujtását a lehető legérdekeesebbé tette.

Az alkotmányos úton megejtett tisztujítás eredménye Keleti Károly javára döntötte el a kockát, — ő választatott meg szavazat-többséggel a társulat második elnökévé. A küldöttség által meg-hívott új elnök megjelenvén a közgyűlésen, székfoglalójában a társulat s a fiatalság érdekeinek meleg felkarolását s mindannak megtételét igéri, a mi által a társulat a virágzás útjára terelhető; de számít a munkatársak ép oly önzetlen, mint odaadó támogatására és közreműködésére. És Keleti teljesen beváltotta adott ígérését; mert az ő négy évi elnöksége alatt a társulat a fejlődésnek oly magaslatára emelkedett, a melyet csak a virágzásnak jeleni kor-szaka szárnyal túl.

Ezután a közgyűlés, mély hálája, tisztelete és törhetlen ragasz-kodása jeléül, lelépő elnöke Weninger Vincze közös pénzügyminis-teriumi osztályfőnököt a társulat örökös tiszteletbeli elnökévé egy-hangulag és nagy lelkesedéssel megválasztván, erről a választmány útján feliratilag értesítette.

Weninger Vincze erre 1869. február hó 6-án kelt alábbi levelét intézi a társulat elnökéhez:

»Tisztelt Barátom!

Ma vettem a Pesti keresk. ifjak társulatának m. hó 17-én kelt megtisztelő sorait — tisztelt barátomnak, mint a társulat jelen elnökének aláírásával.

A t. társulat örökös tiszteletbeli elnökéül megválasztott, a mivel csakis azt akarta kifejezni, miszerint meg van győződve, hogy akkoron, midőn a viszonyok a részesülést megengedték, szívesen hordoztam a társulat ügyét. — E tekintetben elég szerénytelen vagyok a társulat elismerését kiérdemeltnek mondani; mert hogy a társulat alakulásának és létének örvendtem, az nem érdem, egy-szerűen csak a rokonszenv dolga, a melylyel, az előtt úgy, mint jelenleg, a társulat létét kísértem és kísérem.

És ép azért, mert szívből óhajtom, hogy a társulat létezzék és virágozzék, igen örvendtem, midőn olvasám, hogy a társulat oly tappintattal birt, kiszemelni magának az elnökségre legalkalma-sabb tudósunkat, tisztelt barátomat, a ki lelket fog önteni a tár-sulat szellemi ügyeibe és a ki a jobbra, nemesebbre hajlammal bíró fiatalság által lelkesülten fog támogattatni.

Fogadja Nagyságod szives üdvözetemet és sziveskedjék köszönetemet a társulat tisztelt választmányának tudomására juttatni, ki is maradtam kiváló tisztelettel

kész szolgálja

Weninger. »

Ime e levél, mely hű képét nyújtja ama viszonyoknak, mely a fiatalság és szeretett elnöke között éveken át fennállott. E viszonyban s az ebből meritett munkakedv és tevékenység szülte szép eredményekben leli magyarázatát az, hogy Weninger Vincze egy teljesen új intézményt, a *Kereskedő ifjak társulatát*, sikeresen vezetvén azt át a kezdet nehézségeivel járó küzdelmeken, teljesen felszerelve, rendezett anyagi viszonyok között és virágzó állapotban adhatta utódának át.

E közben serényen folytak az előkészületek Szakáll László elnöklete alatt az első kereskedelmi bál érdekében, melyet a társulat a régi polgári lövölde helyiségeiben rendezett. A bál úgy anyagilag, mint erkölcsileg a legszebben sikerült. Részt vett azon az akkori földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter Gorove István is és vele a főváros társadalmának számos kitünősége és a kereskedelmi testületek irányadó férfiai. A mulatság a társulat könyvtárának gyarapítására 368 frt 93 krt jövedelmezett. Ezen felül ugyanez alkalomból maga a kereskedelmi miniszter is 50 frttal járul a jótékony célhoz, a melyet megbízásából Muraközy Pál a következő levél kíséretében küld meg a társulatnak:

»Tisztelt Elnökség!

Ő Nagyméltósága Gorove István minister úr örömmel üdvözölve a célt, melyet a pesti *Kereskedő ifjak társulata* magának kitűzött s úgy lévén értesülve, hogy jelenleg működését könyvtára szaporítására terjeszti ki, — ehhez hozzájárulni akarva — 50 frtot a végből zár ide, hogy az a társulati könyvtár szaporítására szánt összeghez csatoltassék.

Egyszersmind azon óhaját kívánja kifejezni, hogy a társulat szép céljai felé minél sikeresebben haladhasson.

Őszinte tisztelettel, Pest, 1869. február 10.

alázatos szolgálja

Muraközy Pál. »

Az tehát, mi egy év előtt Kis Kornél indítványára nem sikerülhetett, sikerült egy év múlva és pedig reményeket meghaladó eredménnyel. Ezen összegek a társulat könyvtárát 600-at meghaladó kötettel gyarapították.

Ezen siker hatása alatt Hubenay József azt indítványozza, hogy tartassanak ezentúl a társulat helyiségeiben is hölgyestélyek. A választmány magáévá teszi az eszmét; márczius 5-én egy 7 tagú állandó bizottságot választ és biz meg azok rendezésével és április 10-én megtartatott az első hölgyestély. Ezen mulatságok *Családi estélyek* címén ma is fennállanak és egyike azon vonzerőknek, amelyek a társulatot a társadalommal egybekapcsolják.

A fentebb említett 7 tagú állandó mulatságrendező bizottság az eredmény által biztatva, 20 tagra egészítettet ki; azonban októberben már lemond. A következő közgyűlés választott ugyan ismét egy ily bizottságot, de ez sem tudott állandó szervezteté fejlődni egészen 1879-ig, midőn a bizottsági rendszer általánosságban életbe nem lépett.

Keletinek első intézkedése volt a társulat részére egy lapot nyerni meg, a mely állandó tért adjon a társulat közleményeinek. Sikerült is e célból az országos iparegyesület *Anyagi Érdekeink* című közlönyét megnyerni. E lapot már 1866-ban felajánlotta akkori szerkesztője P. Szathmáry Károly oly célból, hogy abban a társulat felolvasásai közzé tétessenek és ez több esetben meg is történt.

Másrészt pedig a társulatot biztos alapokra fektetni óhajtván alapító tagok gyűjtéséről gondoskodott. E végből február 11-én felhívások küldettek szét az előkelőbb czégekhez és négy alapító tag belépését eredményezték.

Minthogya ez évben az előírányzott bevételek a költségeket nem fedezték, a játékdíjak felemeltettek. Az ekkor megállapított illetmények, igen csekély eltéréssel, ma is érvényben vannak. Ugyanekkor emeltettek kifogások az ellen, hogy a pénztári állapotról rendszeres jelentések nem tétetnek. E téren is ujtás hozatott be és ez év októberétől kedve minden választmányi ülésen havi pénztári forgalmi kimutatások adatnak be.

Három nevezetes indítvány tétetett még ez évben. Az egyiket Vargha Albert tette az iránt, hogy állittassék fel a pesti egyetemen egy kereskedelmi tanszék, hogy módjában legyen a fiatal-

ságnak a kereskedelmi tudományokat magyar nyelven elsajátítani, és azért kíván különösen egyetemi tanszéket, hogy általa maga a kereskedelem is nagyobb tekintélyre emelkedjék s ez által melegebb ápolásra találjon. A másodikat Fromm Antal tette egy magyar kereskedelmi akadémiának államköltségen leendő felállítása iránt, tekintettel arra, hogy egyáltalában nincs mód rá akarva sem, hogy Magyarországon a kereskedő magyar legyen, illetőleg, hogy ismereteiben s a gyakorlatban magyarrá lehessen. Végül Hajós Károly tett indítványt a javaslatkönyvben *a kötelező vasárnapi munkaszünet és az üzleti zárórák szabályozása iránt*. Ez volt a legelső indítvány e téren, mely hosszas vajudás után végre 1891-ben mégis megoldatott. A két első a kormányhoz intézendő feliratot hoz javaslatba; az utóbbi pedig a kereskedelmi kamara és testületekhez intézendő kérvényezést indítványoz. Az első indítvány elől a választmány azon válaszszal tért ki, hogy a *Tudományos Akadémia* pályadíjat tűzvé ki e kérdésre nézve: »Mikép legyen a kereskedő nevelve«, ennek eredménye mindenesetre bevárando. A két utóbbi indítványt elvben elfogadta ugyan, de kijelentette, hogy a teendő lépésekkel még várni kell, mert a társulat még sokkal gyengébb, semhogy ily fontos kérdésekben elég nyomatékkal működhetne kifelé.

Az alapszabályok módosítására nézve még az 1868. évi közgyűlésen hozott határozatok szerint, a választmánynak az idej rendes közgyűlésen kellett volna előterjesztéseket tenni. De az e végből kiküldött bizottság csak évközbén adta be munkálatait s így szükségessé vált egy rendkívüli közgyűlés összehívása, mely november hó 21-én meg is tartatott és megtörtént az alapszabályok első revisiója. Az elfogadott új szöveg a kormány által megerősítve 1870. évi február 26-án érkezett vissza a társulathoz.

1870. Az új alapszabályok megszorítván a tisztikart és választmányt, a köztevékenység is erősebb hullámvásba hozatott. Egyáltalában a társulat a legpezsgőbb élet színhelye és már számot tevő tényezővé fejlődött. Ennek tulajdonítható azon újabb figyelem, a melyben Pest szab. kir. város tanácsa részesíti. midőn átiratilag felkéri, hogy vegyen részt a gróf Batthyány gyászünnepélyen. A társulat testületileg kísérté ki az első független magyar miniszterelnök hamvait a nemzet kegyeletéből felépített kerepesi temetői sirboltba.

Ugyanezen évben róttá le kegyeletét a függetlenségi harcz még élő hősei iránt is, midőn a honvéd-rokkantak felépítendő menházára 314 frt 40 krt gyűjt tagjai között és küldi be azt

Vidacs János képviselőhöz, mint az országos gyűjtőbizottság elnökéhez.

A nemzeti irodalomról sem akarván megfélekezni, 100 frt alapítvánnyal belép a *Kisfaludy-Társaság* alapítói sorába.

De voltak jótékony adakozók viszont, kik a társulatot vették pártfogásukba. Így a felosztott *Baráti Dalkoszorú* 40 forintnyi vagyonát adta át a szükségben lévő pályatársak segélyalapjának. A megelőző évben pedig a Haas Fülöp és fiai czég egy jelentékenyebb számla-tartozást ajándékoz a társulatnak; majd előbb a Ráth és Micsey czég 10 frt és Herzl József 40 frttal járulnak a társulat szükségleteinek fedezéséhez.

Az alapszabályok intézkedvén az iránt is, hogy évkönyvek adassanak ki, ez a folyó évben foganatosítottatott először, az 1866—69. évekre szóló I. évkönyv kiadásával, a melyet Hanzély Ferencz titkár szerkesztett.

A társulat iránt felköltött bizalom jelének tekintendő az is, hogy ez év folyamán a volt *Merkur* hasonczélú keresk. ifjusági egyesület azon javaslattal lépett fel, hogy hajlandó volna beleolvadni a kereskedő ifjak társulatába s az ajánlat elfogadása esetén átengedné összes felszereléseit is. A válaszmány azonban a tömeges belépés ellen szavazott, de kijelentette, hogy azért módjában áll a *Merkur* minden tagjának egyenként belépni a társulat alapszabályai illető szakaszainak szem előtt tartása mellett, s ez legkivált azon követelmény, a mely ma is fennáll, hogy a válaszmány csak oly belépési jelentést vehet figyelembe, a melyet egy társulati tag ajánl.

Az 1871. év a társulatra nézve különös jelentőséggel bír. 1871. A január 22-én megtartott V. évi közgyűlés s az azon felvetett eszmék teszik kiválóan érdekessé.

Keleti Károly elnöki megnyitójában utalva a társulat szellemi és anyagi gyarapodására, ezek alapján és ezek érdekében javaslatba hozza:

- a) egy tartalékalap létesítését,
- b) egy műszótár készítését,
- c) a szakvitatkozási estélyek anyagául, a keresk. kamaráknak megkeresését, hogy üléseiknek nyomtatásban megjelenő jegyzőkönyveit társulatunknak is küldjék meg.

Az indítványok elfogadása mellett a tartalékalap létesül; a készpénzen értékpapírok vétetnek és három év alatt a társulat egy jelentékeny alap fölött rendelkezik. A műszótárra nézve — a javas-

lathoz képest — a társulat tagjai kereskedelmi szakmák szerint bizottságokká alakulnak, összegyűjteni az illető szaknál használatban levő műszavakat és a nem létezők helyébe új szavakat alkotni, az lévén a terv, hogy ezen szakbizottságok munkálatai, azok összeállítása után, további eljárás, helyesbbités, esetleg kiadás végett a *Tudom. Akademiának* megküldessenek. E munkával, úgy látszik, nem állott arányban a fiatalság szabad ideje, mert nemsokára ezen bizottságok eredménytelenül feloszlanak. A harmadik indítványra nézve a kamarákhoz kérvények intéztettek; ezek közül a pesti, kassa soproni stb. meg is küldik nyomtatványait és meg is kezdetnek a vitatkozási estélyek; azonban a tagok, szabad idejének hiánya miatt, nem mélyedhettek be az egyes felmerült szakkérdések tanulmányozásába és leginkább azért váltak eredménytelenekké, mert megfelelően készült előadók nem voltak.

Ugyanakkor tárgyalattak Fromm Antal részben új, részben megújított indítványai, u. m.:

a) egy országos magyar keresk. akademiának államköltségen felállítása,

b) szakkönyvek kiadása,

c) egy társulati szaklap kiadása és végül

d) a tisztikar egy részének, névleg a titkár, a könyv- és pénztárnok évdíjazása.

A már első ízben 1869-ben felvetett első indítvány folytán — magáévá tévén azt a közgyűlés — elhatározó lépések tétettek. A társulat feliratot intézett a kormányhoz és a képviselőházhoz is egyuttal. A képviselőházhoz szóló kérvényt a nemzet bölcse Deák Ferencz, mint a belváros követe nyújtotta be. Hogy e feliratnak is volt némi része abban, hogy nem sok idő múlva a kereskedelmi szakoktatás rendeztetik, a pesti akademia megmagyarosittatik, a vidéken új akademiák és keresk. iskolák létesíttetnek, talán nem lehet elvitatni.

A második indítványra nézve, mely csak megújítása az annak idején Hubenay által tett első javaslatnak, elhatározza a közgyűlés, hogy 100 aranyas pályadíjat tűz ki egy *Kereskedelmi iránytan és levelező* megírására. A pályázat megfelelő módon, november 30-ki határrappal, kihirdettetett. Egyetlenegy pályamunka érkezett be ezen jeligével. »Accidit in puncto quod non speratur in anno«. Pályabírákul felkérettek dr. Levin Jakab, Weninger Vincze és Tettei Nándor. A bírálatok 1872. évi junius havában beérkezvén, két

birálat a munkát alapján véve jónak találta azon megjegyzéssel, hogy az a szerzőnek a bírálatokhoz képest és különösen Dietscheiner, Schiebe és Langner hason művei szerint leendő átdolgozás végett visszaadandó. Ez kellő módon megtörténvén, szerző az átdolgozott művet 1873. év január havában ismét benyújtotta. Ekkor annak felülbírálására Matlekovits Sándor kéretett fel, ki azt készséggel teljesítvén, 1873. márczius 25-én a következő levelet intézi a választmányhoz:

»Igen tisztelt Választmány!

F. é. január 8-án kelt felszólítása folytán, a kereskedő ifjak társulata által, egy magyar kereskedelmi iránytan és levelezőre kitűzött pályadíj következtében beérkezett s »Accidit in puncto, quod non speratur in anno« jeligével ellátott pályaművet részletesen átvizsgáltam s hiányait nagyobb részt kiigazítottam. A mű jelen alakjában most már mindenesetre sajtó alá bocsátható s nemcsak az eddig megjelent hasonló tartalmú magyar művek mellett sikerrel állhatja ki a versenyt, hanem tekintve azt, hogy szerzője főképp a gyakorlati szempontot tartá mindig maga előtt és hogy épen a levelezés azon részére fektetett fősúlyt, melynél az illető egyének kisebb képzettsége mellett leginkább szorulnak levelezőre: úgy hiszem, hogy a pályamű a társulat intentioinak teljesen megfelel. Részemről tehát a mű kinyomatását teljesen pártolom; azon esetre, ha a társulat a kinyomatást szintén helyeselné, kész volnék a nyomtatás alkalmával a netán még felmerülő hiányokat kiigazítani. A művet kívánatra beszolgáltatom; addig egyelőre magamnál tartom, hogy szabad időmben egyes részeit ismételten átnézhessem.

Megkülönböztetett tisztelettel, Budapest, 1873. márczius 26.

Matlekovits.»

Ezen bírálat alapján a választmány a 100 arany pályadíjat kiadni határozta és felbontatván a jeligés levél, abból *Hanzély Ferencz* volt titkár, társulati tag neve tűnt ki. A választmányt kellemesen lepte meg ez eredmény és annál nagyobb örömmel adta ki a pályadíjat, miután ily nagy munkára épen egy társulati tag vállalkozott. Elhatározván egyuttal a műnek 1500 példánybani kiadását, a további teendőkre nézve bizottságot küld ki, a melybe beválasztattak Hanzély Ferencz, Fulda Lajos és Makáry Gerő.

A mű kinyomatott és részben kiadói, részben könyvárusi úton forgalomba hozatott. E vállalat a társulatnak 1787 frtjába került, a melyből 1259 frt 39 kr. részben egyenkénti elárusítás, részben a fenmaradt készletnek 600 frtért a Franklin-társulatnak történt eladása folytán megtérülván, a veszteség 527 frt 61 kr. volt, vagyis ez összeggel járult hozzá a társulat ahhoz, hogy a kereskedelmi szakirodalom egy munkával szaporodott.

A harmadik indítvány szerint egy szaklap létesítését úgy ezen, mint az 1872. jan. 21-én tartott közgyűlés is egyelőre elhalasztja. Végül a tisztviselők díjazására nézve tett indítványt egyhangulag elveti.

1871. febr. 4-én fényesen sikerült bált rendez, Éberling Antal elnöksége alatt. E mulatság 1600 frtnyi tiszta jövedelmet hozott a társulat pénztára javára.

Kiadatott az 1870-ik társulati év működését tartalmazó II. évkönyv, a melyet szintén Hanzély Ferencz szerkesztett.

A deczemberi választmányi ülésen két fontos ügy került szónyegre.

I.

Fábián Gyula, a társulatnak e lelkes tagja, terjeszti elő tervezeteit egy társulati ház építésére. Az eszme általános örömmel fogadtatott, mert megvalósítása diadal volna, — hasonló magához a társulat megalapításához, a melyet szintén csak a lelkes buzgalom teremtett meg. Az indítvány és részletes terv az 1872. évi február 11-én tartott közgyűlésen tárgyalatik és egyhangulag hozatott azon határozat, hogy egy társulati ház felépítése iránt a szükséges intézkedések megteendők annál is inkább, mert annak kivihetősége ellen a közgyűlés kételyeket nem támaszt. Megválasztatott egy hét tagu bizottmány azon felhatalmazással, hogy e vállalat érdekében a társulat nevében mindazt tegye, a mit legjobb belátása szerint szükségesnek tart. Egyuttal teljtartalmulag jóváhagyja a *Pesti kereskedő ifjak egyleti házépítő társulata* czímen létesítendő társaság alapszabálytervezetét. A kiküldött hét tagu bizottmány, melynek elnöke és pénztárnoka Fábián Gyula, könyvelője Joób Károly volt, az ideiglenes alapszabályok melléklése mellett, az alábbi felhívást intézi a társulat tagjaihoz:

»Tisztelt Tagtársak!

Társulatunk folyó hó 11-én tartott közgyűlésének kiválólág egy saját egyleti hajlék létesítése képezé főtárgyát, mely fennállásának biztosítékot nyujtva, a társadalmi élet nemesebb irányábani fejlesztése célját a kereskedelmi fiatalság között mindinkább meghonosítsa, a kereskedelmi ismereteket hatáskörében mentől nagyobb mérvben terjeszsze, s végre hogy a roppant mérvben gyarapodásnak indult tagjai kényelméről is gondoskodva legyen.

Társulatunknak, mely minden árnyalataiban évről-évre nagyobb felvirágzást nyer, a jelenlegi helyiségek sem terjedelmükben, sem beosztásában nem felelnek meg; alkalmasabb helyiség pedig a jelenlegi túlszigázott magas lakbéreknél csak felettébb terhes feltételek alatt volna található: mindezen nehézségek elhárítására, s a mennyiben a társulati tagok ezen tervünk létesítésére segédkezet nyujtani hajlandók lennének, elhatározottat, miszerint egyesült erővel lépvn a küzdterre, az egylet *saját házat* építtessen.

A terv következő:

Társulatunk minden igényeinek és kényelmének megfelelő, egy a belváros valamelyik mellékutczájában fekvő — északra a fehérhajó utcán, — keletre az országuton és újvilág-utcán, — délre a hatvani és a Duna-utcán túl nem eső házhoz 180—200 □-ölnyi telek szükségeltetik s ennek megvétele, valamint egy alkalmas 3¹/₂ emeletes ház felépítése, a már megtörtént költségvetés után 180—200.000 forintba fogna kerülni, mely összeget az ideiglenes alapszabályok 2. §. szerint gondoljuk legelőnyösebben beszerezhetőnek. — Telekvételbe a társulat csak akkor bocsátkoznék, ha az ehhez szükségeltető összeg már tényleg befizettetett.

Az építendő ház beosztatnék földszinten: boltok, raktárak és egy nyilvános vendéglőre (restauratio),

félemeleten: étterem az egyleti tagok részére; ide lennének még elhelyezendő az egyleti szolgaszemélyzet lakásai s más mellékes lakosztályok,

az első emelet összes területét az egyleti helyiségek vennék igénybe,

a második és harmadik emelet pedig garçon-lakásokra osztatnék.

Ezen helyiségek után következő bevételre lehetne számítani:

1. a restaurációhoz tartozó pinczéért, földszinti boltok, raktárak és a vendéglő helyiségekért (ezen utolsónál azon kedvezménynyel, hogy a félemeleten lévő egyleti éttermek csekély bérért szintén e helyiség bérlijének engedtetnének át)	6.000	frt.
2. a félemeletért, részint a vendéglő bérlője, részint az egylet által fizetendő	2.000	»
	<hr/>	
	8.000	frt.
3. az egyleti 1000 tagra számított helyiségekért (15 szoba 1 nagy terem)	4.000	»
4. a 2-ik és 3-ik emeleteni garçon-lakások után (minden emeleten 20 szoba, összesen 40 szoba, átlagosan szobáját havonként 15 frttal számítva k. b.	7.000	»
	<hr/>	
összes bevétel	19.000	frt.

Kiadások:

2.000 db. részjegy 5% kamatjáért, a ház tökéletes kiépítésére szükségeltető, valamely pénzintézettől felveendő kölcsön kamatja és törlesztéseért, községi adó, házgondnok fizetése, biztosítás s más rendes kiadásokért	13.000	frt.
	<hr/>	
marad jövedelem	6.000	frt.
ebből lejár 25% tartalék minden előre nem látható rendkívüli kiadások, károk, javítások, esetleg az állam adó fedezésére	1.500	frt.
	<hr/>	
marad tiszta jövedelem ..	4.500	frt.

ennek fele, azaz 2.250 forint a részjegyek törlesztésére, a másik fele pedig mint osztalék a részjegy-birtokosok közötti felosztásra volna fordítandó, miből minden egyes részjegyre az 5% kamaton kívül még 1 frt 12 kr. osztalék esnék.

Eltekintve azon tökéletes biztosságtól, mely a befizetett tőkéért nyújtatik, a részjegyek már az első évben több mint 7% jövedelmeznének, mely jövedelem az által, hogy a fentérintett tervezet szerint minden évben legalább 40 részjegy kisorsolás útján beváltás alá jön, a későbbi években nem csekély arányban fokozódna.

A befizetési módok azért vannak oly előnyösen beosztva s oly csekélyre megállapítva, hogy a kevésbé vagyonosnak is módjában legyen nemcsak takarékosága után 20 hó alatt

50 forintra, hanem egyszersmind oly tőkére szert tenni, mely a lehető legnagyobb biztosíték mellett idővel több, mint 7% kamatoz, és mindenki járulhasson azon műhöz, melyről utódaink hálával fognak megemlékezni.

Tehát sem áldozatot, sem alamizsnát nem kívánunk, midőn Önöket e tervezet pártolására felkérjük, hanem csak részvétet egy oly vállalat iránt, melynek létesülése mindnyájunk érdekében fekszik, mert mindaddig, míg egyletünk jövőjét egy hajlék által — mely sajátunk — nem biztosítottuk, nem leendünk képesek azon magasztos czélnak méltóan megfelelni, melyre ez hivatva van, s melyért ez alapított.

A mellékelt lapon van szerencsénk a közgyűlés által elfogadott ideiglenes alapszabályokat szíves tudomásvételre átszolgáltatni, s Önöket a tervezet mentől nagyobb pártolására felkérve, maradunk őszinte tagtársi üdvözléssel

Pest, 1871. február 12-én.

Az építendő egyleti ház ügyében kiküldött hét tagú bizottmány:

Beck Dénes,

Fábián Gyula,

Érsek Károly,

Hubenay József,

Foób Károly,

Luzsa István,

Szivessy Ignác.»

Az ideiglenes alapszabályok az alábbi 8 §-ból állottak:

1. §.

»*A pesti kereskedő-íffak egyletiház-építő társulata*« cím alatt egy társaság alakul Pesten, melynek czélja egy alkalmas telek megszerzése után azon egy kellő egyleti helyiségekkel, restaurációval ellátott, s a második és harmadik emeleten garçon-lakásokra beosztott házat építtetni.

2. §.

Alaptőkéje 100.000 forint, 2000 darab 50 forintos, névre szóló részjegy alapján, mely alaptőkéből egyelőre csak 1000 darab rész-

jegy bocsáttatnék ki, de közgyűlési határozat folytán a társaság jogában áll a fentartott 1000 db. részjegyet a viszonyok kívánalma szerint bármikor kibocsátani, úgy a részjegytőkén túl még szükségelt tőke beszerzése végett jelzálogilag biztosított kölcsönt törlesztés mellett felvenni.

3. §.

Minden részjegyre az aláírás alkalmával 5°/_o, azaz 2 frt 50 kr. fizetendő, mely befizetésről ideiglenes elismervények fognak kiszolgáltatni. Folyó év május hótól kezdve 19 egymás után következő hónapon át, és pedig minden hó első nyolcz napjaiban, hétköznapi napokon estvéli 8—10 óráig, ünnep- és vasárnapokon d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig az egyesület helyiségeiben ujjal minden részjegy után 5°/_o, azaz 2 frt 50 kr. havi részlet fizetendő be. A ki ezen határidőt elmulasztja, 6°/_o késedelmi kamatot fizet, a ki pedig 60 nap alatt a megszabott határidőn túl nem fizetne, annak részjegye minden felebbezés kizárása mellett semmisnek nyilvánítottatik, s a már befizetett összeget az illető a tartaléktőke javára elveszti.

4. §.

Mind a husz részlet befizetése után az ideiglenes elismervények 50 forintról s névre szóló részjegyekkel cseréltetnek ki, melynek mindegyike az építendő ház által jelzálogilag biztosítottatik; úgy a kereskedő ifjak társulata kezeskedik ezeknek 5°/_o rendes kamatozásáért. A befizetés tartama alatt a részletek után befolyt összegek gyümölcsözőleg valamely pénzintézetnél elhelyeztetnek s az ezek után beveendő kamatok 5°/_o-ig a részjegy-birtokosok javára iratván, az esendő összeg az ideiglenes elismervények kicserélésénél el fog számítottatik.

5. §.

Ha három egymásután következő évben lehetetlen volna egy kellő házhelyet szerezni, az egyesületi házépitő társulat feloszlottnak tekintendő, s {mindenki visszakapja a befizetett tőkét kamattal együtt a netalán az elhelyezett pénzek után beveendő kamattöbblet és tartalék pedig, a felmerült költségek levonása után, valamennyi részjegybirtokosok között egyformán fog felosztatik.

6. §.

Miután egy saját egyleti hajlék létesítése által a pesti kereskedő ifjak társulatának fennállását megalapítani e társaság főczélja az építendő ház évi jövedelméből — 25⁰/₀ tartalék levonása után — megmaradandó összeg fele évenként a részjegyek kisorsolás általi törlesztésére, s csak a másik fele leend mint osztalék a részjegybirtokosok közötti felosztásra fordítandó, s ha valamennyi részjegy kisorsoltatott, a ház a pesti kereskedő ifjak társulata egyedüli birtokába jut, de ez köteles a netalán még fenlévő jelzálogilag biztosított adósságokat törleszteni. A 25⁰/₀ tartalék minden előre nem látható rendkívüli kiadások, javítások, esetleg az állami adó fedezésére fordítandó.

7. §.

Minden kisorsolt részjegy beváltásánál egy jóny fog kiszolgáltatni, melynek ellenében, ha valamennyi részjegy törlesztve van s a rendkívüli kiadások után a 25⁰/₀ tartalékból valamely összeg fenmaradna, ez 2000 részre osztatván, az esendő összeg minden jóny birtokosának kifizettetik.

8. §.

Minden ideiglenes elismervény, részjegy vagy jóny, egyszerű hátírat által átruházható.«

Ezen felhíváshoz aláírási ívek csatoltattak azon megjegyzéssel, hogy mindazok, a kik ezen terv keresztülviteléhez segédkezni nyújtani hajlandók, azon év márczius 31-étől kezdve április 7-éig és pedig hétköznapi napokon estéli 8—10 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig az aláírási ívet kellően kitöltve s minden aláírt részjegy után 2 frt 50 krt ahhoz mellékelve, a társulat helyiségeiben működő 7 tagú bizottmánynak nyújtsák be.

Ha a fentemlített napokon a kívántató 1000 darab részjegy nem iratnék alá, a tervezet mint ki nem vihető, jobb időre halasztandó, a lefizetett összeg pedig április 14-én d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig visszafizettetnék; a kellőnél több részjegy aláírásánál ellenben méltányos elosztás fogna alkalmaztatni.

Ezen bizottmány kezeli a kellő számú jegyzés útján befolyt pénzeket mindaddig, míg a házépítő társaság részjegyeseinek közgyűlése által e tisztétől fel nem mentetik. A részjegybirtokosok pedig április 28-ára közgyűlésre hivattak volna egybe, ennek lévén feladata megállapítani a részjegyek mi módóni kamatozását, ezek törlesztését és a tiszta jövedelem elosztását.

Miután április 7-ig a jegyzések szükséges összege még nem volt együtt, a határidő május 10-ig meghosszabbított, de nem több eredménnyel s ez okon a felvetett terv foganatosítása jobb időkre halasztott.

Felmerült még egyszer e kérdés 17 év múlva, midőn 1879-ben dr. Herich Károly, szintén részvénytőke beszerzése mellett, indítványozza egy társulati ház felépítését. Ez esetben azonban az indítvány csak óhajként szerepelhetett, mert a majdnem végleges hanyatlásból, ép ez időben kezd csak kivergődni a társulat.

II.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministertől 1871. november 24-én 984. eln. szám alatt a következő leirat érkezett a társulathoz:

»Nagyságos Keleti Károly urnak,
mint a Kereskedő ifjak társulata Elnökének

Pesten.

Fromm Antal idecsatolt beadványában egy országos magyar kereskedelmi egyesület által megindítandó magyar kereskedelmi szaklapnak eszméjét megpendítvén, ezen kettős cél elérése végett erkölcsi és társadalmi befolyásom közbevetésére hívott fel engem.

Miután azonban, félre nem ismerve ilynemű vállalat üdvös hatását, azon nézetben vagyok, hogy ez, ha életképes akar lenni, csakis magántársulás útján, a kormány közvetlen befolyása és beavatkozása nélkül keletkezhetik és Fromm Antal beadványában maga utal a pesti *Kereskedő ifjak társulatára*, mely — állítása szerint — ily egyesület alapkövét letette volna, a nevezett társulatot tartom a legilletékesebbnek, hogy a megpendített eszme iránt legelőször nyilatkozzék, miért is ezen beadványt Nagyságodnak oly célból küldöm át, miszerint azt az egylet kebelében tárgyalatni és a mennyiben ezen tárgyalás folytán határozott indítvány tétetnék, ezt velem közölni sziveskedjék.

Szlávy József.»

Ezen magas leiratban jelzett országos egyesület és szakközlöny ügye, ha későbbi években is, de tényleg megoldatott. A szakközlönyre nézve a kezdeményezés érdeme elvitathatlanul Hubenay Józsefé, ki annak eszméjét már 1867-ben szőnyegre hozta. Az országos egyesület kérdését azonban tényleg Fromm Antal kezdeményezte és a novemberi választmányi ülésen vita tárgyát is képezte. Az eszme visszhangra talált ugyan, de az alapkö letételéről, illetőleg egy ily irányú mozgalom megindításáról még szó sem volt. Ez okozza azt, hogy a választmány komolyan neheztelt Frommra túlbuzgóságáért és ennek kifejezést is adott a minsterhez intézett feliratában, a melyben a társulat kifejtette azt is, hogy igenis törekszik a jelzett irányok felé, egyelőre azonban még nem látja elkövetkezettnek az erre alkalmas időt.

Az 1872. évi január hó 21-én és folytatva február hó 11-én 1872. tartott VI. évi rendes közgyűlésen, az elnöki megnyitó beszéd utal az örvendetesen pezsgő egyleti munkásságra és a társulat szépen gyarapodó tartalékvagyonára.

Ha a múlt év eszmékben gazdag volt, nem maradt ennél hátrább a jeleni sem.

Részben az elnök, részben Szivessy Ignác és társainak indítványa folytán az országgyűléshez feliratot határoz intézni a kereskedő ifjak választójogosultsága tárgyában. A feliratot — benyújtás végett — küldöttség viszi Deák Ferenczhez; azonban Deák azon értesítést adja, hogy a választási törvényjavaslat a pártkörben már letárgyaltatott; tanácsolja, hogy tekintsen el a társulat annak benyújtásától, miután az új törvényjavaslat már megállapított szövege csaknem teljesen megközelíti, illetőleg kielégíti a felirat kívánalmait; a benyújtás elmaradt.

Pinczés Ferencz és társai egy *Önsegélyző egyesület* alapítását indítványozzák oly módon, hogy ez intézmény a társulat egy részét képezné és célja volna meghonosítani a társulat tagjai között a takarékoskosságot, másrészt pedig hogy ugyanezek ott támogatást nyerjenek szükség esetén. Az ügy felkaroltatott, az intézmény azonban csak 1880-ban jött létre e czímen *Kereskedelmi takarékos és hitelszövetkezet*.

Fövényi János megújítja a *vasárnapi munkaszünet* és a *kötlező üzleti zárórák* tárgyában Hajós Károlynak 1869-ben tett indítványát. A társulat ily irányú kérvényt ad be a *Kereskedelmi és iparkamarához*. A kamara illetéktelennek mondván magát ez ügyben intézkedni, áttette a kérvényt a *Kereskedelmi testülethez* és a *Nagykereskedők társulatához*. Egy kiküldött bizottság e közben tanulmányozza e téren a külföldi viszonyokat. Nemsokára azonban megérkezik a kereskedelmi testület válasza, mely egyetértően a nagykereskedők társulatával, nagyrészt elismeri a kérvény jogosságát, de ezt tisztán mint a főnök és alkalmazottja közötti ügyet tekinti, a melyben ennélfogva nem érzi magát feljogosítva valamely intézkedést tenni. Az ügy — kedvezőbb idők elérkeztéig — levéteztett a napirendről.

Február 1-én a társulat fényesen sikerült bált rendez, mely a társulat pénztárát 1014 frt 38 krral gyarapítja.

A helyeszközlő osztály a múlt évtől kezdve Héder Sándor jegyzősége alatt öröndetesen fejlődik. Dr. Falk Miksa készséggel ajánlja fel lapjában, a *Pester Lloyd*-ban, díjtalanul állandó rovatot nyitni az osztály hirdetményei számára.

Hanzély Ferencz szerkesztésében kiadatott a III. évkönyv az 1871. társulati évről.

Az esti tanfolyam — ha nem is rendszeresen — ez évben ismét működik. Vargha Albert tart, a társulat iránti szivességből, a tél folyamán hetenként kétszer előadást a kereskedelmi könyvviteltől és számtanból.

Feljegyzésre méltó tényei a társulatnak azon intézkedések, a melyekkel a humanismusk, a kegyeletnek és a nemzeti nyelvnek adózott.

Anyagilag segélyezte a zágrábi kórházból kikerült kereskedősegedek felsegélyezésére rendezett jótékony sorsjátékot.

A báró Eötvös Józsefnek emelendő szoborra 100 frtot adományozott.

Az építendő népszínház javára pedig 200 forintos alapítványt tett.

Társadalmi csoportok kebelében épu, mint a nemzetek életében is, a sorsszeszély különböző határpontokat jelöl meg. Az ezen határpontokon belül lezajló események és megteremtett vagy következetesen alakult viszonyok rendesen kizárják egymást, — egy-

mástól nagyon különbözök. A történetíró, midőn a jövőnek a multakról beszél, dicsszózatot zeng egy korról s itt-ott aranylapokkal ékesíti azt. És teszi ezt talán épen azért, hogy egy másik korra vonatkozó leírásának szomorú árnyalataihoz még jobban kitünjenek az ellentétek.

Egy ily határpontnál kell megállani most is.

A kereskedő ifjak társulata, hét évi fennállása után, elérte fejlődésének legmagasabb fokát. A hetedik év befejeztével — visszatekintvén a lezajlott rövid multa — édes megnyugvással jegyezhet fel, hogy kitűzött magasztos céljainak szolgálatában minden irányban a legkedvezőbb eredményeket érte el. 672 fiatal kereskedő baráti és szellemi otthonává lett e társulat, hol nemzeti irányban emelkedik a műveltség és erősödik az összetartozás szelleme. Ennek szolgálatában ott vannak első sorban az anyagi jólét, mert a társulat rendezett viszonyok mellett 10.642 frt 97 kr. vagyon fölött rendelkezik. Ott van a megalapított jó hírnév, a mely megnyitotta az addig oly erősen leretszelt ajtókat a szivekhez és a legilletékesebb kereskedelmi körök jóindulata, erkölcsi és anyagi támogatása lett az eredmény. Jeles tudósok, szakférfiak, írók, költők számtalan felolvasásaikkal terjesztik a szellem világosságát; a társadalom megszünteti rideg magatartását, elfogadja az addig teljesen mellőzött kereskedő ifjak meghívását; és több ízben rendezett nagyobbszabású multságait társadalmi ünnepélyek magaslatára emeli. És végül csábítólag int egy teljesen felszerelt kellemes otthon, hol pezsgő élet és barátság honol.

Néhány halvány vonással megalkotva, ez azon kép, a mely alá a kereskedő ifjak társulata feljegyezte e számot — 1872.

Záruljon e határpont ezen fényes lappal, a melyre áldatlan évek s a megpróbáltatások oly sokszor és oly sokáig borús homályt szóttanak.

1873. évi február hó 9-én és folytatólag ugyane hó 23-án 1873. tartatott meg a VII. évi rendes közgyűlés.

Keleti Károly eddigi elnök, ki négy év alatt a társulatot megszilárdítva, azt a fejlődés e dig elért legmagasabb fokára emeli, felhalmozódott hivatalos teendők okán, elnöki állásáról — a közgyűléshez intézett levelében — lemond. A közgyűlés, hálásan emlékezve meg azon kitűnő szolgálatokról, a melyeket Keleti Károly

éveken át a társulat érdekeinek szentelt, egyhangulag, fejezi ki legmélyebb köszönetét; az erre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatot pedig küldöttség útján határozza átadatni.

Minthogy Keleti Károly fenti szándékát a választmányynal már előzetesen tudatta: ezen közgyűlést felkérés folytán Weninger Vincze örökös tiszteletbeli elnök vezette.

Azon áldatlan pártoskodás, a mely ezen közgyűlést megelőzőleg — az elnöki szék betöltése iránt — a társulat kebelében dúlt s a mely valóságos viharral ezen két napos közgyűlésen ki is tört: volt legfőbb szülő oka a társulat bekövetkezett hanyatlásának.

Két elnökjelölt volt: Wodianer Béla és Ádám Károly, a kik között a vélemények megoszolván, a társulat tagjai két táborra szakadtak. Háromszáznegyvenhét tag vett részt szavazatával e közgyűlésen, a melynek a folyó rendes ügyeken kívül — az alapszabályok módosítását illetőleg a jövő választmányynak az utasításokat megadván — egyedüli érdekes tárgya a tisztújítás volt. A szavazás meg ejtetvén, Wodianer Bélára esett 169, Ádám Károlyra 149, különböző más jelöltekre 19 és megsemmisített 10 szavazat. Miután Wodianernek ily módon általános szavazattöbbsége — habár csak 1 szavazattal is — meg volt: megválasztatása kihirdetendő lett volna. A kisebbség azonban óvást emelt és a beadott összes szavazatok — tehát a megsemmisített 10 szavazatnak is — figyelembe vételét követelte. Az új szavazás elrendeltetett és két hétre tüzetett ki a közgyűlés folytatása.

Február 23-án megtörtént a kereskedő ifjak társulatában azon páratlan eset: hogy a tisztújításra ötszázkilenczven érvényes szavazat adatott be. Ebből Wodianer Bélára 359, Ádám Károlyra 229 és egy harmadik jelőltre 2 szavazat esett, vagyis Wodianer Béla 128 szavazattöbbséggel a társulat elnökévé választatott.

A kisebbség nem tudott belenyugodni sorsába és kezdetét vette a romboló viszály, a melynek hathatós tápot nyújtott az 1873-ban kitört nagy pénzválság. Általános lett az elkedvetlenedés s úgy látszott, mintha a győzők sem örültek volna győzelmüknek. A pénzügyi bukással sok fiatal ember állását, mások papirokba fektetett megtakarított pénzüket veszítik el; igen sokan lépnek ki s távoznak el a fővárosból; még többen, kik hely nélkül vannak, épnek be, — remélvén, hogy a társulat helyeszközlő osztálya útján, ha vidékre is, állást kapnak — de anyagi kötelezettségeiknek eleget

tenni nem tudnak. Így történik, hogy a múlt évi 672 társulati tag közül ez év folyamán kilép 117, tagsági kötelezettségeinek nem teljesítése miatt töröltetik 101 és 123 oly tagdíjhátralékos marad még, a kiket a társulat — ügyvédje útján — oly megjegyzéssel szólíttat fel a fizetésre, hogy ellenesetben a következmény perlés és törlés lesz. Ily körülmények között a belépett 184 új tag — a fentebb említett okok miatt — nem tudta meggátolni a jövedelem-csökkenést. Így a múlt évben befolyt 6.328 frt 17 kr. tagsági és 4.165 frt 14 kr. játékdíjakkal szemben az 1873. év eredménye 5.092 frt 50 kr., illetőleg 3.665 frt 48 kr., vagyis összesen 1.735 frt 33 krral kevesebb. És daczára ennek, — daczára, hogy a társulat az értékpapiroknál 460 frt 50 kr. árkülönbözetet vesztett; daczára hogy a költségelőirányzatot 1.380 frt 32 krral túllépte, mégis 336 frt 34 kr. nyereséggel zárta le az évet. A zár-mérleg is a múlt évi 10.642 frt 97 krral szemben 11.248 frt 54 krt mutat; ez azonban csak látszólagos javulás, mert ha a vagyonként 1.453 frt 61 krral szereplő könyvkiadó-vállalat tételéből a tényleg szenvedett 527 frt 61 kr. veszteség levonatik és hogy ha kifizettetett volna a társulatot terhelt 432 frt 43 kr. tartozás, a vagyonmérleg végösszege csak 10.288 frt 50 krt tüntetett volna ki, vagyis 354 frt 27 krral kevesebbet, mint tavaly.

Mindezekből mintegy felhangzik azon figyelmeztetés, hogy egészségtelen viszonyok és veszélyes szervi bajok léptek előtérbe, a melyekkel szemben a jövőt illetőleg csak egyetlen védelem van, a legmesszebb menő takarékoság.

Hogy a választmány e feladatot szerencsésen oldotta volna meg, egyáltalában szó sem lehet, mert tényleg a társulat vezetésége is egyik tévedésből a másikba esett és siettette az anyagi romlást, a melylyel szellemi pangás is járt.

Mielőtt ennek részletei előadatnának, megemlítendők az ez évet illető alábbi intézkedések.

a) A magyar kereskedelmi iránytan és levelező megírására kitűzött 100 arany pályadíj a mű megírója, Hanzély Ferencznek kifizettetett; valamint kifizettettek a mű kiadása folytán keletkezett számlák, a melyek 1.267 frtot képviseltek.

b) A társulat 100 frt alapítvánnyal belépett a *Királyi magyar természettudományi társulat* alapító tagjai sorába.

c) A pénztári könyvek újlag rendeztetek Vargha Albert által,

miután már a múlt évben Korény Ágoston útmutatása szerint a rendszeres kereskedelmi kettős könyvvitel bevezetett,

d) Dr. Jaulus nyelvmesterrel a tél folyamán egy francia és angol nyelvi tanfolyam rendeztetett.

Egyebekben ez év jelesebb események nélkül telt el, leszámítva azon nem szerencsés munkálatokat, a melyek az alapszabályok módosítására nézve foganatosítottak.

Mikép fentebb megjegyeztetett, a válaszmány is egyik tévedést a másik után követte el. Ezeket különben teljesen önálló fejezetek részletesen tárgyalják *; azért e helyen csakis nagyobb körvonalaikban fognak felemlítettetni. Ugyanis:

I. Az alapszabályok megváltoztatását illetőleg egynémely helyes intézkedés leszámításával, u. m. megállapítása annak, hogy az alapító tagság 100 frt lefizetéséhez kötöttet, — hogy egy ellenőri állás rendszeresített s hogy a szervezet kiegészített egy helyes alapokon nyugvó ügyrenddel ellátott *felügyelő 30-as bizottsággal*, — végül, hogy a testvérvárosok törvényes egyesítése folytán a *Pest székhely Budapestre* változtatott: az eszközölt módosítások egyebekben visszaesést jelentenek és a társulat tagjaira a lehető legrosszabb, sőt egynémely részére nézve azon benyomást tette, mint ha némelyek görcsösen kívántak volna ragaszkodni a hatalomhoz.

Ezen intézkedések a következők: az évi tagsági díj felemeltetett nyolczról tíz forintra, hasonlókép a vidéki tagok évdíjai hatról szintén tíz forintra; a szavazati jog megszorított, a mennyiben kimondatik, hogy szavazattal csak az bir, a ki egy év óta tagja a társulatnak; a válaszmányi tagok száma 12-ről leszállított 10-re, és végül kimondatott, hogy a válaszmány — a mely alatt természetesen a tisztikar is értendő — ezentúl nem egy, hanem három évre választatik és új választás alá mindig csak, annak az utolsó válaszmányi ülésen kisorsolt, egyharmadrésze kerülhet.

Mindezen intézkedések a társulat különben is lehangolt tagjait a lehető legnagyobb mértékben elkeserítette, különösen azon nem kis számú új tagokat, a kik szavazati joguktól imigyen a legközelebbi közgyűlésen elestek, — mert hogy ez meg is történjék, arról gondoskodott a válaszmány, nem várván be az alapszabályok módosítására nézve a rendes közgyűlés idejét, hanem 1874. január 18-ára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, javaslatait keresztülvitte

* Lásd: Alapszabályok és pénzügyek alatt.

és csak ennek megtörténte után tűzi ki a VIII. évi rendes közgyűlést márczius 1-ére. E közben az új alapszabályok a kormánytól megerősítve le is érkeznek, úgy, hogy a rendes közgyűlésen már annak határozmányai voltak irányadók.

II. A váczi-utczai helyiségek bérletét a háztulajdonos a múlt év őszén felmondotta. E bérlemény évi 2000 forintba került. Ime, itt volt az alkalom, hogy a bizton bekövetkező rossz évek figyelembe vételével a választmány olcsóbb bérletről gondoskodjék. De nem ezt tette, hanem kibérelt, nem kevesebb, mint 6 évre, a Szervita atyák koronaherczeg-utczai házában egy 2800 frtos helyiséget és ezzel egy állandó nagy terhet rótt a társulatra.

III. Nem szerencsés lépése volt a választmánynak azon alapot nélkülvő költségelőirányzat, a melyet a közgyűlés elé terjesztett és el is fogadtatott.

Fentebb jeleztetett, hogy 1873-ban az előirányzat két legfőbb tételénél 1735 frt 33 krral volt kevesebb a bevétel, mint az azelőtti évben. Mégis az 1873. év 7.800 frtos előirányzatával szemben, 1874-re az előirányzat végösszege 11.055 frtban állapittatott meg. A társulat tagjainak száma 1873. év végén 645 volt, mégis az előirányzatban 650 tag utáni illetmények vétetnek fel, daczára annak, hogy rendes és kedvező körülmények között is az előirányzatok csak úgy mutatkoztak helyeseknek, ha a megelőzőtt évi tagsági létszámból legalább 15—20% leüttetik s csak a fenmaradó rész vétetik fel a költségvetésbe mint olyan, a melyre emberi számítással támaszkodni lehet. Ez esetben pedig miután az egész ország és különösen a kereskedelem — pénzügyi zavarokkal küzdött, még nagyobb százalék lett volna leüttendő. De nem ez történt, hanem a tagsági díjak címén a m. évi 5.092 frt 50 kr. bevétellel szemben előirányoztatik 6.815 frt; a tényleges eredmény pedig 5.067 frt 60 kr. s így a tételnél a veszteség 1.747 frt 40 kr. A végeredmény pedig az lett, hogy az üzleti év 1.586 frt 38 kr. veszteséggel végződött. Akár tapasztalatlanságnak, akár felületeségnek tulajdonítsuk is ez eredményeket — a társulat tényleg nagy kárát vallotta; mert ez évvel beáll az állandó deficzit, a pangás és hanyatlás.

Az 1874. évi márczius 1-én tartott rendes közgyűlést ez évben is Weninger Vincze örökös tiszteletbeli elnök vezette, ki felolvastatja Wodianer Béla elnök levelét, a melylyel tisztérőli lemondását bejelenti

A közgyűlés a volt elnöknek elismerését és köszönetét fejezte ki a társulat iránt tanusított rokonszenvéért és ezt jegyzőkönyvbe véteti.

A társulat új elnökévé Horn Ede, a kitűnő nemzetgazda választatott meg.

Előterjesztetvén az évi jelentés, zárszámadások és költség-előirányzat, — csaknem megfoghatatlannak tűnik fel és mindenesetre a legnagyobb közöny jelének tekintendő, hogy ezek ellenében egyetlen egy hang emelkedett fel és pedig Hubenay Józsefé, — de az ő bírálata is csak oda terjed, hogy *csekélynek találja az új lakás és az áthurczolkodásra szánt tetteket*; különben pedig az 1873. évi jelentés, zárszámadások szó nélkül tudomásul vétettek, az előirányzatot pedig — mely a fentiek szerint oly csúfos kudarcot vallott — jóváhagyta.

Az akkori helyzetre nézve talán némi világot vet a szavazás eredménye. A tisztujtásra beadatott ugyanis 201 érvényes szavazat, a melyből 146—154, vagyis középszámitással 150 szavazattal választatott meg a most már három éves tisztikar és választmány. Az tűnik ki ebből, hogy az uralkodó párt részen állott s a mennyiben továbbra is ki akarta terjeszteni uralmát, nagyon természetes, hogy nem emelt kifogást a zárszámadások ellen, még kevésbbé jutott eszébe a választmány ellen megindíttatni a fegyelmi vizsgálatot.

A márczius 1-ei tisztujtás eredményének kihirdetésére a közgyűlés folytatása márczius 25-ére tűzetett ki. Ekkor tartotta Horn Ede igazi magyar nemzeti érzéssel teljes székfoglalóját.

Örvend — ugymond — hogy a bizalomnak megfelelhett és hogy az elnöki széket ma elfoglalhatta, különösen pedig örvend azért, mert annyi fiatal embert még nem látott együtt, mióta újra Magyarországon lakik; ő a fiatalságot tartja a jövő reményének, a haladás és művelődés apostolainak, a jenkor üdvös eszméi terjesztőinek és egykori élvezőinek, nevezetesen pedig oly fiatalságot, mint milyet ma lát együtt, kik nem mulatságvágyból egyesültek, hanem kiknek komolyabb, férfiasabb céljai vannak, kik társadalmi és művelődési célból társulatot alkottak; úgy mint azon francia törvényszéki főnök, ki minden nagyobb bűntény esetében azt kérdezte: *hol a nő?* mert azokat tartotta minden nagyobb bűntények indokainak, úgy ő is, valahányszor nagy eszmék, üdvös intézmények, nagy mérvű haladási tervek jöttek szóba, mindig azt kérdezte: *hol a fiatalság?* mert tőlük várta, hogy ők lelkesüljenek azon eszmékért legelőször és csak ha ezt tapasztalhatta,

akkor bizott azon eszmék kivihetőségében is; figyelmezteti a közgyűlést, hogy most is márcziusi napokat élünk, — az örökké emlékezetes és nevezetes 1848-iki márcziusi napok nagy eszméit pedig legelőször is a fiatalság karolta fel, terjesztette és győzött velük. Ő a fiatalság elnevezése alatt nem az évek számát érti, hanem belefoglalja mindazokat, kik egyáltalában képesek még eszmékért lelkesülni és azt merik is tenni; mert ehhez az állás bizonyos függetlensége szükséges, a mely függetlenséget leginkább a kereskedőtől várja, kik állásuknál fogva nem keresnek kormányhivaltat, kikre egyes emberek nem gyakorolhatnak oly befolyást, mint azt más pályákon tapasztalhatni. O a kereskedő céljait, egy legnagyobb részt kereskedőkből álló gyülekezet előtt nem akarja fejtegetni, csak egyszerűen arra akar utalni, hogy a művelt és állásának megfelelő kereskedő nem fog megelégedni a létező ajánlat és kereslet közt közvetítő szerepet játszani, hanem arra fog törekedni, hogy a termesző és a gyáros oly czikkeket és azokat oly minőségben állítsa elő, melyeknek kelendőségét biztosíthatja és melyek számára új piacokat fog iparkodni meghódítani; emlékeztet minden kereskedőnemzet mintaképére, az angolra, mely kereskedelmével az egész világot elfoglalta; minden nemzettel üzérkedik és megtartotta angolságát, megtartotta honszeretetét; ezért is a mai napnak annál is inkább örvend, mert míg mostanáig is azon hit uralkodik, hogy a magyarországi kereskedők többsége német ajkú, addig ő most saját szemeivel lát oly számos tagból álló gyülekezetet, kik büszkén vallják, hogy ők magyarok és nyíltan bevallják, hogy magyar társadalom, magyar művelődés után törekszenek; és különösen jól esik, hogy azt találta ma fel, a mit oly rég keresett, a független magyar fiatalságot és részéről megígéri, hogy minden befolyását arra fogja felhasználni, hogy annak minden iparkodásában segédkezet nyujthasson.

Valóban nemes gondolkodás, jóindulat és sok jóakarat sugárzik e szavakból, teljesen méltó azon férfiúhoz, ki egész életét és tudását mindig nemzete érdekeinek és haladásának kívánta szentelni. Hogy jelen minőségében jó eredményeket elérni nem birt, nem az ő buzgalmán mult, hanem az akkori viszonyok és körülményekben leli indokát.

Ez év legjelentékenyebb eseménye, hogy a társulat átköltözik az új helyiségekbe a Szerviták épületébe és itt volt 1878-ig, a midőn sikerült a lejárát előtt másfél évvel a bérleti szerződést azon

indok alapján, hogy a társulat fizetéseképtelen, felbontani és jelenlegi, akkor még sokkal kisebb helyiségeibe átköltözni.

Felsorolándók még ez évről:

a) hogy a kolera-árvák javára a múlt évben megkezdett s az idén folytatott gyűjtés 217 frt 62 krt eredményezett, mely összeg márczius havában a belügyministeriumnak átadatott;

b) Ráth Károly Budapest főpolgármesterének átirata folytán, a felállítandó népkonyhák segélyezésére 40 frtot küldött;

c) Hoffmann Lajos szerkesztésében kiadta a társulat IV. évkönyvét az 1872—1873. évről;

d) új pénztári kezelési utasítást állapít meg;

e) a június 26-án tartott választmányi ülésen pedig elhatározza, hogy a helyeszközlő osztály ezentúl *magyar nyomtatványokat is* használjon. Itt megjegyzendő, hogy ezen osztálynak folytonosan a főnökökkel lévén összeköttetése, azok a magyar levelekre nem is válaszoltak s a kényszer által volt indokolva az, hogy e minden ízében magyar társulat éveken át németül volt kénytelen ezen levelezéseit végeztetni; végül

f) november 1-én egy 4 hónapra terjedő francia és angol nyelvi tanfolyamot rendez, a melyen a résztvevő tagok 2—2 frtot fizettek. A hallgatók száma 30 volt; a létszám azonban januárban annyira lepad, hogy az előadásokat be kellett szüntetni. Ugyancsak a tél folyamán a kereskedelmi akadémia szívesége folytán átengedett helyiségben a társulati tagok részére szakelőadások tartattak, a melyeket mindenki tetszése szerint hallgathatott.

1875. 1875. február 14-én tartatott Horn Ede elnöklete alatt a IX. évi rendes közgyűlés. Ezen közgyűlésnek egyetlen kiemelkedő része az volt, midőn egy egyszerű tag felszólal és a múlt évi érzékeny veszteségekre utalva, azok iránt felvilágosítást kér és megtámadja a folyó évre szerkesztett költségvetést, melyet realinak nem tart. Utalva e részben a *Pénzügyek* fejezetére, itt csak az jegyeztetik meg, hogy ez egyszerű tag — kinek bátor felszólalása miatt az akkori intézők igen érzékenykedtek, azt rossz néven vették s a közgyűlés leszavazta — Wollák Soma volt, a társulatnak most egyik érdemes alelnöke s a pénzügyi bizottság elnöke.

A közgyűlés ismét helytelen előirányzatot fogadván el, évközben sajnos kiábrándulásokra jut: a rendes költségekkel szemben a bevételek nem nyújtanak fedezetet. A választmány felhatalmazza a

pénztárnokot, hogy az értékpapírok egyrészére lombard-kölcsönt vegyen fel; ez meg is történt 700 frt erejéig.

Másrészt pedig, tekintettel arra, hogy a pénzügyi pangás folytán a lakások általában véve olcsóbbakká lettek, a háztulajdonos Szerviták perjele ismételten bérleengedésre kéretett. Ezen kéréseknek némi eredménye volt is, mert az évi bérből a jövő évtől kezdődőleg 300 frt elengedtetett.

A részvétlenség és közöny ekközben nőttön nő, a tagdíj-hátralékok rohamosan növekednek, a tagsági létszám pedig folyton apad.

A mostoha viszonyok daczára, a felhőszakadás által sujtott budai elszerecsétlenedettek számára gyűjtést rendez és 132 frt 61 krt küld be a *Hon* szerkesztőségéhez.

A gróf Széchényi István műveinek kiadási költségeihez ugyanoly módon 13 frttal járul, mely összeg a *Magyar földhitelintézet*hez küldetett.

A kereskedelmi akadémián ez évben is megkísérlett tanfolyam rendezése a hallgatók igen gyér jelentkezése folytán sikerre nem vezetett és ezzel a tanfolyam ügye néhány évig teljesen szünetel.

1875. november 2-án a társulatot nagy veszteség éri — nagynevű elnöke Horn Ede elhalálózása által. A választmány rendkívüli ülést tartott; ebből kifolyólag részvétíratot intézett az elhunyt özvegyéhez, külön gyászjelentést adott ki; koszorút tett le a ravatalra és testületileg vett részt a temetésen. Az elnöki szék pedig négy hónapon át betöltetlen maradt.

A X. évi rendes közgyűlés 1876. február hó 20-án tartatott 1876. meg, a melyen Ádám Károly a társulat elnökévé egyhangulag megválasztatott.

Az évi jelentés valóságos Jeremiádaakat tartalmaz a mostoha viszonyok felett és konstatálja, hogy a mult év végével a társulati rendes tagok száma leapadt 371-re és hogy az év 1483 frt 71 kr. veszteséggel zárult; de hiába keresnénk a jelentésben egyetlen javaslatot is, a mely a bajok megszüntetésére vezetne. A mit találunk — az, hogy elfogadásra ajánlja a költségvetést, a mely most még kevésbbé nélkülözi a felületességet. Wollák Soma ismételten felszólal a helytelen gazdálkodás ellen és utal a tag-

díjak tételére, a hol ismét nagyobb összeg vétetett fel a múlt évi bevételnél, — sorsa most is ugyanaz volt, mint egy év előtt.

A választmány ez év folyamán egy nevezetes ujitást tett. Kidolgozott egy ügyrendet, a melyet mindeddig nélkülözött. Ezen ügyrend értelmében a felolvasásokat rendező, a 30-as és a mulatság rendező bizottságokat, valamint a helyeszközlő osztályt új szervezeti szabályokkal látta el.

Hasonlókép gyűjtést rendez az országos árvizkárosultak javára, melynek 35 frt 50 krnyi összegét a belügyi kormányhoz terjeszti fel.

A felügyelő 30-as bizottság, elnöke Veszprémi Samu kezdeményezésére, egy földgömböt ajándékoz a társulatnak, a mely jelenleg is meg van és az esti tanfolyamnak képezi egyik segéd-eszközét.

Miután a múlt évben évkönyv nem adatott ki, most két évről állíttatott az egybe és Mayer Miksa szerkesztésében megjelent azok V. fülete 1874—1875-ről, mely a társulat összes tagjainak megküldetett.

A társulat kebelében a legmostohább állapotok. Minden apad, fogy, a vagyon úgy, mint a tagok, — de rendületlenül áll a nagy helyiség, a melyben három szolga unatkozik. A mérleg kedvezőlenebbé tételéhez hozzájárul az is, hogy a nagy terem korhadt gerendázatát ki kellett cseréltetni, ez idő alatt pedig a játék szünetelt.

1877. A választmány most már komolyan aggódott a jövő felett és meg is kísérelte a nézete szerint lehetőket megtenni. Így a XI. évi rendes közgyűlésen 1877. márczius 4-én bejelenti, hogy a háztulajdonosoknál az évi bérösszegnek 2000 frtra leszállítását sikerült kieszközölnie. De ekkor egyuttal jelentést tesz arról is, hogy a múlt év ismét veszteséggel zárult s e veszteség 2082 frt 91 kr.; a tagok létszáma pedig lepadt 314-re. És tekintve azt, hogy a lefolyt négy év költségvetéseinek egyike sem vállott be és a választmány a mostoha viszonyok folytán nincs is azon helyzetben oly előirányzatot bemutatni, a melyért a közgyűlés előtt felelősséget is vállalhatna, kéri: hatalmaztassék fel a választmány arra, hogy a folyó társulati év pénzügyi részét megállapított költségvetés nélkül vezethesse. A közgyűlés a jelentéseket tudomásul vette s a kért felhatalmazást megadta. E közgyűlésen 81 tag volt jelen.

Ezen társulati év is csak hanyatlást jelez. A társulattól kihal az élet és mindeneken bizonyos tehetetlenség vesz erőt. Egyetlen tényül azon jótékonyság említhető, hogy belépti díj mellett Mócs Zsigmond közreműködésével felolvasás tartatott a török sebesültek javára.

December végével a taglétszám leapad 259-re. Ezzel és 1878. 1918 frt 41 kr. évi veszteséggel számol be a választmány az 1878. február 24-én tartott XII. évi közgyűlésnek. A közgyűlés most már aggódó komolysággal tekinti a helyzetet s habár tudomásul veszi a jelentéseket és a szokásos felmentvényt meg is adja, egyuttal szigoruan utasítja a választmányt, hogy a drága bérletet mondja fel s illetőleg a bérszerződés megszüntetését mindenestre eszközölje ki, egyebekben pedig érvényesítse a legszigorúbb takarékoságot.

Évközben a budapesti törvényszék végzésileg értesíti a társulatot, hogy néh. Manschön Ferencz fővárosi iparos végrendeletében a társulattal is hagyományt tett. A hagyomány körülbelül 100 frtot fog kitenni, azonban annak életfogytiglani haszonélvezete az özvegyet illeti. Ezen hagyomány ügye máig függőben van.

De a társulat is gyakorolt jótékonyságot, a mennyiben a boszniai sebesültek javára 53 frt 31 krt gyűjtött tagjai között és küldött be a *Pesti Napló* szerkesztőségének.

A közgyűlés utasításához képest, a választmány a Szervitákkal 6 évre kötött bérleti szerződést felbontotta. Nehezen ment ez és azon egyetlen fontos ok birta rá a tulajdonosokat az engedékenységre, hogy a zárszámadások és vagyonmérlegből meggyőződtek, hogy a társulat egy fél év alatt különben is fizetéseképtelen lenne.

Igy sikerült végre valahára megszabadulni azon helyiségektől, a melyekben a társulat a végfelosztás széléhez jutott. A választmány egy kisebb helyiséget bérelt 1200 frtéért a Gizella-tér 2. számú házban, a mely helyiség a mainak egy részét képezte és 1878. augusztus hó 1-én ide át is költözött.

Ádám Károly társulati elnök ez időben betegeskedvén, tisztétől visszalép s az elnöki szék 1879. évi márczius hó 2-ig betöltetlen marad.

Az 1878-ik év végével a társulat eljutott a tönk szélére. Beszámítva az ez évi 1413 frt 73 kr. hiányt is, mely a társulati tőkéből

fedeztetett — 5 év alatt, 1874—1878-ig bezárólag, a társulat 8484 frt 76 kr. veszteséget szenvedett, vagyis felemésztette összes vagyonát; mert az 1878. december 31-iki mérleg szerint mutatkozó 2.457 frt 04 kr. vagyont már csak a berendezések képviselik. A tagok száma, pedig leapadt 250-re s úgy ezek, mint a választmány is már csak egy tisztességes feloszlatás módozatáról gondolkodtak, nem maradván más választás: vagy feloszlatni a társulatot vagy újból előlről kezdeni a munkát.

És ime ezzel ismét egy határpontonál állunk. Az 1873. február 9-től 1879. márczius 4-ig terjedő korszak, a társulat hanyatlás korát jelzi. Ez annál ádázabb volt, mert egyetlen reményt nyújtó kedvező pillanat sem villant fel ez időn át, a melyben a lidércz-nyomásként rája nehezedő bajok terhe alól megszabadulhatott volna.

Mindazon szép remények, melyeket az 1872-ik évi pezsgő és magasan lüktető társulati élet joggal felkelthetett — ködként oszlottak szét. A jó közszellem helyett féltékenykedés, kicsinyeskedő torzsalkodás és viszály támad, — a vezetésben pedig nem kis mértékű elbizakodottság és, mi tagadás benne, az intézők tévedésének egész sorozata foglalnak helyet. Mily egészen más viszonyok keletkezhettek volna, ha a választmány felismeri 1873-ban a bajok okát, — számol a pénzválság okozta körülményekkel és — a felmondott 2000 forintos lakás helyett úgy mint tényleg 1878-ban tette — 1200 forintos bérleményt és nem 2800 frtosat vett volna igénybe; ez egyetlen tételnél, az öt évben, három éven át 1600—1600 frtot, majd 1300 és 800 frtot s így összesen 6900 frtot takaríthatott volna meg; s ha ezt megteszi, önkényt következett volna a szolgák egyikének elbocsátása, a mely a lefolyt öt év alatt 2000 frt megtakarítást jelentendett; s ha végül a takarékoság elve minden irányban érvényesül, a társulat az akkor kétségtelenül nehéz viszonyokat minden megrázkódtatás nélkül élhette volna át.

A vezetésbeni szilárd elhatározás, a helyzetteli megküzdés bátorsága és megfelelő erély később is igen sokat segíthettek volna. Ezek helyett azonban csakis jelentéktelen és kicsinyes kísérletezéseket mutathatnak fel a fenmaradt hivatalos és hiteles adatok. Majd később, úgy látszik, fel is ismerték a bajok okait és nem volt többé rejtély az, hogy e viszonyok hova vezetnek; mert ha az 1874—75-ik években az évi jelentések még mindig tartalmaznak

a jövőbe helyezett vérmes reményeket, nem így az 1876. évi, a melynek szövegében ezen részek olvashatók:

»A ki csak némileg is foglalkozik társulatunk jövőjével s figyelemre méltatja mult évi működésünknek eredményét: lehetetlen azon gondolatra nem jönnie, hogy ha tovább is ez irányban haladunk, társulatunk fenmaradása kétségessé válhat. És bármennyire is óhajtani a választmány ez aggodalmat magától eltávolítani, a sajnos eredményű mérleg, mint iránytűje vagyoni állásunknak, csakis megerősíti aggodalmában.

Meg vagyunk győződve, hogy a t. közgyűlés szigorú bírálat alá veendi a választmány intézkedéseit, ezekben gondolván megtalálni azon rejtély kulcsát, mely anyagi állapotunk ily nagy mérvbeni csökkenésének nyitjára vezethetne. — De azon öntudat érzetében, hogy a körülményekhez képest a választmány éppen úgy felelt meg kötelességének a lefolyt évben, mint az előbbieken: mintegy felmentve érzi magát, a netalán reá háramlandó vád alól. Mindamellet, mint már az előszóban is jeleztük, aggodalmunkat nem titkolhatjuk el további fennállásunkra nézve. — *Az új választmány-nak tehát fő feladata lesz az irányt, a melyben eddig haladtunk, minden áron megváltoztatni. — Különösen takarékosági szempontból kell ezt tennünk, mert még egy ily jövedelem-kimutatás s elmondhatjuk: hogy a Kereskedő ifjak társulata volt, de már nincs.*»

Itt tehát határozottan rámutat a választmány arra, hogy mi lenne a teendő. És mégis — míg ez csak rossz kilátásokat jegyez fel, addig — az 1877. évi jelentés — miként az alábbi sorokból kitűnik — a társulat közeli feloszlásáról beszél:

»Szomorú érzéstől áthatva teszünk jelentést a mult év lefolyásáról. — Tizenkettedik évi fennállásunk óta sok nehézségekkel kelle megküzdenünk és annyi megpróbáltatásoknak valánk kitéve az évek óta tartó rossz anyagi viszonyok miatt, hogy azon gondolattal, mely társulati életünk felbomlását látszik fenyegetni, szükségképpen már előre meg kell barátkoznunk. Nem állunk ugyan még ma sem azon a ponton, a melyben társulatunk megszűntnek lenni tekinthető; de a mint jelentésünkből tudomást venni méltóztatnak: minden erőnket össze kell szednünk, hogy a nehézségeket, melyek további fennállásunkat fenyegetik, leküzd-hessük.»

Hogy mely ponton állott a társulat anyagi tekintetben, élénk képet nyújt a jelentés azon része, a mely ismerteti a választmány közbenjárását 1878-ban a háztulajdonosoknál a bérlet megszüntetése tárgyában :

» kezeink közt lévén a mérleg s az abban kimutatott hiányt szem előtt tartva : lehetetlen a helyiségeket tovább megtartanunk. A választmány mult hó 31-ki ülésén *Ádám Károly* társ. elnök úr vezetése alatt egy 5 tagú bizottságot menesztett a szerzet perjeléhez, mely alkalommal a lefolyt évről szóló mérlegét is előterjesztvén, *a bizottság kijelenté, hogy a társulat legfeljebb még egy negyedre eső házbért lesz képes fizetni ; a második negyedben már a fizetéseképtelenségnek okvetlen be kell következni.*»

Az anyagi romlás tehát teljes volt s az anyagi küzdelmek magukkal vonták azt is, hogy szellemileg is az egész soron általános pangás nyilvánult e korszakon át. Egyedül a felolvasások intézménye volt az, a mely folyton és híven ápoltatik; de már a mulatságrendezés terén egyetlenegy esemény sem jegyezhető fel. Csaknem teljesen szünetel a tanfolyam ügye s a helyeszközlő osztály, mely utóbbi működése öt év alatt abban nyilvánult, hogy 23 egyént helyezett el.

Leghívebben pedig az jellemzi a helyzetet, hogy az 1872-ben 672-re felemelkedett taglétszám öt év alatt 250-re olvadt le.

A kereskedő ifjak társulata negyedszázados multjának gyászos lapja ez, a melynek egyetlenegy eredménye : a szomorú tapasztalat.

1879. Miként fentebb is említettett, két út maradt hátra : vagy felosztatni a társulatot, vagy ismét előlről kezdeni a munkát. Győzött az utóbbi elhatározás.

Az elnöki székek több hónapon keresztül üresen hagyása nem volt mulasztás, hanem igenis időnyerés ahhoz, hogy ezen legirányadóbb helyre a legmegfelelőbb férfiú szemeltethessék ki.

A társulatnak 1878. augusztus hó 1-én az új, habár kisebb helyiségekbe történt átköltözködésével új élet kezdett ébredezni. Különösen a választmány mutatta meg odaadó munkásságával azt, hogy a játszma még nincs elvesztve. Az elnök személye iránti szorgos utánjárás végre a legszerencsésebb megoldást nyert. Mielőtt azonban ez a közgyűlésen kifejezést is nyert volna, a megifjodott társulat próbára tette erejét és 1879. február 8-án igen sikerült

bált rendezett a *Hungaria* dísztermében. Ezen mulatság a társulatnak 448 frt 51 kr. jövedelmet hozott.

1879. márczius 2-ika az újjáébredés korszakának kezdetét jelzi. E napon tartatott meg a társulat XIII. évi rendes közgyűlése és választatott meg közlelkesedéssel a társulat elnökévé dr. Herich Károly ministeri osztálytanácsos.

Az új elnökért menesztett küldöttség tisztében eljárván, dr. Herich Károly — Tettei Nándor, Wollák Soma és Nyári Lajos kíséretében — a fiatalság körébe lép.

Láttad-e olykor-olykor nagy zápor vagy fergeteg után feléledni a nagy természetet; hallottad-e valaha madarak csicsergését zöld berekben, midőn a vészthozó ölyvtől megmenekedve, kis szivecskéik az örömtől repeső dalt zengettek . . .? A feléledő természet üdeségét, a csengő madárdalba vegyült öröm visszhangját s egy új hajnal hasadó pirját varázsolták elő e szent pillanatok a keblekben. Az arcokon öröm sugárzik, a szivekből a remény éljene hangzik fel s illeti fenséges összhangban és bizalommal azon férfiút, kihez a társulat sorsát, jövőjét fűzte most.

Rövid, de határozott és férfias volt a válasz, melylyel üdvözlötése után, az új elnök székfoglalóját megtartá.

»Mindenekelőtt megköszönöm a t. társulatnak — úgymond — irányomban tanusított bizalmát. Kijelentem, hogy ezen reám nézve megtisztelő állást nem ambitióból, hanem azon oknál fogva fogadom el, mert meg van bennem az akarat, hogy a társulatot, mely oly szép jelét adja a haladásnak, tőlem kitelhető módon támogatván, a kitűzött célt, vagyis: a társulat felvirágoztatását — a tagok közreműködése mellett — előmozdithassam.

Hogy azonban a kitűzött célt elérhessük, szilárd, erős és vasakaratra van szükségünk.

Nélkülözhetetlen a vasakarat azért, hogy az akadályokat, melyek haladásunknak útjába gördítenek, férfias erővel leküzdhessük.

Harcot kell vívnunk, hogy a jogtalan megtámadtatásoknak elejét vehessük. S azt hiszem, hogy ily harcban mindenki szívesen vesz részt; mert nem nehéz munka és dicsteljes bevégzéséhez nem kívántatik más, mint a már hangoztatott — vasakarat.

Haladjunk minden tekintetben! Ne legyünk olyanok, mint a tánczó dervisek, kik folytonosan egy helyben mozognak! Ha a haladás eszméjével megbarátkozunk, kövessünk el mindent, hogy

ez eszmét meg is valósíthassuk. Ha az eszmét nyomban követi a tett, akkor a kívánt eredmény sem maradhat el.

Iparkodjunk tehát közös erővel, közös akarattal a társulat fennállhatásának érdekében közreműködni; mert minden egyes tag, bármily kis részben is, hozzájárulhat a kitűzött cél eléréséhez, ha hozzájárulni akar!»

Felhangzott tehát a jelszó s e jelszó a *vasakarát* volt! A most megválasztott tisztikar, a választmány és a társulatnak minden tagja megértette azt, — követte, és rövid időn a düledező falak helyén ismét ott áll a fényes palota: a társulat él és virul.

Ismét megkezdett tehát a munka és hogy az mentül szélesebb alapokra fektetethessék, a társulat szervezetében eddig is létezett szakbizottságok működésköre kiterjesztetett, önállóbbá tétetett és megalkottatott ezekhez a szakművelő bizottság.

A társulat érintkezésbe lépett a bel- és külföldi társulatokkal, — kiadványaival csereviszonyt folytatott, hogy a mi jót és helyest tapasztal, azt átvegye, — másrészt, hogy az itt követett elvek is nagyobb körben és éppen a fiatalság körében megismertessenek.

Minden irányban a legpezsgőbb tevékenység fejlődött ki és szem előtt tartatott a legfontosabb, a tagok számának szaporítása. Ennek volt is foganatja, mert a múlt évben 250-re leapadt létszám ez év végével 432-re emelkedik.

Az 1874-ben legutoljára módosított alapszabályok újabb átdolgozás alá vétettek, a fejlődöttebb újabb viszonyoknak megfelelőleg és szabadelvű irányban. E végből az október 26-án megtartott rendkívüli közgyűlésen az általános revisio egyhangulag elfogadtatott. Ehhez képest rendszeresített egy második alelnöki és a háznagy állás; a választmányi rendes tagok száma felemeltetett tizről tizenötötre, a póttagoké hatról tizre; szabályoztatott a kilépés körüli eljárás; törültetett a szavazati jog korlátozását megállapító 1873. évi nem szabadelvű alkotás és kimondatott, hogy minden igazolt társulati tag szavazó jogosult; eltörültetett a választmánynak három évre megválasztatása és kimondatott ismét, hogy a tisztikar és választmány egy évre s illetőleg évről-évre választatik; végül a vidéki tagság törlésével, a pártoló tagok osztálya hozatott be évi 6 frt tagsági díjfizetés kötelezettsége mellett. Az ily módon átalakított alapszabályok a belügyi kormány által 1880. évi február hó 14-én 7303. szám alatt jóváhagyattak.

E közben a társulati élet folyton pezsgőbbé lesz s a tagok rohamos szaporodtával a helyiségek kicsinyeknek bizonyulnak. E végből november 1-ével egy szomszéd lakás a társulathoz csatoltatott, de teljesen csak a jövő évben rendeztetett be.

Hogy mily bokros tevékenységet fejtett ki a társulat ez évben, álljanak itt a következő adatok:

a) A kereskedelmi szakoktatás rendezése — s addig is a felnőtt kereskedő ifjuságnak, a vasárnapi délelőttökön, magasabb keresk. szakoktatásban részeltetése iránt, feliratot intéz a vallás- és közoktatásügyi minsterhez.

b) Ő Felségeik ezüst menyegzője alkalmából hódolatteljes feliratot intéz és azt küldöttség útján adja, legfelső helyre leendő eljuttatás végett, Tisza Kálmán minsterelnök kezéhez, a melyet — a főváros főpolgármesterének átírata szerint — Ő Felségeik legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztattak.

c) Weninger Vincze, a magy. ált. hitelbank igazgatója, társulatunk első- és 1869-től kezdve örökös tiszteletbeli elnöke elhunván, temetésén testületileg vett részt, a ravatalra koszorut helyezett és részvétíratot intézett a gyászoló családhoz. Egyuttal őszinte kifejezést kívánván adni az elhunyt iránti kegyeletének — Weninger életrajzának megírására 5 arany pályadíjat tűz ki. Erre két mű érkezett s a bíráló bizottság — melynek tagjai voltak dr. Herich Károly, Tettei Nándor, Fábián Gyula, Takács Lajos és Schneller Alajos — a pályadíjat az ezen jeligével »Tengely a társadalom, melynek kereke a pénz« ellátott műnek kiadatni határozta. A jeligés levél Cs. Jelinek Imre nevét tartalmazta.

d) Felolvasások, hangversenyek, családi és férfi estélyek és kirándulások rendeztettek. Ez utóbbiakat illetőleg különösen kiemelendő a székesfehérvári kirándulás, a kiállítás alkalmából, a melyen a társulat tagjai tömegesen vettek részt.

e) Gyűjtés rendeztetik a szegedi árvizkárosultak javára, a melynek 183 frt 55 kr. eredménye a *Pesti Napló* szerkesztőségéhez küldetett.

f) Ápolni és támogatni óhajtván a hazai tudományokat, belépett a *Földrajzi társaság* és *Kárpát-egyesület*be mint rendes tag és 100 frt alapítvánnyal a *Történelmi társulat*nak, melynek 1867-től fogva pártoló tagja volt, alapító tagja lett.

g) Dr. Herich Károly elnök márczius 14-én tett indítványa folytán megalakított a *szakművelő bizottság*. Ennek rendezése

és vezetése mellett havonként szakelőadások tartatnak. Továbbá a kereskedelmi akadémia igazgatóságának szívesességéből ugyanezen intézet tanárainak közreműködése mellett, szaktanfolyamot rendez vasárnap délelőttönként a társulatnak legalább azon tagjai részére, kik ez időtájt az üzlettől szabadok.

b) Az irodalom terén is fejtett ki tevékenységet, a mennyiben kiadta az évkönyvek VI. füzetét Benkő Gyula szerkesztésében, az 1876—1879-iki társulati évekről. — Végül

i) az új alapszabályok keretén belül, a főnökök köréből 10 pártoló tagot gyűjtött s itt felemlítendő, hogy Lévy Henrik a társulat jó irányú működése iránti elismerésének adván kifejezést, 50 frtot adományozott a társulat céljaira.

Ezen tagadhatlanul nagymérvű haladás és eredmények kétségtelenül dr. Herich nevéhez fűződnek. Érezte ezt a választmány, midőn az 1880. évi január havi ülésen az egész tisztikar és választmány arczképeit tartalmazó albumot nyújt neki át tisztelete és hálája jeléül.

A farsangi idény beálltával, a választmány kezdeményezése folytán, a főváros legelőkelőbb kereskedőiből alakult bálbizottmány által egy páratlan sikerű és fényes kereskedelmi bál rendeztetett, mely a társulatnak 1000 frt jövedelmet hozott.

Ugyanez idényben a társulat tagjaiból alakult bizottság rendez a vigadóban egy kisebb tánczestélyt, mely az *Irói segélyegyletnek* 100 frtot juttatott.

1830. Ezen előzmények után tartatott meg 1830. márczius 24-én a XIV. évi rendes közgyűlés.

Emelkedett hangulatban folyt az le és ünnepévé lett a kereskedő ifjak társulatának, mely ily örömet oly régen élvezett. Kiemelkedő része ennek — a többek között — dr. Herich Károlynak, a közgyűlést megnyitó alábbi beszéde:

»Tisztelt közgyűlés!

Ünnepélyes hangulatban érzem magam íme a kereskedő ifjak társulatának tizenötödik évfordulóján. Rendes évi közgyűlésében a társulati ügyek folyása, a tagok tevékenysége oly nyugponthoz érkeztenek, a melynél megállani kell, hogy visszafelé tekintve, számot vessen a történetekkel, hogy a jövő felé eszméit irányítva, öntudatos meggyőződéssel elhatározhassa azt, mily úton, mily eszközökkel kíván a kitűzött nemes célok elérése után törekedni.

Valóban nemes célok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. Az emberiség történetében lassankint látjuk csak a gazdasági tényezők társadalmi érvényesülésének fejlődését, és nevezetesen a kereskedelmi osztály részéről a nemzet közéletében azon fokú szereplést, mely azt természetszerűleg megilleti. És még a közel száz év óta végbement roppant mérvű politikai, társadalmi és gazdasági átalakulások, — az alkotmányosság és szabadság diadala, a jobbágyság felszabadítása s a nemes osztály kiváltságainak megszüntetése, a gőzerő alkalmazása, a mezőgazdaság, ipar s a közlekedés minden terén, és továbbá a vallás- és hitfelekezeti türelem tudományos meggyőződése s a nemzeti szellem és öntudat ébredése a vén Európát, annak elhanyagolt természeti erejét, annak általános műveletlenségben sorvadozó lakosságát minden tekintetben mintegy újjászületésnek indította, — a kereskedelmi osztály kibontakozott a városi középkori czéhrendszer kényelmes megélhetést biztosító, de a vállalkozási szellem szabad röptét, a lángelméjű és hangyaszigorgalmú munkásság akadálytalan fejlődését bénító békőiből.

Új kor keletkezett, a melynek csak új emberek képesek megfelelni. Nem szűk körbe zárkózó kasztszerű gondoskodás, hanem a rideg élet kemény és kiméletlen tusája emeli fel a képesség edzett bajnokait, irgalom nélkül veszni hagyván a renyhéket, a tehetetleneket.

Valóban nemes célok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. Önlábra segiteni a kereskedelmi ifjúságot, ellátni azt mindazon tehetséggel, hogy a résen megállhasson az élet küzdelmei ellen; felköltetni az önzetlen barátság és összetartozandóság megtörhetetlen erejét; szerezni számára a haza többi osztályai részéről azon elismerést és azon tiszteletet, a mely a becsületes, a képzett, a művelt, a magát önerejéből felküzdő, senkinek terhére nem eső, a nemzet céljait szolgálni hajlandó hazafias kereskedőt Isten és emberek előtt megilleti.

Valóban nemes célok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. S azon felfuvalkodottság, mely az atyja verejtékében szerzett ruganyos pamlagon henyélve, törödni nem akar saját osztályával s ennek száz bajával, hanem él az étvágy és tetszvágy dupla tudományának, — e gög, e kevélység mit érdemel? S egyenrangban áll-e azon büszkeséggel, mely a független, vagyonos polgárt méltán tölti el, mert kérkedhetik osztályának minden erényeivel, mert díszepályatársainak, mert a köztisztelet veszi körül? S azon közöny,

melynek elfojtó gyoma növi be a kereskedelmi osztályt és sivár pusztaságának nem átalja hagyni azon tért, melyen a szellemi törekvés illatos, lélekemelő, ízlést nemesítő virágai, — a gyakorlati tetterő áldásdús, függetlenítő gyümölcssei hazánk kereskedelmi jövőjének javára termeltethetnének, — e közöny, mely nem bánja éhenszomjan hagyni pályatársait, mert tettere gyáva s önző áldozatra, — mit érdemel? S a szájhősiesség, mely a szavak vizözönében merül el és odább áll mint gyöngé, hitvány báb, ha fárasztó munkára kerül a szó, — mit érdemel?

De hagyjuk e szívfagyraló eszmelánczolatot, mely oly lohasztólag hat kedélyünkre. Ne legyünk érdesek, hanem hódítsunk magunk mellett szilárd akarattal, elszánt bátorsággal s azon jó kedvvel, melyet a helyes és tisztaszívű törekvés arcunkra áraszt. Nem lehorgasztott, de fölemelt fővel nézzünk elejébe a jövő szép feladatainak. Társulatunk megifjodott: fejleszszük az értelem csiráit, kincseljük föl a tudomány és műveltség elméleti és gyakorlati tárházát — emeljünk szobrot Széchényinek, a legmunkásabb magyarnak — és kövessük tanait. Háláljuk meg tisztelettel és elismeréssel lelkes pártfogóinkat és önfeláldozó munkásainkat, ne csüggedjünk el a haladás ösvényén, hanem fogadjuk meg lelkünk igazára, hogy rajta leszünk kitartó munkássággal minden jónak s minden szépnek lehető megvalósításán s e szép társulatnak üdvös működése mind nagyobb számot fog maga körül toborzani.

Nekem pedig, ki oly nagy örömmel vettem egy évvel ezelőtt megtisztelő bizalmukat, mely az elnökség azon díszes polczára emelt, hol előttem oly kiváló férfiak állottak, — nekem, ki a lefolyt év alatt váltakozó sikerrel, de meg nem lankadó jóakarrattal igyekeztem az utat egy szebb jövő felé egyengetni, — nekem e pillanatban, midőn az elnöki széket odahagyom, melyet nem a dicsvágy trónjának, de a munka helyének tekintettem, engedjék még kimondanom örömtelt szívvel, hogy ez év alatt Önök körében nekem tanusított oly kedves rokonszenvet legszebb jutalmul tekintem, fejében azon csekély sikernek, mely netán tölem eredt. Áldás a társulatra!«

Zajos tetszéssel, felzúgó éljennel és tapssal fogadta a közgyűlés e magas színvonalon álló és szeretettől sugárzó szónoki beszédet és várakozásteljesen tért át a napirendre.

E közgyűlésen két nevezetes kezdeményezés történt, a melyeknek eredménye lett egy ma virágzó pénzintézet és a magyar kereskedő

ifjúság országos congressusainak nevezetes és nagy horderejű intézménye.

I.

Dr. Herich Károly ez év február 12-én előterjesztést tesz a választmánynak egy takaré- és hitelszövetkezet alapítása iránt, a mely a társulatnak egy részét képezné. Ezen indítvány csak folytatólagos megújítása annak, a melyet tizenkét év előtt az 1872. év január 21-iki közgyűlésen Pinczés Ferencz és társai tettek, a kiknek indítványa egy önszegélyző egyesület iránt szólt. Már akkor is komoly tárgyalások folytattattak, de eredmény nélkül s ugyanezen ügy ma, ha más címen is, ismét közgyűlési tárgyalás alá kerül. Tekintve azt, hogy egy ily szövetkezet létesítése nagyban előmozditaná a takarékoskodást egyrészt, másrészt pedig megfelelő módzatok mellett a társulat tagjai is abban egy újabb támaszt nyernének, a közgyűlés annak megalapítását elvben egyhangúlag kimondja és a további részletek kidolgozása és javaslatok megtételére bizottságot küld ki oly utasítással, hogy munkálatait sürgősen elkészítve, a választmánynak terjeszse be. Ezen bizottságba beválasztottak: dr. Herich Károly, Gyene Gusztáv, Révai Leó, Schneller Alajos, Nyári Lajos, Tettei Nándor, Molnár Imre, Vargha Albert, Beck Dénes és Valkó Lajos.

Ezen bizottság kidolgozván az alapszabályokat és egyéb tervezeteket, azokat áprilisban a választmány elé terjeszti, itt jóváhagyattak és megerősítés végett a kormányhoz felterjesztettek.

Az alapszabályok felsőbb jóváhagyást nyervén, a *Kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet* az 1880. évi május hó 1-én megtartott első közgyűlésén megalakult és egyhangúlag megválasztottak elnökül dr. Herich Károly, alelnökök pedig lovag Falk Zsigmond és Tömöry György.

A szövetkezet működését azonnal megkezdi, a társulat tagjai tömegesen jegyzik a részjegyeket és teljesítik is az ezzel vállalt kötelezettségeket, vagyis takarékoskodnak.

A szövetkezet helyiségét a társulat által e célból átengedett egy irodahelyiség képezte, a melyet a szövetkezet 1884. november haváig ingyen birt.

Az intézmény évről-évre fejlődött, gyarapodott; a társulat pénzügyei pedig e közben ismét hanyatlásnak indulván, 1884. évi november 1-től kezdve évi 240 frt bért számít fel a szövetkezetnek,

benfoglaltatván ebben a világítás is és a társulati szolgák igénybevehetése. 1885. május havától ezen bér — miután az intézet délutáni használatára egy második szobát is kapott — felemeltetett 384 frtra. 1888. május 1-től kezdve pedig, miután e helyiségek kizárólagos használatára bocsáttattak, az évi bér 500 frtra emeltetett.

Ezen, a kereskedő ifjak társulata által kezdeményezett, megalapított, éveken át jelentékeny kedvezményekkel segélyezett intézet egy évtized lefolyása alatt folyton gyarapodva, annyira fejlődött és terjeszkedett, hogy eddigi helyiségei kicsinyeknek bizonyulván, 1891. évi július hó 1-én a társulat helyiségeiből átköltözött a kigyó-utca 2-ik szám alá, hol ma mint a főváros legjobb hirnévnek örvendő szövetkezeti rendszeren alapuló intézete, Benke Gyula elnöksége és Peterdy Lajos vezérigazgatása mellett a legszebben virágzik.

II.

A második indítványt Wollák Soma tette egy kereskedelmi országos congressus egybehívása iránt, a melyet a következő indoklással terjesztett elő:

»Tisztelt közgyűlés!

A tárgy, melyről szólni kívánok, nem épen egyleti érdekeket érint, hanem édes mindnyájunkét, a mennyiben a kereskedelmi morál hanyatlásáról és annak mikénti meggátolásáról kívánok szólni és ezzel kapcsolatban át fogok térni a mai napirendre kitűzött indítványom indoklására.

Tény az, hogy a kereskedelmi morál hanyatlása nemcsak magára az üzletmenetre hat bénítólag, hanem sok esetben a legbecsületesebb kereskedőt is az örvénybe sodorja.

Tartsunk egy kis szemlét az ország egyes vidékein és itt a fővárosban, mit tapasztalunk? Azt, hogy a *Budapesti Közlöny* naponta közli hosszú seriáját azon kereskedőknek, kik vagy csődbe kerültek, vagy kikhál a végrehajtás, árverezés, vagyonátírás stb. stb. foganatosított!

Honnan ered ez? A rossz üzletmenet, vagy a rossz termékek szüleménye? Korántsem! Hisz' a hivatalos közlöny jó termékeknél sem tesz kivételt. Sem az egyik, sem a másik, hanem egyenesen és kizárólag a kereskedelmi morál hanyatlásának következménye! Az árú-fogyasztás ez országban évről-évre növekedik, de nem oly arányban, mint a kereskedők száma. Hisz' örvendetes tényként

jelezhetnők, hogy hazánkban a kereskedők száma szaporodik, ez mit sem ártana a kereskedelemnek! Szabad államban szabad verseny! Éljen ki-ki, a hogy tud!

De igenis árt és megmértelyezi a kereskedelmet és tönkreteszi a morált a szaporodott kereskedők azon száma, kik nem más, mint csalási szándékból nyitnak üzleteket, kik borzasztó mennyiségű árukat összevásárolnak, azokat potom áron elárúsítják és könnyűszerrel kijátszák hitelezőiket. Ha csupán ezeket játszanák ki, ez magában még nem volna nagy baj, mert hát vigyázzon a hitelező jobban, kinek mennyit hitelez. De igenis baj az, hogy a halomra vásárolt árukat potom áron elárúsítja; mert a becsületes kereskedő ezen idő alatt mit sem képes árulni, sőt a fogyasztó közönség bizalmát is megvonja tőle! Hogy ne, mikor a szomszédban mindent 40—50%-kal olcsóbban vásárolhat! És mi ennek a vége? Az, hogy a szomszéd megbukik, jó nagy összeget zsebre rak és ott hagyja hitelezőit a faképnél. De nemcsak ez bukik meg, hanem magával ragadja a becsületes kereskedőt is, ki ezen idő alatt semmit sem árult. A nagy adó, sok költség és néhol a luxus, most is úgy, mint ezelőtt, megkívánja a maga jogait; kereset nem lévén, mi természetesebb, mint az, hogy meg kell buknia!

Van az országban különféle kereskedelmi testület, itt a fővárosban is kettő — a mi egyletünket kivéve; de ezek, dacára annak, hogy a bajt jobban érzik, mint mi, fájdalom, mit sem tettek mindeddig annak orvoslására. Mintha csak minden bajnak orvoslását egyedül a kormánytól várnák. De kérдем, tudja-e az anya, hogy csecsemője éhes, ha nem sir? Hát a kormány tudhatja-e bajainkat, ha nem mutatunk reá?

A természetvizsgálók, történészek, mérnökök, orvosok, ügyvédek, iparosok, sőt a színészek is országos gyűléseket tartanak bajaik orvoslása céljából, csak a kereskedők nem! Rossz néven vehetjük-e akkor a kormánytól, ha az a hanyatló kereskedelmi morál érdekében mit sem tehet? Hisz az orvos is csak úgy gyógyíthatja betegeit, ha ismeri baját, de hát mikor ismertettük mi bajainkat? Nem tudom, rövidlátás-e az illető testületek részéről, vagy oly jól érzik magukat, hogy nem látják fejeik fölött égni a tetőt? De legyen bármiként, ők mindeddig mit sem tettek a maguk érdekében, tegyünk tehát mi valamit a mangunkéban! Maholnap mi is üzleteket szándékozunk nyitni; a kereskedők jövő nemzedékét

mi fogjuk képezni; teremtsünk tehát magunknak még idejekorán oly alapot, melyre bizton építhetjük majdan jövőnket!

Tárjuk fel ország-világ láttára a testünket megsemmisítéssel fenyegető sebet és siessünk annak orvoslására, nehogy késő legyen. Segítsünk önmagunkon, akkor az Isten is megsegít! Lássuk már most, melyek nézetem szerint a legnagyobb bajok.

Van ez országban egy bizonyos népfaj, mely hol cseh-, hol morva-, de főleg Lengyelországból tette be lábát hozzánk, és itt házaló név alatt űz mesterséget. Daczára annak, hogy nyelvünket nem érti, daczára annak, hogy velünk nem érez, mégis virágzásba bírja hozni üzletét; addig házal, míg egy kis vagyonra szert téve, 27 kros boltot, vagy szabadalmazott »Auctionshalle«-t nyit. Itt aztán nagy zajjal, hű-hóval, dobszóval árulgatja portékáit mindaddig, míg jó nagy összeggel megkárosítja hitelezőit és megcsalja vevőit, és aztán — illaberek vissza megy oda, a honnan jött. Hazaérkezve, genialis embernek tartják! Hogy ne, mikor itt Magyarországon házalással kezdte és ezerekre vitte! Tehát sem polgára, sem rendes adófizetője az államnak és mégis szabadalmazott »Auctionshalle« birtokos, ki országot-világot nyilvánosan fosztogathat!

Nem mondom, hogy kínai falakat húzzunk országunk körül, hogy ne jöjjön be idegen; jöjjön minél több, de ne játszsziék itt lidércz és denevér szerepet; fogjon tisztességes kenyérkeresethez és ha házalásra kényszerül, vessenek rá adót és pedig aránylag nagyobb adót, mint a becsületes magyar kereskedőre, ki ez országban született, itt élni kíván, de megélni nem képes a sok jött-ment házaló miatt!

A második nagy baj az, hogy van ugyan törvényünk, mely minden bejegyzett kereskedőt a rendes könyvvizetésre kötelez, — de ez nem elég szigorúan kezeltetik és nézetem szerint nem is felel meg tökéletesen a mi viszonyainknak; mert sok esetet tudok arra, hogy iparos és kereskedő, daczára annak, hogy nincs bejegyezve, mégis 40—50.000 frtnyi hitelt vesz igénybe, és ha aztán megbukik — a mire, fájdalom, gyakran van eset — ütheti nyomát a hitelező követeléseinek, veszett fejszének nyele sem kerül, mert hát vannak intézményeink, melyeknek segélyével egy éjszaka alatt lehet vagyont másra átruházni és másnak eladni.

Kereshetjük aztán jogainkat, könyvek nincsenek és így mit sem lehet az illető haszontalan emberre — bocsánat e kifejezésért — bizonyítani!

Ne vegyünk magunknak mindenben a külföldről példát; mert a sovány, hosszú angolra mért köpeny nem felelhet meg a kövér vaskos magyarnak. Külföldön műveltebbek, előrehaladottabbak a kereskedők, mint mi vagyunk és minél műveltebb egy népfaj, annál kevésbé fordulnak elő közte csalások, ott tehát bátran mondhatja a kormány, hogy csakis a bejegyzett iparosok és kereskedők köteleztetnek a rendes könyvvizetésre; de nálunk, a hol a csalás, vagyonátirítás és törvénynek különféle módon való kijátszása sok embernek kenyérkeresete, nálunk, — mondom, ki kell mondani: hogy mindazon szatócs, iparos és kereskedő, ki 500 frton felül vesz hitelt igénybe, szigorú büntetés terhe alatt köteleztetik a rendes könyvvizetésre, lett légyen az bejegyezve, vagy sem. Ha aztán ily törvény mellett fog valaki hamis bukást elkövetni, a könyvek alapján sokkal könnyebben lehet a csalást kideríteni, mint azok nélkül.

Még egy anomáliára a társadalomban akarom becses figyelmet terelni és ez a következő: a szegény hivatalnok, ki 600, 800 vagy legfeljebb 1.200 frtnyi évi fizetésből kényszerül egy 6, 8 vagy 10 tagból álló családot fentartani, sok esetben küzd a nyomorral, eladósodik és a vége az, hogy azon érzet, miszerint családját mindenképpen fenn kell tartani, egyiknek-másiknak becstelen gondolatot szül agyában és a vége az, hogy 1.000 vagy 2.000 frtnyi sikkasztást követ el. A törvény erre rögtön rá teszi kezét, elragadja családjá szent tűzhelyétől, pellengérre állítja országvilág előtt, homlokára süti bélyegét, a társadalomból ki lesz taszítva, szóval örökre elveszett ember! A kereskedő, ha 100.000 vagy 200.000 frtig hamis bukást követ el, azt nem nevezik sikkasztónak, daczára annak, hogy hitelezői vagyonának nagy részét elsikkasztotta. Erre a törvény nem teszi rögtön kezét, ennek homlokára nem sütik mindenkor a bélyeget, pellengére sem állítják minden esetben országvilág előtt, a társadalomból sem lesz minden esetben kutasztva. Csakis a hitelezők kérelmére szokta a törvény az ilyen embereket elzárni! Már most kérдем, ki érdemel nagyobb büntetést? A szegény hivatalnok, ki nyomorrali küzdelméből kifolyólag követte el a sikkasztást, vagy a kereskedő, ki hamis bukást követett

el? Az első családja fentartása érdekében, a második saját zsebének megtöltésére követte el.

Nem védni akarom a sikkasztó hivatalnokot, hanem szigorúan elítélni a *sikkasztó* kereskedőt, mert ez is sikkasztó! Egyenjogúságot kívánok mindenki részére, de egyforma büntetést is minden egyforma bűnért.

Ezzel, t. Uraim, csupán jelezni akartam a nagyobb bajokat, vannak még, melyeket mind felsorolni feleslegesnek tartom, mert először ismerik Önök azokat ép oly jól, mint én és másodszor azoknak tárgyalása és orvoslása inkább egy kereskedői congressus elé való és ezzel értem beszédem tulajdonképeni céljára, a meny nyiben ez a t. titkár úr által felolvasott és általam benyújtott indítványban találja megfajtását.

Végül még csak annyit: mutassuk meg a világnak, hogy élni akarunk és igyekezzünk elfoglalni a társadalomban azon helyet, mely méltán illet bennünket, szóval legyünk hasznavehető polgárai ez államnak.

Indítványozom mindezek alapján, indítson a kereskedő ifjak társulata mozgalmat és tegye meg a kellő intézkedéseket *egy kereskedelmi országos congressus* összehívására és megtartására.

A közgyűlés örömdetesen vesz tudomást a megpendített eszméről. Benkő Gyula és Makáry Gerő azon nézetüket fejtik ki, hogy ily messze menő intézkedésekre a kereskedő ifjak társulata nem lehet illetékes. Ezzel szemben *Busfy Korlát* oda *válné módosítani az indítványt, hogy a kereskedő-ifjak érdekeit felkaroló országos congressus hívassék egybe.* A közgyűlés az indítványt további tárgyalás végett a választmánynak adta ki; ez pedig illetékes intézkedés végett áttette a *Magyar kereskedelmi csarnokhoz.*

A csarnok nem lépett a kezdeményezés terére, de a kereskedő ifjak társulatában az eszme megérett és pár év múlva a Busfy Korlát által ajánlott módosítással testet öltött: a magyar kereskedő ifjuság országos kongressusainak intézményében.

Fejlődési menetére nézve ide sorozandók a következő adatok:

1881. jun. 15-én dr. Herich értekezletre hívja egybe a választmányt, egy *országos nagygyűlés* érdekében. Határozatok nem hozattak, de az ügy felszínen tartatott; oda irányultak azonban a vélemények, hogy ez eszme tétessék nyilvános megbeszélés és vita

tárgyává a társulat lapja a *Körlevél*-ben. Ugy itt, mint a fővárosi sajtóban általában gyakrabban jelennek meg ez irányú cikkek, mignem 1883. április 25-én Herczegh Zsigmond konkrét javaslatot tesz egy *kereskedő ifjusági országos vándorgyűlés* iránt. E mozgalom nem hagyta érintetlenül a debreczeni testvéregyletet sem, a mely május hó folyamán meghívást intéz a budapesti *Kereskedő ifjak társulatához*, látogatná meg Debreczent, hogy a két egyesület esetleg megbeszélhesse a fiatalság ügyeit-bajait. A társulat a meghívást elfogadta és a kirándulás sorrendjébe mint főpontot *egy közös értekezletet* vett fel. 1883. július 29-én tartatott meg ez értekezlet.

Ez volt az első nyilvános tárgyalás, a mely a magyar kereskedő ifjuság országos érdekeivel foglalkozott és mely a debreczeni kereskedelmi osztály irányadó tényezőinek jelenlétében folyt le.

Ezen értekezlet határozatából az ott megválasztott végrehajtó bizottság felhívást intéz az ország kereskedő ifjuságához: új egyesületek alakítása-, a központi társulattal szoros viszony létesítése- és ennek vezetése mellett Budapesten évenkénti országos értekezletek tartása iránt.

Igy lett lassanként népszerűvé az eszme, mignem 1884. június 21-én a *Kereskedő ifjak társulata* a kezdeményezés terére lépett elhatározván, hogy az 1885. évi budapesti országos kiállítás alkalmából összehívja a *Magyar kereskedő ifjuság I. országos congressusát*. Megválasztatott az első végrehajtó bizottság, melynek tagjai voltak Hubenay József, Bodó János, Szűts István, Wollák Soma és Szabó István. Ezen bizottság megkezdí értekezleteit, időnként kiegészül és nagybizottsággá fejlődik, mely megtévén a szükséges intézkedéseket: 1885. évi augusztus hó 15-én, e hon minden részéből egybesereglett küldöttek részvételével, dr. Herich Károly társulati elnök tiszteletbeli elnöksége mellett és a fővárosi előkelő kereskedelmi világ erkölcsi támogatásával megtartatott a *Magyar kereskedő ifjuság I. országos congressusa*.

Ezt követte :

1886-ban a szegedi II.

Védnök : gróf Tisza Lajos.

Tiszteletbeli elnök : dr. Herich Károly.

Congressusi elnök : Weiner Miksa.

1887-ben a kolozsvári III.

Védnök: báró Kemény Gábor.

Tiszteletbeli elnök: Sigmond Dezső.

Congressusi elnök: Polcz Albert.

1888-ban a kassai IV.

Védnök: gróf Széchényi Pál.

Tiszteletbeli elnök: Novelly Sándor.

Congressusi elnök: Lekly Gyula.

1890-ben az aradi V.

Védnök: Bellusi Baross Gábor.

Diszelnök: dr. Falk Miksa.

Tiszteletbeli elnök: Szávoszt Alphons.

Congressusi elnök: Mittelman Bódog.

Eddig a tények, történelmi sorrendben. Magára az eszmére és annak megtestesítésére nézve két kérdés tehető: helyes volt-e az és időszerű volt-e annak napirendre hozatala és testté alkotása.

Azon irányadó szerep, mely egy nemzet közgazdasági fejlődése, vagyonosodása és anyagi függetlensége iránti tevékenységben a kereskedelemnek jut: szükségképen egy erős és művelt kereskedelmi osztályt tételez fel és pedig e követelmények mellett olyat, a melynek szelleme nemzeti. Hogy kereskedelmünknek ily tényezői legyenek s hogy ezek szelleme magyar is legyen, szükségképen rendezni kellett azon sötét korba tartozó viszonyokat, a melyben a fiatalság synylódott; s különösen gondoskodni kellett arról, hogy e helyzet olyanná tétessék, melyet emberileg tekintve, legalább egy szerény bírálatot kiálthasson, — de másrészt — és ez a főszempont — módot nyújtani a jelenlegi fiatal kereskedő nemzedéknek, mely intézmények híján nagyrésztben nélkülözte a szakértelmet, a szakismeretek megszerzésére és társadalmi műveltségének emelésére.

Ezek oly kérdések, a melyek az eszmék egész sorozatát ölelik fel. Ez eszmék kifejtéséhez alkalomra volt szükség s az alkalom felhasználásával azok olyképpen indokolására, hogy kitűnjék az út és mód is, a melyek által azok érvényre is emelhetők. És mind-ezeknek napirendre hozatala, hogy minden irányban — tehát ott is,

hol a mily módon összpontosul a hatalom, épp oly módon nyilvánulhat a nemzet minden érdeke iránti őszinte gondoskodás — megtehesse az óhajtott átalakító hatást: szükségképeni volt, hogy a kereskedő ifjuság mozgalmai a legszélesebb alapokra fektetve, országossá tétessenek; azok iránt a legilletékesebb körök érdeklődése felébresztetvén, az eszme szolgálatában erős és jóindulatú közvélemény keletkezzék.

Azok véleménye, a kik a kereskedő ifjuság vezetői voltak, egyhangulag az országos congressusok felé irányul. Nem tévedtek. A magyar kereskedő ifjuság öt congressusa épp ott talált a legnagyobb és legjobb visszhangra, a hol az felkeltetni czéloztatott, a kereskedelmi illetékesebb köröknél és magában a kereskedelmi társadalomban.

Hazánk három kereskedelmi ministere, báró Kemény Gábor, gróf Széchenyi Pál és bellusi Baross Gábor, a kereskedelmi kamarák, közéletünk számos jelese és a hazai sajtó egyhangulag a legnagyobb méltánnyal, jóindulattal és támogatással kísérik a fiatalság mozgalmait s a felhangzó szózatoknak végszava mindig a buzdítás: haladni ez irányban és úton, mert ez irány és ez út helyes!

A congressusok történetéhez tartozik — részletesen foglalkozni azok eredményeivel. Itt csak két tény constatálandó, az, hogy ezen országos értekezletek óta a magyar kereskedő ifjuság hatványozott önérzettel, szilárd, erős akarattal, hazafias szellemtől áthatva, tör utat magasabb értékű céljai felé, és hogy ezen utat és irányt a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* jelölte meg.

Ime, ezek tették nevezetessé az 1880. évi márczius 24-iki közgyűlést. De nem csak ez év közgyűlése, hanem maga az egész év is gazdag volt maradandó becsű tényekben, a melyek mindmegannyi emlékei e társulatnak.

1. Ez évben alapított meg dr. Herich Károly kezdeményezésére és a magas kormány hozzájárulása és támogatásával a társulat legszebb intézménye, a *kereskedelmi esti szaktanfolyam*.

A társulat — mely e kedvenczeért oly sokat áldozott — méltán lehet büszke e mindig becézett intézményére, mert ezzel emelte helyes irányának és nemes idealismusának legszebb emlékét

Ez intézmény — melyet önálló fejezet tárgyal — ma, tizenegyedik évében, a legszebb virágzásnak örvend. Szávoszt Alphons jelenlegi társulati elnök lelkes buzgalma és páratlan ügyszeretete — a *tanfolyam-alap* létesítésével — örökidőkre biztosította azt. A közvélemény megbarátkozott azon eszmével, hogy im' itt — az önzetlen törekvés, hazafiság és humanizmusnak épült fel szerény temploma, a melynek oltárán áldozni ép oly méltó, mint nemes. Támogatja azt a jó Király, támogatja a magas kormány, a főváros, a fővárosi kereskedelmi testületek, pénzüzetek, részvénytársaságok, vállalatok és támogatják kereskedelmünk jobbjai, a kik mindnyájának szolgáljon elégtételül a fiatalság háláján kívül azon öntudat, hogy nemeslelkűségükkel a magyar kereskedelem jövőjének és a hazafiságnak tettek szolgálatot.

2. Tevékeny és irányadó részt vesz a *Kereskedelmi segélyegylet* megalapításában, melynek kizárólag emberbaráti céljai vannak, hogy támogatást leljen abban a kereskedő, a sors minden változásai, a kor- és betegségek tehetetlensége- s a gyász pillanatában. A társulat, mint ilyen, 100 frttal alapítói sorába lép és az alapszabályok 46. §-ában fentartott jogánál fogva a segélyegylet igazgatóságába beválasztja képviselőjét, kiknek elseje Gyene Gusztáv volt.

3. Boldogemlékü Trónörökösünk Rezső főherczeg eljegyzése alkalmából hódolatteljes feliratot terjeszt fel.

4. Az esztergomi testvéregylet meghívása folytán nagyszabású kirándulást rendez a társulat Esztergomba. Julius 4-én a *Neptun* gőzös 420 vendéget visz a Duna útján fel az ősi város falai alá. Esztergom társadalmának színe-java, a nép ezrei, egy 100-as rendező bizottsággal élén, nagyszerűen és lélekemelő ünnepségek között fogadja a magyar kereskedő ifjúság anyaegyletét, a melylyel — dr. Herich Károly képviselőjében — ott van a feledhetlen emlékü báró Kemény Gábor kereskedelmi minister is. A barátság és testvériség örömmünnepe volt ez, melyet nem fog feledni e két testvéregylet sohasem.

A választmány, a helyi sajtó útján, nyilvánosan mondott köszönetet Esztergom város lakosságának és meleg átiratban a vendéglátó esztergomi társegyletnek, különösen Frey Ferencz elnök és dr. Áldory alelnöknek, a kiknek emlékül egy-egy csoport-fényképet is küldött. E kirándulást és a lefolyt ünnepélyességek részleteit az *Esztergom és Vidéke* és a *Körlevél* örökítették meg.

5. A bejegyzett kereskedők és iparosok címtárának megírása érdekében kérvényt intéz a társulat az összes kamarákhoz, testületekhez és az országos kir. statisztikai hivatalhoz.

6. Ez évben illesztetett be a társulat szervezetébe a *könyvtári bizottság*, melynek javaslatára a tizenöt év alatt szépen fölgypodott könyvtár rendeztetett és szakszerűen összeállított könyvjegyzékek nyomattak. E nagy munkát Benkő Gyula akkori titkár végezte.

7. Végül október 30-án, a megnagyobbított helyiségek felavatásakor, a társulat fennállásának 15 éves fordulója alkalmából, hangversenynyel és szónoklatokkal fűszerezett örömnünepet ül. Négy-százan felül vettek azon részt. Az ez alkalommal mondott emlékbeszédet Benkő Gyula írta meg.

Ezen bokros munkásságról és eredményről tesz jelentést a 1881. választmány a társulat XV. évi rendes közgyűlésén 1881-ben. Az elnök nagyszabású beszédet mond, a melyben azt is érinti, hogy a társulat, helyes működése daczára, mennyire félreismertetik vagy nem is ismerik azt.

»Sokan — ugymond — a kik még távol állanak társulatunktól, kérdezik, hogy a társulat voltaképen mire való? Csodálkozva tapasztaljuk, hogy még azok is, a kiknek szent kötelességek lenne irántunk a lehető legmelegebben érdeklődni, vagy nem tudják, hogy társulatunk létezik, vagy becsmérlik, mibe sem veszik annak feladatait, negélyezik azon magatartást, mely azt akarja mondani, hogy ily egyesületre nincs szükségük.

De vannak talán, még az egylethez közelebb állók- és velünk rokonszenvezni hajlandók között is olyanok, a kik nincsenek teljes tudatában annak, hogy voltaképen mily céloknak lehetne szolgálnunk, mily eredményeket közös működéssel elérnünk?

Nem kérdezi senki, hogy mire való a család, mire a barátság; de érzi mindenki, hogy a benső összetartás, a rokon érzelmek szövetekezése a szellemet, kedélyt és szívet egyaránt kielégíteni képes és hogy a földi boldogság nem elszigetelten, hanem valósággal csak meghitt társas együttlétben élvezhető. Így az egyletnek is hivatása, hogy a szabad akarattal, közös célok elérése végett, egyesülni kívánóknak gyúponatul szolgáljon.

Egyletünknek varázsereje van azon tekintetben, hogy főfeladata gondoskodni arról, mikép lendítsen a kereskedelmi fiatalság érdekein, mikép mozdítsa elő minden tekintetben jólétét, mikép segítse elő küzdelmeiben. Büszkén állithatjuk, hogy fennállásunk óta több-kevesebb sikerrel ugyan, de mindig szent akarattal felkarolni óhajtottuk mindazokat a tényezőket, a melyek úgy anyagi, mint szellemi, társadalmi mint jótékonyági, sőt emberiségi szempontból is a fiatal kereskedők javára létesítendő, fejlesztendő.»

Azon óhajának ad kifejezést, vajha mielőbb megismernék és kellő jóindulattal méltányolnák az illetékes tényezők a fiatalság törekvéseit. És midőn éppen most ezen el nem vitatható helyes irány szép eredményeit egyenként felsorolja, a társulat fiatalságának s a választmánynak érdemeit elismerve, két kiválóan jeles tagja, neki mindenben munkatársa és támogatójának, Benkő Gyula titkárnak és Schneller Alajos pénztárnoknak köszönetet mond. Valamint az elnök, úgy a társulat minden tagja is, meleg elismeréssel kísérte két jeles tisztviselőjének működését és éppen ez nyer kifejezést azon figyelemben, hogy ezen közgyűlésen köszönetének maradandó jeléül Benkő Gyula titkárnak egy arany tollat, Schneller Alajos pénztárnoknak pedig egy gyémánt gyűrűt ad emlékül át.

Az 1881-ik év szintén gazdag volt eszmékben és tevékenységben.

A belszervezetben, a *szakkérdéseket tárgyaló bizottságot* beolvasztja a *felolvasást rendező bizottságba*.

Az alapító tagok gyűjtésében sikerrel jár el; ez évben lettek a társulat alapítói 100—100 frt alapítvánnyal a *Pesti polgári kereskedelmi testület* és a *Kir. kiváltságos nagykereskedők társulata* is.

Mozgalmat indít meg országszerte, vidéki hason egyesületek és társulatok létesítése érdekében.

A Trónörökös pár bevonulása és itt tartózkodása alkalmával a város polgármesterének megkeresése folytán, testületileg vesz részt a rendezés munkálataiban.

Junius 15-én pedig dr. Herich Károly elnök kezdeményezésére leteszi alapját egy új intézménynek, a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetségének*.

Az előzményekből ismeretes, hogy ez eszmét először Fromm Antal penditette meg, ki egy országos kereskedő ifjusági egyesület létesítése és támogatása iránt 1871-ben egy kérvényt is adott be

a kereskedelmi kormányhoz. Ugy akkor, mint 1872-ben is a társulat a kérdés felett napirendre tért. Most ismét fölmerül és pedig oly alakban, hogy szerveztetvén az országos congressusok, ezek egyikén mondatnék ki, hogy a budapesti kereskedő ifjak társulata alakíttassék át országos központi egyletté, a vidéki társégyletek közreműködésével és ezen központi egyesület védnökségére Rezső trónörökös ő Fensége kéressék fel.

Az eszme elfogadtatott és ennek megtestesítése iránt, párhuzamosan a congressusok ügyével, egyirányú intézkedések tétettek, míg végre a debreczeni értekezlet július 29-én már behatóan foglalkozott ez ügygyel, mint a mely már az első országos értekezletnek tárgyává teendő.

1885. augusztus 9-én az első országos értekezlet megtartatván, az országos szövetség ügye Kende Zsigmond társulati tag előadása mellett tényleg napirendre kerül és mint egy régóta megvalósításra váró eszme üdvözöltetett. A szövetség ekkor meg nem alakulhatott, de a kellő irány megjelölésével megbízott a congressus által kiküldött 24-es bizottság, hogy a szövetség teljesen előkészített munkálatait a legközelebb megtartandó országos értekezleten terjeszse elő. Így került az 1886. junis 14-én Szegeden a második országos értekezleten tárgyalásra, midőn a Héder Sándor által előterjesztett javaslatok és alapszabályok elfogadásával a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetsége* megalakult. Elnökül egyhangulag dr. Herich Károly választatott meg, a tisztikar és választmányban pedig képviselve volt az ország minden része. Ezen országos szövetség Budapest székhellyel meg is kezdette működését és át is ment a kezdet nehézségein. Nemsokára azonban kitűnt, hogy egy oly szervezet, melynek tagjai különböző helyen laknak, mozogni alig képes. A szövetségbei belépés kötelezettsége az egyes társulatokra kimondható nem lévén, azok csak igen lassan és különféle feltételekkel tömörültek. A *Kereskedő ifjak társulata* 1886. december 5-én e végből tartott közgyűlésén hozott határozatával lépett be a szövetségbe s a maga részéről — legnagyobb számban lévén benn a választmányban — felhasznált minden módot arra, hogy a már meglévő intézményt előbbre vigye. Az e célból tartott ülések azonban, talán kettőt kivéve, nem voltak határozatképesek, mert a vidéki választmányi tagok nem jelentek meg azokon.

Két évi fennállás után, meggyőződés szerzettetvén arról is, hogy egy ily országos egyletnek tisztán központi vezetése a vidéki társ-

egyletek féltékenykedése folytán keresztülvihető nem lesz, jelenlegi szervezetében pedig életképessé nem válhatnak: a választmány javaslatára, a kassai országos congressus alkalmából 1888. július 8-án tartott közgyűlésén, az országos szövetség feloszlott és 492 frt 85 krnyi készpénz-vagyonát átadta a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának*, mint az *Országos szövetség* alapítványát szükségben lévő pályatársak segélyezésére.

Tizenöt évig vajudott ez eszme, mignem testté lön és két évi gyakorlat bizonyítá, hogy azon keretben legalább, a melyben megalakult, életképes nem volt.

Van azonban az 1881-ik évnek egy jeles alkotása, a mely ma is virágzik: a *Körlevél*. 1867-től kezdve különböző módon és alakban ismételtén tárgyalás alá kerül azon indítvány, hogy a társulat lapot adjon ki. Számos választmányi ülés és két közgyűlés, nehéz akadályokat sorolva fel, tért ki a kezdeményezés elől, mindig hangsúlyoztatván az, hogy egy ily vállalat túlhaladja a társulat anyagi képességeit. És végre, az első indítványtétel után 14 évre, találkozik egy oly jól számító társulati tag, a ki 1881. augusztus 20-án bizonyítja a választmánynak, hogy egy társulati lap létesítése és fentartása tulajdonképen semmibe sem kerül. E napon mutatja ki Benkő Gyula, a társulat akkori titkára, a választmánynak, hogy mennyire megy azon összeg, a melyet a társulat kiad különféle meghívók, értesítések, hirdetések, évi jelentés és zárszámadások nyomtatása és azok szétküldéseért. Kimutatta egyúttal azt is, hogy egy oly havi értesítő, a mely ezen közleményeket tartalmazva a társulat tagjainak ingyen megküldetnék, szintén nem kerülne többbe; sőt a mennyiben nem tagok, különösen a vidék részéről előfizetési pénzek is folynának be, azokat a lap időnkénti fejlesztésére lehetne fordítani. Indítványozza tehát, hogy alapítson a társulat, a fenti körülmények figyelembe vételével, egy havonként megjelenő hivatalos lapot, a mely első sorban felölelje a társulat ügyeit és mozgalmait, de lehetőség szerint ölelje fel a magyar kereskedő ifjuság érdekeit általában is. A választmány az indítványt egyhangulag elfogadta és a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében a legelső kereskedő ifjusági közlönyt e címen: *Körlevél* megalapította, kimondván egyúttal azt is, hogy e lap felelős szerkesztője mindig a társulat első titkára leend. A határozat kimondatván, 1881. október 1-én Benkő Gyula szer-

kesztésében a *Körlevél* első száma megjelent és teljesült egy régi óhaj, mely oly sokáig lehetetlennek látszott.

E kis lap megjelenése a legjobb hatást tette nemcsak a társulat tagjai között, hanem a vidéken is. Előfizetési ára 1876-ig évi két forint volt, ekkor leszállított egy forintra. Több vidéki egyesület, u. m. a debreczeni, szegedi, győri, soproni, kolozsvári, kassai és pécsi 50—200 példányig rendelték meg és ezeknek a társulat előállítási költségen küldé meg; de ez nem volt állandó és jelenleg csak a debreczeni és a szegedi társulatlak meg több példányban, míg az összes többi egyesületeknek a társulat tiszteletpéldányt küld.

Ezen lap, mely ma XI-ik évét éli, idők folyamán igen szépen fejlődött és terjedelme 1888-ig elérte gyakran a 24 oldalt; ekkor, a meglazult pénzviszonyok kényszere folytán a lap terjedelme leszállított 4 oldalra, a mely korlát csakis rendkívüli, a társulatot vagy a kereskedő ifjúságot egyáltalában érdeklő kiváló esetekben léphető át. Első szerkesztője volt Benkő Gyula és követték őt időszertint sorrendben: Mihályi Ferencz, Bodó János, Héder Sándor, Rausch Gyula, Pacsu Leó, Tóth Kálmán, Bodendorfer Sándor és jelenleg Demeter József.

Visszatekintve a *Körlevél* egy évtizedes multjára, rövid lehet rá nézve az ítélet, de annál kedvezőbb: nagy hivatást töltött be és eredménynyel szolgálta a társulat és az egész ország kereskedő ifjúságának érdekeit. Nem mint kereskedelmi szaklap bírálendő meg az, a mely soha sem volt, hanem igenis mint egyesületi közlöny, mely kizárólag a társulat belügyeit, az ifjúság szellemi és anyagi érdekeit volt hivatva szolgálni és szolgálta hiven. Voltak egyes időszakok, midőn e közlöny észrevétlenül átlépte e határokat és belebocsátkozott a kereskedelem, mint közgazdasági tényező egyes actualis kérdéseinek tárgyalásába; ez határozottan tévedés volt és ilyenkor volt a *Körlevél* leginkább ráutalva az elnéző és szelid bírálatra. Ellenben mint társulati és osztályérdekeket képviselő szaklap mindig szerencsés volt azon magasztalt elfoglalni, a melyen méltán találkozhatott elismeréssel.

A kereskedő ifjak társulata tulajdonképen 1879-ben lépett az alkotások terére és felesleges volna tán emliteni, hogy miként a sajtó egyáltalában, úgy különleges szerepében mily nagy befolyást gyakorolt a keresk. ifjúság egyes áldásthözó intézményének léte-

sülhetésére a *Körlevél*. Ez volt azon góczpont, a honnan az egyes eszmék az ország minden részébe szétsugárzottak, hogy a felvetett kérdések a legszélesebb körben megismertetve, eszmecserék tárgyát képezzék és közelebb vigyék azokat kifejlődésükhöz. Ez volt azon tér, a melyen a *Körlevél* egész hivatást töltött be, állandó kapcsolul szolgálván a kereskedő ifjuság egybefűzésére általában, de különösen a társulatnak és tagjainak szoros összetartására. Ez célja ma is, ez legyen a jövőben is; mint ilyen nemcsak hézagpótló, hanem nélkülözhetetlen. Elismerés illeti ezért a *Kereskedő ifjak társulatát*, valamint az időnkénti szerkesztő titkárokat; mert önzetlenül szolgálják és annál nagyobb sikerrel a fiatal-ság s vele a magyar kereskedelem jövőjét.

1882. Az 1882. évi márczius hó 5-én tartott XVI. évi rendes közgyűlés megnyugvással veszi tudomásul a lefolyt év tényeit és különösen örömmel szentesíti a *Körlevél* megalapítására vonatkozó augusztusi választmányi határozatokat. Érdekes volt a költségvetés könyvtári tételének tárgyalásánál Catinelli Hektor felszólalása, ki keveselte az e czímen felsorolt 250 frtot és midőn annak 300 frtra leendő felemelését kívánta — az egyhangú határozat kieszközlésének legsikeresebb módját használta, mert az 50 frtnyi hiányt kipótolni — sajátjából ajánlotta fel. Mondani sem kell — Catinelli óhaja teljesített s a könyvtári beszerzések fedezete 50 frttal gyarapodott.

Ez év — leszámítva pár izbeni nyilvános ténykedést, a melylyel a társulat a művészet, jótékonyság és kegyeletnek adózott — általában véve a csendes munkásságnak volt szentelve. Így, gyűjtést rendezett a bécsi *Ringszinházban* elveszettek árváinak segélyezésére, mely 34 frt 76 krt juttatott a jótékony célnak. Részt vett a *Szent-István* napi városligeti nagy népünnepély rendezésében. Rendes tagja lett az *Országos képzőművészeti társaságnak*. A Petőfi-szobor leleplezése alkalmával díszes koszorut tett le annak talapzatára. Küldöttségileg vett részt Arany János temetésén. Az akademia és Kisfaludy-társaság felhívására adománynyal járul az Arany szobor létesítéséhez, e végből gyűjtést és sikerült hangversenyt rendez s az így befolyt összesen 189 frt 78 krt kitevő összeget megküldi a *Magyar földhitelintézetnek*.

A lefolyt néhány év nagy haladást jelez a társulat életében és 1883. ennek értéke annál nagyobb, mert még csak négy év előtt a társulat a pénzügyi bukás szélén állott. A legmozgalmasabb társas élet fejlődött ki, a jelentékenyen felszaporodott tagok között; az új eszmék egész láncolata kerül napirendre és azok közül nem egy testet is ölt; a fiatalság önértetre ébred, a megmutatott helyes irányt hiven követi és látható haladása a nagy társadalomban is elismerést szerez neki; a szellemi haladással párhuzamot tart az anyagi viszonyok fejlődése, a melyek egyensúlya most már egy kis takarékossgal, a jövőre nézve is biztosítható. Midőn úgy a válaszmány, mint az összes tagok is ezen öröndetes tényekről tudomást vesznek, önkénynt nyilatkozik meg minden szív és egy férfin felé irányul a szeretetteljes hála szózata. E szeretet, hála és tisztelet nyilatkozik meg a társulat szívében, midőn 1883. márczius 4-én a XVII. évi rendes közgyűlésen lélekemelő vallomások és a fiatalság riadó lelkesedése közepett dr. Herich Károly társulati elnök olajba festett arczképe lelepleztetik. Ünnepeyes és emlékezetes pillanat volt ez. Mihályi Ferencz dicsbeszéde lehatott a szívek mélyére, onnan meritve a hála szép erényét, adózni azon nagytudományú férfinak, nemes hazafinak és a fiatalság barátjának, ki a társulatot 1879-ben új életre ébreszté és vasakaratóval virágzásra vezeté.

A kölcsönös bizalmi nyilatkozatok csak megerősíték azon nemes hajlamokat, a melyek a társulatot és elnökét egy jó ügy szolgálatában egybefűzék.

Hasonló gyöngéd meglepetés érte Mihályi Ferencz első titkárt is, midőn Bodó János szép beszédben tolmácsolván a közgyűlés elismerését sikeres fáradozásaiért, tagtársai nevében egy arany órát nyújt át emlékül.

Mihályi Ferencz úgyis mint titkár, úgyis mint a *Körlevél* szerkesztője, majd a mulatságrendező bizottság elnöke egyképen hathatós tevékenységet fejtett ki a társulat érdekében és így teljesen méltó volt azon kitüntetésre, a melynek ma részese lett.

Ily kellemes és kedves bevezetés után fogott hozzá a közgyűlés rendes tárgysorozatának megvitatásához. A folyó rendes ügyeken felül egyetlen indítvány volt szőnyegen és pedig az, hogy a közgyűlés határozatképessége ne köttessék a társulati tagok egy-negyed részének jelenlétéhez, hanem állapittassék meg e szám 80-ban. A közgyűlés az indítványt határozottá emelte; felterjesz-

tést is tett a kormányhoz, a honnan megfelelő uton azon választ nyerte, hogy ezen átalakítás beillesztendő az alapszabályokba, a melyek így kiegészítve terjesztendők fel. A társulat azonban újabb felterjesztéssel nem élt, de a gyakorlatban érvényesítette határozatát, miután az ellen a jelzett leiratban észrevétel nem tétetett. A határozat végre törvényes alakot 1888-ban nyert, midőn a teljesen átdolgozott alapszabályokba e rendelkezés is felvétellett,

A társulat által még 1869-ben felvetett és azóta többször megbeszélés, majd pedig illetékes helyeken kérvényezés tárgyává tett *vasárnapi munkaszünet* kérdése újból napirendre került. A napisajtó sűrűn foglalkozik azzal és a fővárosi szaktestületek mindenikében jóformán — tárgyalások anyagát képezi.

Igen természetes, hogy ezen társulat, mely első vetette fel ez eszmét, nem maradhatott el a mozgalomtól, habár ekkor is meg volt győződve, hogy ezen kérdés törvényhozási uton való rendezése még nem lehetséges, arra még megérve nincs. Ennek kifejezést is adott április hó 25-én Wollák Soma társulati tag, ki a választmány elé javaslatot terjesztett azon megjegyzéssel, hogy ma még csak társadalmi uton lesz lehetséges az eléggé mostoha viszonyok javítása. Indítványozta ennél fogva, hogy lépjen a társulat ismét a kérvényezés terére azon illetékes forumoknál, a melyeknek módjában lesz azután hathatós módon közbenjárni a kormánynál is. A választmány is — miután a kérdést előbb bizottsági üléseken tárgyalta — az intézkedés ezen módozatát választotta. Kérvényt intézett a *Budapesti kereskedelmi és iparkamarához* a *Pesti polgári kereskedelmi testülethez* és a *Kereskedelmi csarnokhoz*. A társulat nyert választ e testületektől, ez azonban miben sem különbözött attól, a melynek már 1872-ben is részese volt; de megjegyzendő, hogy a *Kamara* elég hideg és biztatást nem tartalmazó válaszával szemben — úgy a *Kereskedelmi testületet*, mint a *Csarnok* is sokkal kedvezőbb álláspontot foglaltak el. Az előbbi ugyanis a szakbizottságok útján részletes tárgyalást vezetett be és csak azután került az ügy az összülés elé; ez teljes mértékben méltányolván a felhozott indokokat, kellő időben az ügy hathatós támogatását igéri; ez időt pedig akkor látja elérkezettnek, midőn a kérdés — tekintve az általa érintett számtalan érdekeket — a képzelhető egyetlen módon, törvényhozásilag leendő megoldása fog napirendre kerülni. A *Csarnok*, mely nagyjából nagykereskedőkből áll, egy lépéssel még tovább megy, és nemcsak hogy

teljes mértékbeni pártolását igéri a felvetett eszmének, hanem átiratában még fel is kéri a társulatot, hogy a kezdeményezés módjára és a teendők sorrendjére nézve a szükséges adatokat bocsássa rendelkezésére.

Ha volt is tehát biztató az ország eme legelső kereskedelmi testületeinek átirataiban, mégis csak várni kellett, — várni mindaddig, mig nem az idő is segítségül nem szegődik; a kérdés azonban: napirendről többé nem vétetett le. Így tárgya volt az, az ez évben megtartott debreczeni értekezletnek s az 1885-ben Budapesten megtartott első országos congressusnak is. Ezen congressus már nem odázta el az ügyet, de elhatározta, hogy ezen országos gyűlés kérvényt intézzon a kormányhoz és a nemzetgyűléshez. Ennek foganatosítása a congressus által kiküldött 24-es bizottságra bízott. Ezen congressusi végrehajtó bizottság a kérvényt el is készítette és Irányi Dániel országgyűlési képviselő által 1886-ban az országgyűléshez be is nyújtotta. Ugyanezen kérvényt megküldötte a kereskedelmi, a vallás- és közoktatásügyi és a belügyministeriumnak is, de megküldötte egyuttal pártolás és az országgyűléshez leendő hasonló kérvényezés végett az országban lévő összes kereskedő ifjusági egyleteknek is. Így kapta meg azt a *Kereskedő ifjak társulata is* és a választmány haladéktalanul intézkedett. Kérvényt szövegezett és azt gr. Zichy Jenő országgyűlési képviselő útján benyújtotta a képviselőházhoz, de egyuttal külön kérvényben folyamatott a kormánynál is hathatós támogatás végett. Ezen országos actio a képviselőházban 1886. október 16-án nyert megoldást. Az első országos congressus nevében beadott kérvény tárgyalás alá vétetett. Vámos Béla a kérvényi bizottságnak előadója, ezeket mondja:

»A magyar kereskedő ifjak értekezlete által a vasárnapi munkaszünet tárgyában beadott kérvény különösen azt hangsúlyozza, hogy a kereskedők a vasárnapi munkaszünet hiányánál fogva meg vannak fosztva az önművelés feltételétől és egyébként is a kereskedelmi osztály felvirágzása, életképessége sok tekintetben függ ezen szünidőnek kellő érvényesítésétől. A kérvényi bizottság, figyelembe véve azt, hogy ezen nagyfontosságú kérvény eldöntésénél nemcsak a kereskedelmi osztály életviszonyai, hanem egyéb osztályok életérdekei is tekintetbe veendőek, valamint azt, hogy van itt egy figyelemre méltó általános tekintet, t. i., hogy ez a kérdés az egyéni szabadság kérdése, a bizottság azt véli, hogy ez ügyben

a képviselőház czélszerű határozatot nem hozhat, de a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: a kérvény kiadandó a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszternek tanulmányozás végett.«

Irányi Dániel, mint ki e kérvényt beadta, a következő megjegyzéseket fűzi az előadó javaslatához: »Ezelőtt ide s tova két évvel, az 1885. évi költségvetés tárgyalása alkalmával, bátor voltam egy határozati javaslatot benyújtani, melynek célja a vasárnapi munkaszünet behozatala volt.

A t. ház a határozati javaslatot elfogadta, utasítván a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urat, hogy ily tárgyú törvényjavaslatot terjesszen elő.

Azóta közel két év múlt el, a nélkül, hogy a t. miniszter úr a ház ezen határozatát teljesítette volna.

Most a kereskedő ifjak hasonló tartalmú kérvénye fekszik előttünk és a mint az imént az előadó úr méltóztatott hangsúlyozni, a kérvényi bizottság méltányolja azon okokat, melyek ezen kérvényre alapul szolgáltak. Én tehát, midőn ezen kérvényhez részemről is pártolólág felszólalok, bátor vagyok a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urat, ki hogy jelen nincsen, igen sajnálom, arra kérni, hogy a ház említett határozatának minél előbb eleget tenni méltóztassék.«

A képviselőház a kérvényi bizottság javaslatát emelte határozattá. Éveken át vajudott a kérdés ezután is, míg végre kezébe vehette Magyarország kereskedelemügyét a vasminiszter bellusi Baross Gábor. Hosszas tanulmányozás, a szakférfiak és testületek meghallgatása után 1890-ben törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, mely végre megszavaztatván, 1891-ben törvényerőre emelkedik. A törvény életbeléptetése június 15-ére tűzetett ki. Ezt megelőzőleg azonban meg kellett állapítani azon kivételeket, a melyekhez képest az egyes kereskedelmi és ipari szakok vagy későbbi órákban kezdhették meg a szünetet, vagy egyáltalában nem részesülhettek a vasárnapi szünetben.

Igy merültek fel különféle vélemények a fűszerezsek zárójára nézve is. Az elég megbízható forrásokból vett értesítések szerint ezen kereskedelmi ág igen közel volt ahhoz, hogy a törvény jótéteményeiből csaknem egészen kizárassék. A társulat választmánya hivatása érzetében most sem mulasztotta el megtenni kötelességét és kérvényt intézett a *Kereskedelmi testülethez* —

mint a melyet a kormány véleményadásra fel is szőlított — hogy hathatósan működjék közre a fűszerkereskedő ifjuság érdekében, mely a vasárnapi munkaszünetre leginkább rászorul, hogy ezen kereskedelmi ággal szemben se tétessenek kivételek.

Az eredményt ma mindenki ismeri és tudja azt is, hogy a magyar kereskedő ifjuság 1891. július hó 26-án ezen vívmányának emlékeül az ország fővárosában ünnepi lakomát rendezett és ezt megelőzőleg egy háromezer aláírással ellátott remek kivitelű emlékiratot nyújtott át a kereskedelmi miniszternek, illetőleg távollétében államtitkáranak, a melyben őszintén fejezte ki köszönetét és háláját e kiváló alkotásért. Így nyert szerencsés megoldást azon eszme, mely a *Kereskedő ifjak társulatában* ezelőtt 24 évvel vettetett fel. Ha nem is hiú e társulat arra, hogy a kezdeményező ő volt, vagy legalább is a legelsők között irányadó — a történelmi hűség parancsszava int, megörökíteni a tényeket.

A debreczeni kirándulás egyik fényes lapját képezi a társulat multjának. Többször történik erre hivatkozás, kell tehát, hogy fontos okok hívták légyen össze e két nagy társulat ifjuságát.

Kétségtelenül fontos okok. A debreczeni társegyület nagy figyelemmel kísérte azon kiterjedt kezdeményező munkát, a melyet a *Kereskedő ifjak társulata*, a kereskedő ifjuság helyzetének javítása és szakműveltségének emelése érdekében már évek óta kifejt. Az érdekeltek hosszas hallgatása legalább is megengedi azon feltevést, hogy az őket illető felvetett kérdésekben ellenzéki állást nem foglalnak el. Szó sincs róla, sokszor ez is elegendő ahhoz, hogy valamely törekvés meg ne akasztassék; de semmi esetre sem lehet tényezője nagyobb vívmányoknak. A debreczeni társegyület kebelében találtak először visszhangot a felvetett eszmék és keresték a módot, a mellyel ennek nemcsak nyomatékos, de nyilvános kifejezést is adhassanak. Az eszmecsere csakhamar rátalált a kellő utra és kiadatott a jelszó: meg kell hívni a fővárosi testvéreket egy barátságos kirándulásra; mert ez uton — eltekintve attól, hogy az oly szükséges baráti összhang és az együttérzés kapcsai is megszilárdíttatnak — bizonyára meg lesznek a kellő pillanatok arra is, hogy helyeslő szavukkal és feltétlenül támogató hozzájárulásukkal a *Kereskedő ifjak társulata* kezdeményező nagy munkáját — a melyet teljes mértékben helyeselnek — megkönnyítsék.

A meghívás megtörtént és pedig oly módon, mely méltó Debreczenhez.

A *Kereskedő ifjak társulata* a meghívást elfogadta és megindultak nyomban a tárgyalások, megállapítani a látogatás ünnepegeinek sorrendjét. E tárgyalásoknak volt folyománya az, hogy a kirándulás tulajdonképeni célja egy közös értekezlet megtartása lett. És ezzel e kirándulás eszmei tartalma túllépte a hazánkban különben szokásos barátságos látogatások és vendéglátások csupán vigalmat rejtő medrét. Az egyszerű látogatásból fontos társadalmi mozgalom lett. A vendéglátó debreczeni társegylet mellett ott látjuk az intézők díszes sorában a hivatalos Debreczent, a debreczeni kereskedelmi és iparkamarát, a kereskedelmi testületet, a kereskedelmi akademiát és Debreczen város társadalmát.

1883. július 29-én robogott be a vaskocsi Debreczen falai közé, vive magával a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* 135 résztvevőjét, kik barátságot, szeretetet hoztak szívükben és a magyar kereskedelem szebb jövőjének reményét. Lelkesült volt a fogadtatás, diadalút a bevonulás. Kartársaink szózata, valamint Debreczen város tanácsa élén Simonffy polgármester meleg üdvözlete és hazafias bűzdítő beszéde biztosíték voltak arra nézve, hogy e nap munkája gyümölcsöző, emléke feledhetlen legyen.

E nap délelőttén tartatott meg a két testvéregylet közös értekezlete a debreczeni társegylet elnöke Szabó Kálmán elnöklete és Debreczen város összes kereskedelmi irányadó tényezőinek részvétele mellett. Bodó János, a budapesti társulat jeles tagja volt az ügyek előadója, ki részletes indokolással terjeszti elő a magyar kereskedő ifjuság szellemi és anyagi helyzetének javítását célzó határozati javaslatait. A tárgyalások magas értelmi színvonalra emelkedtek és a hozott határozatok és azok sorrendje valóban a mély megfontolásnak voltak szüleményei.

Felismervén és megállapítván a kereskedő ifjuságra súlyosodó különféle bajokat, kimondatott, hogy azok sikeres orvoslása csakis a fiatalság országos actioja útján érhető el. Tömöríteni kell tehát az erőket, előkészíteni és egyesíteni a fiatalságot. E határozatnak lett folyománya a debreczeni kiáltvány, mely megküldetett az összes nagyobb városok fiatalságának oly célból, hogy alakittassanak mind ott ifjusági egyletek, a hol a kereskedő ifjak száma az ötvenet eléri. Kimondatott, hogy az így tömörített fiatalság már a legközelebbi jövőben egy országos értekezletre volna egybehivandó ;

ezen megalakítandó a *Kereskedő ifjuság országos szövetsége* és végül ezen *Szövetség* útján minden törvényes és alkotmányos eszköz felhasználásával társadalmi, esetleg törvényhozási uton kieszközlendő a *kötelező vasárnapi munkaszünet*, ez lévén az adott jeleni helyzetben a legfőbb alap, a melyen a kereskedő ifjuság anyagi viszonyai rendezhetők és szellemi haladása biztosítható.

Ezek voltak a magyar kereskedő ifjuság első nyilvános értekezletének nevezetesebb határozmányai. Hogy mily szilárd volt az eszmei alap, a melyen ez uttörők haladtak, igazolja a bekövetkezett jövő, a melyben az ott felvetett és megvitatott eszmék egyenként és összesen, részben társadalmi, részben törvényhozási uton testet öltöttek, megvalósultak.

Ugy ezen értekeztet, valamint a 135 vendég tiszteletére rendezett lakoma, tánczestély és a szeretetteljes barátság oly sok más módon történt nyilvánulása hathatósan hozzájárultak ahhoz, hogy e nap emlékei örökre feljegyeztessenek. A *Kereskedő ifjak társulata* a köszönet és hála, bár halvány jeléül, mindenesetre pedig az együvértartozás kapsainak megszilárdítására 100 frt alapítvánnyal belépett a debreczeni társaság alapító tagjai sorába.

Miként a pénzügyi kimutatásokból látható, 1876. óta s illetőleg az újjáébredés szakában is, a jelen év volt pénzügyileg a legjobb. A látszat tehát azt igazolná, hogy a fejlődés megállapodást nem szenvedett. Pedig, ha voltak ez évnek több irányban vívmányai, sajnos, a vizsály mérgét is magában hordá, mely néhány év alatt a társulat pénzügyeit teljesen tönkretevé.

Egy politikai napilap, a néhai *Függetlenség* volt a vizsály oka. Az 1883. évi társadalmi bajok, melyek az ország minden részében dúltak, faji és felekezeti türelmetlenséget vonván maguk után, e társulatba is oly méltatlan és indokolatlan módon behurczoltattak.

E társulat, mely megalakulásától kezdve folytonosan, vallás és nemzetiségi különbséget nem ismerve, oly hiven ápolá a barátság, türelem és szeretet eszményét, igen könnyen áthidalhatta volna ama kárhozatos társadalmi vizsályt, melynek neve antisemitismus.

Találkozott azonban a nagyszámban lévő zsidó hitsorsos tagtársak között egy kis türelmetlen töredék, a mely a társulatban

nyílt helyen levő panaszkönyvben hatalmas hangon követelte, hogy az antisemitismus szolgálatában álló *Függetlenség* című politikai napilap a társulatból kuszöböltessék ki. A hang, a melyet ez egy-néhány túlbuzgó fiatal ember használt, éppen az ellenkező hatást gyakorolta. Míg kellő tapintatos módon ama lázító lap egész csöndben kirekeszthető lett volna, addig az ily határozott fellépés a máskép gondolkozó — hasonlóképpen elenyésző számu — kisebbségben visszahatást keltett és ezek hasonló hangon követelték, hogy a jelzett lap most már mindenestre megtartassék.

A viszály meg volt, a bajok tovább harapództak és a sajnos következményeket nem előzhette már meg a választmánynak elég tapintatos, bölcs és határozott eljárása sem. A választmány teljes ülésben tárgyalván az esetet, mindenekelőtt kijelentette, hogy a társulatnak semmiféle politikai kérdésekbe belebocsátkoznia nem szabad; a ki ez ellen vét, figyelmen kívül hagyja a törvény erejével bíró alapszabályok rendelkezéseit; nem veheti tehát figyelembe sem az egyik, sem a másik árnyalat kérését, követelését; rosszalja azok eljárását, kik ez ügynek napirendre hozásával a társulat belbékéjét megzavarták és kérelemmel fordul határozatában a társulat összes tagjaihoz, hogy e sajnos és nem eléggé kárhozatos mozgólódás fölött térjen napirendre és igyekezzenek megóvni azon szép egyetértést, mely e társulatnak mindig becsületére vált.

A bölcs és szép szó nem használt, a kezdeményezők folytatták áldatlan munkájukat, most már a társulaton kívül is, a sajtóban. A választmány ismét tárgyalta az ügyet, számolt a következményekkel és a szigor terére lépett. A kezdeményezők vezetőjét a társulat kebeléből kizárta és ismételt felhívást intézett a tagokhoz a békés lecsendesedésre.

A higgadt mérséklet még sem tudott felszínre vergődni. A zsidóság ellenszenvet látott ott is, a hol az egyáltalában nem létezett, még a választmányt is részrehajlással vádolta és egy-két egyén kivételével teljesen kivált a társulatból, hogy új együletet alapítson.

A társulat e nem várt esemény által nagy anyagi küzdelmekbe sodortatott; a megingatott mérleget a vaskereskedők tömeges belépése sem tudta ellensúlyozni.

A társulat ez évi jegyzőkönyveiben e számadatok állanak: 1882. decz. 31-én a taglétszám 615; az 1883. év folyamán ki-

lépett 270 egyén, beléptek 155-en ; létszám 1883. december 31-én 500, az apadás tehát 115.

Nem lehet feltételezni, hogy az ily tömeges kilépés által a társulat megbuktatását czélozták volna, de tényleg alapján mégis megingatták azt. Megalkották a tervezett új egyletet *Magánhivatalnokok köre* czímén, de ebből is, ha nem is tömegesen, lassankint kiléptek, úgy, hogy a mult évben a *Magánhivatalnokok köre* teljes végelgyengülésben kimult.

Nem maradhatott meg tehát a választmánynak azon öröme, 1884. hogy az 1884. évi márczius hó 2-án megtartott XVIII. évi rendes közgyűlésen minden irányban kedvező haladást jelezhessen. A közgyűlés behatóan foglalkozott a társulat jövőjével és bizalmát fejezte ki a tisztikar és választmánynak, mely mikép a közelmultban is hivatása magaslatán állott, úgy a jövőben is teljes odaadással fogja szolgálni a társulat s vele a fiatalság ügyét.

Éppen e közgyűlés fényes példáját mutatja annak, hogy a fiatalság kebelében él a hála és lelkesen tudja kifejezni tiszteletét és nagyrabecsülését azok iránt, kik hiven szolgálták érdekeit.

Tettei Nándor azon férfiú, ki ifjui hévvel, lelkesedéssel, vasakarattal és szorgalommal két évtizeden át szolgálja a kereskedő ifjuság ügyét. Részt vett a *Kereskedő ifjak társulatának* megalapításában, tagja volt a 12 tagu alakító bizottmánynak, majd jegyzője és helyettes elnöke s mint ilyen ő nyitotta meg 1866. február 11-én az első alakuló közgyűlést. Azóta pedig mindez ideig, mint a választmány tagja, évek hosszú során át a társulat alelnöke sok és kiváló érdemet szerzett magának a kereskedő ifjuság szellemi és anyagi jólétének fejlesztése körül. A közgyűlés méltányolva ez elévülhetlen érdemeket, hálája és tisztelete jeléül, közlekedéssel választotta meg Tetteit a társulat örökös tiszteletbeli alelnökévé. E közgyűlési határozat, díszokmány alakjában, ünnepélyesen adatott át Tetteinek, a kinek tiszteletére a társulat diszlakomát rendezett. Ez azon legszebb babér, a mellyel egy társulat az érdemet jutalmazni képes.

Ez év legnevezetesebb eseménye a június 21-iki határozat, a mellyel kimondatott, hogy az 1885. évben megtartandó országos kiállítás alkalmából, a *Magyar kereskedő ifjuság 1. országos congressusa* egybehivatik.

Rendezett továbbá a társulat két kirándulást és pedig Salgó-Tarjánra és Mohára. A salgótarjáni kirándulásban legnagyobb részt vaskereskedők vettek részt, tanulmányozandók az ország legnagyobb vasbánya műveit. A mohai kirándulást kedvessé és emlékezetessé tette Kempelen Imre, a mohai birtokos és a híres *Ágnes forrás* tulajdonosa, ki az egész nagy társaságot a legigazibb magyar vendégszeretetben részesítette, sőt szíves rokonszenve jelöl 100 frt alapítvánnyal belépett a társulat alapító tagjai sorába is.

Részt vesz, illetőleg képviselteti magát a társulat június 29-én az esztergomi társaság zászólószentelési ünnepélyén. A társulat küldöttei voltak Schneller Alajos vezetése alatt Bodó János, Kurucz F. Károly és Schnebli János; Schneller Alajos ezen jelmondat kíséretében »*Tartsunk össze, ha győzni akarunk!*« verte be a társulatnak felajánlott szeget a zászlórúdba.

Gyűjtést rendezett a társulat a budai honvédszoborra, mely 64 frt 15 krt juttatott hazafias célra; a múlt nyáron pedig a hírlapírók nyugdíjintézete javára rendezett mulatságot, mely 52 frt 25 krral gyarapította az intézet vagyonát.

A társulat pénzügyei e közben folyton mostohábbak lesznek. A tagok apadásával lépést tart a tagdíjak fizetésében mind nagyobb mértékben mutatkozó hanyagság. Hozzájárul ehhez, hogy az országos kiállítás bekövetkezte alkalmából a háztulajdonos az évi bért 200 frttal felemeli; a kereskedelmi miniszter pedig az esti tanfolyam költségeinek részbeni fedezésére az elmúlt három éven át engedélyezett 300 frtnyi segílyt megvonta. A társulat dr. Herich Károly elnöklete alatt küldöttséget meneszt gróf Széchenyi és Trefort miniszterekhez a tanfolyam érdekében, de eredménytelenül. Mindezen tények, daczára a legjobb ügyvezetésnek, azt eredményezték, hogy a választmány 1885. márczius 25-én a XIX. évi rendes közgyűlésen 452 frt 1 kr. veszteséggel volt kénytelen beszámolni.

Az 1885-ik év nagy jelentőséggel bír ugy a társulat, mint egyáltalában a magyar kereskedő ifjuság életében; mert ez évben testesült meg egy rég hirdetett eszme, a magyar kereskedő ifjuság szellemi összeforrasztása; ez évben tartatott meg az első országos congressus.

A magyar kereskedő ifjuság első országos congressusának végrehajtó bizottsága következőleg alakult meg:

Elnök: Dr. Herich Károly.
 Alelnök: Hubenay József.
 Jegyzők: Benedek János, Héder Sándor.
 Pénztárnok: Szücs István.
 Ellenőr: Pardovits Gábor.

T A G O K:

Adler Ferencz,	Kende Zsigmond,	Rubletzky István,
Benkő Gyula,	Lippert Gyula,	Ruder Ignác,
Beregszászy Pál,	Makáry Gerő,	Schneller Alajos,
Demeter Ferencz,	Mészáros Lajos,	Steiner József,
Déry Gyula,	Mihályi Ferencz,	Szenásy Gyula,
Fancler Béla,	Petersilka Sándor,	Tettei Nándor,
Grubern Károly,	Rausch Gyula,	Veszprémi Samu,
Ivanits Miklós,		Wollák Soma.

Kétségbe nem vonható ez országos ülés nagy erkölcsi hatása és nem lehet kétség az iránt sem, hogy e congressusok állandósítása irányadó befolyást fog gyakorolni a kereskedő ifjuság szellemi emelkedésére és e hon kereskedelmének magyarrá tételére egyaránt.

A nyugdíjügy szabatos indítvány alakjában ez év folyamán került először tárgyalásra a kereskedő ifjak társulatában. Az indítványt Császár Rezső és társai nyújtották be. Több ízben foglalkozott e kérdéssel a választmány, a közgyűlés, sőt még egy congressus is, — de mindannyiszor egy alig megvalósítható óhajnak bizonyult. A múlt 1890. évben Kunz Ferencz fővárosi nagykereskedő lelkes kezdeményezésére, az összes fővárosi kereskedelmi testületek erkölcsi támogatása mellett, megindult ugyan egy országos mozgalom és országos gyűjtés azon célból, hogy a kereskedelmi alkalmazottak országos nyugdíjalapja s illetőleg nyugdíjjegyesülete megalkottassék. A gyűjtés szép eredménnyel kezdődött; 15—20.000 frt csakhamar együtt volt; ez összeg azonban vajmi csekély egy oly intézmény életképes megindításához és vajmi kevés a remény, hogy itt is nem-e a jámbor óhajnál fog beállani a megállapodás. Vajjon nem volna-e üdvösebb, az adakozók hozzájárulásá-

val, ez összeget egy segélyalappá változtatni és kezelés végett átadni a *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának*? Mindenesetre méltó; hogy e fölött az illetékes tényezők gondolkodjanak.

Miként a múlt években az esztergomi és debreczeni, úgy ez évben a tatai testvéregyletet látogatta meg a kereskedő ifjak társulata, megszilárdítván az eddig is gyöngéden ápolta baráti kapcsolatokat e két egyesület között. Nagy volt a résztvevők száma, de még nagyobb a tatai kartársak vendégszeretete, mely nagyban hozzájárult, hogy gazdagabb legyen e társulat egy kedves emlékekkel. Különös elismerés illeti ezért Herzl Emil tatai elnököt és Poszel Gusztáv alelnököt.

1886. Ugy látszik e szó: *veszteség*, mikép a hetvenes években, úgy most is állandóan befészkelte magát a társulat számadásaiba. Az 1885-ik év is 856 frt 27 kr. hiányt mutat. A jelen viszonyok között ez évenkénti veszteségek, habár nem is képviselnek nagyobb összegeket, mégis érzékenyebben hatnak, mint a hetvenes években, mert akkor meglehetősen szép tőke volt együtt, míg most alig juthatott ismét a társulat annyira, hogy készpénzei fedezhették az alapítványok összegeit. Igyekezett is a választmány megszüntetni a bajokat és létesítette a *pénzügyi bizottságot*, feladatául tűzván minden megengedett módon a megingatott egyensúlyt helyreállítani. A számadások 1886-ban mutatnak is fel látszólagos kedvezőbb eredményt, a mennyiben az üzleti év számszerű haszna 229 frt 16 krt tett ki. De ez csak látszólagos volt; mert ha leszámítjuk a kereskedelmi minister — két évi szünet után — ez évre ismét engedélyezett 300 frtnyi, valamint a *Pesti hazai I. takarékpénztár* 100 frtnyi segélyét a tanfolyam céljaira, a mely összegek ez évben mint nem remélt rendkívüli bevételek szerepelnek: akkor nem 229 frt 16 kr. haszon, hanem 174 frt 84 kr. veszteség a valóságos eredmény.

Mig a márczius 21-én megtartott XX. évi rendes közgyűlés csakis a szokásos hivatalos teendőket végzi, addig az év maga két kimagasló eseménnyel gazdagítja a társulat emléklapjait. Ezek egyike az április 8-án megtartott Széchényi-ünnepély. E nap, tekintve attól, hogy annak megünneplése csak megerősíti azon véleményét, hogy e társulat ifjúsága megérteni és követni is kívánja

a legnagyobb magyar által megadott irányelveket, sokat nyert jelentőségében és emlékezetessé lett az által, hogy egynegyed század alatt most volt először szerencséje e társulatnak kebelében üdvözölni a kormányon lévő kereskedelmi ministert. Dr. Herich Károly társulati elnöknek sikerült a minister ígérését kieszközölni és gr. Széchényi Pál kereskedelmi minister ez ünnepély alkalmából meg is látogatta a társulatot. Jelen voltak még gróf Tisza Lajos, Zichy Antal, Wahrmann Mór, Kvassay Ede, lovag Falk Zsigmond, Komócsy József, Tömöry Károly, Strauss Adolf, Mössmer, Kollarits, Weiner Miksa (Szeged) és még számtalan előkelő kereskedője a fővárosnak. Komócsy József ez alkalomra ódát írt, melyet nagy hatással szavalt el, — az emlékbeszédet pedig Zichy Antal tartotta meg. Az ünnepélyt lakoma követte, a melyen felköszöntőket mondtak dr. Herich Károly, Komócsy József, Schneller Alajos, Benkő Gyula, Héder Sándor, Wahrmann Mór, Mihályi Ferencz, Tóth Pál (szegedi alelnök), Zichy Antal, Benedek János stb.

Valóban helyes uton járt a *Kereskedő ifjak társulata*, midőn a Széchényi-ünnepélyeket napirendre hozta és ezek megtartását a vidéki társaságoknak is ajánlotta; sajnálni csak azt lehet, hogy a február 15-iki választmányi ülés határozata, a mely úgy szólt, hogy ez évforduló évenként megünnepeltessék, a későbbi években különböző okok miatt nem fogatosított.

A másik kimagasló esemény a június 13—14-én Szegeden megtartott II. országos congressus és ebben a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetségének* megalakítása. A társulat testületileg vett azon részt és dr. Herich Károly mint tiszteletbeli elnök nyitotta azt meg. A szövetség ügyét Héder Sándor adta elő; neki köszönhető, az ő odaadó buzgalmának és fáradozásának, hogy a szövetség már e congressuson létrejött, ki ma is a fiatalság megbecsülhetetlen bűnéül rója fel azt, hogy két évi fennállás után a szövetséget bukni engedé.

Alig volt év a társulat életében, hogy egyes sikerei mellett 1887. ne hozott volna lehangoló csalódásokat is. S ha szomorkodott sokszor e társulat a sors csapásai fölött, most bánat fogja el a szíveket, mert nemcsak e társulatnak, de az ország egész kereskedő ifjúságának, ha nehezen is, de meg kelle barátkoznia azon leverő valóval, hogy dr. Herich Károly, az apostoli munkát végzett elnök:

a magyar kereskedő ifjuságnak — betegsége okán — vezére többé nem lehet.

Emez üzenetet küldi a nemes férfin, Cinfalván, 1887. február 11-én kelt levelében az ő hű társulatához:

»A budapesti *Kereskedő ifjak Társulata*

Tisztelt választmányának!

Évek óta betegeskedem és jelenleg üdülő félben vagyok nagybátyámnál Cinfalván, Sopron megyében. Ha Isten segedelmével sikerül felépülnöm súlyos bajomból, ezentúl idegeimet kimélnem kell, miért is kénytelen leszek tartózkodnom mindennemű nem okvetlenül szükséges foglalkozástól, bármennyire kedves is legyen az.

Ezért a *Kereskedő ifjak társulatánál* évek óta elfoglalt elnöki állástól is el kell válnom s a midőn ezennel lemondásomat a tisztelt választmánnyal közölném, egyuttal biztosítom, hogy e társulat körében felejthetlen élvezetekben részesültem, valamint hogy a társulat jövő működése iránt is mindig élénken érdeklődni fogok.

A társulatnak életrevalóságát eddigi fennállása bebizonyította és nincs kétség benne, hogy a haladó kor vívmányaival lépést tartva, haladni fog a társulat is. Ezt szemlélhetni mindig nagy öröömre lesz.

A társulatnak számos tagját, kikkel szerencsém volt személyesen érintkezni, felkérem tartsanak meg baráti emlékezetükben.

Dr. Herich Károly.»

Midőn a *Kereskedő ifjak társulatának* ezelőtt nyolcz esztendővel azon szerencse jutott osztályrészéül, hogy dr. Herich Károlyt elnökeül megnyerhette, habár szélén állott a bukásnak és végleges feloszlásnak: villámként futotta át a kebleket egy új, egy éltető remény dobbanása.

És mily jogosult volt e remény.

Egy férfiú lépte át e társulat küszöbét, vezetni a fiatalságot rohamos léptekkel, folyton előre a szellemi harc mezején, nyerni csatát csata után; egy férfiú, telve magasztos idealismussal, széles körű ismeretekkel, nem lankadó ügyszeretettel, emberbaráti érzelmekkel és mindenek fölött vasakarattal: felemelni a kereskedő ifjuságot azon magaslatra, a honnan önérzettel és diadallal tekinthet majd a nemzeti alapokra fektetett magyar kereskedelemre.

Az ő nevéhez fűződik e társulat új életre ébresztése, jó hírnevének visszavivása és emelése s az a sok alkotás, a melyek által

e társulat a magyar kereskedelem történetében fényes lapot biztosított magának. Az ő nevéhez fűződik a magyar kereskedő ifjuság önértetének felébresztése, mely azután — a megmutatott helyes irányban — óriási lépteket tett a szellemi haladás terén. Egyesítette, tömörítette és hazafias irányban nyilvános tevékenységre is készítette az ifjúságot, hogy legyen összetartó és tudjon lelkesedni majd ép úgy a saját társadalmi osztályát, mint magát az egész kereskedelmet érdeklő czélukért; hogy ne legyenek a jövő magyar kereskedelem tényezői olyanok, mint a jelen kereskedelemé még legnagyobb részt, hogy csaknem teljesen érzéketlen mindaz iránt, mi kereskedelmi közérdeket avagy osztályérdeket érint.

Az ő elnöksége alatt létesült a *Kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet*, hogy a fiatalság takarékoskodjék és szükség esetén támaszt is nyerjen az intézményben; létesül az *Országos congressusok* intézménye, hogy nyomatékkal emelhesse fel szavát a fiatalság szellemi és anyagi érdekei szolgálatában; létesül az *Országos szövetség*, hogy e hon minden részén lévő ifjusági egyesületek egy központi kapocs által hatalmas testet képezzenek; az ő elnöksége alatt folynak az irányadó tárgyalások és tétetnek meg az elhatározó lépések a *vasárnapi munkaszünet* érdekében; és nem említve azon társadalmi ténykedéseket, a melyekkel az ő befolyása folytán oly élénk részt vett e társulata tudomány és művészet ápolásában, a jótékonyság gyakorlásában, közművelődési és hazafias mozgalmakban, valamint nyilvános ünnepségek rendezésében — tevékenysége koronájául legyen felemlítve legbecsesebb és legszebb alkotása: a *Kereskedő ifjak társulata* kebelében létesített s immár tizenegy év óta rendszeresen működő *Kereskedelmi esti szaktanfolyam*.

Ez intézmény becse s fontossága — mert felnöttek oktatásáról van szó, kik az alkotmányos vívmányok és nemzeti haladás alkotta intézmények jótéteményeiben annak idején nem részesülhettek — minden kétségen felül áll és áldása annál nagyobb, mert nemcsak a budapesti *Kereskedő ifjak társulatában* árasztja szét a szakműveltség sugarait, hanem ennek mintájára csaknem minden jelentékenyebb vidéki város kereskedő ifjusági együletének kebelében is mint hathatós tényező munkál, kipótolni az oda sereglő fiatalság szakismereteinek hiányát.

Ennyi érdem előtt hajt fejet a *Kereskedő ifjak társulata* és meg nem tört hittal hidalván át a nem kedvező anyagi viszonyok okozta gondok terheit — örök hálája és nagy tisztelete jeléül —

1887. évi márczius hó 6-án tartott XXI. évi rendes közgyűlésén dr. Herich Károlyt örökös tiszteletbeli elnökévé egy szív- és lélekkel választja meg.

Igy vált meg a *Kereskedő ifjak társulata* dr. Herich Károlytól, hogy egykori szeretett elnökét még jobban magához fűzze — örökre!

A tények elől kitérni nem lehetett; a lelkesült kis hadsereg vezér nélkül állott. A választmány teljes lelkiismeretességgel és odaadással keresett és kutatott megtalálni azon férfit, ki jeles elődeit pótolva, célhez vezesse a fiataiságot.

A *Kereskedő ifjak társulata* nagy bajaiban és szükségei középett sem panaszkodhatott a sorsra. Döntő pillanatokban mindig fölötte lebegett a gondviselés. E gondviselés vezette most is kutatása útjain, hogy rátaláljon azon hatalmas férfura, ki a társulatot eddig el nem ért virágzásra és boldogságra vezette.

A társulat fiataisága — mely az elnökjelölés tárgyában teljes bizalommal adózott a választmánynak — türelmetlenül várta a jel-szót s tudni vágyott, kinek szavára induljon ismét harciba és vivjon csatát erősebb küzdelemmel mint valaha — mert mi ehhez leginkább kell s olyannyira nélkülözhetlen, hiányzott — a pénz.

A márczius 6-iki közgyűlés előtt pár nappal még, csak a választmány egyes tagjai voltak tájékozva a leendő elnök személye iránt; de a hír gyorsan terjedt s a fiataiság jelöltje, majd egyhangulag megválasztott elnöke Szávoszt Alphons nagykereskedő lett.

Benkő Gyula és Beregszászy Pál küldöttségi tagok kíséretében megjelenvén a társulat közgyűlési termében, viharos éljenzéssel, a leglelkesebben fogadtatott. Mielőtt egy szót is szólani alkalmá lehetett volna, már méltóságteljes megjelenésével és arczából sugárzó erélye, határozottsága és jóságával meghódította a sziveket. Szávoszt Alphons csak újabban és futólag vehetett tudomást a társulat bel-életéről és működésének irányáról; épen ezért méltán tekinthette a fiataiság a bizalom előlegezésének azon kitüntető jó véleményt, melyet lelkes és szónoki erővel elmondott székfoglaló beszédében hangoztatott, meggyőződéssel adván egyuttal annak is kifejezést, hogy a mily mértékben kell, hogy a fiataiság is gondoskodjék szellemi tovább fejlődéséről, ép ugy, mint az önsegélyezés útján anyagi helyzetének javításáról, ép oly mértékben van hivatva arra is, hogy hathatósan befolyásolja a jövő kereskedelem alakulását.

Becsületesen törekedni — ugymond — és meg nem állapodni soha: ez legyen a jelszó; mert bármilyen küzdelem árán, de a társulatnak felvirulni kell.

Láthatólag kellemesen volt érintve, midőn a választmány évi jelentésének elhangzása után, előlegezett bizalmának tán egyik jelesebb értékű váltóját leszámítolva látta. Igazán méltó, hogy megörökíttessék az utókor számára ezen évi jelentés bevezetése, mely irányelveket tartalmaz és a melyre az egyetlen ítélet az lehet, hogy a *Kereskedő ifjak társulata* hivatásának magaslatán áll és helyes az irány és nemes az eszmény, a melyért küzdeni akar és küzdeni tud.

»Társulatunk alapszabályainak rendelkezéséhez képest — így hangzik a jelentés — bátrak vagyunk jelen alkalommal együletünk működése 21-ik évéről számot adni. Tesszük ezt azon önértzet által sugalt őszinteséggel, mely kétségen felül helyezi reményünket, hogy a jól és becsületesen végzett munka által kebleinkben helyet talált megnyugvás a tisztelt közgyűlésnél visszhangra találанд.

Mindazonáltal nagyon érezzük, hogy mindent megtenni képesek nem valánk; jól tudjuk, hogy utódainkra még nagy munka vár, sokat kell dolgozniok, fáradniok, hogy a jövő magyar kereskedelem nemzeti nagy művét előkészítve, a fiatal kereskedő nemzedék érdekeinek, óhajainak, reményeinek érvényt szerezzenek, sérelmeiket orvosolják, bajaikat eloszlassák s egy emberként mindenikét hazafias és nemzeti munkára előkészítve, mint edzett bajnokait a jövőnek küldhessék az élet mezejének küzdterére.

Hogy mindez be fog következni s hogy kétséget nem támaszthatunk egy szebb, egy jobb, egy dicső jövő iránt, erre zálogul szolgál szívós nemzeti jellegünk, igaz magyar hazafiságunk; s ha e hit, e remény nyújthat jogos megnyugvást az üttörő munka közepett, kebleinket, t. közgyűlés, mégis fájdalom tölti be: miért kell ma még csak reményeket, vágyakat említeni? Miért kell hivatkoznunk a jövőre? Miért kell szíveinket ma még csak a jövő látományaival kielégítnünk? Miért, hogy mindaz, mire vágyunk nem tények, melyekről ma adhatnánk számot e testületnek, találkozási minden irányban vidor, megelégedett arcokkal, — egy erős, egy consolidált, egy boldog nemzet fainak homlokán sugárzó valódi boldogsággal? — Ekkor volna csak örömünk teljes; ekkor állana önök előtt a legszerencsésebb választmány; ekkor számolhatnánk azon tudattal, hogy a feleslegből tartalékalapot is teremthetünk, újabb meg újabb vívmányok tartalék erejét. Legyen tehát a

dicsőség, fentartva a nem nagyon távoli jövő valamelyik választmányának; részünkről meglegedve azzal, hogy az uttörő munka napszámósa: lehattunk, azon erős reményünknek adunk kifejezést, hogy már nincs távol az idő, melyben kitűzött céljaink s eszméink fölé a siker koronáját helyezendjük; teljes bizalmunk a hon ifjúságában, mely munkára, tetterre kész, melynek kebelét a hazafiság igaz heve éleszti, — de tegye is meg mindenki kötelességét, tegye különösen azon tudattal, hogy itt nemcsak az egyesek anyagi jólétéről vagy egy társadalmi osztály színvonalának emeléséről van szó, hanem igenis arról, hogy Magyarország magyar legyen, kereskedelme, ipara legyen és magyar legyen, művelt legyen, gazdag legyen, szabad és boldog; erre pedig e hon minden fiának azon a téren, mely hivatásává lett, kell törekednie oly odaadással s oly önérzettel, melynek folyománya egyedül a siker lehet. Tegye tehát ezt mindenki, tegye ezt oly honszeretet által sugalva, mely más nemzetek tulajdona nem lehet; hisz' nincs e földön nép, mely honát úgy szeretné, ahhoz úgy ragaszkodna, mint a magyar; dolgozzunk küzdve fáradva s úgy munkáljunk tehát, hogy ez édes haza naggyá, hatalmassá, gazdaggá és boldoggá tételében nekünk is részünk legyen.«

Majd így folytatja:

»Midőn elődeink az alkotmányos korszak derengő hajnalán e társulatot megalapították, tudatával birtak annak, hogy vannak bajaink, a melyeken kiki önmagára hagyatva segíteni nem képes; érezték, hogy sok minden hiányzik, a mi alkalmassá tehetné e társadalmi osztályt arra, hogy figyelembe vétessék. Új korszak kezdődött, melylyel a régi hagyományos előítéleteknek is meg kellett volna szünniök. Nem tagadhatjuk a tényeket. 1848. előtt e büszke nép *kalmár* lenni nem tudott, mi volt ennek eredménye, az, hogy a kalmárt soha magához nem emelvén, ez társadalmi műveltségben hátramaradt. A gőz és villamosság azonban közelebb hozta a nemzeteket s különösen Amerika rohamos fejlődése megmutatta az irányt, hogy mikép lehet boldogulni s lassanként nálunk is meghonosult az elv: hogy a munka nem szégyen, a kereskedő és iparos a társadalom hasznos tényezője, hogy ez uton vagyont, tisztességet, befolyást s hatalmat is lehet szerezni; szóval leromboltatott a válaszfal, mely a nemzet intelligenciája s e hivatáskör között fennállott. Azonban maradt még az előítéletből annyi, hogy egy nemzedék átalakító munkásságának anyagául szolgálhat; másrészt e

korszakváltozás rótt annyi kötelezettséget társadalmilag a kereskedő osztályra, melynek csak a második nemzedék, a jelenlegi, lehet hivatva eleget tenni.

E körülményeket érezték elődeink 1866-ban, midőn e társulatot megalapították. Mik voltak ők és miknek tekintettek akkor? Pedig hinnünk kell, hogy akkor is lehettek közöttük kiválóbb egyének? Az intelligentia által szolganépségnek tekintett *boltoz legények* voltak, kikkel a ki csak tehette, éreztette, hogy csak mostoha szülőttei a társadalomnak.

Ma, hála a kor vívmányainak, máskép állunk: itt az állam ministere jelenik meg, érdeklődve az óriás léptű szellemi haladáson, — amott egy nagynevű mágna vállal védnökséget az ifjúság országos kongresszusán, — itt egyetemi tanárok versenyeznek szivességök által egy kereskedelmi lapnak meghozni a szellemi sikert s ugyanazok, kik ma még e társaskör tagjai, holnap már a nemzetgyűlés képviselőjének tagjai lehetnek, tisztelet és becsültetés minden oldalról bármerre tekintünk. Ez, t. közgyűlés, a különbség csak egy fél emberöltő előtti idővel szemben is.

Honnan tehát e változás?

A korral változott a kereskedelmi osztály is; utat tört a diadalmas haladás felé.

Ily uttörő volt azon társulat is, mely 1866-ban alakult és melynek ma 21-ik évi működéséről számolunk.

A társulat összehozza az egyéneket, eszmecsere fejlődik, eddig nem ismert eszmék kerülnek megvitatás alá; terveinket megbeszéljük, azoknak helyes módon a közvéleményt s rokonszenvét megnyerjük, a mellé tömegesen sorakozunk, a társulat tekintélyével fűszerezzük s mit egyes személy sikerre vezetni nem birna, sikeresíti a testületi tekintély. Ime ezek és számtalan más tényezők azok, melyek fennen beszélnek a társulás nagy eszméje mellett s különösen a mai korban, midőn a társadalom minden irányban oly rohamosan fejlődik, a kereskedő osztály az, melynek hátramaradni nem szabad, melynek a kor haladásával lépést kell tartani s különösen szól ez azoknak, kiknek akár a család, akár az iskola nem adhatta meg a kellő utlevelet a társadalmi életbe.

Ajánlja tehát a választmány, hogy ragaszkodjék minden egyes e társulathoz hiven, juttassa azokat is jótékony légkörébe, kik előtt tán még idegen az, hogy mit nyújt a társaság s mit igényel a társadalom«.

Nyomatékos és férfias kijelentések ezek. Méltó egy komolyan és éretten gondolkodó ifjusághoz, mely ha ily elveket követ, az ügynek valóban győzni s e társulatnak virulni kell.

Szávoszt ismételten kijelentette, hogy teljesen bizik azon ifjuságban, mely így gondolkodik és ily elveket vall; teljesen azonosítja magát azon iránynyal, melyet e társulat szellemi téren követ, de helyteleníti a rendszert, mely pénzügyi tekintetben divik; mert nem szorul bizonyításra, hogy sokkal sikeresebben szolgálhat eszményeket és testesíthet meg ilyeneket az, ki mentes az anyagi gondok terhétől. E téren okvetlenül ujitásoknak kell beállaniok, hogy a társulat fennállhatásának teljes biztosítása mellett, szilárd pénzügyi viszonyok által támogatva, a fejlődés legmagasabb fokára emeltessenek azon intézmények, a melyekben a társulat nemes céljai lefektetve vannak.

Szávoszt Alphons elnökségével kezdetét veszi egy új kor, a minden iránybani tervszerű működés korszaka, melynek természetes folyománya lett, a társulat és összes intézményeinek felvirágzása. Kétségtelenül beigazolt jóindulatával karöltve járt a szigor is, mely a tisztikar és a választmánytól hasonló ügybuzgalmat és tevékenységet nemcsak kért, de követelt is.

Gondoskodásának első tárgyát a szakképzés ügye képezte. Személyesen áll a szakművelő bizottság élére s midőn meggyőződve arról, hogy a társulat pénztára ez intézmény költségeit nem fedezi és a magas kormányhoz intézett segély iránti kérés is eredménytelen maradt — miként az *esti tanfolyam* fejezetében részletesen ismertetve van — nagyobb szabású társadalmi mozgalmat indít meg, támogatásra és segélynyújtásra híván fel az illetékes kereskedelmi köröket és a fővárosi kereskedelmi osztályt. Hathatósan támogatta őt e munkában a választmány, valamint a napi sajtó és különösen a *Pester Lloyd*, mely maga is a gyűjtők sorába lépett. Az eredmény az lett, hogy az 1887/88-ik évi tanfolyam költségei fedeztettek és ezenfelül még 858 frt 20 kr. felesleg maradt fenn és ezzel megvetette alapját az esti *Esti tanfolyam-alap*-nak. Deczember 12-én a választmány oly értelmű határozatot hoz, hogy minden tanév végén a tanfolyam számla lezáratván, a mutatkozó felesleg mint *tanfolyam-alap* tőkésítettik, a mely meg nem csonkítható és mindaddig növelendő, míg annak kamatai a szakiskola fentartási költségeit nem fedezik, vagyis mignem ez intézmény fennállása örökidőkre nem biztosíttatik.

Megemlítvén a *Nefelejts*-társulat mult évi 13 frt 29 kros

adományát a segély-alap javára; a *Pesti hazai I. takaeékpénztár* 100 frtos adományát a tanfolyam céljaira, melyet a múlt év óta megszakitás nélkül nyújt a társulatnak; a farsangi jelmez-estélyt, mely körülbelül 350 frtot jövedelmezett; a társulat belépését 100 forinttal az *Emke* alapító tagjai sorába; a márczius 17-én megtartott ismerkedési estélyt, melyen Benkő Gyula lelkes felszólalása folytán eszközölt 73 frt 34 krnyi gyűjtéssel letétetett az *országos segélyalap* talpköve és végül a Kolozsvártn megtartott III. országos kongresszust, a melyen a társulat testületileg vett részt: ismét vissza kell térni ama nevezetes december 12-iki választmányi ülésre.

Ekkor az elnökség már tájékozva volt az iránt, hogy az év 1888. érzékeny veszteségekkel fog zárulni és pedig annál érzékenyebbel, mert a hiány egy része, az egyedüli vagyont képezett felszerelések értékében, sem talált fedezetet. Az 1.022 frtnyi veszteség a helyzetet igen szomorúvá tette, de okul szolgált arra, hogy a pénzügyek terén eddig követett rendszer teljesen megdöntessék és új irány vezetessék be. E fölött a társulat elnöke — Benkő Gyula al-elnökkel már jóval előbb hosszas tárgyalásokat folytatott és eredménye az alapszabályok revíziója lett, a mely munkálat most terjesztetett a választmány elé s a melylyel a többek között megalapított a tisztán kereskedő főnökökből álló *Igazgatóság* intézménye. A társulatnak volt ugyanis 1.700 frt alapítványa is, a mely azonban a szükség által indokolva teljesen felemésztetett. Mig ezek restaurálása ugy ezen, mint a következő választmányok köteleességévé tétetett, az új alapszabálytervezetben kimondatott egyúttal, hogy ezentúl az alapítványok és alapok a leendő igazgatóság főfelügyelete alá helyeztetnek, a melynek hozzájárulása nélkül azok többé nem érinthetők.

Ezen alapszabály-módosítással különben, átalakuláson megy át az egész szervezet s az 1888. évi márczius 4-én tartott XXII. közgyűlés határozatai folytán, a tisztikar kiegészítettik a harmadik alelnökkel és egy könyvelővel; a választmányi tagok száma felemeltetik 25-re, a póttagoké 15-re; rendszeresítettik a 21 tagú igazgatóság, melynek a társulat elnökei hivatalból tagjai; országosan szerveztetik a helyeszközlő osztály; szabályoztatik a tagsági kötelékből kilépés és végül megalakíttatnak keretei az esetleg létesülendő *Országos segélypénztárnak*. Az ezen közgyűlésen megejtett tisztújítás az új alapszabályok szerint eszközöltetett. Ezen új alapszabályok a magy. kir. belügyminis-

terium által augusztus 2-án 51.545/88. szám alatt teljertartalmulag jóvá is hagyattak.

Miután pedig a társulat tényleg fizetéseképtelen lett, hogy az ügymenet meg ne akadjon, 500 frt kamat nélküli függő kölcsönt vesz fel a tanfolyam-alaptól és pedig az egész választmány szigorú anyagi felelősségének kimondása mellett; az egész választmány által aláírt kötelezvény szintén az igazgatóság ellenőrzése alá helyezettetett. Ezzel egyidejűleg kimondatott a legmesszebb menő takarékosági elv legszigorúbb érvényesítése. A pénzügyi bizottság új szervezettel és ügyrenddel láttatott el; ehhez képest köteleességévé tétetett az általános ellenőrzésen kívül gondoskodni arról is, hogy évnegyedenként zárlatok és összehasonlító statisztikai kimutatások terjesztessenek a választmány elé, a melyekből látható legyen, hogy a költségvetési egyes tételekkel szemben, a tényleges eredmények mit mutatnak; továbbá, hogy havonként oly kimutatások készíttessenek, a melyekből kitűnjék mindig az üzleti év készpénz-egyenlege vagy netaláni vesztesége. Ez intézkedés annál szükségesebb volt, mert eddigelé csak havi forgalmi kimutatások voltak és évenként egyszer zárlat, úgy, hogy nemcsak hogy a választmány nem volt soha tájékozva a pénzügyek menetéről, de még maga a pénztárnok is csak annyi felvilágosítást tudott adni évközben, hogy van-e a pénztárban pénz, avagy nincs. Ugy ez intézkedések, mint a bevételi egyes tételek emelése és különösen a kiadási rovatok megszorítása lehetővé tették azt, hogy az év végével a hiány végleg eltűnt.

E közben a társulatban pezsgő élet foly. A téli évadban a felolvasások egymást követik; társas és családi estélyek tartatnak, majd febr. 8-án a fővárosi VI—VII. kerületi kör helyiségeiben Saxlehner Árpád elnöksége mellett igen sikerült jelmezbál rendezetik a tanfolyam-alap javára, mely 234 frtot jövedelmezett és ezen felül a jótékony célra Ő Felsége a Király és Királyné 150 frtot adományozott. A tanfolyam-alapra minden irányból a legszebben folynak be az adományok, a tanfolyam maga pedig kitűnő tanárai vezetése alatt az eddig el nem ért legmagasabb eredményt tünteti fel, mert a sikeresen vizsgázottak száma huszonötöt tett ki, vagyis nyolczczal meghaladta az addig elért legmagasabb számot.

Hogy a fiatalság is mily lelkes vágygyal törckedett ismereteinek gyarapítására, fényesen igazolja az is, hogy ez évben a nyár folyamán egy második tanfolyamot kellett megnyitni, egy ugyneve-

zett *minta-irodát*, hol a haladók a tökély fokára emelték a kereskedelmi könyvvezetésbeni jártasságukat.

A társulat ez évben adja ki az első *tanfolyam-értékesítő* 1880—88-ról, ezután pedig ilyen évenként kiadatni határoz.

A *helyeszközlő osztály* országos szervezését Bodendorfer Sándor veszi kezébe, ki megmutatta, hogy ügyszeretet és fáradhatlan buzgalom mit eredményezhetnek. Az általa elért sikerek messze túlhaladják a multak összes éveit.

Részt vesz a társulat a Kassán megtartott IV. országos congressuson. Az ez alkalommal ugyanitt megtartott szövetségi közgyűlésen a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetsége* feloszlik és 492 frt 85 krnyi vagyonát átadja a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* alapítványkép ily czímen: *Az országos szövetség segélyalapja* szükségben lévő pályatársak segélyezésére.

1888. május hó 25-én tartatott meg az első igazgatósági ülés, a mely nevezetes fordulatot jelent a társulat életében. E perctől kezdve, ha nem is omlottak le végképen a válaszfalak főnök és alkalmazott között, mégis kifejlődhetett a főnökök körében egy oly mérvű bizalom, a melylyel nemcsak figyelemmel, de jóindulattal is kísérik a társulat működését. Hogy mit óhajtott elérni a társulat az igazgatóság intézményének létesítésével és hogy mily jelentősége van annak e testületben, leghivebben azon jegyzőkönyv ismerteti, a mely az első ülésen felvétellett. E nevezetes és érdekes okmány tartalma következő:

»Jegyzőkönyv. Felvétellett a budapesti *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának* 1888. évi május hó 28-án tartott első, alakuló üléséről. A folyó évi márczius hó 4-én tartott XXII. évi rendes közgyűlésen egyhangulag elfogadott új alapszabályok értelmében az igazgatóság intézménye is létesítettett. Ezen igazgatóság elnöke — a társulat elnöke lévén, a mai napra összehívott igazgatósági ülés elnöki székét Szávoszt Alphons társulati elnök foglalja el s az ülést az igazgatóság tagjaihoz intézett beszéddel nyitja meg.

Minthogy e megnyitó beszéd, mintegy az igazgatóság programja kíván lenni s indokolása a fentjelzett közgyűlés határozatának: a *Kereskedő ifjak társulatának* multjára, jelenére s jövőjére reflectálva, itéletet mond e társulat létjogosultsága, szükséges-

sege, közművelődési hatása és értéke felől kereskedelmi szempontból.

Az ifjúság, hazánk jövő kereskedelmének letéteményese; milyenné neveljük ezt, olyan lesz a kereskedelem jövője. Tagadhatlan, hogy a kereskedő és alkalmazottja között még ma sem áll fenn azon viszony, mely megfelelhetne az együvértartozás szellemének. A fiatal kereskedő ép úgy kereskedő, mint maga a tulajdonos, kinek saját érdekében is fekvő legszebb hivatása ezen fiatalságot oly mértékben emelni magához, a mennyi legalább is elegendő arra, hogy ezen ifju kereskedőket hivatásukra büszkévé és önérzetessé tegye. Ezt pedig teheti az által, ha őket helyes irányú törekvéseikben támogatva, a maguk részéről is igyekeznek megfelelő módon e fiatalság szellemi készségét és társadalmi műveltségét, társadalmi helyzetét emelni. »E fiatalság testünkől való test, vérünkől való vér, kereskedő, mint mi; ha némi áldozatot hozunk célirányos törekvéseik sikeresítéséhez ma, nagy szolgálatot tettünk a jövőnek, a hazának, a haza jövő kereskedelmének! Erősítsük a kapcsolatot főnök és segéd között; létesítsünk szinte bizalmat a kereskedő és alkalmazottja között s tegyük az által, hogy tanácsainkkal s anyagi támogatás által is szakképzettségi és társadalmi műveltségi fokozatuk emelésével tényleg magunkhoz is emeljük őket«. A magyar kereskedő ifjúság tényleg a haladás útján van s helyes intentiókkal törekszik a tökéletesedés fölé; de kétségtelen, hogy e törekvéseknek inspiratora, vezetője s áldozatok árán küzdő előharczosa: a budapesti *Kereskedő ifjak társulata*. Ennek kezdeményezése és hathatós közreműködése mellett ma már az ifjúság a haladás ösvényén országos mozgalmakat és intézményeket tart folyton felszinen, melyeknek kereskedelmi szempontból jó hatását nemcsak hogy elvitatni nem lehet, de melyekből biztos következtethetünk magyar kereskedelmünk jobb jövőjére!

A budapesti *Kereskedő ifjak társulata* 8 év óta tart fenn egy *kereskedelmi szakiskolát*, mely számos készült kereskedőt adott már a kereskedelemnek; most pedig megalapította az *Országos segélyalapot*, hogy jótékonyágát gyakorolhassa nemcsak segélyre szorult, alkalmazás nélküli, beteg, betegségből lábadozó életsorosaival szemben, hanem még az elaggott, keresetképtelen kereskedőkkel, kereskedői szegény özvegyekkel és árvákkal szemben is. És a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* a bizalomra érdemesnek magát leginkább azon pillanatban mutatá, midőn 22 évi fennállásának idei

márczius 4-én tartott közgyűlésén az *Igazgatóság* intézményét megalapítván, bizalomteljesen ruházta át önrendelkezési jogának legponderánsabb részét ezen igazgatóságra. Ezen igazgatóság leend a társulat *alapítványai*, az *esti tanfolyam alapja* és az *országos segélyalap* fölött a felügyeletet gyakorolni; képviselni a társulatot kifelé s a közvélemény előtt akkor, midőn intézményei érdekében a kereskedő-világ rokonszenvéhez kell folyamodni; szóval nyújtani azon komoly garantiát, melyet a társulat hasonlóképp komoly, humánus s a jövőre mélyen kiható reformtervei méltán igényelnek.

Mindezeknek előrebocsátása után, kérve az igazgatóság nagy-érdemű tagjainak hathatós morális támogatását, tanácsát; a budapesti *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának* első ülését megnyitottnak nyilvánítja s előterjeszti a mai ülés napirendjét.

I. Felolvastatik az alapszabályoknak az igazgatóság intézményének létesítésére vonatkozó része, melynek alapján az 1888. évi márczius hó 4-én megválasztott egyhangú közgyűlési határozattal az alábbi igazgatóság, melynek elnöke a társulat elnöke s a társulat három alelnöke hivatalból tagja.

Igazgatósági elnök: Szávoszt Alphons.

Igazgatósági tagok: Bánhegyi József, Beimel Jakab, Benkő Gyula társulati alelnök, Édeskuthy Lajos, Ernyey Gyula, lovag Falk Zsigmond, Freyberger Pál, Guttmann Ádám, Heinrich Ferencz, Jálícs Géza, Kertész Tódor, Kollarits Jenő, Kunz Ferencz, Kreische Antal, Marton Alajos, Nádossy György, Neumann Frigyes, Neumann Miksa, Rausch Ferencz, Saxlehner Andor, Saxlehner Árpád társulati alelnök, Schneller Alajos társulati alelnök, Seefehlner J. L., Strasser Alajos, Tömöry Károly és Weiszmann Mór.

Örvendetesen vétetett tudomásul az igazgatóságnak ily tekintélyes módoni szervezése, s az igazgatóság jegyzőjévé Benkő Gyula, ellenőrré pedig Schneller Alajos egyhangúlag megválasztatván: az igazgatóság megalakulása határozatilag ezennel kimondatik. Ezzel egyidejűleg választ az igazgatóság egy albizottságot, melynek feladata leend az igazgatóságot képviselni, a befolyó alapítványok átvétele s elhelyezése iránt intézkedni és pénztalványokat ellenjegyezni, illetőleg utalványozást eszközölni.

Kertész Tódor óvatosságból felveti azon kérdést, hogy a társulat fiatalsága önként járult-e hozzá, hogy különösen anyagi

kérdésekben ezen igazgatóság ily határozott befolyást gyakorolhasson?!

Ezen kérdés alkalmul szolgált, hogy Benkő Gyula társulati alelnök részletesen ismertesse mindazon törekvéseket, melyeket a társulat célul tűzött; felemlíti, hogy a márcziusi közgyűlés mily egyhangú lelkesedéssel szavazta meg a reformokat; mily készséggel mondott le önrendelkezési jogának egy lényeges tényezőjéről csak azért, hogy valahára megnyerhesse, illetőleg megerősíthesse a főváros kereskedőinél azon bizalmat, mely nélkül üdvös céljait megtestesíteni lehetetlennek látta. Nagy hálával emlékezett meg a közgyűlés akkor, midőn a választmány azt jelentette, hogy a fővárosnak sok befolyásos és elsőrangú czége megtisztelő bizalmának adott kifejezést akkor, midőn társulatunk esti szakiskolájának alapjára szép összegű adományokkal járultak; mert tényleg jóval meghaladja a 1000 frtot az így egybegyűlt kegyes adomány, melyhez Felséges Urunk és Királyunk és Felséges Királynénk is 150 frttal méltóztattak hozzájárulni. És sőt, épen az célja a társulat összes tagjainak, hogy különösen maguknak a czégfőnököknek nyujtassék alkalom, teljes mértékben megismerni azt, hogy tényleg mit művel e társulatban a fiatalság. A társulat elég jó hirnek örvend, de kétségtelen, hogy hirnevénél sokkal jobb. Díszesen berendezett helyiségeiben midőn összejön a fiatalság — miután ott a legsolidabb viszonyok uralkodnak — nemesen és előkelő módon szórakozik. Egy része társalog, másik része lapot olvas, megengedett társasjátékokban vesz részt, szerényen anyagi körülményeihez képest étkezik; a könyvtárból könyvet vesz ki, illetőleg vehet ki hetenkint kétszer; csaknem naponta van valamely bizottságnak ülése, hol a felmerülő s a választmány elé terjesztendő kérdéseket előzetesen megvitatják; másik része pedig hetenkint háromszor esti 9—11 óráig a tanfolyamot hallgatja; tömegesen hallgatják kitűnő szaktudósok felolvasásait, részt vesz a társulat családi és nyilvános multságain, s midőn alkalmazás nélkül van, igénybe veszi a társulat helyeszközlő osztályát. Szóval a fiatalság hál' Istennek szívesen ragaszkodik e társulathoz, de velük együtt nagyon éreztük mi is, mint a társulat vezetői, hogy hiányzott még egy intézménye e társulatnak: a segélyezés intézménye. Ezt teremtettük most meg, hogy fiatal alkalmazottaink ne csak otthont találjanak e társulatban, hanem szellemi támogatás, utbaigazító tanács mellett szükség esetén gyámolítást és segélyt is. De nem hallgathatta el szónok

azon tapasztalát sem, hogy a fiatalság sajnálattal hangoztatta, hogy velük gondolni sem akarnak, ők a legmostohább elhagyatottság terheivel küzdenek s talán főnökeik nem is akarják, hogy többek legyenek közönséges napszámosoknál. Pedig, Uraim — mondja szónok — nekünk áll érdekünkben, hogy annál többek legyenek; s azért kérem Önöket, Uraim, hogy akkor, midőn a fiatalság oly nagy bizalommal fordul főnökeihez, ajándékozzuk meg mi is bizalmunkkal s támogassuk becsületes törekvéseiket.

Az igazgatóság szívesen s örömmel veszi tudomásul ezen előterjesztést, mi közben Rausch Ferencz és Seefehlner J. L. kérdésére, hogy mik tettek eddig ezen törekvő egyeslet érdekében: az elnök nyújtott felvilágosítást.

Az igazgatósági albizottságba kijelölés folytán egyhangulag megválasztottak: Bánhegyi József, Kertész Tódor, Marton Alajos, Neumann Miksa, Nádossy György, Benkő Gyula, Szávoszt Alphons, Seefehlner J. L.

Következik a napirend egyes pontjainak részletes tárgyalása.

1. Igazgatósági ügyrend kidolgozása. Határozat: Felkéretik az igazg. elnökség, hogy a legközelebbi igazgatósági ülésre egy kész operatumot terjeszsen elő tárgyalásra.

2. A társulat választmányától az összes alapok átvétele iránti intézkedés. Határozat: Felszólítottatik a társulati választmány, hogy a következő alapokat:

- a) a Kemény László-féle alapot,
- b) az alapító tagok alapítványait,
- c) az esti tanfolyam alapot,
- d) a segélyalapot

az igazgatóság által kiküldött albizottságnak hivatalosan adja át. A mennyiben pedig ez alapok egy része a társulat részéről beruházásokba fektettetett volna, a társulat részéről kötelező nyilatkozat kívánandó be, hogy feles pénztári jövedelmeiből — azon befektetéseknek megfelelő összegek — időnként és részenként refundáltatván, az igazgatóságnak készpénzben átadassanak. Az előmunkálatok végrehajtására az elnökség kéretik fel.

3. Az alapok kezelése és elhelyezése. Határozat: A társulat választmányától átvett, jelenleg meglevő és ezentúl befolyó

alapítványi összegek kezelés végett elhelyeztetnek a *Pesti hazai első takarékpénztár egyesület*nél, hol ezen alapvagyon oly módon fog kezeltetni, mikép a *Földhitelintézet* kezeli az *Akadémia* vagyonát. Mihelyt ennél fogva alapítványokban 100 frt befolyt, ezen összeg azonnal a kezelő intézetnek adandó át, mely abból kifizetéseket csakis az igazgatósági elnök és két igazgatósági tag által aláírt utalvány alapján teljesít. Az alapokról a könyveket és számlákat a társulati könyvelő és az igazgatósági ellenőr vezeti, illetőleg ellenőrzi. Felkérjük ennek alapján Schneller Alajos igazgatósági tag és társulati alelnök, mint az *Első hazai takarékpénztár* főkönyvvezetője, hogy a fenti értelemben a nevezett pénzügyintézet hozzájárulását megfelelő módon eszközölje ki. Az esetleg szükséges hivatalos intézkedések az elnökség által teendők meg.

4. Miután a társulat üdvös reformtörvényekései, a cél érdekében, mentől szélesebb körben hozandók nyilvánosságra: indokolt előterjesztés tételik, a fővárosi cégtulajdonosoknak értekezletre összehívására az igazgatóság által. Határozat: Az igazgatóság egyhangulag elhatározza, hogy folyó év szeptember vagy október havában nagyobb szabású mozgalmat indít meg a főváros kereskedelmi köreiben és pedig kerületenként értekezletre hívja egybe az illető kerület összes kereskedő főnökeit. Az első ily értekezlet a belvárosban fog megtartatni. Ezen értekezletek elé a következő két javaslat fog előterjesztetni elfogadás végett:

- a) hogy az összes főnökök karolják fel a maguk részéről a *segélyezés* és *szaktanfolyam* ügyét az által, hogy e két célra közösen, egy tetszés szerinti évi összeget ajánlanak fel, hat évre terjedő fizetési kötelezettséggel;
- b) hogy segédeiket — a mennyiben félreismerhetlen érdekeik daczára a budapesti *Kereskedő ifjak társulatá*-nak tagjai nem volnának — kötelezzék a tagságra.

Ezen értekezleteket az igazgatóság plenuma hívja egybe és igénybe veszi a sajtó jóakaratu támogatását a legkiterjedtebb mértékben. A megtartandó értekezleteken a reformtörvényekései, ezek céljai s az igazgatóság által őszintén felkarolt mozgalom ismertetésére előadoul Benkő Gyula igazg. tag és társulati alelnök kérésre fel, ki azt készséggel elvállalni sziveskedett.

5. Átirat és felszólítás, illetőleg kérelem az ország összes kereskedelmi kamaráihoz. Határozat: A kereskedelmi kamarákhoz kérelem intéztetik, hogy a mennyiben eddig az országban országos intézmény a kereskedők segélyezésére nem létezett, de ezzel létesítetik, a kamarák szavazzanak egy tetszés szerinti összeget, melylyel évenként a *segélyalap* gyarapításához járulni hajlandók.
6. Kérelem az országban levő összes testületekhez. Határozat: Az országban fennálló kereskedői testületek és társulatok ugyanolyan alakban és kívánalmakkal kéretnek fel, mint a keresk. kamarák, a hozzájárulásra. Felkéretnek egyuttal arra is, hogy a székhelyükön lévő kereskedők között az igazgatóság által küldendő gyűjtő-íveket osszák szét. Ezen gyűjtő íveknek pedig az leendő célja, hogy az ország kereskedői, mint tagok, lépjenek be évi 1 frt tagsági díjfizetés kötelezettségével az *országos-segélyalapba*.
7. Felszólítás a kereskedő ifjusági összes egyletekhez és társulatakhöz. Határozat: Felszólítás intéztetik az országban lévő összes kereskedő ifjusági egyletekhez, körökhöz, társulatokhoz, hogy a városaikban levő segédek között osszák ki az illető egyesületekhez küldendő gyűjtő-íveket, melyeknek célja, hogy a vidék összes kereskedő alkalmazottai évi 50 kros tagdíj kötelezettséggel az *országos segélyalapba* belépjenek; s azonfelül felhivatnak ezen egyesületek, hogy saját tagjaikkal is lépjenek be.
8. A társulat új alapelveinek és céljainak ismertetése. Határozat: Elhatároztatott, egyetértőleg a társulat választmányával, az új alapszabályoknak egyelőre 10.000 példányban nyomtatása s a legszélesebb körben az egész országban terjesztése.

Mindezekkel a mai ülésre kitűzött napirend kimerítettén, indítványoztatik, hogy ezen ülés jegyzőkönyve sokszorosított és egy-egy példányban az igazgatósági tagoknak megküldessék. A jegyzőkönyv első eredeti példánya pedig aláírás végett az összes igazgatósági tagoknak bemutatandó. A legközelebbi ülés összehívására az elnökség kéretett fel, megfelelő alkalmas időben, körülbelül szeptember hó végén vagy október elejére.

Ezek után az igazgatósági tagok üdvözlésével a több órán át tartott ülést elnök bezárja.

Budapesten, 1888. május hó 28-án.

Szávoszt Alphons s. k.	Nádossy György s. k.
^{elnök}	Kertész Tódor s. k.
Benkő Gyula s. k.	Rausch Ferencz s. k.
^{jegyző}	Schneller Alajos s. k.
Ernyei Gyula s. k.	Tömöry Károly s. k.
Seefehlner J. L. s. k.	Édeskuty Lajos s. k.
Marton Alajos s. k.	Kunz Ferencz s. k.
Weismann Mór s. k.	Saxlehner Árpád s. k.
Falk Zsigmond lovag s. k.	Saxlehner Andor s. k.
Bánhegyi József s. k.	Freyberger Pál s. k.
Kreische Antal s. k.	
Kollarits Jenő s. k.	

A társulat igazgatósága — méltó elismeréssel legyen felemlítve — nemcsak szívesen és készséggel, hanem eredménynyel is teljesíti hivatását; mert hogy a társulat rövid negyedfél év alatt minden irányban oly szép fejlődésnek, virágzásnak indult, abban nagy része van az igazgatóságnak. Megjegyzendő, hogy az országos segélyalapot érdeklőleg az igazgatóság megkezdette nyomban működését, azonban a kamarák nemleges válaszai folytán annak folytatását és a jegyzőkönyvben kifejtett országos alapokra fektetését kedvezőbb időkre halasztotta. De ettől eltekintve, már ismételen lépett a nyilvánosság elé a társulat érdekében és legutóbb az 1891. év tavaszán, midőn a társulat 25 éves fennállása alkalmából létesítendő közművelődési és jótékonycélú alapítványra szóló és az ország összes kereskedőinek megküldött közadakozásrai felhívást szintén az igazgatóság bocsátotta ki.

Bekövetkezvén az őszi évad és közeledvén ezzel az 1888/89. évi szaktanfolyam megnyitása, arra 72 hallgató jelentkezett, — oly szám, mely az összes eddigi éveket felülmuta. A tanterem is kicsinynek bizonyult s a választmány azonnal gondoskodott is, fal-áttörések útján, a szükségletnek megfelelő megnagyobbított helyiségekről. Ez okozta, hogy az előadások csakis november 20-án kezdehtettek meg.

Ennyi és ily szép eredménynyel számolhatott be a választmány 1889. az 1889. évi február 24-én tartott XXIII. évi közgyűlésen. A társulat választmánya és összes tagjai egy pillanatig sem haboztak beismerni, hogy ez örvendetes fejlődést egyetlenegy embernek, szeretett és érdemekben gazdag elnöke atyai gondoskodásának köszönheti csak; ezért a hála és tisztelet adójául, a társulat tagjainak aláírásával, díszes albumba foglalt hálairatot nyújtott át. Mily nagyra becsülendő, mily áldásthozó az, ha egy nagy társulat kebelében úgy a vezetőség, mint a tagok között is teljes egyetértés honol. Ha nem tűnnék ki a társulat okmányainak minden sorából a legszívélyesebb viszony, melylyel a tagok elnökük iránt viseltetnek, valóban azt kellene gondolni, hogy a mintaszerű ügymenet, kifogástalan fegyelem és megszakítás nélküli munkának alapja, egy kényúr drákói szigorában birja magyarázatát. De tényleg nem ez képezi a lüktető erőt: a társulatban a legalkotmányosabb, szabadelvű és parlamentaris irány honol, a melynek legfélétkényebb őrzője maga a társulat elnöke; ő egyúttal mintaképe a megállapodást nem ismerő törekvésnek és munkásságnak: nem csoda tehát, ha a közügyek érdekeinek szép erénye, a nemes verseny, itt polgárjogot nyert. Mindenki az egész soron, a legelsőtől az újonczig, törekszik hasznára válni az ügynek. Igenis, ebben birja magyarázatát az, hogy a társulat gyarapodik és intézményei virágzásnak indultak.

Az ország kereskedelemügyeinek vezetésében változás állván be, a választmány megragadta az alkalmat s az elnök vezetése alatt kijelölt küldöttség útján kérvényt nyújt át a kereskedelmi miniszternek a tanfolyam segélyezése ügyében és teljes sikerrel, mert Baross miniszter október 28-án kelt leiratával a két év óta megvont 300 frtnyi kormánysegélyt ismét folyóvá teszi.

Jótekonyságról lévén szó, megemlítendő a *Mentorok* címén kereskedő ifjakból egyesült baráti kör, mely egy mulatsága jövedelmét, 30 frtot juttat a társulathoz a létesítendő *nyugdíjalap* javára.

1890. február 16-án megtartatott a XXIV. évi rendes közgyűlés, a melyről a *Körlevél* márczius 1-ei vezércikkében az elnöki megnyitó kiemelkedő részeinek visszaadásával következőleg emlékezik meg:

»A mult hó 16-ára hirdetett XXIV. évi közgyűlés a tagok imposans részvétele mellett tartatott meg. — Az élénk érdeklődés

azonban ez évben nem annyira a megejtendő tisztujtás, mint inkább egy sikeres év megnyugtató eredményei iránt nyilvánult. A mult havi *Körlevél*lel szétküldött évi jelentés alkalmul szolgált arra, hogy kiki már előzetesen is tájékozást szerezhessen magának a lefolyt évi működésről, a zárszámadásokról; a 16-iki közgyűlés hivatalos enuntiatiói, melyeket oly sokan s oly nagy érdeklődéssel jöttek meghallgatni, mindazokat szentesítette. »És tényleg — mondja az elnök megnyitó beszédében — hosszú idő óta ez volt valahára azon év, mely úgy szellemi, mint anyagi tekintetben a hozzá fűzött várakozásoknak és reményeknek valóban megfelelt. Az újabb társulati élet három utolsó évének intensív munkássága, melyhez annyi törekvés, jóakarat, buzgalom és sokszor önmegtagadó áldozatkészség fűződött, végre megteremté azon állapotokat s azon helyzetet, melyre ma már megnyugtató bizalommal építhetünk azon ideális eszme és cél érdekében, melyet e negyedszázados társulatnak oly sokszor hangoztatott hivatásául ismertük és ismertettük s melytől e társulat még csak néhány év előtt is oly távol állott. — Az összetartozás szellemének meghonosítása, erős társadalmi és közművelődési kapcsolatok létesítése, társadalmi és szakműveltség — kereskedelmi tudomány terjesztése, a humanismus szíves gyakorlása által a sziv nemességének öregbitése, kölcsönös támogatás, takarékoság, kitartó küzdelem a cél felé s egészséges testületi szellem — azon alapeszmék, a melyekkel a társulat a jövő magyar kereskedelem szolgálatába szegődött. Az elmúlt évtizedekrei visszapillantás nem a kárhozat fájalmát, hanem a hiven és eredménynyel teljesített nehéz munka büszke önérzetét kelti fel szíveinkben. Mert valaminth minden más ágában a társadalmi, közművelődési és közgazdasági állapotoknak az alkotmányos élet hajnalának derengésével rohamosan fejlődő lépteket tapasztalhatánk, óriási haladásnak valóban azon fejlődést nevezhetjük, melyet hazánk kereskedelme tett s különösen azon irányban, hogy ma már nemcsak erős kereskedelemre és kereskedelmi osztályra, hanem — Istennek hála — egy már létező magyar kereskedelemre is hivatkozhatunk. — S ha készséggel el is ismerjük, hogy az alkotmányos korszak mindent átalakító szelleme volt minden irányban a fő mozgató erő, ne tagadja senki, hogy egy lelkes fiatalság volt a végrehajtó hatalom és küzdő fél egy személyben.

A létező mai magyar kereskedelem nagy átalakulásában Magyarország ifjú kereskedő nemzedéke az érdem s a dicsőség,

azon kereskedő fiatalságé, melynek a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* egy negyedszázad óta vezére.»

Felemelő, lelkesítő hangulatot s nem kölcsönként, de mindig lelkesült és nem lankadó munkássággal megszerzett igazságokat visszhangoztak kebleink azon visszapillantásra, melylyel társulatunk érdemekben gazdag elnöke Szávoszt Alphons úr, XXIV. évi közgyűlésünket megnyitotta.»

Igen természetes, hogy a kedélyek ily hangulatát csakis jó siker kelthette fel. A siker pedig általános volt és különösen pénzügyi tekintetben kedvező. Az 1887-ik évben ugyanis 3.962 frt 14 kr-ra apadt a társulat vagyona; ezzel szemben a múlt évi vagyonmérleg végösszege 8.440 frt 90 kr., melyből egymagában a tanfolyamalap 3.826 frt 97 kr., a segélyalapok együttesen 1.078 frt 82 kr. készpénzzel szerepelnek. Általában véve elmondható, hogy a társulat a lehető legkedvezőbb viszonyok között lépett be fennállásának huszonötödik esztendejébe, a melyet valamennyi hivatott tényező a legjobbá s legsikeresebbé tenni igyekezett.

Eltekintve attól, hogy most már egy általában a részletekig megállapított tervszerű irány jellemzi a társulat működését, mégis volt abban egynéhány mozzanat, a melyek kiváló fontossággal bírtak. Ilyenek:

a) A márczius 1-én rendezett fényes sikerű hangversenynyel egybekötött táncpestély, mely méltó nyitánya volt az egy év mulva megtartott kereskedelmi bálnak. Ez estély azért vált nevezetessé, mert ily nagy és ily szép hölgyközönség még sohasem kereste fel a társulat multságait. A jól ismert Gizella-téri társulati nagy dísztermet a hangverseny tartama alatt kizárólag hölgyek foglalták el, kizorítván a még nagyobb számban megjelent férfivilágot a melléktermekbe; a tánczvigalom pedig — mely reggelig tartott — csak akkor vehette kezdetét, midőn a közönség sorai ritkulni kezdtek s ekkor is az első francia négyest 140 pár tánczolta, illetőleg küzdötte át. A nagy erkölcsi sikert anyagi is koronázta s egy szép levéllel gyarapította azon koszorút, a melyet Marton Alajos társulati alelnök, igazgatósági tag és a multságrendezőbizottság elnöke magának, a társulat jó hírneve emelése körül szerzett érdemeiből font. Ugy ezen, mint a társulat minden más kisebb-nagyobb vigalma sikeréhez nem kis mértékben járul hozzá az, ha a vendégsereg igényei az ellátás tekintetében is teljes mértékben kielégíttetnek. Legyen e helyen felemlítve Jean (Kappel

János) a társulat örökkön vigkedélyű, előzékeny és udvarias kávésa, ki 1879. óta a legelismerésreméltóbb módon szolgálja a társulatot és ennek vendégeit. Előde csak kettő volt, névleg — Egger Lajos 1866-ban egy negyedévig és Wanits János 1866-tól 1879-ig.

b) Az Aradon megtartott V. országos congressus, a melyen a társulat hivatalosan vett részt és a melynek a társulat elnöke, tiszteletbeli elnöke volt. E congressus, a melyet magas védnöke, bellusi Baross Gábor kereskedelmi minister nyitott meg, nemcsak azért emlékezetes e társulatra, mert annak tárgyalásait e társulat elnöke vezette, hanem és különösen azért, hogy — nem tervezve ugyan — de legfényesebben e congressuson ünnepeltetett meg a társulat esti tanfolyamának tiz éves jubileuma. Ez évben töltötte be ugyanis ez intézmény áldásos működésének tizedik évét s a véletlen úgy engedte, hogy maga az ország legelső kereskedője — a kereskedelmi minister — az ország színe előtt hivatkozzék ez intézményre, mely hivatását betölti és mely követésre méltó. A második kitüntetés pedig az volt, hogy az épen szőnyegen lévő kereskedelmi szakoktatás kérdésénél a felnőttek mi módoni és legczélszerűbb oktatásához követendő például az előadó szintén e társulat esti tanfolyamát hozza fel, mint a czélnak legmegfelelőbb mintaintézményt.

c) Nem hagyhatta érintetlenül e társulatot az aradi 13 vértanu szobrának leleplezési ünnepélye sem. Mindig és minden körülmények között a nem lankadó honszerelem kegyeletével adózott e társulat azon felmagasztosult személyeknek, kik mint a hazaszeretet eszményképei mindent — életüket is áldozák e honért. Ezért ez alkalommal is a társulat küldöttség által képviseltette magát az ünnepélyen és koszorut tétetett a vértanuk szobrára. E küldöttségnek tagjai voltak Tordai Kádár Kálmán vezetése alatt Rétyay Béla, Sándor István, Németh Viktor és Bene Pál társulati tagok. A társulat választmánya évi jelentésében elismeréssel említette fel a leleplezési ünnepélyt rendezett Arad szab. kir. város tanácsának azon szívélyességet, a melylyel a társulat küldötteinek a leleplezés ünnepélyén első rangú helyet jelölt ki.

d) Felemlítendő azon ritka és korszakot jelző indítvány, melyre egy negyedszázadig kelle várakozni: hogy a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* huszonöt éves fennállása a jövő 1891-ik évben méltó módon ünnepeltessék meg. Ez indítványt Bodendorfer Sándor

főtítkár tette 1890. május 30-án. A választmány egyhangulag határozottá emelte az indítványt és a további teendőkkel az elnökséget bízta meg. Ettől kezdve a jubileum számos bizottsági, választmányi és igazgatósági értekezletnek képezi tárgyát. Október 27-én bizottság küldet ki az ünnepély tervezetének kidolgozása és részletes javaslatok tételére. A bizottság, melynek tagjai voltak Bodendorfer Sándor, T. Kádár Kálmán, Pacsu Leó, Domby Ignác, Glósz Béla és Balassa Mihály, több izbeni értekezlet után, betervezést javaslatát a választmánynak és pedig azon indítványnyal, hogy a XXV. évi rendes és jubiléris közgyűlés egyidejűleg, a társulat megalakulásának huszonötödik évforduló napján 1891. február 11-én tartassék meg. A javaslatokat december 8-án az igazgatóság, a választmány pedig rendkívüli ülésben ugyane hó 10-én tárgyalta. Elhatározott, hogy a rendes és ünnepi közgyűlés külön-külön tartassanak meg és pedig az előbbi február hava 22-ik napján, utóbbi pedig — kizárólag a multak emlékeinek szentelve — a pünkösdi ünnepek alkalmából.

Ugyanez üléseken határozott el — a részleteket mellőzve, a többek között — hogy megirandó a társulat 25 éves történelme és létesítendő egy jubiléris emlékalapítvány a társulat közművelődési és emberbaráti céljainak előmozdítására. És ezzel kezdetét vette egy méltó emlékünnepegy létesítéséhez okvetlenül szükséges széles körű munkásság.

e) Végül a mulatságrendező bizottság, felbátoritva a márczius 1-ei siker által és tekintve, hogy két éven át nagyobb szabású mulatságot nem rendezett, elnöke Marton Alajos kezdeményezésére az 1891. év farsangján egy *kereskedelmi bál* megtartását határozta. A mulatságrendező bizottság megfelelően kiegészítve bálbizottsággá alakult. A választmány megerősítvén e határozatot, kieszközölte az igazgatóság védnökségét, míg a bálanyai tisztet szeretetreméltó szívélyességgel Édeskuty Lajosné fogadta el. Az összes tényezők, de különösen a rendező bizottság és bálanya buzgalmanak volt eredménye az, hogy az 1891. évi január hó 31-én 1891. — a VI–VII. ker. kör helyiségeiben — megtartott *kereskedelmi bál* fényesen sikerült és a társulat segélyalapjának 1000 frtot meghaladó összeget jövedelmezett, a melyhez Ő Felségeik a Király és Királyné 150 frttal méltóztattak legkegyelmesebben hozzájárulni. Az összes tiszta jövedelem 1088 frt 98 kr. volt; ebből 100 frt alapítvány tétetett a kereskedelmi alkalmazottak létesítendő nyug-

díjalapja javára, 100 frttal helyreállítatott a társulat két régi 50 frtos, a multban elköltött alapítványa és végül a fenmaradt 888 frt 98 kr. hozzácsatoltatott a társulat segélyalapjához. E fényes siker főérdeme első sorban a kedves és lekötöztető bálanyát és a páratlan tevékenységű elnököt Marion Alajost illeti meg, de méltán osztozott abban az egész rendezőség.

Figyelembe véve mind e tényeket és különösen azt, hogy a társulat szellemi tevékenységét felölelő évi jelentés és a zárszámadások kétségen felül beigazolták, hogy a társulat 25 éves fennállása óta minden téren a legkedvezőbb eredményeket a 25-ik év tüntetése fel — az 1891. évi február hó 22-én megtartott XXV. évi rendes közgyűlés méltán volt örömmünnepe a társulatnak és méltán keltett viharzó lelkesedést és éljenzést Szávoszt Alphons elnök hatásos beszédének azon zárszáva, hogy »mindazok után, a mit most hiteles adatok alapján hallani és tudomásul venni méltóztattak, örömmel jelenthetem ki, tisztelt közgyűlés, hogy a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* virágzik!»

A 25 esztendő tulajdonképen 1891. évi február 11-én telt be s így azon kép, a melyet az 1890-ik év zárta mutat, nem is tükröztetheti vissza teljes hűségében a helyzetet. Teljesen igazságos tehát és szükséges, hogy különösen az akkor még folyamatban volt esti tanfolyam-év májusi végeredménye, a pénzügyeknek pedig első félévi zárata vétessék a megbirálásnál figyelembe.

Ennek tekintetbe vételével soroltassanak itt fel azon adatok, a melyek alapján a társulat elnöke indítatva éreztette magát azon örvendetes és megható enuntiatot tenni, hogy a *Kereskedő ifjak társulata* virágzik.

Ezen adatok a következők:

a) a társulat teljes összegben törlesztette az *esti tanfolyam alappal* szemben fennállott 500 frtos tartozását;

b) visszatérített 100 frtot az elődök által elköltött alapítványból; gyarapította ezeket 4 új 100 frtos alapítvánnyal; az alapítványok teljes értéke ma 2500 frt; ebből 500 frt készpénzben gyümölcsözőleg van elhelyezve; a még refundalandó összeg 2.000 forint, mely bő fedezetet nyer a mérleg szerinti 1.512 frt 37 kr. tiszta társulati tőkében, valamint az összes berendezések jóval nagyobb értékében;

c) az eredetileg néhai Kemény László által hagyományozott 100 frtos kötvényből alakított és évről-évre a kamatok és némely

szerény adományokkal gyarapított *Szükségben lévő pályatársak segélyalapja* a 25-ik esztendőben 888 frt 98 krnyi összeggel növeltetett. Ezen segélyalap összege 1.469 frt 77 kr. és hozzá-számítva a *szövetségi és országos segélyalapokat*, a teljes összeg 2.242 frt 50 krt tesz ki;

d) az 1891. évi első félév, vagyis a 25-ik évet kiegészítő időköz üzleti eredménye 903 frt 24 kr. hasznót tüntet fel, fényes bizonyítékául annak, hogy a költség-előirányzatok összeállítása a legrealisabb alapon eszközöltetett;

e) az *esti tanfolyam alapja* 1.016 frt 36 krnyi összeggel gyarapított és jelenlegi állaga 6.749 frt 15 kr.;

f) a vagyonmérleg végösszege 13.266 frt 61 krt mutat, vagyis 2.018 frt 07 krral többet, mint a legkedvezőbb 1872-ik év. A pénzkészletek és értékek 9.158 frt 65 kr. összegben a társulat igazgatóságának főfelügyelete alatt állanak és gyümölcsözően a *Pesti hazai I. takarékpénztár-egyesületben* kezeltetnek. Tekintve tehát a teljesen rendezett és minden ágában gyarapodó pénzügyi viszonyokat, joggal mondható, hogy a társulat vagyoni szempontból megerősödött, megszilárdult és virágzik;

g) az *esti tanfolyam* az 1890/91. évben mutatta fel a legnagyobb sikert. Beiratkozott 75 hallgató és f. é. április hó 24., 27., 29. és május hó 1-én sikeresen vizsgázott és bizonyítvánnyal ellátatott 50 hallgató; ezzel szemben az elmúlt 11 évben a vég-zettek száma 6—36 között váltakozott. Ugy az 1889/90. mint az 1890/91 tanévről értesítők adattak 20—24 nyomtatott oldallal, a melyek megküldettek a társulat összes tagjainak és a tanfolyam pártfogóinak;

h) a társulat egyik kiváló emberbaráti intézménye a *hely-eszközlő osztály* fejlesztésére 1888-ban 396 frtot, 1889-ben 536 forintot, a múlt évben 748 frt 41 krt fordított, de annak egészen új alapokon és rendszer melletti vezetése folytán oly eredményt is ért el a három lefolyt esztendőben, a mely vetekedik az azelőtti 22 évvel együttvéve, úgy az elhelyezéseket illetőleg, mint anyagilag is. Elhelyezettett a lefolyt három esztendőben 299 egyén és befolyt összesen 2.131 frt 23 kr., a melyből levonva az 1.670 frt 45 kr. kiadást, 460 frt 78 kr. tiszta jövedelmet hozott. És ez adatok is a 25-ik évben alakulnak a legkedvezőbbé, mert ekkor érte el az osztály legmagasabb fejlődését: 140 fiatal kereskedőnek eszközölt

megfelelő alkalmazást; 748 frt 41 kr. kiadásával szemben pedig 936 frt bevétele, illetőleg 187 frt 59 kr. tiszta jövedelme volt;

i) a könyvtár több száz kötettel gyarapítottatott, újból rendeztetett és leltároztatott. Jelenleg összesen 4.642 kötetből áll;

k) a társulat hivatalos közlönye a *Körlevél* eddigi keretében továbbra is fentartatott, a mely az idén XI-ik évfolyamába lépett és közleményeivel nemcsak a társulat ügyét, hanem a kereskedő ifjúság országos érdekeit is a leghathatósabb módon szolgálta;

l) a *felolvasások*, a melyek részben társalgó, részben tánczestélyekkel kapcsolattak egybe, nagy hódításokat tettek úgy a társulat tagjai között, mint a kultársadalom legjobb rétegeiben is és messze túlszárnyalva a multat, ma a legnagyobb népszerűségnek örvendenek. De ép ily szellemű ítélet illeti meg a társulat házi- és nyilvános mulatságait is, a melyeket a legközelebbi multban is úgyszólván az egész kereskedelmi osztály vetélkedő szívélyességgel támogatott.

m) És végül rátérve a társulat beléletére és annak szellemére, a legszebb kép tárul a fürkésző szem elé. Az illem, szerénység és előzékenység szép összhangban vannak az önérzetes előkelőséggel: míg egyrészt ezek, úgy másrészt a baráti őszinteség és nyíltszívű becsületesség jellemzi tagjait, kik hazafias szellemben karöltve munkálnak közre a tehetség és hatáskör különféle mértékével, de mindenesetre buzgón a társulat s a kereskedelem jövője érdekében. S az erkölcsi tökély e szép összhangját nem zavarja meg a — más egyesületekével össze nem hasonlítható — példátlanul nagy tagsági mozgalom, mely úgy e társulatot, mint minden kereskedő ifjúsági együletet jellemez. A kereskedő egy folyton mozgó gépezet, mely jár-ke, kutat és körütekint, hogy sorsán javítson, míg végre önállóságra vergődhetik. Ez oka annak, hogy e társulattól évenként 100—200 egyén lép ki és ugyanannyi vagy még több szegődik annak kötelékébe az ország minden részéből. Ez új és igen sokszor nagyon kezdetleges képzettségű árnyalattal szemben ott vannak a kipróbált választmány, a vezető nagy szervezet és a társulat régibb tagjai, kik a jó indulatú ellenőrzés gyakorlása mellett, minden időben a legjobb példával járnak elől, legalább önmagukhoz hasonlóvá tenni a társulat újabb s újabb ivadékait.

A históriának első és fő feltétele, úgy a tények felsorolása, mint azok megbirálásában is a rokon- és ellenszenvet nem ismerő

igazság lévén, az igazság erejével jelenthető ki, hogy a *Kereskedő ifjak társulata* negyedszázados munkásságára a 25 év helyezte rá a siker koronáját.

Ugyanez igazság ereje harsan fel, zengve dicsszózatot azon férfúnak, kinek hazafias lelkesedése, lángoló ügyszeretete, kiváló tehetsége, magas műveltsége és akadályokat nem ismerő lankadatlan buzgalma, törekvése és munkássága tette egyedül lehetővé azt, hogy 25 év történelme e szép szavakkal végződjék: »A budapesti *Kereskedő ifjak társulata* virágzik«.

Szávoszt Alphons nagykereskedő, tőzsdetanácsos és a társulat érdemekben gazdag elnökének ajkairól hangzott el ezen nagy jelentőségű mondat. Övé az érdem, hogy negyedfélelvi vezetés után, a társulat összes közművelődési és emberbaráti intézményeit, teljesen megrongált pénzügyi viszonyait és mindezekben magát a *Kereskedő ifjak társulatát* eddig el nem ért magas fejlődésre, virágzásra vezette.

A *Kereskedő ifjak társulatának* hálája, szeretete és tisztelete övezi ezért e nemes férfiú személyét, kit nemcsak e testület fiatalsága becsül nagyra, de tisztelettel üdvözl a nemzet kereskedő ifjúsága.

Az ő fáradhatlan és minden irányban ép oly buzgó mint feladata magaslatán álló vezérkara — e négy év tisztviselői és választmányi tagjai voltak, a kik közül különösen Benkő Gyula, Marton Alajos, Wollák Soma, T. Kádár Kálmán, Woczasek Lajos, Pacsu Leó, Bodendorfer Sándor, Szegő Imre, Réta Béla, Mann Károly és Domby Ignác szereztek maguknak elhervadhatlan érdemeket a társulat felvirágzása körül.

Imígyen valósul meg nemes és meg nem állapodó törekvéssel az alapítók egy negyedszázad előtti eszménye és lett a budapesti *Kereskedő ifjak társulatából* egy közművelődési és hazafias góczpont, a barátság, szaktudományok, kereskedelmi és társadalmi műveltség temploma, melynek oltárképe — a magyar nemzeti genius.

Méltó hála és kegyelet illeti a magyar kereskedelem e vívmányaért azokat, kik e társulatot egy negyedszázad előtt megalapították; elismerés és hálával adózik a fiatalság az önzetlen vezéreknek, kik a fejlődés és haladás útjára vezérlék; de ki e társulatot nagygyá, virágzóvá és boldoggá tévé, azzal szívét osztja meg és lelkesedéssel vallja atyjául Szávoszt Alphons szeretett elnökét.

V. Adalékok.

A) A kereskedő ifjak társulatának nevezetesebb alkotásai.

1866—1891.

1. Az országos alapokra fektetett *Helyeszközlő-osztály*, 1866—1891.
2. A társulati könyvtár, 4642 kötetten, 1866—1891.
3. Az irodalom terén :
 - a) Évkönyvek, 1866—1880 ; 6 füzet.
 - b) *Körlevél*, 1881—1891 ; 11. évfolyam.
 - c) Tanfolyam értesítők. 1888—1891 ; 4 füzet.
4. A kereskedelmi esti szaktanfolyam, 1880—1891.
5. A tanfolyam-alap, 1887—1891.
6. A szükségben lévő pályatársak segélyalapja, 1867—1891.
7. A Kereskedelmi takarékszövetkezet, 1881—1891.
8. Az országos congressusok intézménye, 1885—1891.
9. Az országos szövetség, 1886—1888.

Ezekon felül hathatós tevékenységet fejtett, közreműködött és irányadó befolyást és hatást gyakorol arra, hogy :

- a) Létesült a *Kereskedelmi segélyegylet*.
- b) Hogy életbelépett a vasárnapi munkaszünet.
- c) Hogy a kereskedő ifjuság az egyéves önkéntesség kedvezményében részesül.
- d) Hogy a budapesti kereskedelmi akadémia magyarrá tételt s hogy a kereskedelmi szakoktatás és nevelés megfelelően szabályoztatott, és végül azon legfontosabb irányban,
- e) hogy az ország minden jelentékenyebb városában kereskedelmi ifjusági egyesületek keletkeztek, működésükben oly iránynyal és elvekkel, mint a melyek által a kereskedő ifjak társulata is felvirágozott és a társadalom egyik szükséges és hasznos intézményévé lett.

B) Irodalmi tevékenység. A társulat kiadásában megjelent munkák.

1870—1891.

1870. I. Évkönyv 1866—1869. Szerkesztette Hanzély Ferencz.
 1871. II. » 1870. » » »
 1872. III. » 1871. » » »
 1873. Kereskedelmi iránytan és levelező. Irta » »
 1874. IV. Évkönyv 1872—1873. Szerkesztette Hoffmann Lajos.
 1876. V. » 1874—1875. » Mayer Miksa.
 1879. Weninger Vincze életrajza. Irta Cs. Jelinek Imre.
 1880. VI. Évkönyv 1876—1879. Szerkesztette Benkő Gyula.
 1881—1891. *Körlevél, a Kereskedő ifjak társulata közlönye.*
 Szerkesztői idő szerinti sorrendben a mindenkori
 első, illetőleg főtítkárok, névszerint Benkő Gyula,
 Mihályi Ferencz, Bodó János, Héder Sándor,
 Rausch Gyula, Pacsu Leó, Tóth Kálmán, Bodendorfer Sándor és jelenleg Demeter József.
 1888. Az esti tanfolyam értesítője, 1880—1888. szerk. Mann Károly.
 1889. Ugyanaz 1888/89. Szerkesztette Mann Károly.
 1890. » 1889/90. » » »
 1891. » 1890/91. » Pacsu Leó.
 1891. Megbízást ad Tordai Kádár Kálmán titkárnak, a társulat huszonöt éves multjának megírására.

Mindezen kiadványok szerkesztői, illetőleg szerzői valamennyien a társulat tagjai voltak s részben jelenleg is azok. Megemlítendő azonban, hogy a társulat közlönye a *Körlevél* tíz évfolyamában, számos tagja a társulatnak fejtett ki számot tevő irodalmi tevékenységet, kiknek sorában e könyv szerzője is már hatodfél év óta mint szerény munkás szerepel.

C) Alapítványok. Pályadíjak. Jótékonyság.

1870—1891.

1870. A honvéd rokkantak menházára	312.40
1870. Alapítvány a Kisfaludy-Társaságnak	100.—
1871. 100 arany pályadíj egy szakmunkára	520.—
1872. Báró Eötvös József szobrára	100.—
1872. Alapítvány a felépítendő népszínháznak	200.—
1872. Alapítvány a királyi magyar Természettudományi társulatnak	100.—
1874. A kolera-árvák segélyezésére	217.62
1874. A fővárosi népkonyháknak	40.—
1875. A budai árvíz sújtottaknak	132.61
1875. Gróf Széchényi műveinek kiadására	13.—
1876. Az árvízkárosultak javára	35.50
1878. A bosniai sebesültek javára	53.31
1879. A szegedi vészsújtottak segélyezésére	183.55
1879. 5 arany pályadíj egy életrajz megírására	27.50
1879. Az írói segélyegyletnek adomány	100.—
1879. Alapítvány a Történelmi társulatnak	100.—
1881. Alapítvány a kereskedelmi segélyegyletnek	100.—
1882. A Ring-színházban elpusztultak árváinak	34.76
1882. Arany János szobrára	189.78
1883. A Hirlapírók nyugdíjintézetének adomány	52.25
1883. Alapítvány a debreczeni ker. ifj. önképző-egyletnek	100.—
1884. A budai honvédszobor javára	64.15
1887. Alapítvány az Emké-nek	100.—
1891. Alapítvány a létesítendő kereskedelmi alkalmazottak nyugdíjgyesületének	100.—
Összesen	2976.43

Ezenfelül több éven át évi segélyt szavazott meg a kereskedelmi kórháznak és egynegyed századon át kisebb-nagyobb, egészben véve jelentékeny összeggel segélyezte a szükségben levő pályatársakat.

D) A társulat, mint egyesületek és intézetek tagja.

1867—1891.

1867. A Történelmi társulatnak pártoló tagja 1879-ig.
 1870. A Kisfaludy-társaságnak alapító tagja.
 1872. A népszínháznak alapító tagja.
 1873. A királyi magyar Természettudományi társulatnak alapító tagja.
 1879. A magyarországi Kárpát-egyletnek rendes tagja.
 1879. A Földrajzi társaságnak rendes tagja.
 1879. A Történelmi társulatnak alapító tagja.
 1881. A Kereskedelmi segélyegyletnek alapító tagja.
 1882. Az Országos képzőművészeti társaság rendes tagja.
 1883. A Debreczeni kereskedő ifjak önképző-egyletének alapító tagja.
 1887. Az Emke alapító tagja.
 1891. A létesítendő Kereskedelmi alkalmazottak országos nyugdíj-egyesületének alapító tagja.

E) Vagyonmérlegek végösszegei minden év végén, illetőleg 1891. június hó 30-án.

1866—1891.

1866.	1.326.67	1879.	2.753.04
1867.	2.730.03	1880.	3.475.94
1868.	2.504.22	1881.	3.712.12
1869.	3.594.94	1882.	4.367.54
1870.	3.633.93	1883.	4.750.43
1871.	5.979.36	1884.	4.294.08
1872.	10.642.97	1885.	4.185.16
1873.	11.248.54	1886.	4.271.16
1874.	9.800.46	1887.	3.962.14
1875.	8.599.34	1888.	6.366.27
1876.	7.488.70	1889.	8.440.90
1877.	4.444.40	1890.	10.276.08
1878.	2.457.52	1891.	13.266.61

F) Tagsági mozgalom. Létszám az egyes évek végén.
1866—1891.

Évszám	Rendes	Tiszteletbeli	Alapító	Pártoló
1866	391	1	—	—
1867	419	21	—	—
1868	510	25	—	—
1869	471	26	4	—
1870	462	27	4	—
1871	552	28	5	—
1872	672	28	7	—
1873	645	30	7	—
1874	489	30	7	—
1875	371	33	7	—
1876	314	34	7	—
1877	259	36	7	—
1878	250	37	7	—
1879	432	38	7	10
1880	596	33	9	20
1881	615	34	15	74
1882	615	32	16	80
1883	500	31	18	70
1884	480	32	18	59
1885	518	29	18	58
1886	482	30	18	60
1887	462	30	20	59
1888	518	31	22	62
1889	501	28	22	56
1890	531	28	24	64
1891	565	28	26	70

A társulatnak huszonöt év alatt összesen 4.853 tagja volt.

G) Közgyűlések és választmányi ülések.

1866—1891.

Megalakulási közgyűlés 1866. évi február hó 11-én.

Évi rendes közgyűlések.

I. 1867. január 20.	XIII. 1879. márczius 2.
II. 1868. » 19.	XIV. 1880. » 24.
III. 1869. » 17.	XV. 1881. » 27.
IV. 1870. » 29.	XVI. 1882. » 5.
V. 1871. » 22.	XVII. 1883. » 4.
VI. 1872. » 21. és febr. 11.	XVIII. 1884. » 2.
VII. 1873. február 9. és 23.	XIX. 1885. » 25.
VIII. 1874. márczius 1. és 25.	XX. 1886. » 21.
IX. 1875. február 14.	XXI. 1887. » 6.
X. 1876. » 20. és márcz. 5.	XXII. 1888. » 4.
XI. 1877. márczius 4.	XXIII. 1889. február 24.
XII. 1878. február 24.	XXIV. 1890. » 16.
XXV. 1891. február 22.	

Rendkívüli közgyűlések.

1. 1869. november 21.	4. 1879. október 26.
2. 1874. január 18.	5. 1882. november 5.
3. 1875. november 14.	6. 1886. deczember 5.

A választmányi ülések száma huszonöt év alatt: 307 rendes és 49 rendkívüli, összesen 356.

H) A megválasztott összes, részben már elhunyt tiszteletbeli tagok, időszerinti sorrendben. Életben vannak huszonnyolczan.

1866—1891.

1. Keleti Károly 1866.	27. Gorove István 1870.
2. Jálícs A. Ferencz 1867.	28. Fábián Gyula 1871.
3. Fuchs Rezső 1867.	29. Jókai Mór 1873.
4. Kochmeister Frigyes 1867.	30. Korény Ágoston .. 1873.
5. Siráky E. M. 1867.	31. Horn Ede 1875.
6. Adler Antal 1867.	32. Vargha Albert 1875.
7. Wodianer Albert .. . 1867.	33. Szivessy Ignác 1875.
8. Koppély Frigyes 1867.	34. Mayer Miksa 1876.
9. Strobentz Alajos 1867.	35. Dr. Herich Károly .. 1877.
10. Mannó István 1867.	36. Dr. Erődi Béla 1877.
11. Schopper Jenő 1867.	37. Horváth Mihály 1878.
12. Alter és Kiss 1867.	38. Schneller Alajos 1879.
13. Rupp György 1867.	39. Bárány Kemény Gábor 1881.
14. Prückler Ignác 1867.	40. Matlekovits Sándor 1883.
15. Szumrák Frigyes 1867.	41. Komócsy József 1883.
16. Kossuch és Brunner .. 1867.	Tettei Nándor, örökös
17. Heinrich A. és fiai .. 1867.	tiszteletbeli alelnök 1884.
18. Barhó Ferencz 1867.	42. Vámbéry Ármin 1885.
19. Ádám Károly 1867.	43. Kempelen Imre 1885.
20. Hugmayer és Mihailovits 1867.	44. Gróf Széchenyi Pál 1886.
21. Vétsey Sándor 1867.	Dr. Herich Károly,
22. Weninger Vincze 1868.	örökös tiszteletbeli
23. Micsey és Ráth 1868.	elnök 1887.
24. Herzl D. Antal 1868.	45. Dr. Falk Miksa 1888.
25. Catinelli Hektor 1868.	46. Bellusi Baross Gábor 1890.
Weninger Vincze, örökös	47. Aebly Adolf 1890.
köztiszteletbeli elnök 1869.	48. Dr. Váradi Antal .. 1890.
26. Tettei Nándor 1869.	

I) A négy igazgatóság névjegyzéke.

1888—1891.

Első igazgatóság 1888.

Elnök: Szávoszt Alphons.

Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József	Marton Alajos
Beimel Jakab	Nádossy György
Édeskuty Lajos	Neumann Frigyes
Ernyey Gyula	Neumann Miksa
Lovag Falk Zsigmond	Rausch Ferencz
Freyberger Pál	Saxlehner Andor
Guttman Ádám	Saxlehner Árpád
Heinrich Ferencz	Schneller Alajos
Jálics Géza	Seefehlner I. L.
Kertész Tódor	Strasser Alajos
Kollarits Jenő	Tömöry Károly
Kreische Antal	Weisz B. Ferencz
Kunz Ferencz	Weismann Mór.

Második igazgatóság 1889.

Elnök: Szávoszt Alphons.

Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József	Kunewalder L. M.
Beimel Jakab	Kunz Ferencz
Édeskuty Lajos	Lobmayer I. Ferencz
Ernyey Gyula	Marton Alajos
Freyberger Pál	Nádossy György
Jálics Géza	Rausch Ferencz
Kertész Tódor	Saxlehner Árpád
Kollarits Jenő	Seefehlner I. L.
Kreische Antal	Schneller Alajos

Tömöry Károly
Ullmann Emil

Waldhauser Adolf
Weismann Mór

Wollák Soma.

Harmadik igazgatóság 1890.

Elnök: Szávoszt Alphons.

Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Édeskuty Lajos
Freyberger Pál
Fürst Jakab
Hüttl Tivadar
Jálics Géza
H. Jellinek Henrik
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.

Kunz Ferencz
Marton Alajos
Nádossy György
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Seefehlner J. J.
Schneller Alajos
Strasser Sándor
Szarvas Sándor
Tömöry Károly
Waldhauser Adolf

Wollák Soma.

Negyedik igazgatóság 1891.

Elnök: Szávoszt Alphons.

Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Bischitz Lajos
Del Medico Ágoston
Lovag Dietrich Emil
Édeskuty Lajos
Lovag Falk Zsigmond
Hüttl Tivadar
Illés Ferencz
Jálics Géza
H. Jellinek Henrik
Kertész Tódor

Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.
Kunz Ferencz
Marton Alajos
Mössmer József
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Schneller Alajos
Titsch Gyula
Tömöry Károly

Wollák Soma.

VI. A társulat Nestorai.

1866—1891.

Az alábbi névjegyzék tartalmazza a társulat azon jelenlegi tagjait, kik 1866-ban is tagjai voltak a társulatnak.

- Ádám Gusztáv, rendes tag.
 Bánhegyi C. J., rendes és igazgatósági tag.
 Bodó Gusztáv, rendes tag.
 Brázay Kálmán, alapító tag.
 Dummer Sándor, rendes tag.
 Édeskuty Lajos, alapító- és igazgatósági tag.
 Fábíán Gyula, tiszteletbeli tag.
 Gessler József, rendes tag.
 Gruber Vilmos, rendes tag.
 Haris Mihály, pártoló tag.
 Heinrich Alajos, rendes tag.
 Heinrich Ferencz, rendes tag.
 Hopp Ferencz, rendes tag.
 Horváth Ferencz, rendes tag.
 Hubenthal Lipót, rendes és számvizsgáló bizottsági tag.
 Hüttl Tivadar, igazgatósági tag.
 Jálics Géza, alapító és igazgatósági tag.
 Kertész Tódor, rendes és igazgatósági tag.
 Kollarits Jenő, pártoló és igazgatósági tag.
 Korény Ágoston, tiszteletbeli tag.
 Lubich Emil, rendes tag.
 Marton Alajos, rendes és igazgatósági tag, a társulat alelnöke
 Mittly Gyula, rendes tag.
 Nádossy György, rendes és igazgatósági tag.
 Pertik Béla, rendes tag.
 Schusztér Adolf, rendes tag.
 Tettei Nándor, tiszteletbeli tag, örökös tiszteletbeli alelnök.
 Titsch Gyula, rendes és igazgatósági tag.
 Türsch Nándor, alapító tag.
 Unger Antal, alapító tag.
 Vargha Albert, tiszteletbeli tag.
 Wagner András, pártoló tag.

VII. Az alapszabályok.

A) Az átalakulások vázlatos ismertetése.

Az alakító bizottmány által másodizben felterjesztett és minden irányban helyeseknek talált alapszabályok, az egykori magyar királyi helytartó tanács által 1866. évi márczius hó 16-án 10.532. szám alatt, a következő jóváhagyási záradékkal láttattak el:

»Ezen alapszabályok oly hozzáadással hagyatnak helyben, hogy az 1852. évi egyleti szabályzat 22-ik §-ához képest a kormány részéről fentartatik az egylet ügykezelésének betekintése; nemkülönben ezen egylet alapszabályaiban és a fennálló köztörvények által előirt határozmányok feletti főfelügyelet.

Szükség esetében az egyletnek, az erre hivatott hatóságtól kiküldendő országfejedelmi biztos rendeltetik, kinek kötelességében álland őrködni, hogy az egylet a részére engedélyezett hatáskört és a helybenhagyott társulati szabályokat túl ne lépje. Kelt stb. Zichy Nándor s. k.«

Az egyesülési szellem mai századában alig lehetne indokolt részletesen ismertetni egy egyesületi alapszabályt, miután a vezérlő eszmék általában ismeretesek. A cél lehet más-más s így annak érvényesítési módozata is alakulhat különfélevé. Mindenesetre fontos azonban az és e könyv keretéből nem is hiányozhatik, megörökíteni azon okmányokat, a melyeken társulatunk jelene és jövője nyugszik. Ezek az 1866. évi első- és az ötödizbeni módosításon átment 1888. évi alapszabályok.

Eltekintve tehát ugy az alapvető, mint az idők folyamán kisebb-nagyobb átalakuláson átment alapszabályok határozmányainak részletes ismertetésétől, megállapítható: hogy az első alap-

szabályokban lefektetett alapelvek a hazafias gondolkodás, nemes törekvés és a testületi szellem ápolásának ismérveit hordják magukon. És ha ennek daczára ötször szenvedtek azok változást egy negyed század alatt, e módosítások indokai egyedül az időnkénti fejlődő viszonyokban és körülményekben keresendők.

Már az 1868. évi január 19-én tartott közgyűlésen javaslat tételik az iránt, hogy a közgyűlési határozatok hozatalához ne szükségeltessék a társulati tagok felénél több szavazat, hanem korlátoztassék az kisebb számra. A közgyűlés el is fogadta a javaslatot; azonban a választmány mitsém tett. 1869. január 17-én ez óhaj ismét megújul, megtoldva azzal, hogy egy másod pénz- és könyvtárnoki állás is rendszeresítettessék. A közgyűlés egy hat tagú bizottságot küldött ki az alapszabályok átdolgozása végett oly meghagyással, hogy annak idején ezek tárgyalása és elfogadása végett rendkívüli közgyűlés hívassék egybe. Addig is ideiglenesen már most alkalmaztat egy másodpénztárnokot és másodkönyvtárnokot. November 21-én tartatott meg a rendkívüli közgyűlés, a mely a következő változtatásokat eszközölte:

- a) a közgyűlések érvényes határozataihoz az összes tagok szavazatainak egy negyed része szükséges;
- b) a tagok egy harmadik osztálya rendszeresítettik és pedig 50—100 frt alapítvány kötelezettséggel, az alapító tagoké;
- c) szerveztetik egy 3 tagu számvizsgáló bizottság;
- d) szerveztetik a másodpénztárnoki és könyvtárnoki állás;
- e) a választmányi tagok száma hatról tizenkettőre emel-tetik fel.

Az így módosított alapszabályok megerősítették a m. k. belügyminiszterium által 1870. évi február hó 26-án 1111. szám alatt

A hanyatlás korszaka újabb módosítást vont maga után. 1874. január 18-án hozattak azon közgyűlési határozatok, a melyek egyáltalában visszaesést jelentenek és legkevésbbé felelnek meg a szabadelvűség szellemének. Bármennyire is kutatjuk ezek indokait

sajnos, csakis azon következtetésre jutunk, hogy már akkor is meg volt a féltékenykedés, már akkor is folyt küzdelem a hatalomért, ha méltatlan eszközökkel is. Ez pedig nyilvánult abban, hogy megszorították a szavazati jogot, kimondván, hogy szavazattal csak az bir, ki a társulatnak legalább egy éves tagja, és ezzel évről-évre legalább 150 egyént megfosztottak alkotmányos szavazati jogától.

De nyilvánult továbbá abban is, hogy ezentúl a választmány három évre választott oly módon, hogy annak egyharmada évenként kisorsoltatott. És mindez történik két hónappal az évi rendes közgyűlés előtt, hogy a jogfosztás annál nyilvánvalóbb legyen.

Ugyanezen közgyűlésen felemeltetett a rendes tagsági díj 8 frtról 10 frtra; a rendkívüli tagok évi 6 frt díja szintén 10 frtra. Kimondatott, hogy alapító tag csak az lehet, ki legalább 100 frtot fizet be a társulat pénztárába. Rendszeresítettett egy ellenőri és hat választmányi póttagi állás; ezzel szemben azonban a választmányi rendes tagok száma 12-ről 10-re apasztatott. Végül, miután ekkor a két testvér város már egyesítettett, a társulat székhelye is *Pest* helyett *Budapest* lett.

Ezen módosítások a m. kir. belügyminiszterium által 1874. évi február hó 28-án 8647. sz. a. jóváhagyattak.

A fentebb leirt állapot tartott 1879-ig, vagyis az ujjaébredés korszakáig. Az 1879. október 26-án tartott rendkívüli közgyűlés az alapszabályok általános átvizsgálását eszközölvén, kimondotta:

a) Hogy minden igazolt társulati tag, tekintet nélkül tagsági idejére, szavazóképes.

b) A teljes tisztikar és választmány egy évre választatik s így természetesen elesett az $\frac{1}{3}$ -ad rész kisorsolása is.

c) Rendszeresítettett egy második alelnöki és egy háznagyi állás.

d) A rendes választmányi tagok száma tizről tizenötre, a póttagoké pedig hatról tizre emeltetett.

e) Szabályoztatott a tagok kilépési joga és végül

f) töröltetett a rendkívüli tagság s ennek helyébe behozattak a pártolók 6 frt évdíjjal és egy évi tagsági kötelezettséggel.

E szabadelvűbb irányú határozmányok 1880. évi február hó 14-én a m. kir. belügyminister által 7.303. szám alatt láttamoztattak.

Az utolsó általános revízió előtt, 1883. márczius 4-én azon közgyűlési határozat hozatott, hogy ezentúl ne az összes tagok egynegyedének, hanem legalább 80 tagnak szavazata szükségeltessék jogerős közgyűlési határozatok hozatalához. Ez irányban a kormányhoz felterjesztés is történt; azonban az innen — a fővárosi tanács útján — nyert válaszirat szerint a teljes alapszabályok, ezen módosítással kiegészített, három példányának felterjesztésére utasított a társulat. Nem volt felderithető az ok, hogy miért, de a választmány újabb felterjesztést nem tett; a közgyűlések azonban éltek 1888-ig azon joggal, hogy határozatképességüket a nyolczvan szavazathoz kötötték.

1887-ben a társulat tulajdonképen újjáalakulásának korszakát éli. Ekkor vettetett meg a társulat biztos jövőjének alapja. Szávoszt Alphons elnök és Benkő Gyula alelnök közötti hosszú tárgyalások eredményének tekintendő azon indítvány, mely az 1887. évi december hó 12-én tartott választmányi ülésen az alapszabályok teljes átdolgozása iránt Benkő által tétetett. Benkő Gyula volt az, ki a választmány megbízásából e munkálatokat végezte és sikeresítette azt, hogy ma a társulat egy oly és minden ízében teljes alapszabály fölött rendelkezhessék, mely egyedül alkalmas arra, hogy e társulatot virágzásra vezesse. Ez alkalommal hozatott be a társulatba a két kamarai rendszer az *igazgatóság* intézményének létesítésével. Tapasztaltatott ugyanis, hogy kellő ellenőrzés nélkül s illetőleg könnyű hozzáférhetés révén, mily könnyen költetett el egykor a társulat mintegy 10.000 frtnyi vagyona, majd később 2000 frtnyi alapítványa. Létesítettett tehát egy közeg, az igazgatóság, a melynek hozzájárulása nélkül még a választmány, de sőt még a közgyűlés sem intézkedhetik azon alapok és alapítványok felett, a melyeket a választmány kötelességszerűleg kezelés és a főfelügyelet gyakorlása végett az igazgatóságnak már átadott. Ez érdekében egyrészt, másrészt azonban a társulatnak kifelé való méltó képviseltetése érdekében létesítettett a társulat igazgatósága, a melynek tagjai csakis önálló és tekintélyes fővárosi kereskedők lehetnek.

De nemcsak ez irányban tartalmaznak mélyreható újításokat az alapszabályok. Ezek alapján szerveztetett újból a társulat *helyeszközlő osztálya* és terjesztetett ki az ország egész területére. Ezek alapján adatott meg a mód, hogy e társulatban az *országos segélyalap* létesíttessék. A társulatnak pedig a tisztviselők és választmányi tagok szaporításával oly szervezetet adott, a mely lehetővé teszi, hogy a társulat és ennek egyes intézményei érdekében nagyszabású és sok irányú munka fejtethessék ki. Összegezve mindezeket, az 1888. évi márczius hó 4-én megtartott közgyűlés létesítette

a) az igazgatóságot,

b) országos alapon újra szervezte a helyeszközlő osztályt.

c) Megvetette alapját az országos segélyalapnak.

d) Célul tűzte ki mindott közreműködni, hol a kereskedő ifjuság érdekei országosan érintetnek.

e) Szabályoztatott a tagok kilépési joga, kimondatván általános szabályúl, hogy a rendes tag a társulattól csakis a felvételt követő év végén, s illetőleg csakis az év végén, a pártoló tag pedig csakis betöltött három év után léphet ki.

f) Rendszeresített a harmadik alelnöki és egy könyvelő állás.

g) A választmányi rendes tagok száma tizenötől huszonötre, a póttagoké pedig tizről tizenötre emeltetett.

h) Végül kimondatott, hogy érvényes közgyűlési határozatokhoz 80 szavazat szükséges.

Az ezen új és nagy horderejű határozmányokkal kiegészített és ma is érvényben lévő alapszabályok a m. kir. belügyminister részéről láttamozási záradékkal 1888. évi augusztus hó 2-án láttak el.

B) A társulat első alapszabályai.

1866.

I. SZAKASZ.

A társulat neve, célja és ennek eléréséhez vezető eszközökről.

1. pont.

A társulat neve: *Kereskedő ifjak társulata.*

2. pont.

A társulat célja: a művelődés és a társalkodás előmozdítása; szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresítése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése; közbenjárás a helyeszközléseknél és a szükségben levő pályatársak segítése.

3. pont.

A cél eléréséhez vezető eszközök:

a) a társulat szállása, mely kizárólag a társulat céljainak szentelve, alkalmúl szolgálанд a tagok összejövetelére, társalkodásra, étkezésre és különneű tisztes mulatságokra, mindennemű nyereszkedő játékok kizárásával;

b) a könyvtár és olvasó-terem, melyben többféle hasznos könyveken kívül főképen szakmánkba vágó kereskedelmi és nemzetgazdasági dolgozatok és folyóiratok fognak tartatni;

c) felolvasások és értekezések, és pedig szintén kiválólag az ipar és kereskedelem mezején követendő helyes elv és irány megvitatása érdekében;

d) egyleti évkönyv, mely legalább is egy év lefolyása alatt egyszer kiadandó, és pedig a végből, hogy az egylet ügyei és a tartott felolvasások vagy értekezések a lehetőség szerint közzététessenek s az egylet állapotáról és műveletéről ne csak a benső tagok tudjanak, de minden az egylet iránt érdekelt ügybarát és pártoló kimerítő ismeretet nyerjen.

II. SZAKASZ.

Az egyesület tagjai, azok jogai és kötelezettségeiről.

4. pont.

Az egyesület rendes, rendkívüli és tiszteletbeli tagokból áll.

5. pont.

Rendes tagok csak oly egyének lehetnek, kik a kereskedő osztályhoz tartoznak, u. m. önálló kereskedők, társak, cégvezetők, segítők és ügynökök; továbbá pénz- vagy hitelintézetek, biztosító-társaságok vagy más hasonló társadalmi és magán-vállalatok tisztviselői

6. pont.

A rendes tagok felvétele a titkárnál történt bejelentés folytán a legközelebb tartandó havi ülésen a választmány által szavazattöbbséggel hozott határozat alapján történik; felvételnél a tag sajátkezűleg jegyzi be nevét és tartózkodási helyét a felvételi névjegyzékbe s ez által egyszer s mindenkorra kötelezi magát egy évig tagja lenni a társulatnak a tagdíj-illeték pontos és hiánytalan befizetése mellett; valamint a társulati szabályok szoros megtartásával a társulat végzéseit és rendeleteit követni.

Ha az év lefolyta után valamely tag kilépési szándékát be nem jelentette, aláírása évről-évre mindaddig kötelező, míg kilépési szándékát a 11-ik pont értelmében be nem jelenti. A be nem folyt követelést az egyesületnek jogában áll hatóságilag behajtani.

7. pont.

Ha valamely egyesületi tag oly pályára lép, mely az 5. pontban nem foglaltatik, az egyesületben maradhatásaért újított választmányi határozat hozatala szükséges; s ha egy az egyesületből már kilépett tag annak körébe ismét vissza akarna térni, a 6. és 8. pontok értelmének kell megfelelnie.

8. pont.

Minden rendes tag felvételekor 2 forint o. é. alakulási díjt s azon felül negyedévenként 2 forintot o. é. előre lefizetni tartozik. S ha a belépő tag valamely évnegyed első felében lép az egyesületbe, az egész negyedévi részletet fizeti, ha azonban az évnegyed második felében történik a belépés, akkor a díjbefizetés a következő negyedre tudatik be.

9. pont.

Ha a rendes tag a tagdíj-illetéket két egymásra következő negyedévben elmulasztja fizetni, s tartozását a választmány felszólítása után sem fizeti le, akkor az első havi ülésen a tagok sorából kitöröltetik. Azonban a lekötelezett év egész díja a 6. pont értelmében követelendő. Ettől csupán a tudvalevőleg szegényebb sorsuak kiméltetnek meg választmányi titkos, de általános szótöbbséggel hozott határozat alapján.

10. pont.

A rendkívüli kizárási eljárás a választmány, vagy legalább 12 egyleti tag által tett indítványra, általában oly tagok ellen indítható meg, kik bármely irányban kártékonyan hatnak az egyesület fennállására és céljainak kifejtésére. A felmerülő szükséges kizárási indítványa különben az első havi ülés elé terjesztendő, melyen az indok előadása után szavazattöbbség dönt. A havi ülés kizárási határozata ellen a közgyűléshez folyamodhat az illető.

11. pont.

A rendes tag kilépési szándéka írásbeli fölmondás által történik. Ily fölmondás a titkárhoz intézendő legalább 30 nappal a tagsági év utolsó negyede letelte előtt. Elmulasztás esetében a következő évi díj megfizetése is követeltetik.

12. pont.

Az egyesület helyiségei csupán a tagok számára állnak folyton nyitva; vendég csak ismeretség folytán látogathatja meg az egyesület helyiségeit, s így is egy ugyanazon egyén nem többször, mint háromszor egy hó alatt, és pedig vagy vendég-kártya előmutatásával, vagy egy egyesületi tag kíséretében.

13. pont.

Rendkívüli tagok olyanok, kik vagy helyben, vagy vidékről — az egyesület céljait előmozdítandók — rokonszenvből kívánják magukat az egyesület tagjainak vallani; felvételök a 6. pont szerint történik, beiratási díjt nem fizetvén, legkevesebb a rendes évi díj kétharmadát fizetik; jogot ezek egyébre nem tarthatnak, mint a helyiségek bármikori meglátogathatására, a gyűlésekbeni szabad részvételre és az egyesület által kibocsátandó évkönyv-illetékre. Szavazati joggal nem bírnak. Tagsági idejük egy évnél kevesebb nem lehet; a kilépési szándékot szükséges azon negyedév elején bejelenteniök, melynek végével tagok lenni megszűnni kívánnak.

14. pont.

Tiszteletbeli tagok a választmány ajánlata folytán a közgyűlés által választatnak, s minden ily választás megtörténtével az illető részére oklevél állittatik ki. Ily tagokul csak az egyesület kiválóbb pártolói, vagy kik az egyesület körül arra egyébként méltó érdemet szereztek, választatnak. Tiszteletbeli tagok semmiféle pénzájtelékokra nem kötelezvék, míg a rendes tagok jogait tetszésök szerint élvezhetik.

15. pont.

Az egyesületi könyvek s egyéb a tagok használatára álló eszközök rendszerű használatáról a házi szabályok adnak felvilágosítást.

III. SZAKASZ.

Az egyesület szervezetéről.

16. pont.

Az egyesület képviselőtételére és vezetésére rendelt közegek:

- a) Közgyűlés.
- b) Havi ülés.
- c) Elnök.
- d) Választmány.

17. pont.

A közgyűlés rendszerint minden évi január hó első felében tartatik meg. Az egyesületi hívás a választmány dolga, s az egyesület helyiségeiben legalább 14 nappal a gyűlés napja előtt kifüggeszti az abbeli jelentést, melyen egyszersmind a közgyűlés tárgyai is előre közlendők.

18. pont.

A rendkívüli közgyűlés egyesületi hívására a választmány ebbeli határozata vagy legalább negyven tag által aláírt indítvány szükséges.

19. pont.

A közgyűlésen érvényes határozatok hozatalára jelenlétül a rendes egyesületi tagok felét meghaladó száma kívántatik. Ezen szám hiánya esetében újlagos közgyűlés egyesületi hívása legfeljebb 15 nap alatt kell, hogy történjék. E második gyűlés határozatai — tekintet nélkül a megjelent tagok számára — érvényesek.

20. pont.

A közgyűlés határozatai túlnyomó szavazattal hozatnak. Egyenlően megoszlott szavazat esetében azon rész határozata érvényesítettik, melyhez az elnök véleménye járul. Szavazatjog személyesen gyakoroltatik.

21. pont.

A közgyűlés tudomásul veszi a választmány jelentéseit, valamint a vizsgáló-bizottság által előlegesen megvizsgált évi számadás felülbírálatát is, melynek nyomán vagy felmenti a választmányt és pénztárnokot kötelezettségek alól, avagy elmarasztalja; s újból választja egy évi tartamra: az elnököt, választmányt és a választmányhoz nem tartozó tagok közül a vizsgáló bizottmányt. Határoz a tagok által fizetendő évi illetékek, továbbá az egyleti helyiségek kibérlése és felmondása felett és megállapítja a költségvetést. Fölhatalmazza a választmányt mindazon dolgokban eljárni, melyek az egyesület körül felmerülnek. Az alapszabályok változtatása szintén a közgyűlés határozatától függ, ehhez azonban a jelenlevő tagok kétharmad szótöbbsége igényeltetik; netáni változtatások felsőbb jóváhagyás alá terjesztendők. A tárgyalandó ügyek sorrendjére az elnök ügyel.

22. pont.

Minden szavazatképes tag jogosítva van a közgyűlésen valamit indítványozni; a tárgyalás alá kerülendő indítványt szükséges azonban legalább 12 szavazó tagnak támogatni. Oly indítványt, mely gyűlés előtt legalább 10 nappal kellő számú tag által támogatva nyújtatik be a titkárhoz, előre a tárgyalandó ügyek sorrendjében vétetik.

23. pont.

Az elnök, a választmány és a vizsgáló bizottmány választása általános szótöbbséggel írásbeli szavazattal történik.

24. pont.

A közgyűlés határozatai minden tagra nézve kötelezők; ellenmondásnak hely nem adatik.

25. pont.

A közgyűlésről külön jegyzőkönyv vezetetik, melyet az elnök, a jegyző és két közgyűlési tag, mint ellenőr, ír alá. Ugyanebbe a tárgyalások és választások eredményein kívül a jelen volt tagok száma is beiktatandó.

26. pont.

Az elnök az egylet gyűlésein elnököl s az egylet határozatainak védője és végrehajtója. Képviseli az egyletet hatóságok, egyéb egyletek és egyesek irányában. Főfelügyelést gyakorol az egylet vagyonának kezelése, biztonsága, rendfentartása és jóléte felett. Megvizsgálja egy választmányi tag segélyével tetszése szerint a pénztárt s a leltár nyomán a butorokat, könyvtárt s egyéb létező vagyont s utasításokat ad a választmánynak egyes ügykezelésekre. Elfoglaltsága esetében az egylet körüli teendőit az alelnökre ruházza; valamint minden gátoltatásakor az alelnök helyettesíti. Elnök és alelnök távollétében egy választmányi tag bizatik meg az elnöki ügyek végzésével.

27. pont.

Az egyletet érdeklő mindennemű írásbeli kiadványok és utalványok az elnök által aláírandók. Az elnök jogosítva van sürgős ügyeknél, melyek a választmány egybehívásáig nem késleltethetnek, t. i. társas és tudományos czélokra szükséges kiadások fedezésére 50 frtig önállóan határozni, tekintettel ugyan a pénztár erejére.

28. pont.

A választmány, mint az egylet őre és felhatalmazottja vezeti és intézi az egylet ügyeit. Ez képezi a tanácsot. Ez az elnök segélye, rendeleteit s a közhatározatokat foganatosítja. Áll pedig az elnök és alelnök vezérlete alatt a következőkből:

- a) Első titkár.
- b) Másod titkár.
- c) Pénztárnok.
- d) Könyvtárnok és
- e) hat felügyelőből.

29. pont.

A titkár teendője a gyűlési jegyzőkönyveket vezetni, úgy minden az egyletet érdeklő levelezést, beigtatást vagy egyéb írásbeli ügyeket végezni, valamint minden ügykörébe tartozó irományt s becsesebb levelet gondosan megőrizni. Kisegítője és szükség esetében helyettesítője a másod-titkár.

30. pont.

A pénztárnok minden pénzen vásárolt s ajándékban jött butor-neműekről s játékeszközökről leltárt tartozik vinni, az egyleti pénzt gondosan kezelni, a követelések behajtásáról gondoskodni, s mindennemű szándékosan okozott kárt az illető által megtéríttetni, szóval a

bevétel és kiadásról igazolható jegyzékkel birni, s az adományokat nyilvános uton is közzétenni.

31. pont.

A könyvtárnoknak a könyvtár s egyéb folyó iratok rendben tartása és hű őrzése tétetik kötelességévé; s valamennyi könyvről és folyóiratról pontos jegyzéket visz; betudva az adományozottakat és a pénzen vásároltakat. Az adományozottakért nyilvános köszönetet szavaz az egylet nevében.

32. pont.

A felügyelők, mint az egylet megbízottjai, ellenőriznek minden egyleti ügyet és vagyont; az igazgatást az elnök és a fentebb elősorolt tisztviselő-társaikkal együttesen viszik. Lásd kiegészítésül a 28. pontot.

33. pont.

Választmányi tagnak állásától felfüggesztése a választmány által, legalább három szavazat többségével eszközölhető, ha t. i. a kérdéses tag az egylet érdekeire káros befolyásúnak találta. A tisztjétől megfosztott legközelebbi közgyűlésen igazolhatja magát s a gyűlésnek jogában áll felette dönten.

34. pont.

Ha valamely választmányi tagság évközben jó üresedésbe, a választmány egy póttagot vesz magához s ez a legközelebbi közgyűlésig teljes érvényűnek ismertetik. Kiskorúak választmányi tagok nem lehetnek.

35. pont.

Választmányi ülés havonként legalább egyszer tartandó. Az elnök rendeletére, vagy egyes választmányi tagok indokos indítványára azonban bármikor hívathatik össze választmányi ülés. Határozathozatalra szükséges azonban, hogy legalább kétharmada megjelenjék a választmánynak s mindig szavazattöbbség dönt a 20. pont szerint.

36. pont.

A választmány ülésein külön jegyzőkönyv vezetetik s ez a tagoknak áttekintés végett mindenkor nyitva áll. A titkár felügyelete alatt van még a panaszkönyv is nyitva a tagok számára, melybe minden tag külön-külön bejegyezheti panaszait. E könyv a választmány kiküldötte által hetenkint legalább egyszer átnézetik s az orvoslandó ügyek a lehetőség szerint orvosoltatnak. Név nélküli panaszok tekintetbe nem vétetnek.

37. pont.

Azon tagok, kik az egyletet művelő felolvasásokkal és korszerű értekezésekkel kívánják emelni, ebbeli szándékukat a titkárnál jelenthetik be. Ily felolvasások megtartására a választmány által alkalmas nap tűzetik ki s részvételre a tagok meghívotnak.

38. pont.

Szolgák felvétele és elbocsátása az elnök vagy választmány megbízottjai által történik.

39. pont.

Viszályok alkalmával a kérdés eldöntése választott bíróságra bízatik akképen, hogy mindenik fél az egyleti tagok közül két-két egyént választ, kik a választmány egyik nem érdeklett tagjával együtt végérvényesen határoznak.

IV. SZAKASZ.

A helyeszközlésekről.

40. pont.

Az alapszabályok második pontjában érintett helyeszközlésre nézve az egylet tagjaiból egy osztály alakittatik, melynek különzött vezetése egy erre kinevezett igazgató s ennek rendelkezése alatt álló bizottságra ruháztatik.

41. pont.

Ezen osztálynak feladatául tűzetik a foglalkozást kereső egyleti tagok számára egyes üzletekben vagy egyéb kereskedelmi vállalatoknál állást eszközölni, s hogy céljának minél inkább megfeleljen, hatásköre nem lesz csupán a helybeli térre szorítva.

42. pont.

Igazgatót ezen osztályhoz évről-évre a választmány választ és pedig oly egyéniséget, ki a helyi viszonyokat teljesen ismeri és a közegek bizalmát bírja; továbbá a kereskedő-testülethez és az egylethez tartozik. Ily igazgató megválasztása nyilvánosságra hozandó.

43. pont.

Az igazgató teendője eszközölőn működni az állást keresők s be-töltendő helyek eseteinél. A megkeresőktől vett irományok és bizonyít-

ványok utmutatása szerint szigorú részrehajlatlansággal jár el teendőiben. Kezeskedik a neki átadott iratokról, valamint az átvett pénzekről. Szerződést vagy jótállást az osztály terhére nem tehet s az itt ki nem tett eseteknél a bizottmány határozatait alkalmazza.

44. pont.

A bizottmány igazgatóján kívül öt tagból áll s választja a közgyűlés egy évi tartamra, még pedig legalább egyet a választmányból s a többit az egylet rendes tagjaiból, tekintettel a kereskedelem külön ágainak képviselőit. Jegyzőt a bizottmány saját kebeléből maga választ.

45. pont.

A bizottmány tagjainak és az elnöknek mindenkor szabadságukban áll az osztály könyveit és leveleit megtekinteni; azonban ugy a bizottmány, mint az elnök és a segélyszemélyzet szoros titoktartásra kötelezettek, s ebbeli nyilatkozatukat hivataluk elfoglalásakor írásba foglalva adják a titkár kezéhez.

46. pont.

Minden hó elején bizottmányi ülés tartatik, melyben az igazgató az elmúlt hó folyamáról ad számot s az intézet előhaladására szükséges czélok megvitatnak. Rendkívüli ülés egyedül az igazgató vagy legalább két bizottmányi tag indítványára hívathatik össze. A bizottmány üléseit az igazgató, mint előlülő vezeti; ennek távollétében egy általa megbizott bizottmányi tag helyettesíti. Érvényes határozatok szavazattöbbséggel hozandók s az igazgatón kívül legalább 3 bizottmányi tag jelenléte szükséges; egyenlő szavazat esetében az előlülő szava dönt.

47. pont.

Azon helykeresők, kik ezen osztály közvetítését igénybe veszik, tartoznak előbbi foglalkozásukkal, képességükkel és erkölcsi viseletükkel az osztályt megismertetni; folyamodványaikhoz minden bizonyítványuk és ajánló levelük eredetiben és másolatban csatolandó. Az eredetiek, másolataik összehasonlítása után a lehető leggyorsabban adatnak vissza. Az osztály a megkeresőktől minden ez ügyre vonatkozó felvilágosító adatot követelhet.

48. pont.

A helykeresők folyamodványairól sorrend szerint könyv vezettetik ugy a kereskedőktől és kereskedelmi vállalatoktól érkezett értesítések is bejegyeztetnek, valamint minden más, az osztálynak bármily uton tudó-

mására jött helyeszközlési szükség azon feltételekkel együtt, melyek mellett a belépés és elfogadás történhet. Ezen osztály közvetítésétől eredett betöltést kéretnek a t. főnökök, valamint az illető segédek az osztállyal azonnal tudatni.

49. pont.

A levelezést jegyző segélyével az igazgató viszi és írja alá s a bizottmány egy tagjától láttamoztatik. Más társulatokkai egyezkedések, ugyszinte a nyilvánosságra hozandó köziemények a bizottmány nevében annak vezetője és jegyzője által irandó alá. Ezen osztály kiadásait illető mindennemű utalványokhoz az elnök láttamozása szükséges. Helykeresőkhöz intézendő levelek és egyéb küldemények az osztálytól bélyegtelenül adatnak fel.

50. pont.

Az osztálynak a helyeszközlést illető költségei fedezésére a helykeresők bejelentésük alkalmával 3 o. é. frtot tartoznak nyugta mellett fizetni. Más közbenjárói költségek semmi szín alatt sem fizetendők.

51. pont.

Ha a befolyt illetékek ezen osztály kiadásait egészben nem fedeznék, akkor a hiányzó szükség az egylet pénztárából utalványoztatik; ellenben ezen osztály fölöslege ugyancsak az egylet pénztárába foly.

52. pont.

Az igazgató fel van hatalmazva, az osztály ügyei szélesbitésére és könnyítésére nézve a bel- és külföld hasonnemű intézeteivel az osztály megegyezése folytán a helyeszközlésről viszonylagos tudomásul összeköttesbe lépni. Ily viszonylagos alkalmazás előtt a bizottmány határozatát kell bírni az igazgatónak.

53. pont.

Panaszok ezen osztály ügyvezetése ellen az elnökhöz nyujtandók be, ki az ügyet a választmánnyal szigorú részrehajlás nélkül tartozik elintézni.

54. pont.

Miután az előbbi pontok szerint ezen osztály feladata: a kereskedőket Pesten és a kívül eső helyeken a helykeresőkkel díj nélkül érintkezésbe hozni s ez által azon nem csekély cél elérésére törekedni,

hogy kereskedőink és kereskedelmi vállalataink szakmaikhoz a legalkalmasabb egyének között választhassanak, s miután a célba vett egyes feladata egészben véve a kereskedő osztály műveltségi és képzettségi fejlődését előmozdítani: mind ezen beható és üdvös célok növelő gyökereinek fentartása és épülése okából annak idején fentartja magának a t. főnök urakat bizalmasan felkérni osztálya pártfogására.

V. SZAKASZ.

A szükségben levő pályatársak segélyezéséről.

55. pont.

A segélyzés a választmány hatásköréhez tartozván, ez ülési határozatok és saját belátása szerint részesíti segélyben a szükségben levő pályatársakat, a mennyiben ezt az egyesület vagyoni állapota megengedi.

56. pont.

Hogy a társulat ezen üdvös céljának is megfeleljen, az évenként fenmaradandó pénzek nagyobb része, mint tartaléktőke, kamatozásra elhelyeztetik s kamatjaiból eszközli a segélyzést. Minden, a tőke gyarapítására tett önkényes adakozások hálás köszönettel fogadtatnak.

57. pont.

Azon ideig, míg az egyesület vagyoni állapota nem engedi az 55. és 56. pontok foganatosítását, kiváló szükség esetében a tagok közt körlevél bocsáttatik közre, ezeket adakozásra felkérvén. Ily körlevelek kibocsátására a választmány szótöbbséggi határozata szükséges.

VI. SZAKASZ.

A társulat feloszlásáról.

58. pont.

A társulat feloszlása csakis különösen e végből egybehívott közgyűlés határozata folytán történik. Ezen gyűlésben az egyesületi összes tagok kétharmadának általános szavazata szükséges. Ki személyes megjelenésében épen gátolva volna, az egy nappal előbb küldheti be szavazatát a választmányhoz.

Döntő határozathozatalra szükséges, hogy a feloszlásra szavazók legalább $\frac{3}{4}$ arányban álljanak $\frac{1}{4}$ ellenében.

59. pont.

Ha a társulat feloszlása az előbbi pont szerint eldöntetett, ez intézkedés felsőbb helyre fölterjesztendő. Ezen utolsó közgyűlés rendeli el a társulati vagyon hovafordítását is; miután a tagok egy rendje sem számolhat némi osztalékra a társulati vagyonból, ezen utolsó közgyűlés határozatai szerint más hasonnemű célok kifejtését eszközölő intézet kereskedelmi és nemzetgazdasági célú közegek közt fog elosztatni. A pénzzé teendő határozott ingó vagyont a gyűlés választott megbízottjai árusítják el. Ugyanezen bizottmány jár el minden elintézendő dologban.

*Kemény László
Fábián Gyula
Litassy József
Podhorszky Frigyes
Tettei Nándor
Tótsy József*

*Imrédy Ferencz
Keller Alajos
Szilády Béla
Flittner Károly
Korény Ágoston
Németh Zsigmond.*

Országos Magyar Könyvtár

10.532. szám.

Ezen alapszabályok oly hozzáadással hagyatnak helyben, hogy az 1852. évi egyleti szabályzat 22-ik §-ához képest a kormány részéről fentartatik az egylet ügykezelésének betekintése.

Nemkülönben ezen egylet alapszabályaiban és a fennálló köztörvények által előírt határozmányok megtartása feletti főfelügyelet. Szükség esetében az egyletnek az erre hivatott hatóságtól kiküldendő országfejedelmi biztos rendeltetik, kinek kötelességében állandó őrködni, hogy az egylet a részére engedélyezett hatáskört és a helybenhagyott társulati szabályokat túl ne lépje.

Kelt Budán, a magyar királyi Helytartótanácsból, 1866. évi márczius hó 16-án.

C) A társulat ötödik, ma is érvényben levő alapszabályai.

1888.

I. SZAKASZ.

A társulat czíme, célja s az ennek eléréséhez vezető eszközökről.

1. §.

A társulat czíme : *Kereskedő ifjak társulata*. Székhelye : *Budapest*.

2. §.

A társulat célja, a művelődés és a társalkodás előmozdítása, szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresítése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése és előmozdítása; közbenjárás a helyeszközléseknél és szükségben levő pályatársak segélyezése, valamint egyéb, a kereskedő ifjúságot országosan érintő érdekeknek erkölcsi és esetleg anyagi támogatása.

3. §.

A cél éréséhez vezető eszközök:

a) A társulat helyisége, mely kizárólag a társulat céljainak szentelve, alkalmul szolgál a tagok összejövetelére, társalkodásra, értekezésre és különféle tisztas multságokra, mindennemű nyerésskedő játék kizárásával;

b) a könyvtár és olvasó-terem, melyekben szórakoztató olvasmányokon kívül főképen a kereskedelmi és nemzetgazdasági szakmába vágó munkák, folyóiratok és hírlapok tartatnak a tagok használatára;

c) felolvasások és értekezések és pedig kiválólág a kereskedelem, ipar- és nemzetgazdaság terén követendő helyes elvek megvitatása érdekében;

d) a kereskedelmi szakmába vágó tanfolyamok rendezése, a menyiben ezek akár díjtalanul, akár a társulat jövedelmeit túl nem haladó díjazások mellett elérhetők;

e) a társulati helyeszközlő osztály;

f) az orsz. kereskedelmi segélyalap;

g) a társulat kebelében esetleg szervezendő országos szövetkezeti osztály.

II. SZAKASZ.

A társulat tagjai, ezek jogai és kötelezettségeiről.

4. §.

A társulat rendes, pártoló, alapító, tiszteletbeli és segélyző vidéki tagokból áll.

5. §.

Rendes tagok csak oly egyének lehetnek, kik a kereskedő osztályhoz tartoznak, u. m. önálló kereskedők, társak, czégvezetők, segédek és ügynökök; továbbá pénz- vagy hitelintézetek, biztosító társaságok, közlekedési vállalatok vagy más kereskedelmi társulatok és magánvállalatok tisztviselői, nemkülönben azon állami s hatósági tisztviselők is, kik hivatalos működésükkel a kereskedelemnek válnak tényezőivé.

6. §.

A rendes tagok felvétele egy szavazatképes tag ajánlatára a titkárnál történt bejelentés folytán a legközelebb tartandó rendes ülésen a választmánynak szavazattöbbséggel hozott határozata alapján történik; a felvételre ajánlkozó sajátkezüleg jegyzi be nevét és tartózkodási helyét a tagsági bejelentési ívre s kötelezi magát egy évig tagja lenni a társulatnak, a tagdíjilletékeket pontosan befizetni, a társulat alapszabályaihoz és házirendjéhez alkalmazkodni.

Szavazási joggal csak azon társulati tag bír, ki a díjakkal hátralékban nincsen.

7. §.

Minden rendes tag felvételekor 2 frt o. é. beiratási díjt és azonfelül negyedévenként 2 frt 50 krt o. é. előre lefizetni tartozik; ha a belépő tag valamely évnegyed első felében lép az együletbe, az egész negyedévi részletet fizeti, ha azonban az évnegyed második felében történik a belépés, akkor a díjfizetés a következő negyedre tudatik be. A be nem folyt tagdíjilletékeket, valamint egyéb követeléseket is a társulat az elnökség által szabadon választható valamely budapesti illetékes bíróság útján fogja behajtatni.

8. §.

Ha a rendes tag a díjilletékeket két egymást követő évnegyedben elmulasztja fizetni és tartozását a választmány felszólítása után sem fizeti be, akkor a legközelebbi rendes választmányi ülésen a tagok sorából kitöröltetik, tőle azonban a lekötelezett év egész díja a 6. §. értel-

mében követelendő. Ettől csupán a tudvalevőleg szegényebb sorsúak menthetők fel, választmányi — titkos — szótöbbséggel hozott határozat alapján.

9. §.

A rendkívüli kizárási eljárás a választmány vagy legalább 12 társulati tag indítványára általában oly tagok ellen indítható meg, kik bármely irányban kártékonyan hatnak a társulat fennállására, céljainak kifejtésére és tekintélyére; a felmerülő kizárási indítvány a választmány elé terjesztendő, mely az indok előadása után szavazattöbbséggel dönt. A választmány kizárási határozata ellen az illető a közgyűléshez folyamodhat.

10. §.

A rendes tag kilépése a tagsági első év leteltét követő december 31-én s azontúl is mindenkor csupán a naptári év végén történhetik. Kivételt képeznek azon rendes tagok, kik Budapestről elköltöznek, ezek, a mennyiben már egy évig tagjai voltak a társulatnak, bármely évnegyed végén kiléphetnek.

A kilépést mindkét esetben 30 nappal előbb a titkárhoz intézett írásbeli felmondásnak kell megelőznie.

A kilépett tagok újból felvételekor a 6. és 7. §-ok hozatnak alkalmazásba.

11. §.

A társulat helyiségei csupán az alapító és rendes tagok számára állanak folyton nyitva, vendég csak társulati tag jelenlétében látogathatja meg a társulat helyiségeit és így is egy ugyanazon egyén nem többször, mint háromszor.

12. §.

a) Pártoló tagok olyanok, kik a társulat céljait előmozdítandók, rokonszenyből kívánják magukat a társulat tagjainak vallani; felvételük a 6. §. szerint történik; beiratási díj tőlük nem követeltetik, évi díjul 6 frtot fizetnek. Igényt csak a gyűléseken, felolvasásokon s mulatságokon való részvételre tarthatnak. Szavazati joggal nem bírnak. Tagsági kötelezettségük három évre terjed s ugyanily időre magától megújul, ha kilépésüket 30 nappal a kötelezettségi időt megelőzőleg írásban a titkárnál be nem jelentették.

b) Alapító tagok olyanok, kik 100 frt vagy nagyobb összegű alapítvánnyal járulnak a társulat tőkéjének gyarapításához; az aláírandó alapítvány készpénzben vagy egyszerre, vagy 5 egymást követő 20 frtos évi részletben lefizetendő és csak kamatai fordíthatók a társulat cél-

jaira. Ha pedig az illető alapító az alapítványt magánál kívánná hagyatni, a társulat az alapító által törvényszerűleg biztosított 6⁰/₀-kal is beéri, mely esetben az aláírt összegről kötelezvényt állít ki az alapító, mely legkésőbb az alapító elhunytával lesz esedékes. Az alapító tagok jogai a rendes tagok jogaival azonosak.

c) Segélyző tagok oly *vidéki* kereskedők vagy alkalmazottjaik lehetnek, a kik akár közvetlenül, akár ottani egyletük útján, ha főnökök, évi 1 frt, ha segéd, évi 50 krral lépnek a társulat orsz. segélyalapjához. Tagsági jogukat a választmányban és a közgyűlésen csakis az illető egyletek küldöttjei által képviseltethetik. Az ezektől befolyó pénzek külön kezeltetnek s év végén azoknak $\frac{2}{5}$ -e a helyeszközlésre, $\frac{3}{5}$ -e a segélyalap javára fordittatik. Tagsági kötelezettségük egy év.

13. §.

Tiszteletbeli tagok a választmány ajánlata folytán a közgyűlés által csakis egyhangúlag választhatók, minden ily választás megtörténtével az illető részére külön díszoklevél állíttatik ki. Ily tagokul csak a társulat kiváló pártolói, vagy kik a társulat körül egyébként arra méltó érdemeket szereztek, választhatnak. Tiszteletbeli tagok semmiféle pénzjárulékokra nem kötelezvék, míg a rendes tagok jogait tetszésük szerint élvezhetik. Választásuk a közgyűlésen vita tárgyát nem képezheti.

14. §.

A társulati könyvtár és egyéb, a tagok rendelkezésére álló eszközök használatáról a választmány által megállapított házi szabályok rendelkeznek.

III. SZAKASZ.

A társulat szervezetéről.

15. §.

A társulat képviseletére, ügyeinek vezetésére és ellenőrzésére rendelt közegek:

- a) a közgyűlés,
- b) az elnökség,
- c) az igazgatóság,
- d) a tisztikar,
- e) a választmány,
- f) a felügyelő- (harminczas) bizottság,
- g) a számvizsgáló-bizottmány.

16. §.

Rendes közgyűlés minden év első negyedében tartatik meg. Az egybehívás az elnökség teendője, mely annak hirdetését az egylet helyiségében is legalább 2 héttel a gyűlés napja előtt kifüggeszteti, a közgyűlés tárgyait is előre közölve.

17. §.

Rendkívüli közgyűlés egybehívására akár az elnökség, akár a választmány ebbeli határozata, vagy legalább 40 tag által aláírt és a választmányhoz benyújtott indítvány szükséges.

18. §.

A közgyűlésen érvényes határozatok hozatalára legalább 80 társ. rendes tag jelenléte szükséges. Ezen szám hiányában legkésőbb két hét alatt új közgyűlés hívandó egybe, s e második közgyűlés határozatai, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, érvényesek. E közgyűlés azonban csakis az előbbire kitézött napirenddel foglalkozhatik.

19. §.

A közgyűlés határozatai általános szavazattöbbséggel hozatnak. Egyenlően megosztott szavazat esetében az elnök véleménye dönt. A szavazatjog személyesen gyakoroltatik; csupán a vidéki egyletek, mint a segélyező tagok képviselői, jogosítvák megbízott által szavazatjogot gyakorolni, de csakis helyeszközlési és segélyügyekben.

20. §.

A közgyűlés tudomásul veszi a választmány és számvizsgáló bizottmány jelentéseit, melyeknek nyomán vagy felmenti a választmányt és a pénztárnokot kötelezettségeik alól vagy elmarasztalja. Választja egy évi tartamra az elnökséget és a választmányt, úgy a főnökök és alapító tagok sorából az igazgatóságot és a választmányhoz nem tartozó tagok közül a számvizsgáló bizottmányt. Határoz a tagok által fizetendő évi illeték, továbbá a társulati helyiségek kibérlése és felmondása felett, megállapítja a költségvetést, felhatalmazza a választmányt mindazon dolgokban eljárni, melyek a társulat körül felmerülnek s jóváhagyja a választmány által beterjesztett háziszabályokat. Az alapszabályok módosítása szintén a közgyűlés határozatától függ, ehhez azonban a jelenlevő tagok kétharmad szótöbbsége, a mennyiben pedig az alapszabályok módosítása az alapítványok ügyét is érintené, az igazgatóság hozzájárulása igényeltetik. Netaláni változtatások felsőbb jóváhagyás elé terjesztendők. A tárgyalandó ügyek sorrendjére az elnök ügyel.

21. §.

Minden szavazatképes tag jogosítva van a közgyűlés elé indítvánnyal járulni, a tárgyalás alá kerülendő indítványt azonban legalább 12 szavazatképes tagnak kell támogatni. Oly indítvány, mely a közgyűlés előtt legalább tiz nappal, 12 szavazatképes tag által támogatva benyújtatik a titkárhoz, a tárgyalandó ügyek sorrendjébe vétetik fel.

22. §.

Az elnökség, igazgatóság, tisztikar, választmány és 3 tagból álló számvizsgáló bizottmány választása általános szótöbbséggel, írásbeli szavazással történik. Az igazgatóság tagjainak $\frac{1}{3}$ -a váltakozó sorrendben lelép. A lelépettek újra választhatók. Az első igazgatóság közfelkiáltás után választatik.

23. §.

A közgyűlés határozatai minden tagra kötelezők, ellenmondásnak hely nem adatik.

24. §.

A közgyűlésről jegyzőkönyv vezetetik, melyet az elnök, a jegyző és két közgyűlésileg eleve megválasztott tag mint hitelesítő ir alá, ugyanebbe a tárgyalások és választások eredményén kívül a jelenvolt tagok száma is beiktatandó és kívánatra a kisebbség különvéleménye is felveendő.

25. §.

a) Az elnök a társulat ülésein elnököl; a társulat határozatainak védje és végrehajtója. Képviseli a társulatot hatóságok, egyetek és egyesek irányában, főfelügyelést gyakorol a társulat vagyonának kezelése, biztossága, rendfentartása és jóléte fölött. Megvizsgálja egy vagy több választmányi tag segélyével tetszése szerint bármikor a pénztárt és a leltár nyomán a bútorokat, könyvtárt s egyéb létező vagyont. Elfoglaltsága esetében az egylet körüli teendőit az alelnökre ruházza, valamint minden gátoltatásakor az alelnök helyettesíti. Elnök és alelnök távollétében a választmány saját kebeléből biz meg egy tagot az elnöki teendők végzésével.

b) Az igazgatóságba a közgyűlés 21 tagot választ, a 3 társ. alelnök hivatalból tagja, elnöke pedig a társulati elnök. Feladata az alapítványok ellenőrzése és mindazon esetekben eljárni, ha a kereskedelmi főnököknek a társulat érdekében való közreműködése igényeltetik.

26. §.

A tisztikar és választmány, mint a társulat öre és felhatalmazottja, vezeti a társulat ügyeit. Ez képezi a tanácsot. Ez az elnök segélye, rendeleteit és a közhatározatokat foganatosítja. A tisztikart és választmányt az elnök és három alelnök vezérlete alatt a következők képezik:

- a) főtitkár és két titkár,
- b) főpénztárnok és pénztárnok,
- c) könyvelő,
- d) ellenőr,
- e) főkönyvtárnok és könyvtárnok,
- f) háznagy.
- g) huszonöt választmányi tag,
- h) tizenöt választmányi póttag.

Vidéki képviselők, a mennyiben minden vidéki egyletnek, mely legalább 50 segélyző taggal lépett be a szövetségbe, jogában áll 1—1 képviselőt a választmányba kiküldeni (12. §.), kik a segélyalap és helyeszközlés ügyeiben szavazati joggal bírnak.

27. §.

A főtitkár teendője: a gyűlési jegyzőkönyveket vezetni, úgy minden, a társulatot érdeklő levelezést, beiktatást vagy egyéb írásbeli ügyeket végezni, valamint minden ügykörébe tartozó irományt megőrizni. Kicsigítik és szükség esetében helyettesítik a titkárok.

28. §.

A főpénztárnok a társulati pénzek kezelője, bevételezi a tagsági díjakat és a társulat minden más jövedelmeit, s azok behajtásáról gondoskodik.

A társulat butorzatán vagy másnemű tárgyakon okozott kárt az illető által megtérítettnei tartozik, egyszersmind köteles a bevételekről és választmányilag utalványozott kiadásokról könyvet vezetni, valamint minden rendes választmányi ülésen a pénztár állásáról részletezett jelentést tenni; kicsigítője és szükség esetében helyettesítője a pénztárnok.

A könyvelő feladata a társulati könyvek vezetése.

29. §.

Az ellenőr ellenőrzi a pénztárkezelést és könyvelést, ellenjegyez minden a bevételekre és kiadásokra vonatkozó pénztári nyugtát, és

megvizsgálja a társulat tulajdonát képező bárminemű tárgyakról vezetett leltárt.

30. §.

A főkönyvtárnoknak a könyvtár és a folyóiratok rendbentartása s hű őrzése tétetik kötelességévé; valamennyi könyvről és folyóiratról pontos jegyzéket visz, ideértve az adományozottakat és a pénzen vásároltakat. Kisegítője és szükség esetén helyettesítője a könyvtárnok.

31. §.

A háznagy örködik a házirend fölött, ügyel a társulat helyiségeinek tisztán tartására, számbatartja a társulat butorait és egyéb felszerelvényeit és ezeknek gondját viseli; a szükségesnek látszó javítás- vagy beszerzésre nézve pedig javaslatait a választmánynak beterjeszti. Működésében a 30-as bizottság által támogatott, mely bizottságnak egy szersmind elnöke is. A szolgálak szintén a háznagy közvetlen felügyelete alatt állanak.

32. §.

Választmányi tagnak állásától való felfüggesztése a választmány kétharmadának szavazatával eszközölhető, ha az illető a társulat érdekeire káros befolyásának találta. A tisztjétől megfosztott választmányi tag a legközelebbi közgyűlésen igazolhatja magát s a gyűlésnek jogában áll felette dönten.

33. §.

Ha valamely választmányi tagság évközben üresedésbe jő, a választmány magát a közgyűlés által megválasztott póttagokból kiegészíti.

34. §.

Választmányi ülés havonként legalább egyszer tartandó. Az elnök rendeletére, vagy legalább két választmányi tag indokolt indítványára az elnök útján azonban bármikor hívathatik össze. Határozathozatalra szükséges, hogy legalább 12 választmányi tag jelen legyen. A távollevő választmányi tagok a jelenlevő póttagok által helyettesíttetnek. Mindenkor szavazattöbbség dönt, azonban a kisebbségnek indokolt ellenvéleménye kívánság folytán a jegyzőkönyvbe felveendő.

35. §.

A választmány üléseiről jegyzőkönyv vezettetik, melynek másolata a tagoknak áttekintés végett a társulati helyiségben nyilvántartandó.

A titkár felügyelete alatt javaslat- és panaszkönyv áll a tagok rendelkezésére, melybe minden tag bejegyezheti javaslatait és panaszait. E könyv általa hetenkint egyszer átnézik, miről a választmánynak jelentést tesz; az orvoslandó ügyek lehetőség szerint orvosoltatnak. Név nélküli panaszok tekintetbe nem vétetnek. Személyeskedések a panaszkönyvben egyáltalában helyet nem foglalhatnak, előforduló esetben fegyelmi eljárást, sőt kizárást is vonhatnak maguk után.

36. §.

A tisztviselők bármennemű kezelési munkálatainak megkönnyebbitésére a társulat díjazott tisztet is alkalmazhat, kinek hatáskörét a választmány határozza meg. Ezen tiszt fizetésének megszabása a választmány által történik. A társulatnak tagja nem lehet.

37. §.

Azon tagok, kik a társulat önművelődési céljait szakszerű felolvasásokkal és értekezésekkel kívánják előmozdítani, ebbeli szándékukat a titkárnál jelentik be. Ily felolvasások megtartására az elnök által alkalmas nap tűzetik ki, s részvételre a tagok meghívotnak.

38. §.

Szolgák felvétele és elbocsátása a választmány, vagy megbízottja által történik.

39. §.

Viszályok alkalmával a kérdés eldöntése választott bíróságra bízatik, melynek alakítására, valamint eljárására nézve a perrendtartás határozatai mérvadók.

40. §.

A 30-as bizottság a választmány közbenjárásával az illető tagok szabad ajánlkozása folytán megalakul, elnöke a háznagy és elnökén kívül 30 tagból áll, hatásköréről a házi szabályok és a bizottság rendszabályai intézkednek.

IV. SZAKASZ.

A helyeszközlésről.

41. §.

Az alapszabályok 2. §-ában említett helyeszközlésre nézve a társulat tagjaiból egy külön osztály alakittatik, melynek vezetése a választmány által a tagok sorából erre kinevezett igazgató s ennek rendelkezése alatt

legalább öt tagból álló bizottmányra ruháztatik. Az igazgató megválasztása nyilvánosságra hozandó.

42. §.

Ez osztály feladata az alkalmazást kereső társulati tagok, vagy más kereskedő segédek számára állást eszközölni.

43. §.

Az osztályigazgató teendője közvetítőleg működni az állást keresők s a betöltendő helyek eseteinél. A megkeresőktől vett irományok és bizonyítványok útmutatása szerint, szigorú részrehajlatlansággal jár el teendőiben. Kezeshedik a neki átadott iratokról, valamint az átvett pénzekről. Szerződést vagy jótállást az osztály terhére nem tehet; s az itt ki nem tett eseteknél a bizottmány határozataihoz alkalmazkodik. A bizottmány írásbeli munkálatait egy saját kebeléből megválasztott jegyzőre bizza.

44. §.

A választmány kiküldött tagjainak és az elnöknek mindenkor szabadságában áll az osztály könyveit és leveleit megtekinteni: azonban a bizottmány, mint az igazgató és a segédszemélyzet szoros titoktartásra köteleztetnek, s ebbeli nyilatkozatukat hivataluk elfoglalásakor írásba foglalva adják a titkár kezéhez.

45. §.

Minden hó elején bizottmányi ülés tartatik, melyben az igazgató az elmúlt hó folyamáról ad számot, s az osztály előhaladására szükségesek megvitattatnak. Rendkívüli ülés egyedül az igazgató vagy legalább két bizottmányi tag indítványára hivatik össze. A bizottmány üléseit az igazgató vezeti, távollétében valamely bizottmányi tag helyettesíti. Érvényes határozatok szavazattöbbséggel hozandók, s az igazgatón kívül legalább három bizottmányi tag jelenléte szükséges; egyenlő szavazat esetében az igazgató szava dönt.

46. §.

Azon helykeresők, kik ezen osztály közvetítését igénybe veszik, tartoznak előbbi foglalkozásukkal, képességükkel és erkölcsi viseletükkel az osztályt megismertetni; folyamodványaikhoz minden bizonyítványuk és ajánló levelük eredetiben vagy másolatban csatolandó. Az eredetiek, másolataik összehasonlítása után, lehetőleg gyorsan visszaadtnak. Az osztály a megkeresőktől minden ez ügyre vonatkozó felvilágosító adatot követelhet.

47. §.

A helykeresők folyamodványairól sorrend szerint könyv vezettetik, úgy a kereskedőktől és kereskedelmi vállalatoktól érkezett értesítések is bejegyeztetnek, valamint minden más, az osztálynak bármely uton tudomására jött helyeszközlési szükség, azon feltételekkel együtt, melyek mellett a belépés és elfogadás történhetik. Ezen osztály közvetítésétől eredett betöltést vagy elhelyezést a főnökök, valamint az illető segédek az osztállyal azonnal tudatni kéretnek.

48. §.

A levelezést jegyző segélyével az igazgató viszi és írja alá, s a bizottmány egy tagja által láttamoztatja. Más társulatokkal való egyezkedések, ugyszintén a nyilvánosságra hozandó közlemények a bizottmány nevében annak vezetője és jegyzője által irandók alá. Ezen osztály kiadásait illető mindennemű utalványokhoz a társulati elnök láttamozása szükséges. A helykeresőkhöz intézendő levelek s egyéb küldemények az osztálytól bélyegtelenül adatnak fel.

49. §.

Az osztálynak a helyeszközlést illető költségei fődözésére a helykeresők jelentkezésük alkalmával, ha társ. tagok semmit sem, ha nem tagok és helybeliek 1 frtot, ha vidéken lakók 2 frt beiratási díjat tartoznak nyugta mellett lefizetni. Az elhelyezési díjakat a társ. választmány szabja meg.

50. §.

Ha a befolyt illetékek ezen osztály kiadásait egészben nem fedeznék akkor a hiányzó összeg a társulat pénztárából utalványoztatik; ellenben ezen osztály fölöslege a társulat pénztárának esik javára.

51. §.

Az osztályigazgató fel van hatalmazva az osztály ügyei érdekében a bel- és külföld hasonnemű intézeteivel, az osztály megegyezése folytán összeköttetésbe lépni.

52. §.

Panaszok ez osztály ügyvezetése ellen a választmányhoz nyujtandók be, mely az ügyet szigoruan részrehajlás nélkül tartozik elintézni.

55. §.

Miután az előbbi pontok szerint ez osztály feladata a budapesti és vidéki kereskedőket helykeresőkkel díj nélkül érintkezésbe hozni, s ez által azon nem csekély cél elérésére törekedni, hogy kereskedőink és

kereskedelmi vállalataink szakmáihoz képest a legalkalmasabb egyének választassanak, s miután a társulat feladata egészben véve a kereskedő osztály műveltségét és képzettségi fejlődését előmozdítani, mindezen üdvös célok előmozdítása végett fentartja magának a főnököket bizalmasan felkérni ezen osztály pártfogására.

V. SZAKASZ.

A szükségben lévő pályatársak segélyezése.

54. §.

A szükségben lévő pályatársak segélyezésére a társulat *Országos segélyalapja* szolgál. Ez alap a társulati vagyon egy külön kezelt részét képezi s mint minden alapítvány, az igazgatóság közvetlen felügyelete alatt áll.

Mindaddig, míg az alap 20,000 frtot el nem ért, az évi bevételek egy negyede fordítható csak segélyezésre s bocsátható évi zárlatkor a választmány rendelkezésére, mely a rendelkezésre bocsátott összeg felhasználásáról az igazgatóságnak havonként jelentést tesz.

55. §.

Az alap célja, segélyre szorult kartársaknak segélyeket nyújtani és pedig:

- a) elaggott és keresetképteleneknek;
- b) betegségből lábadozóknak, ha hosszabb betegség folytán kenyérkeresetüket veszítették;
- c) kegyadományokat elhunyt kartársak elszegényült özvegyei és árváinak;
- d) különösen figyelemreméltó esetekben keresethiányban szenvedő alkalmazottaknak segélyeket vagy útidíjakat;
- e) mindaddig, míg hazánkban keresk. nyugdíjintézmény létre nem jő, közvetíteni a járadékbiztosítást biztosító intézeteknél, esetleg hozzájárulni a biztosítási befizetésekhez.

56. §.

A segélyezéseknél kor, rokkantság, családi állás különös figyelembe vétetnek és pedig:

- a) ha munkaképes, a folyamodónak ki kell mutatnia, hogy legalább egy hó óta van eredmény nélkül előjegyezve valamely hazai keresk. ifj. egylet helyeszközlő osztályánál;
- b) a segélyt igénybe vevő ilyen tag köteles az egylet közbenjárása folytán valamely helyeszközlő osztály által ajánlott állást elfoglalni, bármily csekély fizetésű legyen is az. Méltányos kivételek csakis nős folya-

modóknál tehetők, kik beleegyezésük nélkül lakhely-változtatásra nem kényszeríthetők;

c) munkaképtelenség okozta segély-igénynél a segély legföljebb egy évre nyújtható s továbbra való igénybe vétel iránt újólág kérelmezendő;

d) a segélyt élvező nőtlen tag oly mérvű megbetegedése, mely a kórházba való fölvételt igazolja, a kóros állapot tartamára megszünteti a segélyezést. Kivételt képeznek az oly városokban lakó segélyezettek, hol kereskedelmi kórházak nincsenek;

e) ha a segélyre igényt tartó keresetnélküli tag hajlandó a várost elhagyni, mielőtt még segélyben részesült volna, neki a választmány által meghatározott utidíj szolgáltatandó ki.

VI. SZAKASZ.

A társulat feloszlásáról.

57. §.

A társulat feloszlása csakis különösen e végből egybehívott közgyűlés határozata folytán történhetik. E gyűlésen a társulati összes tagok két harmadának személyes jelenléte szükséges. Döntő határozat hozatalára szükséges, hogy a feloszlásra szavazók legalább háromnegyedű arányban álljanak egynegyed ellenében.

58. §.

Ha a társulat feloszlása az előbbi pont szerint eldöntetett, ezen intézkedés, valamint a vagyon hováfordítási határozat foganatosítás előtt a magyar kir. belügyministeriumnak beterjesztendő. Ezen utolsó közgyűlés rendeli el a társulati vagyon hováfordítását is, miután a társulat egy tagja sem számíthat osztalékra a társulati vagyonból; ez utolsó közgyűlés határozatai szerint ez más hasonló czélok kifejtését eszközölő intézetek vagy kereskedelmi és nemzetgazdasági célú közegek között fog elosztatni. A pénzzé tenni határozott ingó vagyont a gyűlés választott megbízottjai árusítják el. Ugyane bizottmány jár el minden elintézendő dologban.

59. §.

Ha a társulat az alapszabályokban meghatározott czélt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kir. kormány által, a mennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlítás terhe alatt köteleztetik.

Házi szabályok.

I.

Az összes helyiség az egész társulat sajátja, mely kora reggeltől estig, és pedig választmányilag meghatározandó órákban nyitva áll, abban egy tag sem követelhet más felett előjogot vagy kívánságot.

II.

A társulat könyvtára, olvasó-terme, hirlapjai, tekeasztalai s más játékeszközök a tagok használatára bocsáttatnak.

III.

A társulati könyvtárból könyvek hetenkint kétszer, a választmány által meghatározott napokon és időben, adatnak ki megfelelő biztosíték mellett. Az átvett könyvek tisztán és jó állapotban adandók a könyvtárba vissza. Minden okozott kár, vagy elveszett könyv az illető által egész értékben megtérítendő. Továbbá azon könyvekért is kártérítés fizetendő, melyek a kitűzött időpontig (3 hétig) vissza nem adatnak.

Hirlapok, földképek, encyclopaedicus művek és egyéb irományok a helyiségből el nem vihetők.

IV.

Felolvasásoknál, a társulat gyűlésein és az olvasó-termekben csend kívántatik, egyáltalában a műveltség igényeinek megfelelő magaviselet minden tag részéről feltételeztetik.

V.

Minden tagnak saját jó indulatából, a mennyire lehet, kimélnie kell a társulat vagyonát, ha ellenkezőleg bár ki is kárt okoz, ezért felelős, és a kár megtérítése tőle követelendő, súlyosabb eseteknél az alapszabályok 9. §-a foganatosítható.

VI.

Játszó eszközökért, u. m. tekézés, dominó, kártya, sakk stb. a játékdíj a kifüggesztett díjszabály szerint, az arra megbízott társulati

szolgának fizetendő és a fizető tag köteles a fizetett összeget a társulati pénztár-naplóba beírni.

VII.

A tekeasztaloknál az illető játsszók, ha valamely tag előjegyezteti magát, félórai játszás után a tekeasztalt az előjegyzettnek minden vonakodás nélkül átengedni kötelesek.

Ha a játsszók száma kettőnél több, ezek az előjegyzőnek az előjegyzéstől számítandó egy óra múlva tért engedni kötelesek, a szolgálkötelessége a történt előjegyzést a játsszókkal azonnal közölni.

VIII.

A társulat helyiségében csak oly kártyát szabad használni, a melynek borítéka az egyleti pecséttel van ellátva.

IX.

A társulat helyiségében minden nyerészkedő (hazard) játék tiltva van.

X.

Ajánlatok vagy panaszokra nézve az alapszabályok 35. §. következő része:

»A titkár felügyelete alatt egy javaslat- és panasz-könyv áll a tagok rendelkezésére, melyben minden tag bejegyezheti javaslatait és panaszait stb.« — figyelembe veendő.

Kisebb bajok elintézése szóbelileg történik.

A társulat tagjai sorából kizárt egyén a helyiségeket mint vendég sem látogathatja meg.

XI.

Hírlapok megrendelése s könyvek vétele a választmány intézkedései folytán történik, szabadságában állván minden tagnak a javaslat-könyvben ez iránt előterjesztést tenni.

XII.

Aláírási ívek, folyamodások segélyért, felhívások adakozásra, hirdetések a társulat helyiségeiben egyedül csak a választmány engedélye folytán köröztethetnek és tétethetnek ki.

XIII.

A tagsági díjak előre, a társulati pénztárnok és ellenőr által kiállított nyugta mellett szedetnek be.

Ezen nyugták a tagoknak beléptekor a társulati helyiségekbe igazolásul szolgálnak s kívánatra előmutatandók.

XIV.

Vendég az alapszabályok 61. § a értelmében csak társulati tag kíséretében látogathatja meg a helyiségeket, mely esetben az e végre nyitott vendég-könyvbe a bevezető tag saját s a vendég nevét s a bevezetés napját följegyezni tartozik.

XV.

A tarsulat helyiségében a szolgálattétel a szolgák által pontosan teljesítettik, kiket magánügyben a társulat helyiségein kívül használni nem szabad.

Borravalót elfogadni a szolgáknak tilos.

Ebet a társulat helyiségeibe hozni nem szabad.

XVI.

A házi rend szoros megtartása felett őrködni különösen a ház-nagy és a 30-as bizottság tagjai hivatvák, mely bizottságnak egy-egy tagja esténként mint a választmány képviselője jelen van, és a bizottság jelvényét viseli. Minden bizottsági tag fel van hatalmazva, hogy előforduló esetekben saját hivatalos óráján kívül a házi rend fentartása érdekében bármikor eljárhasson.

Szávoszt Alphons s. k.

társulati elnök.

51.545 szám

VII.

Látta a magyar királyi belügyminister.

Budapesten, 1888. évi augusztus 2-án.

(P. H.)

A minister helyett:

Lukács György,

államtitkár.

VIII. A társulat szervezete.

1866. és 1891.

1866.

I. Tisztikar.

Elnök: Weninger Vincze.
 Alelnök: Kemény László.
 Első titkár: Fábián Gyula.
 Másodtitkár: Keller Alajos.
 Pénztárnok: Korény Ágoston.
 Könyvtárnok: Litassy József.

II. Választmány.

Alter Ede	Inczédy Ferencz
Buchfellner Gyula	Jálics Ignác
Győry Pál	Kiss Kornél.

III. Helyeszközlő osztály.

Igazgató: Buchfellner Gyula.
 Jegyző: Tettei Nándor.
 Tagok: Gruber Vilmos
 Kerstinger György
 Rajnay Gergely
 Szilády Béla.

1891.

I. A választmány.

a) Tisztikar.

Örökös tiszteletbeli elnök: Dr. Herich Károly.
 Elnök: Szávost Alphons.
 Örökös tiszteletbeli alelnök: Tettei Nándor.

Alelnökök: Marton Alajos

Wollák Soma

Benkő Gyula.

Főtitkár: Demeter József.

Titkárok: Krizsa Bálint

Bodendorfer Géza.

Főpénztárnok: Woczasek Lajos.

Pénztárnok: Kaloszek Ferencz.

Könyvelő: Schneller Hugó.

Ellenőr: Dr. Wolf György.

Főkönyvtárnok: Rehák János.

Könyvtárnok: Szendrei Károly.

Háznagy: Domby Ignác.

b) Választmányi rendes tagok.

Bene Pál

Bengyel Zsigmond

Bodendorfer Sándor

Brém György

Csekey Dezső

Dvorzsák Károly

Gál Imre

Gaál Gerencs

Glósz Béla

Heyek Ede

Jéhn István

Kreutle István

Kronberg József

Marosi Ferencz

Naményi Zsigmond

Németh Viktor

Pocsu Leó

Reimann Gyula

Rétay Béla

Scheible Ármin

Steiner József

Storer Győző

Szegő Imre

Szénássy Gyula

Vetéssy Mihály.

c) Választmányi póttagok.

Bayer Gyula

Hornung János

Heintzl Károly

Jancsár József

Kosztka Lajos

Kovách András

Knopper Károly

Lechner Gyula

Maklár Béla

Nyári Soma

Rétay Imre

Sándor István

Schönwald József

Schuszter Emil

Szentimrey Dezső

II. Az igazgatóság.

Igazgatósági elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Igazgatósági tagok:

Bánhegyi József	Kollarits Jenő
Benkő Gyula	Kreische Antal
Bischitz Lajos	15 Kunewalder L. M.
Del Medico Ágoston	Kunz Ferencz
5 Dietrich Emil, lovag	Marton Alajos
Édeskuty Lajos	Mössmer Józset
Falk Zsigmond, lovag	Rausch Ferencz
Hüttl Tivadar	20 Saxlehner Árpád
Illés Ferencz	Schneller Alajos
10 Jálics Géza	Titsch Gyula
H. Jellinek Henrik	Tömöry Károly
Kertész Tódor	Wollák Soma.

III. Bizottságok,

a választmány tárgyalásainak előkészítése, illetőleg végrehajtására. A társulat bizottságai épen úgy, mint a választmány, ügyrenddel és saját szervezettel bírnak. Minden választmányi ülés előtt ülést tartanak, az ügyeket előkészítik s a választmánynak javaslatot tesznek. Az osztály- és hatáskörükbe terelt határozatokat fogantatják, végrehajtják. Ezek:

a) A szakművelő-bizottság.

Elnök: Szávoszt Alphons.

Jegyző: Pacsu Leó.

TAGOK:

Demeter József	Kronberg József
Domby Ignác	Rétay Béla
Gál Imre	Szénássy Gyula.

b) Pénzügyi bizottság.

Elnök: Wollák Soma.

Alelnök: Bodendorfer Sándor.

Jegyző: Krizsa Bálint.

TAGOK:

Demeter József	Scheible Ármin
Domby Ignác	Schneller Hugó
Kaloszék Ferencz	Steiner József
Pacsu Leó	Szegő Imre
Rehák János	Woczasek Lajos
Rétay Béla	Wolf D. György.

c) Könyvtári bizottság.

Elnök: Benkő Gyula.

Jegyző: Szendrei Károly.

Pénztárnok: Rehák János.

TAGOK:

Bayer Gyula	Demeter József
Bene Pál	Jancsár József
Csekey Dezső	Naményi Zsigmond
	Scheible Ármin.

d) Mulatságrendező bizottság.

Elnök: Marton Alajos.

Alelnök: Rétay Béla.

Jegyző: Bodendorfer Géza.

I. Pénztárnok: Reimann Gyula.

II. Pénztárnok: Heyek Ede.

Ellenőr: Brém György.

TAGOK:

Achtzehner József	Mattyasovszky Béla
Bengyel Zsigmond	Németh Viktor
Demeter József	Pacsu Leó
Éder Ágoston	Pálmai József
Eglmayer Károly	Rétay Imre
Édeskuty Lajos, ifj.	Roxer Béla
Glósz Béla	Sándor István
Kishalmy Miska	Schusztér Emil
Klinda Iván	Stessel Nándor, ifj.
Kreutle István	Storer Győző
Krizsa Bálint	Szegő Imre
Kronberg József	Szénássy Gyula
Lechner Gyula	Szentimrey Dezső
Marosi Ferencz	Schönwald József

Vetéssy Mihály.

e) Helyeszközlő osztály.

Igazgató: Bodendorfer Sándor.

Jegyző: Szegő Imre.

Ellenőr: Németh Viktor.

TAGOK:

Bené Pál

Hornung János

Demeter József

Jéhn István

Domby Ignác

Maklár Gyula

Dvorzsák Károly

Schneller Hugó

Vetéssy Mihály.

f) Felügyelő 30-as bizottság.

Elnök: Domby Ignác, háznagy.

Jegyző: Szendrei Károly.

TAGOK:

Bayer Sándor

Macharovszky György

Berta Béla

Mattyasovszky Béla

Bohner Ferencz.

Németh Viktor

Dimitrijevícs Csedomilj

Neubauer Károly

Dömötör Ádám

Nyári Soma

Feldmann Antal

Pacsu Leó

Haberern Gusztáv

Pálmai József

Hoffmann Árpád

Petrovics Nándor

Jancsár József

Puskás Lipót

Kishalmy Miska

Révay Andor

Knopper Károly

Riedl Frigyes

Kovács Endre

Schuszter Emil

Kozma Lajos

Szabó Ákos

Krizsa Bálint

Szójka Miklós

Lechner Gyula

Vetéssy Mihály.

IV. Állandó választott titkár:

T. Kádár Kálmán.

V. Számvizsgáló bizottság.

Zachár Gyula

Mihályi Ferencz.

Hubenthal Lipót.

IX. Tisztikar és választmány.

1866—1891.

A társulat összes tisztviselői és választmányi tagjainak
névjegyzéke, az alapítástól kezdve.

ELNÖKÖK:

Weninger Vincze ..	1866—1869	Ádám Károly	1876—1878
Keleti Károly	1869—1873	Dr. Herich Károly ..	1879—1887
Wodianer Béla	1873—1874	Szávoszt Alphons ..	1887—
Horn Ede	1874—1875		

ALELNÖKÖK:

Kemény László	1866.	Mitterdorfer Gusztáv	1873—1874
Tettei Nándor	1866—1868	Eleőd Józsa	1880—1882
	1874—1884	Schneller Alajos ..	1882—1888
Fischer Sándor	1868—1869	Hubenay József	1884—1885
Fabián Gyula	1869—1870	Benkő Gyula	1886—
Buchfellner Gyula ..	1870.	Saxlehner Árpád	1888—1889
Korény Ágoston	1870—1872	Marton Alajos	1889—
Hanzély Ferencz	1872—1873	Wollák Soma	1889—

I. TITKÁROK:

Fabián Gyula	1866—1869	Hoffmann Lajos	1873—1874
Keller Alajos	1869.	Benkő Gyula	1879—1882
Hanzély Ferencz	1869—1871	Mihályi Ferencz	1882—1884
Héder Sándor	1871.	Bodó János	1884—1885
	1885—1886	Rausch Gyula	1886—1887
Mitterdorfer Gusztáv	1871—1872	Pacsu Leó	1887—1888
Mayer Miksa	1872—1873		
	1874—1879		

FŐTITKÁROK:

Pacsu Leó	1888—1889	Bodendorfer Sándor	1890—1891
Tóth Kálmán	1889—1890	Demeter József	1891—

II. TITKÁROK :

Keller Alajos	1866—1868	Bodó János	1880—1881
Reitszám József	1868—1869	Mihályi Ferencz	1881—1882
Leonhárd Mór	1869—1870	Szűts István	1882—1884
Mezőfi Gedeon	1870—1871	Szabó István	1884.
Hübler Mihály	1871—1872	Ruder Ignác	1884—1885
	1875—1878	Szénássy Gyula	1885.
Zádor Lajos	1872—1874	Vutsák Béla	1885—1886
Hubenay József	1874	Pacsu Leó	1886—1887
Torma István	1874—1875	Németh K. Géza	1887—1888
Nyári Lajos	1878—1880		

TITKÁROK :

Hermann Antal	1888.	Flanyek Károly	1890.
Mann Károly	1888—1889	Gindl Ödön	1890.
Müller Antal	1889.	Hellvig Manó	1890—1891
Roxer Béla	1889—1890	Krizsa Bálint	1891—
Sauer György	1889.	Bodendorfer Géza	1891—
Gaál Ferencz	1889—1891		

VÁLASZTOTT ÁLLANDÓ TITKÁROK :

Luzsa István	1872.	Ott József	1882—1883
Zádor Lajos	1872.	Merluzzi Károly	1883.
Hajós Károly	1873—1877	Benedek János	1884—1886
Suda Kálmán	1880—1881	T. Kádár Kálmán	1886—

I. PÉNZTÁRNOKOK :

Korény Ágoston	1866—1868	Horváth Mihály	1874—1878
Göllner Gyula	1868—1869	Schneller Alajos	1878—1882
Markó Albert	1869—1870	Tarr Sándor	1882.
Mayer Miksa	1870—1871	Hubenthal Lipót	1883—1884
Plahy Kálmán	1871—1873	Szűts István	1884—1885
Dlauchy Kálmán	1873—1874	Ruder Ignác	1885—1888

FŐPÉNZTÁRNOKOK :

Ruder Ignác	1888—1889	Woczasek Lajos	1889—
-------------------	-----------	----------------------	-------

II. PÉNZTÁRNOKOK :

Warther József	1868—1869	Tibély Ágost	1874.
Váray József	1869—1870	Borsos Ádám	1874—1875
Mittly Gyula	1870—1871	Diga Nándor	1877—1880
Plahy Kálmán	1871.	Rubletzky István ..	1880.
Magyary Ferencz ..	1871.	Beregszászy Pál ..	1881—1887
Wabrosch János ..	1871—1872	Pacsu György	1887—1888
Pöschl Albin	{ 1872—1874 1875—1876		

PÉNZTÁRNOK :

Kaloszek Ferencz 1888

ELLENŐRÖK :

Hadrava Károly	1874—1876	Pardovits Gábor	1883—1886
Schneller Alajos	1876—1878	Kraul Lajos	1887—1888
Kasenszky Árpád ..	1878.	Hollop János	1888—1889
Stratzinger Gusztáv	1878.	Németh K. Géza ..	1889.
Veszprémi Samu ..	{ 1878—1881 1886—1887	Dvorzsák Károly ..	1889—1890
Hubenthal Lipót ..		Bevall Sándor	1890—1891
	1881—1883	Wolf D. György ..	1891—

KÖNYVELŐK :

Németh K. Géza	1888—1889	Schneller Hugó	1890—
Vogel Béla	1889—1890		

I. KÖNYVTÁRNOKOK :

Litassy József	1866—1868	Patz Gusztáv	1878—1880
Petrik Géza	1868—1869	Mihályi Ferencz	1880—1881
Krenner Károly	1869—1870	Dobrovolszky János	1881—1882
Nyári Lajos	1870.	Rubletzky Károly ..	1882
Zellhofer István	1870—1871	Szabó István	1883—1884
Fiedler Frigyes	1871—1872	Jeszenszky Sándor ..	1884—1886
Fulda Alajos	1872—1873	Tiringer Béla	1886—1887
Makáry Gerő	1873—1878	Tóth Kálmán	1887—1888

FŐKÖNYVTÁRNOKOK :

Szegő Imre	1888—1890	Rehák János	1890—
------------------	-----------	-------------------	-------

II KÖNYVTÁRNOKOK:

Németh Titus	1868—1869	Bodó János	1879—1880
Tóth Lajos	1869—1870	Dobrovolszky János	1880—1881
Fiedler Frigyes	1870—1871	Szabó Zsigmond ..	1881.
Fulda Alajos	1871—1872	Rubletzky Károly ..	1881—1882
Vass Antal	1872.	Szabó István	1882—1883
Kladifkó Vilmos ..	1872—1873	Benedek Árpád	1883—1884
Meskó Elek	1873.	Pacsu Leó	1884—1886
Michelbauer Gyula ..	1873—1874	Fellegi József	1886—1887
Berinkey Gyula	1874.	Maurer Aladár	1887—1888
Patz Gusztáv	1874—1878		

KÖNYVTÁRNOKOK:

Keinberg Elek	1888.	Bene Pál	1890—1891
Scheible Ármin	1888—1889	Szendrei Károly	1891—
Richter István	1890.		

HÁZNAGYOK:

Makáry Gerő	1879—1880	Hollop János	1889—1890
Rubletzky István ..	1880—1887	Domby Ignác	1890
Drózd József	1887—1889		

SZÁMVIZSGÁLÓK:

Korény Ágoston ..	1870—1871	Vargha Albert	1879—1887
Sámson Sándor	1870—1872	Suda Kálmán	1879—1880
Farkas Gyula	1870—1872		1884—1888
Mezőfi Gedeon	1871—1872	Lubich Emil	1880—1889
Joób Károly	1872—1874	Romeiser Béla	1880—1881
Luzsa István	1872—1879	Walkó Lajos	1880—1884
Pittner Emil	1872—1874	Hubenthal Lipót ..	1887—
Dlauchy Ágost	1874—1876	Zachár Gyula	1888—
Krebsz János	1874—1879	Mihályi Ferencz	1889—
Hadrava Károly	1876—1879		

VÁLASZTMÁNYI TAGOK:

Áts János	1874.	Bakay József	1888—1890
Adler Ferencz	1886—1887	Balassa V. Mihály ..	1890—1891
Alexy Sándor	1883—1884	Balogh József	1884—1885
Alter Ede	1866—1868	Bandhauer János ..	1887—1888

Baumerth István	1885—1890		
Baumgartner Adolf	1885—1887	Diga Nándor	1876—1877
Bayer Gyula	891—		1880—1881
Beck Dénes	1873—1877		1884—1885
Béky Béla	1889.	Dióssy János	1887—1891
Bene Pál	1889—	Dlauchy Ágoston ..	1873—1874
Benedek Árpád	1884.	Dobay János	1882—1883
Benes József	1888—1889	Domby Ignác	1889—1890
Bengyel Zsigmond	1891—	Dózsa Ferencz	1877—1881
Benkő Gyula	1883—1884	Droppa Gyula	1880—1883
Beráts János	1876—1881		1886—1887
Beregszászy Pál	1887—1888	Drozd József	1889—1891
Berger Imre	1889—1891	Dvorzsák Károly ..	1890—
Berinkei Gyula	1877—1880	Duchony Árpád	1889—1890
Bevillaqua József	1875—1876	Eisenfels József	1890—
Bieber Ferencz	1877—1878	Erenits Pál	1870.
Blázy Gyula	1888—1890	Ersek Károly	1870—1873
Bodendorfer Sándor {	1885—1890		1871—1873
	1891—	Fábián Gyula	1875—1876
Bodó János	1881—1884	Fancler Béla	1884—1890
Borhegyi Ferencz	1882—1883	Fekna Elek	1874—1875
Borsos Ádám	1874—1875	Fódor János	1879—1881
Braun Lajos, ifj.	1873—1874	Földvály Imre	1882—1884
Brém György	1890—		1874—1875
		Fővényi János	1879—1881
Brenner Imre {	1875—1877	Fraenk A. Emil	1889—1890
	1879—1881	Fulda Alajos	1873—1874
Brunner Dezső	1888—1889		1888—1889
Brust Dávid	1874—1875	Gaal Ferencz	1891—
Buchfellner Gyula	1866—1869	Gál Imre	1891—
Busfy Korlát	1881—1883	Gast Ignác	1886—1887
Calderoni József	1889—1891	Gerzso Károly	1880—1882
Csabány János	1889.	Glaser Vilmos	1879—1881
Császár Rezső	1886—1888	Glósz Béla	1890—
Csekey Dezső	1889—	Greiner Soma	1881—1882
Csorba Samu	1875—1876	Grubern Károly	1885—1887
Czajlik Lajos	1887—1890	Gubits János	1888—1891
Czuczor A. József	1885—1886	Gyene Gusztáv	1879—1881
Demeter Ferencz	1881—1888	Gyenes Lajos	1884—1885
		Győry Pál	1866—1869

Hajós Károly	1872.	Kalivoda Imre	1885—1887
Hanzély Ferencz ..	1873.	Kálna Béla	1889—1891
Haris Mihály	1871.	Károlyi György	1880—1882
Harsányi Lajos	1882.	Karsai Soma	1879—1884
Hay Gyula	1876—1877	Kerekes Miklós	1883—1884
Héder Sándor	1871.	Kernáts Mihály	1877—1878
	1885.	Kirchknopf M.	1871—1872
	1886—1887	Kiriák Gergely	1889—1890
Heinzl Károly	1891—	Kiss Kornél	1866—1868
Herczeg Zsigmond ..	1883—1884	Kléber Imre	1871—1872
Heyek Ede	1891—	Klein Kálmán	1884—1885
Herzl József	1868—1869	Klinger Ferencz	1868—1870
Hoffmann Lajos	1873—1874	Knopper Károly	1891—
Hollop János	1885—1886	Komáromy Zoltán ..	1881—1882
	1887—1888	Kosztka Lajos	1891—
	1890—1891	Kovách András	1891—
Horkay F. Lajos	1885—1886	Köd Mihály	1879—1880
Hornung János	1885—1886	Körömy Ferencz	1868—1870
	1891—	Králik Nándor	1887—1890
Horváth János	1876—1877	Kraul Lajos	1886—1887
Horváth Károly	1873—1874		1888—1891
Horváth Mihály	1878—1880	Krebsz János	1872—1873
Hubenay József	1868—1870	Kreutle István	1890—
	1872—1874	Kronberg József	1889—
Huszár István	1879—1881	Kubek Iván	1887—1888
Hutiray Lajos	1876—1877	Kunz Ferencz	1881—1882
Hübler Mihály	1870—1871	Kurucz F. Károly ..	1884—1885
Imreh Farkas	1872—1874	Laczkovits Antal ..	1870—1872
Imrédy Ferencz	1866—1869	Láhm Károly	1887—1889
Ivanits Miklós	1883—1887	Lechner Gyula	1890—
Jálics Géza	1866—1868	Lippert Gyula	1883—1887
Jancsár József	1891—		1888—1890
Jéhn István	1891—	Liptay Gyula	1883—1884
Joannovits Döme	1884—1887	Liptay Pál	1875—1884
Joó Gyula	1889—1891	Ludmann Vilmos	1878—1879
Joób Károly	1870—1876	Luka László	1881—1882
Kaletzky Alajos	1875—1876	Mády József	1874—1875
Kalik János	1890—1891	Mahler Jakab	1870.
Kallina Gyula	1874—1875		

Makáry Gerő	1883.	Pietsch Gyula, ifj. ..	1879—1880
	1885—1889	Pintschoff Mór	1883—1884
Makláry Béla	1891—	Plahy Kálmán	1870—1871
Mann Károly	1889—1891	Polonyi János	1880—1881
Marosi Ferencz	1891—	Popovits Sándor	1890—1891
Mayer József	1870—1873	Rausch Ferencz	1886—1887
	1874.		1884—1886
Mayer Miksa	1879—1881	Rausch Gyula	1887—1890
Medek Elek	1878—1880	Rehák János	1889—1890
Mészáros Lajos	1885.	Reimann Gyula	1890—
	1868—1869	Reiner Imre	1889—1890
Mezőfi Gedeon	1871—1872	Reinitz Lajos	1876—1879
	1879—1880	Rétay Béla	1888—
Mihályi Ferencz	1884—1885	Rétay Imre	1891—
Millig Ádám	1872—1873	Révai Leó	1880—1884
Mitterdorfer Gusztáv	1872—1874	Roháts László	1884—1885
Mittly Gyula	1871—1872	Rosenberg Leó	1879—1880
Molnár Imre	1879—1880		1877—1880
Müller Antal	1888—1889	Rubletzky István ..	1887—1890
Nagy Mihály	1890—1891	Rubletzky Károly ..	1880—1881
Naményi Zsigmond	1890—		1884—1885
Németh Viktor	1890—	Ruder Ignác	1889.
Németh Zsigmond ..	1868—1870	Sámson Sándor	1868—1869
Netschow János	1878—1880	Sándor István	1891—
Netter Károly	1881—1882		1882—1883
Nimmerfohl Vilmos	1874—1875	Saxlehner Árpád ..	1887—1888
	1875—1878		1878—1879
Nyári Lajos	1880—1886	Sebó Zsáki	1885—1886
Nyári Soma	1891—	Seibriger Traugott	1879—1881
Ott Lajos	1881—1884	Sigmund Gusztáv ..	1882—1883
Ötvös Endre	1877—1878	Singhoffer Géza	1890.
Pacsu György	1888—1889	Stampfel Károly	1887—1889
Pacsu Leó	1889—	Stefanszky József ..	1880—1881
Pardovits Gábor	1886—1887	Steiner József	1887—
Patsu István	1872.	Storer Győző	1891—
Patz Gusztáv	1884—1885	Scheible Ármin	1890—
Perl Miksa	1879—1881	Schneller Alajos	1875—1876
Pertik Béla	1877—1881	Schnier Ottó	1888—1889
Petersilka Sándor ..	1883—1884	Schönwald József ..	1891—

Schulek Sándor	1868—1870	Veégh Elek	1875—1878
Schusztér Emil	1891—	Vértessi Mór	1880—1883
Schüller Ferencz	1890—1891	Veszprémi Samu ..	1875—1878
Szalády Géza	1887—1888		1882—1886
Szegő Imre	1890—		1887—1889
Szénássy Gyula	1891—	Vetéssy Mihály	1891—
Szentimrey Dezső ..	1891—	Vogel Béla	1888—1889
Szentkirályi Tivadar	1884—1885	Vutsák Béla	1888—1889
Szivessi Ignác	1872—1877	Wajner Andor	1880—1883
Szlávik Zsigmond ..	1888.	Walkó Lajos	1876—1878
Szlovák Károly	1875—1876	Walter Mihály	1870—1871
Szójka László	1889—1891	Wéber Lajos	1877—1878
Szummerer Gyula ..	1883—1884	Weinberger Ignác ..	1888—1889
Szűts István	1886—1887		1890—1891
Tarr Sándor	1879—1882	Weiss Ernő	1881—1884
Técsy Sándor	1888—1889	Weissenau János ..	1880—1890
Tettei Nándor	1871—1874	Weissmann Adolf ..	1881—1882
	1884—1885	Weszter Soma	1883—1884
Till Hugó	1888—1889		1886—1889
Titsch Gyula	1882—1884	Wienerberger József ..	1884—1886
Torma István	1874—1877		1888—1889
Tóth Kálmán	1888—1889	Woczasek Kornél ..	1890—1891
	1890.	Woczasek Lajos	1883—1884
Török Bódog	1887—1890	Wollák Soma	1876—1879
Tuma Ferencz	1884—1885		1883—1888
Urbanek Károly	1870—1873	Wolf D. György ..	1889—1891
Utratta Károly	1883—1884	Zámpory Kálmán ..	1884—1885
Váradi József	1888—1890	Zsiray Zsigmond ..	1874.
Vargha Albert	1873—1878	Zsitvay Livius	1870—1871

TÁRSULATI ÜGYÉSZEK:

Zsitvay Leó
Henszlmann Kálmán
Dr. Schreyer Jakab

Dr. Herczegh Lajos
Dr. Pick Mór

X. Pénzügyek.

Minden egyesületnek létfeltétele a rendezett pénzügyi helyzet. Mentől virágzóbbak valamely testületnek anyagi viszonyai, annál könnyebben szolgálhatja kitűzött céljait. Hol nincs anyagi gond, ott van az ideálok igazi hazája, ott termi a szellem s a szív a legszebb gyümölcsöket. Ez magyarázza meg azon mérhetlen nagy küzdelmet, a mely az egész emberi társadalomban, a lét minden szakában oly nagy harcokat folytat. Boldog az, ki ily nyert csaták babérainak örvendhet, — de mennyien, mily sokan vannak az elbukottak...!

Ily küzdelmeket élt át a *Kereskedő ifjak társulata* is s egy negyedszázados harcznak kelle lefolynia, míg végre ma, a jövőbe vetett jogosult reménnyel dobban fel kebele.

A társulat — hála a gondviselésnek és önzetlen vezetőinek — becsületes munka árán kivívta azon megnyugtató tudatot, hogy pénzügyeit teljesen rendezte. Öröndetes e tény, a mely mindenestre felemelő önérzetet ébreszt; de övjon a sors az elbizakodottságtól, — ne ezt, de teremjen munkánk és törekvéseinkhez új tápot ez anyagi függetlenség.

A társulati pénztár eredete visszamegy az alakító bizottmány működéséig, a melynek pénztárnoka Korény Ágoston volt, ki a társulat legelső pénztárnoka is lesz az alakulás után.

A társulat tehát az első alakuló közgyűlésen már egy kész pénztárt vesz át, habár kicsinyt és kezdetlegest. A pénztári kezelés egészen egyszerű volt és illetőleg 1871-ig nem is létezett rendszeres kereskedelmi könyvvitel. 1869. év október haváig teljesen a pénztárnok tetszésére volt bízva, hogy tesz-e a választmánynak jelentést a pénztár állapotáról vagy sem. Ha tett, azt mindannyiszor az előzetes ülés felhívása folytán tette. Csak 1869. október havától köteleztetik a pénztárnok havi pénztári forgalmi kimutatásokat terjeszteni a választmány elé, a mely gyakorlat eltartott 1889-ig. Ez magában is haladást jelez, de mégis a választmánynak

két évtizeden át csak felületes tudomása volt a pénztári helyzetről, mert mindig csak az időnkénti közgyűlésen tudta meg, hogy haszonnal dolgozik-e, avagy veszteségeket él. Évközben csak az volt az irányadó valamely utalványozásnál, hogy van-e pénz a pénztárban, de annál kevesebb figyelem fordított arra, hogy az esetleges készletet mily tételek terhelik. Az ily kezelés tette lehetővé azt, hogy megtámadtatott és később teljesen elköltetett a társulat egész vagyona, sőt még az alapítványok is felemésztettek. Távol legyen attól, hogy az azon évekbeni pénztárnokok és választmányok vétkes gondatlansággal vádoltassanak; fölültesek voltak mindenesetre, de a mi nem eléggé kárhozzatandó — az a helytelen szervezet és rendszer voltak, a melyek nem állják ki a legenyhébb bírálatot sem. Nem az egyének becsületességéről van itt szó, a melyhez kétely nem fér és méltó tisztelet illeti; hanem azon gondatlanságról, hogy daczára annak, miszerint az egyes évek a társulat vagyonához aránylag óriási veszteségeket mutattak fel, a választmányok mégis oly előirányzatokat ajánlottak a közgyűlésnek elfogadás végett, a melyek nélkülöztek minden realis alapot. Ezen sajnálatos események igazolásául álljanak itt az alábbi adatok.

Ezt megelőzőleg megjegyzendő, hogy az 1871. február hó 17-én kelt választmányi határozattal bevezettetik a kettős könyvvezetés. Korény Ágoston szerzett ez irányban érdemeket, ő rendezvén be először a könyveket a kereskedelmi rendszeres könyvvezetés elvei alapján. 1873-ban újabb és tisztább alapokra fekteti azt Vargha Albert és 1874-ben egy pénzkezelési utasítás is készül és léptettetik életbe.

1866. augusztus 31-én jelenti a pénztárnok, hogy a társulat készpénz tartozása 996 frt 76 kr. Az év végén ez adósság túlhaladja az 1200 frtot, azonban a leltár szerinti vagyon oly tőkét képvisel, hogy az első évi zárlat 1326 frt 67 kr. tiszta vagyont tüntet fel. 1867. végén a társulat kifizette minden tartozását és 2730 frt 03 kr. vagyonnal számol be. A gyarapodás évről-évre tart és 1873-ban eléri tetőpontját, midőn az összvagyon 11.248 frt 54 krt tüntet fel. És daczára annak, hogy vagyon szempontból ez év sikerültnek mondható, mégis a tényleges kiadások 1380 frt 32 krral haladták meg az előirányzatot. E túlkadás teljesen indokolt volt akkor, mert a társulat egy igen dicséretes vállalatba fektette azt, egy kereskedelmi szakmunkát iratván meg és adván ki; mégis elég figyelmeztetésül szolgálhatott volna a választmány-

nak arra nézve, hogy az 1874-ik évi költségelőirányzatot a legóvatosabban állítsa egybe. Annál is inkább szükséges lett volna ez, mert a tagsági létszám 672-ről 645-re csökkent és a beállott általános pénzválság folytán nem a tagság növekedésére, hanem és kizárólag annak csökkenésére lehetett, sőt kellett volna következtetni. És ha így számít a választmány, a pénzügyi egyensúly föntartására, egy szerencsés véletlen is szolgálatába szegődhetett volna. T. i. a vácz-utcai helyiségek bérletét, a mely évi 2900 frtba került, a háztulajdonos 1874. április havára felmondotta. Módjában állott volna tehát a választmánynak egy kisebb és olcsóbb helyiségről gondoskodni. Mindezekkel szemben, mellőzve a szerényebb gazdálkodást, a szervita atyák bérházában felvételik egy 2800 frtos bérlemény egyrészt, másrészt pedig előterjesztetik a közgyűlésnek egy rendkívül vérmes reményű költségelőirányzat az 1874-ik évre.

Hogy ezen költségvetés mennyire nem volt realis, álljon itt annak csak egyetlen tétele. 1873-ban ugyanis befolyt tagsági díjakban 5092 frt 50 kr.; ezzel szemben előirányoztatik 6815 frt; vagyis az akkor papíron létezett 645 taggal szemben, a mely számból, tekintve a tagok nem állandó helyzetét, legalább 15—20% mindig, sőt kedvezőtlen viszonyok között még 30% is leütendő, mégis 650 tagra eső rendes illetmények bevételével biztattatik a közgyűlés. Ezen egy tételnél tehát 1722 frt 50 krral több bevétel irányoztatik elő, semmint volt a megelőző év ugyanezen tételének jövedelme. Az eredmény az lett, hogy e czímen 1874-ben befolyt 5067 frt 60 kr, vagyis 1748 frttal kevesebb; a tagok létszáma lepadt 489-re; a végeredmény pedig az egész üzleti évre nézve 1586 frt veszteséget tüntetett ki.

Ezen kétségtelen számadatok sem ábrándították ki az intézőket nagy tévedéseikből; mert az 1875. évi előirányzat sem állott komolyság tekintetében hátrább az előbbinél. Álljon itt ebből is két előirányzati tétel. A mult évben befolyt 5067 frtnyi tagsági díjakkal szemben — daczára, hogy a társulatnak csak 489 tagja van — 550 tag után s a mellékk illetményekkel együtt 6045 frt irányoztatik elő, vagyis 977 frt 40 krral több; a játékdíjknál pedig a mult évi 2368 frt 19 kr. tényleges bevétellel szemben 3000 frt, tehát 631 frt 81 krral több. A két tétel együttvéve 1609 frt 21 krral kívánja emelni a mult évi jövedelmeket. Az eredmény a tagsági díjknál 3080 frt 50 kr., a játékdíjknál pedig 1814 frt 53 kr., a kettőnél együttvéve 5795 frt 03 kr, vagyis

3249 frt 97 krral kevesebb az előirányzatnál; a tagok létszáma leapad 371-re s az egész évi üzleti veszteség 1483 frt 71 kr. Azonban ne vélje senki, hogy talán más tételek gyarapodása okozta azt, hogy a fenti kevesebb jövedelem daczára csak 1483 frt 71 kr. a veszteség; ez onnan támadt, hogy évközben a kiadási tételek is összevonatnak 1467 frt 12 krral, vagyis hozzáadva ez összeget a tényleges veszteséghez, 2950 frt 83 krral hagyta el az előirányzat az előreláthatott valószínűséget.

És így megy ez tovább évről-évre; nem segíthetett, nem változtathatott a rendszeren Wollák Soma társulati tag s a társulat ma egyik érdemes alelnökének az 1875. és 1876. évi közgyűlésekeni felszólalása és óvása sem, a választmány tudta védni álláspontját, a közgyűlés pedig leszavazta Wollákot. 1877-ben a választmány nem is terjeszt a közgyűlés elé előirányzatot és felhatalmazást kér, hogy a nélkül intézze a társulat pénzügyeit; és a közgyűlés megadta mindannyiszor a felmentvényt és most is megadja a felhatalmazást a költségvetés nélküli gazdálkodásra, egyedül azt kötvén ki, hogy a választmány »lehetőleg a mult évi előirányzat keretében mozogjon«. Így is lőn, mert az 1878. évi mérleg is 1413 frt 73 kr. veszteséggel zárult; a tagok száma leapadt 250-re, a társulati összvagyon értéke pedig 2457 frt 52 krra, a melyet a könyvtár és a berendezések értéke képviselt.

Elpusztult tehát a társulat egész törzsvagyona, 450 forintnyi alapítványával együtt. Az öt egymásutáni év veszteségeit az alábbi kimutatás tünteti fel.

1874-ben	1.586 frt — kr.
1875-ben	1.483 » 71 »
1876-ban	2.082 » 91 »
1877-ben	1.918 » 41 »
1878-ban	1.413 » 73 »
Összesen	8,484 frt 76 kr.

Miután a társulat anyagi erejét imigyen kimerítette, két út maradt hátra: vagy gondoskodni egy tisztességes felszámolásról, a társulat felosztatásáról, vagy pedig a munkát elülről kezdeni.

Ily körülmények között lépett dr. Herich Károly ministeri osztálytanácsos a társulat élére. Az ő személyének vonzereje, az ő törhetlen idealismusa, mely sohasem szünt meg remélni és még kevésbé engedett tért a csüggedésnek, az ő áldozatkészséggel párosult buzgalma és kifogyhatatlan biztatása új életet ébreszt: a

társulatot megmenti a pénzügyi bukástól és két kitünő munkatársa Benkő Gyula első titkár és Schneller Alajos első pénztárnok hathatós támogatásával, néhány év alatt a társulat pénzügyeit ismét rendezi.

1883-ban a társulat vagyona 4.750 frt 43 krt tesz ki, bennfoglaltatván ebben 1.500 frtnyi alapítvány is, a mely ekkor sem kezeltetett külön, habár az ennek megfelelő készpénz összeg fölött a társulat ekkor már rendelkezett.

Ezután ismét hanyatlás áll elő. 1884-ben a mérleg 452 frt 01 kr., 1885-ben pedig 856 frt 27 kr. veszteséggel zárul, a vagyon pedig lepad 4.185 frt 16 krra. Ez indítja a választmányt arra, hogy 1885-ben egy *állandó pénzügyi bizottságot* választ, a melynek hivatása legyen a pénzügyek fölött örködni és gyarapodását előmozdítani. E bizottság működésének volt is hatása, mert az 1886. év 229 frt 16 kr. nyeresényt mutat. Ez azonban csak pillanatnyi siker, mert 1887-ben a veszteség 1.022 frt 59 krt tett ki, a mely összegnek egy része fedezetet egyáltalában nem talált. A társulat ismét a teljes tönkre jutott; 1.700 frtot kitévő alapítványai felemésztettek; berendezésén és könyvtárán kívül semmiféle készpénzzel nem rendelkezett, mert az ez évben megalapított tanfolyam alapérinthetlensége iránt kellő időben a szükséges rendelkezések megtétettek.

Dr. Herich, a kitünő elnök, hosszas betegség okán megváltván a társulattól, helyét Szávoszt Alphons nagykereskedő foglalja el.

Akárhányszor ismételtetnék az, hogy dr. Herich a társulatnak új életre ébresztője és Szávoszt annak újbóli alapítója lett, — nem volna kimerithető a hála azon őszinte záloga, a melylyel irántuk e társulat ifjusága viseltetik s a melyet e jeles hazafiak oly igen kiérdemeltek.

Szávoszt Alphons elnök felismervén ez állandó bajok okát és eredetét, a pénzügyi szervezetet teljesen új alapokra fekteti. Az alapszabályok megváltoztatásával létesíti az igazgatóságot, a melynek főfelügyelete alá helyezettnek a társulat alapjai és alapítványai; rendszeresít egy könyvelői állást; újjá alakítja a pénzügyi bizottságot, egészen új alapokra fektetett pénzügyi ügyrend alapján; behozza az évnegyedes összehasonlító statisztikát, az évi költségvetéssel szemben mutatózó tényleges eredmények kitüntetésére; megszünteti az eddigi zavaros havi pénztári forgalmi kimutatásokat és követeli, hogy a teljes pénztári egyenlegeknek áthozatalával havonként oly pénztári

kimutatások terjesztessenek a választmány elé, a melyek az üzleti év pénztári állapotát egész hiven tükröztessék vissza.

Ezeket tette a pénzügyi szervezet- és vezetésre nézve. A megrendült pénzügyi viszonyokkal szemben pedig kimondotta a legmesszebb menő takarékosági elv életbeléptetését; a társulat albér-lőjének bérlete felemeltetett, a három szolga egyike elbocsáttatott, a *Körlevél* 4 oldalra korlátoztatván, kiadásai felére apasztattak és végül, hogy a társulat anyagi kötelezettségeinek megfelelhessen, a szigorú anyagi felelősség kimondásával, 500 frtnyi kamat nélküli függő kölcsönt vétetett fel a választmány által a *tanfolyam alap* készpénz vagyonából — önmagát sem vonván ki az ez által vállalt kötelezettségek terhe alól.

Ily hatalmas kéz, ily hatalmas erély, de egyuttal ép oly mértékben kifejtett buzgalom és becsületes törekvés volt szükséges ahhoz, hogy az évtizedeken át huzódott helytelen rendszert elvetve, teljesen új irányelvek léptettethessenek életbe.

Hogy e vasakarát és jóindulatú szigor mennyire bevállott, legszebben és a társulat minden tagjának legnagyobb örömére fényesen igazolják azon számok, a melyeket a 25-ik, csonka, esztendő első félévi zárata kitüntet: a *Kereskedő ifjak társulata* 1891. évi junius hó 30-án 13.266 frt 61 kr. tiszta vagyon fölött rendelkezik, vagyis 2.018 frt 07 krral haladja túl a multakban elért legjobb vagyonmérleg összegét.

Az érdem oroszlán része ezért Szávoszt Alphons elnököt illeti, de méltán osztoznak ebben Wollák Soma alelnök, mint a pénzügyi bizottság elnöke, Woczasek Lajos harmadéves főpénztárnok és Schneller Hugó könyvelő két elődével Vogel Béla és Németh Károly Géza volt társulati könyvelőkkel.

Mindezen ismertetések igazolásául következzenek alább a társulat bevételei, kiadásai és vagyoni helyzetéről szerkesztett alábbi részletes kimutatások időszerinti sorrendben a társulat alapításától, a folyó év első felének végéig, valamint az előbb hivatkozott 1874. és 1875. évi költségelőirányzatok.

A társulat anyagi helyzetét feltüntető évi zárlatok és költség-előirányzatok.

1866.

a) Bevétel.

457	rendes tag beiratási díja	914	frt	—	kr.
335	» » I. negyedévi díja	670	»	—	»
398	» » II. » »	796	»	—	»
396	» » III. » »	792	»	—	»
385	» » IV. » »	770	»	—	»
	2 rendkívüli tag évdíja	12	»	—	»
	Az első berendezésre történt adakozásokból befolyt	475	»	—	»
	Kölcsönök	730	»	—	»
	Játékdíjak	1.568	»	07	»
	Befizetések 1887-re	64	»	—	»
	Összesen	6.791	frt	07	kr.

b) Kiadás.

	Butorokért	1.945	frt	93	kr.
	Házbér és lakásmegváltásért	1.566	»	25	»
	Berendezés és fentartás	1.017	»	32	»
	Hírlapokért	411	»	23	»
	Légszesz	511	»	01	»
	Személyzeti illetmények	637	»	—	»
	Kölcsönök visszafizetése	400	»	—	»
	Kártyákért	216	»	11	»
	Könyvek bekötése	40	»	—	»
	Előleg a helyeszközlő osztálynak	28	»	50	»
	Készpénz-maradvány	17	»	72	»
	Összesen	6.791	frt	07	kr.

c) Vagyoni állapot.

	Butorok a leltár szerint	2.707	frt	40	kr.
	Levonva 10 ⁰ / ₀ -ot az elhasználásért	270	»	74	»
	Marad	2.436	frt	72	kr.
	Ebből levonva a társulat tartozását	1.203	»	05	»
	Tiszta vagyon	1.233	frt	67	kr.

d) Szükségben lévő pályatársak segélyalapja.

100 frtos magyar földh. intézet záloglevél néhai

Kemény László hagyománya. Értéke és kamata 93 frt — kr.

1867.

a) Bevétel.

Mult évi maradvány	17 frt 72 kr.
» » tagdíjhátralék	8 » — »
137 rendes tag beiratási díja	274 » — »
428 » » I. negyedévi díja	856 » — »
401 » » II. » »	802 » — »
392 » » III. » »	784 » — »
382 » » IV. » »	774 » — »
4 rendkívüli tag évdíja	24 » — »
8 » » $\frac{2}{3}$ évdíja	32 » — »
3 » » $\frac{1}{2}$ »	9 » — »
Adakozásokból befolyt	60 » — »
Lakváltoztatási kárpótlás	370 » — »
Játékdíjak	1.791 » 45 »
Összesen	5.802 frt 17 kr.

b) Kiadás.

Butorokért	927 frt 54 kr.
Házbér	1.229 » 73 »
Berendezés és fentartás	731 » 68 »
Hirlapokért	502 » 24 »
Légszészért	589 » 07 »
Személyzeti illetmények	975 » 36 »
Játékszerekért	229 » 05 »
Kölcsönvisszafizetés	330 » — »
Készpénzben fenmarad	287 » 50 »
Összesen	5.802 frt 17 kr.

c) Vagyoni állapot.

Butorok értéke, leltár szerint	3.065 frt 91 kr.
Levonva 25 ⁰ / ₀ -ot az elhasználásért	766 » 48 »
Marad	2.299 frt 43 kr.
Ehhez a pénztár-maradvány	287 » 50 »
Tiszta vagyon	2.586 frt 93 kr.

d) Szükségben lévő pályatársak segélyalapja.

100 ftos magyar földhit. intézet záloglevél értéke	
és kamatai	101 ft — kr.
Adakozások útján befolyt	42 » 10 »
Összesen	143 ft 10 kr.

1868.

a) Bevétel.

Mult évi maradvány	287 ft 50 kr.
Tagdíjhátralékok 1887-re	38 » — »
175 rendes tag beiratási díja	350 » — »
455 » » I. negyedévi díja	910 » — »
445 » » II. » »	890 » — »
420 » » III. » »	840 » — »
421 » » IV. » »	842 » — »
3 rendkívüli tag évdíja	18 » — »
4 » » $\frac{2}{3}$ évdíja	16 » — »
2 » » $\frac{1}{3}$ » »	4 » — »
Takarékpénztári kamatok	13 » 40 »
Helyeszközlő osztály jövedelme	43 » 79 »
Házbér-térítmény az albérlőtől	35 » — »
Játékdíjak	2.049 » 44 »
Összesen	6.337 ft 13 kr.

b) Kiadás.

Butorokért	263 ft — kr.
Házbér	1.898 » — »
Berendezési és fentartási költségek	1.313 » 52 »
Hírlapokért	552 » 12 »
Légszeszért	930 » 36 »
Személyzeti illetmények	1.072 » — »
Játékszerekért	200 » 72 »
1867/68. évi esti tanórákért	84 » — »
Készpénz-maradvány	23 » 41 »
Összesen	6.337 ft 13 kr.

c) Vagyoni állapot.

Butorok, leltár szerint	3.328	frt	91	kr.
Levonva 30%-ot az elhasználásért	998	»	70	»
Marad	2.330	frt	21	kr.
Ehhez a pénztár-maradvány	23	»	41	»
Tiszta vagyon	2.353	frt	62	kr.

d) Szükségben levő pályatársak segélyalapja.

100 frtos magy. földhitelintézet záloglevél értéke				
és kamatai	108	frt	50	kr
Adakozásból befolyt	42	»	10	»
Összesen	150	frt	60	kr

1869.

a) Bevétel.

Mult évi pénztári maradvány	23	frt	41	kr.
Tagdíj-hátralékok	170	»	—	»
164 rendes tag beiratási díja	328	»	—	»
444 » » I. negyedévi díja	888	»	—	»
454 » » II. »	908	»	—	»
439 » » III. »	878	»	—	»
456 » » IV. »	912	»	—	»
Rendkívüli tagok díjaiból	37	»	—	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	»	—	»
Játékdíjak	2.784	»	79	»
Báli jövedelem felerészben	184	»	—	»
Rendkívüli bevétel	3	»	08	»
Összesen	7.186	frt	28	kr.

b) Kiadás.

Butorok, ventilatio stb.	716	frt	58	kr.
Házbér és lépcsőzet-kivilágítás	1.976	»	—	»
Berendezési és fentartási költségek	1.210	»	24	»
Hírlapokért	619	»	83	»
Légszesz-fogyasztás	908	»	03	»
Személyzeti illetmények	1.074	»	—	»
Játékszerekért	464	»	42	»
Készpénz-maradvány	217	»	18	»
Összesen	7.186	frt	28	kr.

c) Vagyoni állapot.

Alapító tagsági díjak	250	frt	—	kr.
Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	156	»	10	»
Butorok értéke, 30% levonás után	2.831	»	84	»
Pénztár-maradvány	217	»	18	»
Könyvtári pénztárban	68	»	53	»
Helyeszközlő osztály pénztárában	71	»	29	»
Tiszta vagyon	3.594	frt	94	kr.

1870.

a) Bevétel.

Pénztári maradvány a múlt évről	217	frt	18	kr.
Tagdíj-hátralékokból	36	»	—	»
143 rendes tag beiratási díja	286	»	—	»
481 » » I. negyedévi díja	962	»	—	»
476 » » II. » »	952	»	—	»
450 » » III. » »	900	»	—	»
462 » » IV. » »	924	»	—	»
5 rendkívüli tag díjrészlete	27	»	—	»
Befizetések 1871-re	6	»	—	»
Házbér-térítmény az albérlőtől	70	»	—	»
Játékdíjak	3.149	»	39	»
Berendezési költség térítmény	6	»	16	»
A helyeszközlő osztálytól	50	»	—	»
Összesen	7.585	frt	73	kr.

b) Kiadás.

Kisfaludy-társaságnak alapítv. díjrészlet	52	frt	50	kr.
Butorokért	300	»	—	»
Berendezési és fentartási költségek	1.535	»	82	»
Házbér, vízvezeték és lépcsővilágítás	2.036	»	—	»
Hírlapokért	658	»	30	»
Légszesz	1.054	»	09	»
Játékszerek	231	»	34	»
Személyzeti illetmények	1.160	»	—	»
Készpénz-maradvány	557	»	68	»
Összesen	7.585	frt	73	kr.

c) Vagyoni állapot.

Alapító tagsági díjak és kamatok	271	frt	06	kr.
Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	198	»	10	»
Butorok értéke, 40 ^o /o levonás után	2.607	»	09	»
Pénztár-maradvány	557	»	68	»
<hr/>				
Tiszta vagyon	3.633	frt	93	kr.

1871.

a) Bevétel.

Pénzmaradvány a mult évről	557	frt	68	kr.
Tagdíj-hátralék	14	»	—	»
203 rendes tag beiratási díja	406	»	—	»
496 » » I. negyedévi díja	992	»	—	»
499 » » II. » »	998	»	—	»
526 » » III. » »	1.052	»	—	»
549 » » IV. » »	1.098	»	—	»
Befizetések 1872-re	6	»	—	»
Alapító tagsági díjak	400	»	—	»
Játékdíjak	3.674	»	31	»
A légszeszgyár engedménye	21	»	73	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	»	—	»
Bájljóvedelem	1.610	»	—	»
Kamatokért	58	»	62	»
Helyeszközlő osztálytól	63	»	82	»
<hr/>				
Összesen	11.022	frt	16	kr.

b) Kiadás.

Butorokért	118	frt	83	kr.
Értékpapírok vétele	1.984	»	50	»
Személyzeti illetmények	1.244	»	—	»
Légszesz-fogyasztás	1.297	»	66	»
Házbér	2.024	»	—	»
Berendezés és fentartás	2.200	»	58	»
<hr/>				
Átvitel	8.869	frt	57	kr.

Áthozat	8.869 frt 57 kr.
Hirlapok	416 » 12 »
Kereskedő kórháznak járulék	25 » — »
Bálbizottságnak előleg	313 » 65 »
Játékszerek	450 » 80 »
Könyvtári beszerzések	188 » 85 »
Pénztári maradvány	758 » 17 »
Összesen	11.022 frt 16 kr.

c) Vagyoni állapot.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	203 frt 60 kr.
Értékpapirok	1.985 » 50 »
Butorok értéke, 20 ^o /o levonás után	2.085 » 69 »
Könyvtár » 30 ^o /o »	560 » — »
Pénztári maradvány	758 » 17 »
Előleg a bálbizottságnak	300 » — »
Tiszta vagyon	5.689 frt 36 kr.

1872.

a) Bevétel.

Pénzmaradvány 1871-ről	758 frt 17 kr.
Tagdíj-hátralékok	6 » — »
270 rendes tag beiratás díja	540 » — »
614 » » I. negyedévi díja	1.228 » — »
634 » » II. »	1.268 » — »
584 » » III. »	1.168 » — »
645 » » IV. »	1.290 » — »
1 rendkívüli tag díja	6 » — »
Befizetések 1873-ra	64 » — »
Házbér-téritmény az albérlőtől	70 » — »
Játékdíjak	4.165 » 14 »
Átvitel	10.563 frt 31 kr.

Áthozat	10.563	frt	31	kr.
Egy alapító tagsági díj	50	»	—	»
Adományok	20	»	—	»
Báljövedelem	1.014	»	38	»
Bálbizottság visszafizetett előlege	300	»	—	»
Kamatjövedelmek	297	»	09	»
Helyeszközlő osztálytól 1871. évről	86	»	60	»
» » 1872. »	56	»	13	»
Légszeszgyár engedménye	36	»	55	»
Összesen	12.424	frt	06	kr.

b) *Kiadás.*

Értékpapírokért	2.833	frt	—	kr.
Takarékpénztári betét	1.400	»	—	»
Légszesz-fogyasztás	1.207	»	36	»
Házbér	2.024	»	—	»
Személyzeti illetmények	1.200	»	—	»
Berendezés és fentartás	2.067	»	38	»
Hirlapokért	496	»	41	»
Jótevény adakozások	50	»	75	»
Kártya-számlának	217	»	30	»
Könyvtárnak ² beszerzéseikért	217	»	84	»
Pénztári maradvány	710	»	02	»
Összesen	12.424	frt	06	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	4.988	frt	53	kr.
Takarékbetétek	1.560	»	44	»
Butorok értéke 20 ¹ / ₁₀ leírás után	1.732	»	55	»
Könyvtár » 20 ⁰ / ₁₀ » »	1.440	»	—	»
Játékszerek	48	»	60	»
Kifizetett házbér-részlet 1873. január hóra	162	»	83	»
Készpénz-maradvány 1872. év végén	710	»	02	»
Összesen	10.642	frt	97	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	267	frt 55	kr.
Alapítványok	450	» —	»
Kiutaltványozott, de még fel nem vett követelések	347	» 20	»
Légszesz deczember hóra	188	» —	»
Társulati tőke 1872. deczember 31-én	9.390	» 22	»
Összesen	10.642	frt 97	kr.

1873.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.092	frt 50	kr.
Játékdíjak	3.665	» 48	»
Kamatok	408	» 93	»
Különféle bevétel	13	» 41	»
Összesen	9.180	frt 32	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.006	frt 25	kr.
Fentartási költségek	166	» 40	»
Házi költségek	1.543	» 77	»
Légszesz-fogyasztás	1.363	» 18	»
Személyzeti illetmények	1.805	» —	»
Hirlapokért	648	» 81	»
Jótevény adományok és segélyek	143	» 20	»
Segélyalap kamatfedezete	13	» 52	»
Árfolyam-különbözet az értékpapiroknál	460	» 50	»
20 ^o /o leírás a butorok értékéből	479	» 27	»
10 ^o /o » a könyvtár »	214	» 08	»
Pénztári maradvány	336	» 34	»
Összesen	9.180	frt 32	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	4.528	frt	03	kr.
Takarékbetétek	1.338	»	41	»
Butorok értéke 20 ⁰ / ₀ leírás után	1.483	»	96	»
Könyvtár » 10 ⁰ / ₀ » »	1.566	»	72	»
Játékszerek értéke	75	»	05	»
Házbér-részlet 1874. január hóra	167	»	58	»
Könyvkiadó vállalat, a készlet értéke	1.453	»	61	»
Készpénz-maradvány 1873. év végén	635	»	18	»
Összesen	11.248	frt	54	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	281	frt	07	kr.
Alapítványok	450	»	—	»
Decemberi légszesz-fogyasztás	188	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	170	»	48	»
Kiutalt, de még fel nem vett követelések	432	»	43	»
Társulati tőke 1871. év végén	9.390	»	22	»
Tiszta jövedelem a tőke javára	336	»	34	»
Összesen	11.248	frt	54	kr.

Költségvetés 1874. évre.

I. Bevétel.

Értékpapírok és takarékbetétek kamat-jövedelme	415	frt	—	kr.
650 rendes tag díjából	6.175	»	—	»
240 » » beiratási díja	480	»	—	»
80 » » dijhátraléka	160	»	—	»
Játékdíjakból	3.665	»	—	»
Árfolyam-nyereség az értékpapíroknál	160	»	—	»
Összesen	11.055	frt	—	kr.

II. Kiadás.

Házbérre	2.887	frt	—	kr.
Fentartási költségek	300	»	—	»
Házi költség	1.843	»	—	»
Légszesz-fogyasztás	1.400	»	—	»
Átvitel	6.430	frt	—	kr.

Áthozat	6.430	frt	—	kr.
Személyzeti illetmények	2.040	»	—	»
Hírlapokra	707	»	—	»
Könyvek vásárlására	300	»	—	»
Butorok és berendezésre	300	»	—	»
Tanfolyam-kiadásokra	200	»	—	»
Tudományos vagy művészeti célra	100	»	—	»
Jótekonyságra	100	»	—	»
A segélyalap kamatára	18	»	—	»
Leírás a butorok és könyvtárnál	700	»	—	»
Valószínű felesleg	160	»	—	»
Összesen	11.055	frt	—	kr.

1874. évi tényleges eredmények.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	4.907	frt	10	kr.
Tagdíj-hátralékok	65	»	50	»
Rendkívüli tagok díjaiból	95	»	—	»
Értékpapírok és takarékbetétek kamatai	378	»	53	»
Játékdíjak	2.368	»	19	»
Árfolyam-különbség, nyereség	121	»	75	»
Különféle bevételek	128	»	25	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.586	»	38	»
Összesen	9.650	frt	70	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.686	frt	33	kr.
Fentartási költségek	370	»	70	»
Házi költség	1.974	»	92	»
Légszusz-fogyasztás	1.316	»	98	»
Személyzeti illetmények	1.862	»	50	»
Hírlapokért	676	»	69	»
Jótekonny adományok	55	»	—	»
A segélyalap kamatára	14	»	23	»
20% leírás a butorok értékéből	479	»	27	»
10% » a könyvtár »	214	»	08	»
Összesen	9.650	frt	70	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	4.649	frt	78	kr.
Takarékpénztári betétek	300	»	59	»
Butorok értéke, 20% leírás után	1.935	»	65	»
Könyvtár » 10% » »	1.318	»	58	»
Különfélék (1875. januári házbér stb.)	272	»	—	»
Könyvkiadó-vállalat, a készlet értéke	1.238	»	11	»
Készpénz-maradvány az év végén	85	»	75	»
Összesen	9.800	frt	46	kr.

II. Teher lap.

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	295	frt	30	kr.
Alapítványok	450	»	—	»
Tartozások:				
Decemberi légszesz fogyasztása	170	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	220	»	48	»
Gyűjtés a fõv. népkonyhákra	34	»	10	»
Kiutalt, de fel nem vett követelések	490	»	40	»
Társulati tőke: Az 1873. évi december 31-iki				
állomány 9.726 frt 56 krból levonva a folyó évi				
1.586 frt 38 kr. veszteséget marad	8.140	»	18	»
Összesen	9.800	frt	46	kr.

Költségvetés 1875. évre.

I. Bevétel.

Értékpapírok és takarékbetétek kamatjövedelme ..	330	frt	—	kr.
150 rendes tag beiratási díja	300	»	—	»
550 » » tagsági díja	5.500	»	—	»
Tagdíjhátralékok	150	»	—	»
Rendkívüli tagok díjaiból	95	»	—	»
Játékdíjakból	3.000	»	—	»
Összesen	9.375	frt	—	kr.

II. Kiadás.

Házbérre	3.024	frt	—	kr.
Fentartási költségek	160	»	—	»
Házi költség	1.300	»	—	»
Légszesz-fogyasztás	1.400	»	—	»
Személyzeti illetmények	1.740	»	—	»
Hírlapokra	650	»	—	»
Könyvek beszerzésére	150	»	—	»
Butorok és egyéb berendezés	200	»	—	»
A segélyalap kamat-fedezete	18	»	—	»
Leírás a butorok és könyvtárnál	700	»	—	»
Valószínű felesleg	33	»	—	»
Összesen	9.375	frt	—	kr

1875. évi tényleges eredmények.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	3.888	frt	—	kr.
Tagdíjhátralékok	40	»	—	»
Rendkívüli tagok díjaiból	52	»	50	»
Értékpapírok kamatai	315	»	02	»
Játékdíjakból	1.814	»	53	»
Árfolyam-különbség, nyereség	192	»	12	»
Különféle bevételek	122	»	—	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.483	»	71	»
Összesen	7.907	»	88	»

b) Kiadás.

Házbér	2.899	frt	—	kr.
Fentartási költség	40	»	89	»
Házi költség	736	»	19	»
Légszesz-fogyasztás	915	»	43	»
Személyzeti illetmények	1.494	»	—	»
Hírlapokra	522	»	38	»
Jótekonny adományok	15	»	90	»
Fizetett kamatok	50	»	88	»
Butorok, könyvtár és egyéb számláknál leírás	705	»	60	»
Könyvkiadó vállalat vesztesége	527	»	61	»
Összesen	7.907	frt	88	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	4.611	frt	87	kr.
Takarékpénztári betét	166	»	98	»
Butorok értéke, 20 ^o / _o leírás után .. .	1.496	»	88	»
Könyvtár » 10 ^o / _o » »	1.184	»	—	»
Különfélék (1876. januári házbér stb.) ..	371	»	45	»
Követelés	108	»	—	»
Készpénz-maradvány	660	»	16	»
Összesen	8.599	frt	34	kr.

II. Teherlapon.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja ..	310	frt	06	kr.
Alapítványok	450	»	—	»
Tartozások:				
Utalványozott, de még fel nem vett követelések	118	»	40	»
Könyvtári biztosítékok	245	»	—	»
Lombard kölcsön	700	»	—	»
Decemberi légszesz-fogyasztás	118	»	93	»
Társulati tőke : 1874. évi december 31-iki állomány				
8.140	frt	18	krból,	levonva a folyó évi 1.483
forint 71	kr.	veszteséget,	marad	6.656 » 47 »
Összesen	8.599	frt	34	kr

1876.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai ..	3.147	frt	—	kr.
Tagdíjhátralékok	170	»	75	»
Rendkívüli tagok díjaiból	35	»	—	»
Értékpapírok kamatai	311	»	50	»
Játékdíjak	1.280	»	08	»
Különféle bevételek	13	»	54	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség ..	2.082	»	91	»
Összesen	7.040	frt	78	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.568	frt	67	kr.
Fentartási költség	76	»	27	»
Házi költségek	989	»	74	»
Légszész-fogyasztás	800	»	81	»
Személyzeti illetmények	1.260	»	—	»
Hirlapokra	1.484	»	58	»
Fizetett kamatok	72	»	12	»
20% leírás a butoroknál	479	»	27	»
10% » a könyvtárnál	214	»	08	»
Árfolyam-veszteség	95	»	24	»
Összesen	7.040	frt	78	kr.

*c) Vagyoni állapot.**I. Cselekvő lapon.*

Értékpapírok és ezek kamatai	4.516	frt	63	kr
Takarékpénztári betét	177	»	09	»
Butorok értéke, 20% leírás után	1.155	»	91	»
Könyvtár » 10% » »	1.007	»	95	»
Különfélék (1877. jan. házbér stb.)	385	»	28	»
Készpénz-maradvány	245	»	84	»
Összesen	7.488	frt	70	kr.

II. Teherlap.

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	325	frt	56	kr.
Alapítványok	450	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	245	»	48	»
Deczember havi légszész-fogyasztás	105	»	20	»
Lombard kölcsön	1.600	»	—	»
Kiutalt, de még fel nem vett követelések	188	»	90	»
Társulati tőke: Az 1875. deczember 31-iki állomány, 6.656				
frt 47 krból, levonva a folyó évi				
a folyó évi 2.082				
frt 91 kr. veszteséget,				
marad	4.573	»	56	»
Összesen	7.488	frt	70	kr.

1877.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	2.536	frt	—	kr.
Tagdíj-hátralékok	135	»	75	»
Rendkívüli tag díja	5	»	—	»
Értékpapírok kamata	200	»	93	»
Játékdíjak	1.047	»	37	»
Különféle bevételek	50	»	78	»
Árfolyam-különbség, nyeremény	151	»	62	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.918	»	41	»
Összesen	6.045	frt	86	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.355	frt	33	kr.
Fentartási költség	102	»	10	»
Házi költség	666	»	57	»
Légszesz-fogyasztás	649	»	19	»
Személyzeti illetmények	1.070	»	—	»
Hirlapokért	477	»	34	»
Fizetett kamatok	31	»	98	»
20% leírás a butoroknál	479	»	27	»
10% » a könyvtárnál	214	»	08	»
Összesen	6.045	frt	86	kr.

*c) Vagyoni állapot.**I. Cselekvő lapon.*

Értékpapírok és ezek kamatai	2.355	frt	75	kr.
Takarékpénztári betét	187	»	86	»
Butorok értéke, 20% leírás után	676	»	64	»
Könyvtár értéke 10% » »	774	»	37	»
Különfélék (jövő januári házbér stb.)	165	»	93	»
Készpénz maradvány	283	»	85	»
Összesen	4.444	frt	40	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segély alapja	341 frt 84 kr.
Alapítványok	450 » — »
Könyvtári biztosítékok	245 » 48 »
Lombard kölcsön	600 » — »
Decemberi légszesz fogyasztás stb	151 » 93 »
Társulati tőke: az 1876. december 31-iki állomány, 4,573 frt 56 krból, levonva a folyó évi 1.918 frt 41 kr. veszteséget, marad	2.655 » 15 »
Összesen	4.444 frt 40 kr.

1878.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	2.466 frt — kr.
Tagdíj hátralékokból	44 » 50 »
Játékdíjak	990 » 88 »
Értékpapírok kamatai	72 » 90 »
Bájljóvedelem	119 » 11 »
Különféle bevételek	30 » 27 »
Árfolyam-különbözet, nyeremény	62 » 50 »
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.413 » 73 »
Összesen	5.199 frt 89 kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.667 frt 75 kr.
Fentartási költség	62 » 5 »
Kezelési költség	443 » 49 »
Légszesz-fogyasztás	650 » 01 »
Személyzeti illetmények	960 » — »
Fényüzési és egyéb adók	284 » 21 »
Hírlapokért	442 » 02 »
Fizetett kamatok	7 » 64 »
Költözködési költségek	450 » 01 »
20% leírás a butoroknál	151 » 53 »
10% » a könyvtárnál	80 » 69 »
Összesen	5.199 frt 89 kr.

C) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és azok kamatai	586 frt 66 kr.
Takarékpénztári betét	199 » 26 »
Butorok értéke, 20 ^o /o leírás után	606 » 11 »
Könyvtár » 10 ^o /o » »	726 » 18 »
Különfélék (jan. házbér 1879-re, stb.)	168 » — »
Készpénz-maradvány	171 » 31 »
Összesen	2 457 frt 52 kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	358 frt 93 kr.
Alapítványok	450 » — »
Könyvtári biztosítékok	245 » 48 »
Decemberi légszesz-fogyasztás	57 » 19 »
Ki nem fizett költözködési számlák	104 » 50 »
Társulati tőke: az 1877. december 31-iki állomány 2,655 frt 15 krból, levonva a folyó évi 1.413 frt 73 kr. veszteséget marad	1.241 » 42 »
Összesen	2.457 frt 52 kr.

1879.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	3.154 frt 50 kr.
Tagdíjhátralékok	70 » — »
Játékdíjak	1.149 » 74 »
Értékpapírok kamatai	34 » 59 »
Bálgjövedelem	400 » — »
Lévay Henrik adománya	50 » — »
Árfolyam-különbözet, nyeremény	20 » — »
Különfélék	41 » 79 »
Összesen	4.920 frt 62 kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.296	frt	—	kr.
Fentartási költségek	137	»	95	»
Kezelési költség	766	»	26	»
Légszesz-fogyasztás	751	»	83	»
Személyzeti illetmények	947	»	50	»
Adó	101	»	25	»
Különfélék	29	»	92	»
Hilapokért	421	»	32	»
Fizetett kamatok	7	»	04	»
20 ⁰ / ₀ leírás a bútoroknál	130	»	22	»
10 ⁰ / ₀ » a könyvtárnál	82	»	62	»
A társulati tőke növekedése	248	»	71	»
Összesen	4.920	frt	62	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	712	frt	50	kr.
Takarékpénzt. betétek	483	»	14	»
Bútorok értéke 20 ⁰ / ₀ leírás után	529	»	89	»
Könyvtár értéke, 10 ⁰ / ₀ leírás után	743	»	56	»
Különfélék (1880. jan. házbér, stb.)	169	»	10	»
Készpénz-maradvány	123	»	85	»
Összesen	2.753	frt	04	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	383	frt	14	kr.
Alapítványok	450	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	245	»	48	»
Decemberi légszesz-fogyasztás	84	»	29	»
Óvadék	100	»	—	»
Társulati tőke 1878. december 31-én	1.241	»	42	»
1879. évi tiszta jövedelem	248	»	71	»
Összesen	2.753	frt	04	kr.

1880.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	4.888	frt	50	kr.
Pártoló tagok díjaiból	108	»	—	»
Tagdíjhátralékok	97	»	50	»
Játékdíjak	1.564	»	48	»
Báljövedelem	828	»	22	»
Kamatok	78	»	58	»
Különfélék	24	»	74	»
Összesen	7.590	frt	02	kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.873	frt	08	kr.
Fentartási költségek	133	»	64	»
Kezelési költségek	781	»	48	»
Hirlapokért	500	»	04	»
Költözködési költségek	968	»	23	»
Légszes-fogyasztás	1.018	»	94	»
Személyzeti illetmények	1.510	»	71	»
Nyomtatványokért	415	»	74	»
Könyvtári beszerzések	134	»	36	»
Különfélék	60	»	20	»
Tőkeszaporodás	193	»	60	»
Összesen	7.590	frt	02	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és ezek kamatai	512	frt	50	kr.
Bútorok értéke	534	»	57	»
Könyvtár értéke	1.209	»	20	»
Alapítványi kötvény	100	»	—	»
Takarékpénztári betét	214	»	36	»
Segélyalap értékei	342	»	75	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
Különfélék (1881. jan. házbér stb.)	369	»	87	»
Készpénz-maradvány	92	»	69	»
Összesen	3.475	frt	94	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	342	frt	75	kr.
Alapítványok	750	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	245	»	48	»
1880. deczemberi légszesz-fogyasztás	123	»	98	»
Óvadék	100	»	—	»
Tanfolyam számla egyenlege	230	»	—	»
Társulati tőke 1879. deczember 31-én	1.490	»	13	»
Tőke-szaporodás	193	»	60	»
Összesen	3.475	frt	94	kr

1881.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.623	frt	50	kr.
Tagdíjhátralékok	215	»	—	»
Játékdíjak	1.631	»	30	»
Kamatok	22	»	71	»
Kereskedelmi bál adománya	100	»	—	»
Fürdőjegyek, tanfolyam, különfélék	204	»	62	»
1881. évi veszteség	141	»	43	»
Összesen	7.938	frt	56	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	942	frt	36	kr.
Házbér	2.706	»	84	»
Légszesz	1.207	»	24	»
Személyzeti illetmények	1.668	»	—	»
Nyomtatványok	398	»	02	»
Hírlapokért	523	»	61	»
Helyeszközlő osztály kiadásai	234	»	—	»
20% leírás a butoroknál	137	»	59	»
10% leírás a könyvtárnál	120	»	90	»
Összesen	7.938	frt	56	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok	178	frt	75	kr.
Alapítványi kötvény	100	»	—	»
Takarékpénztári betétek	600	»	—	»
Bútorok értéke, 20% leírás után	550	»	40	»
Könyvtár értéke, 10% leírás után	1.088	»	30	»
Segélyalap értékei	355	»	13	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
Házbér-részlet 1882. január hóra	235	»	08	»
Különfélék	94	»	—	»
Pénztári maradvány	410	»	46	»
Összesen	3.712	frt	12	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	355	frt	13	kr.
Alapítványok	1.300	»	—	»
Tartozások:				
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	295	»	48	»
1881. decz. havi légszesz-fogyasztás	119	»	21	»
Társulati tőke: az 1880. december 31-iki állomány				
1.683 frt 73 krból, levonva a folyó évi 141 frt				
43 kr. veszteséget — marad	1.542	»	30	»
Összesen	3.712	frt	12	kr.

1882.

a) *Bevétel.*

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.641	frt	50	kr.
Tagdíjhátralékok	341	»	—	»
Játékdíjak	1.934	»	49	»
Kamatok	64	»	93	»
Különfélék	281	»	69	»
Összesen	8.263	frt	61	kr.

b) *Kiadás.*

Kezelési költség és adó	765	frt	55	kr.
Házbér	2.783	»	—	»
Légszesz	1.268	»	99	»
Személyzeti illetmények	1.748	»	30	»
Nyomtatványok	376	»	57	»
Hírlapokért	571	»	71	»
Helyeszközlő osztály költségei	120	»	—	»
20 ^o /o leírás a bútoroknál	148	»	58	»
10 ^o /o leírás a könyvtárnál	123	»	83	»
Árfolyam-különbözet, veszteség	9	»	75	»
Rendkívüli kiadások	131	»	60	»
1882. évi tiszta jövedelem	215	»	73	»
Összesen	8.263	frt	61	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok	169	frt	—	kr.
Alapítványi kötvények	200	»	—	»
Takarékpénztári betétek	1.013	»	71	»
Bútorok értéke, 20 ^o /o leírás után	594	»	32	»
Könyvtár értéke, 10 ^o /o leírás után	1.114	»	47	»
Segélyalap értékei	354	»	03	»
Különfélék	474	»	08	»
Készpénz-maradvány	447	»	93	»
Összesen	4.367	frt	54	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	354	frt	03	kr.
Alapítványok	1.500	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosíték	345	»	48	»
Tanfolyamra befolyt összeg	310	»	—	»
Társulati tőke 1881. decz. 31-én	1.542	»	30	»
1882. évi tiszta jövedelem	215	»	73	»
Összesen	4.367	frt	54	kr.

1883.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.533	frt	50	kr.
Tagdíj-hátralékok	332	»	50	»
Játékdíjak	1.691	»	13	»
Kamatok	74	»	46	»
Helyeszközlő osztály	140	»	—	»
Tanfolyam	131	»	70	»
Színházi és fürdőjegyek	110	»	96	»
Mulatságok jövedelme	235	»	37	»
Összesen	8.249	frt	62	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	924	frt	24	kr
Házbér	2.820	»	—	»
Nyomtatványok	276	»	46	»
Személyzeti illetmények	1.810	»	50	»
Légszesz	1.055	»	72	»
Hírlapokért	554	»	64	»
Jótevény adomány	30	»	—	»
20% leírás a butoroknál	155	»	57	»
10% » a könyvtárnál	121	»	45	»
Rendkívüli kiadások	271	»	65	»
1883. évi tiszta jövedelem	229	»	39	»
Összesen	8.249	frt	62	kr.

*C) Vagyoni állapot.**I. Cselekvő lapon.*

Takarékpénztári betétek	795	frt	20	kr.
Értékpapírok és ezek kamatai	611	»	75	»
Alapítványi kötvények	300	»	—	»
A segélyalap értékei	347	»	53	»
Butorok értéke 20% leírás után	622	»	27	»
Könyvtár » 10% » »	1.093	»	02	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
1884. januári házbér-részlet	235	»	08	»
Különféle értékek	151	»	86	»
Készpénz-maradvány	493	»	72	»
Összesen	4.750	frt	43	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	347	frt	53	kr.
Alapítványok	1.600	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	420	»	48	»
Tanfolyam számlán	295	»	—	»
Társulati tőke 1882. decz. 31-én	1.758	»	03	»
1883. évi tiszta jövedelem	229	»	39	»
Összesen	4.750	frt	43	kr.

1884.

A) Bevétel.

1884-ben befolyt beiratási és tagsági díjak	4.960	frt	50	kr.
Tagdíj-hátralékok	207	»	50	»
Játékdíjak	1.544	»	07	»
Kamatok	65	»	39	»
Helyeszközlő osztály	115	»	—	»
Multságok jövedelme	50	»	—	»
Árfolyam-különbözet, nyeremény	38	»	50	»
Kedvezményes jegyek eladásából	113	»	23	»
Különféle bevételek	307	»	13	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	452	»	01	»
Összesen	7.853	frt	33	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	1.060	frt	11	kr.
Házbér	2.712	»	67	»
Nyomtatványok	368	»	40	»
Személyzeti illetmények	1.780	»	50	»
Légszesz	1.091	»	13	»
Hírlapokért	557	»	07	»
20% leírás a berendezésnél	135	»	15	»
10% » a könyvtárnál	119	»	30	»
Rendkívüli kiadások	29	»	—	»
Összesen	7.853	frt	33	kr.

C) Vagyoni állapot.

II. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	740	frt	54	kr.
Értékpapírok	632	»	92	»
Alapítványi kötvények	200	»	—	»
Segélyalap értékei	383	»	67	»
Berendezési értéke, 20% leírás után	540	»	62	»
Könyvtár » 10% » »	1.073	»	72	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
1885. jan. hóra eső házbér-részlet	253	»	17	»
Különféle értékek	110	»	20	»
Készpénz-maradvány az év végén	259	»	24	»
Összesen	4.294	frt	08	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	383	frt	67	kr.
Alapítványok	1.600	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	250	»	—	»
Tanfolyam számlája	425 ¹⁰⁰	»	—	»
Társulati tőke: az 1883. decz. 31-iki állomány — 1.987 frt 42 krból, levonva a folyó évi 452 frt 01 kr. veszteséget — marad	1.535	»	41	»
Összesen	4.294	frt	08	kr.

1885.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.360	frt	50	kr.
Tagdíj-hátralékok	175	»	—	»
Pártoló tagok díjai	294	»	—	»
Játékdíjak	1.353	»	07	»
Kamatok	50	»	92	»
Helyeszközlő osztály	253	»	70	»
Mulatságok jövedelme	70	»	—	»
Árfolyam-különbözet, nyeremény	9	»	17	»
Különféle bevételek	82	»	02	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	679	»	14	kr.
Összesen	7.327	frt	52	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség	812	frt	05	kr.
Házbér	2.686	»	04	»
Nyomtatványok	357	»	67	»
Személyzeti illetmények	1.762	»	50	»
Légszesz	925	»	04	»
Hirlapokért	540	»	86	»
20 % leírás a berendezésnél	135	»	98	»
10% » a könyvtárnál	107	»	38	»
Összesen	7.327	frt	52	kr.

*c) Vagyoni állapot.**I. Cselekvő lapon.*

Takarékpénztári betétek	328	frt	37	kr.
Értékpapírok	180	»	84	»
Alapítványi kötvények	200	»	—	»
Jelzálog-biztosíték, követelésért	851	»	70	»
Segélyalap értékei	399	»	02	»
Berendezés értéke, 20% leírás után	543	»	89	»
Könyvtár » 10% » »	966	»	34	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
1886. jan. havi házbér-részlet	253	»	17	»
Kedvezményes jegyek értéke	146	»	22	»
Különféle követelések	124	»	50	»
Készpénz-maradvány az év végén	91	»	11	»
Összesen	4.185	frt	16	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	399	frt	02	kr.
Alapítványok	1.700	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosíték	300	»	—	»
Tanfolyam-számla egyenlege	595	»	—	»
»Körlevél« » »	124	»	50	»
Légszesz » »	110	»	37	»
Társulati tőke: az 1884. december 31-iki állomány — 1.535 frt 41 kr-ból levonva a folyó évi 679 frt 14 kr. veszteséget — marad	856	»	27	»
Összesen	4.185	frt	16	kr.

1886.

a) *Bevétel.*

1886-ban befolyt beíratási és tagsági díjak	4.315	frt	—	kr.
Tagdíjhátralékok	226	»	—	»
Pártoló tagok díjai	276	»	—	»
Játékdíjak	1.122	»	24	»
Kamatok	19	»	78	»
Helyeszközlő osztály	175	»	—	»
Mulatságok jövedelme	105	»	—	»
Könyvtári leírások (biztosíték)	137	»	—	»
Különféle bevételek	516	»	74	»
Összesen	6.892	frt	76	kr.

b) *Kiadás.*

Háztartási költségek	770	frt	72	kr.
Házbér	2.504	»	77	»
»Körlevél« kiadásai	260	»	56	»
Személyzeti illetmények	1.481	»	—	»
Légszesz	997	»	68	»
Hírlapokért	416	»	85	»
20% leírás a berendezésnél	134	»	08	»
10% leírás a könyvtárnál	97	»	63	»
1886. évi tiszta jövedelem	229	»	47	»
Összesen	6.892	frt	76	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	750	frt	—	kr.
Értékpapírok	180	»	84	»
Alapítványi kötvények	200	»	—	»
Jelzálog biztosíték, követelésért	441	»	70	»
Segélyalap értékei	414	»	98	»
Berendezés értéke, 20% leírás után	536	»	36	»
Könyvtár értéke, 10% leírás után	878	»	71	»
Óvadék-értékpapír	100	»	—	»
1887. január havi házbér részlete	235	»	40	»
Kedvezményes jegyek értéke	144	»	22	»
Congressus kölcsöne	30	»	—	»
Készpénzmaradvány az év végén	358	»	95	»
Összesen	4.271	frt	16	kr.

II. Teheralap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	414	frt	98	kr.
Alapítványok	1.700	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosítékok	300	»	—	»
Tanfolyam-számla egyenlege	522	»	—	»
Légszesz- » »	108	»	94	»
Gyűjtés az Emke javára	39	»	50	»
Társulati tőke 1885. december 31-én	856	»	27	»
1886. évi tiszta jövedelem	229	»	47	»
Összesen	4.271	frt	16	kr.

1887.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	3.816	frt	—	kr.
Tagdíjhátralékok	200	»	—	»
Pártoló tagok díjai	246	»	—	»
Játékdíjak	867	»	33	»
Kamatok	22	»	34	»
Különféle bevételek	142	»	23	»
Helyeszközlő osztály	80	»	—	»
Mulatságok jövedelme	310	»	—	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.022	»	59	»
Összesen	6.706	frt	49	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.487	frt	—	kr.
»Körlevél«	266	»	84	»
Légszesz	877	»	74	»
Háztartási költség	713	»	97	»
Terem-festetés	300	»	—	»
Személyzeti illetmények	1.630	»	75	»
Hírlapokért	430	»	19	»
Összesen	6.706	frt	49	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapírok és takarékbetétek	1.080	frt	84	kr.
Alapítványi kötvények	300	»	—	»
Előleg a tanfolyamnak	50	»	—	»
Segélyalap értékei	431	»	58	»
Bútorok értéke	627	»	10	»
Könyvtár értéke	936	»	69	»
Óvadék-értékpapír	100	»	—	»
1888. januári házbér-részlet	235	»	40	»
Különfélék	118	»	79	»
Készpénz-maradvány az év végén	81	»	74	»
Összesen	3.962	frt	14	kr.

II. Teheralap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	431	frt	58	kr.
Alapítványok	2.000	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Könyvtári biztosíték	265	»	—	»
Tanfolyam-számla egyenlege	168	»	57	»
Országos segélyalap	75	»	64	»
Tanfolyam-alap	858	»	20	»
Társulati tőke: az 1886. deczember 31-iki állomány — 1.085 frt 74 krból levonva a folyó évi 1.022 frt 59 kr. veszteséget — marad	63	»	15	»
Összesen	3.962	frt	14	kr.

1888.

a) *Bevétel.*

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.410	frt	—	kr.
Tagdíjhátralékok	425	»	—	»
Pártoló tagok díjai	219	»	—	»
Játékdíjak	1.080	»	46	»
Kamatok	41	»	88	»
Helyeszközlő osztály	80	»	—	»
Mulatságrendező bizottság	45	»	64	»
Különfélék	146	»	54	»
Összesen	6.448	frt	52	kr.

b) Kiadás.

»Körlevél«	392	frt	68	kr.
Légszesz	1.050	»	08	»
Háztartási költségek	676	»	25	»
Személyzeti illetmények	1.405	»	—	»
Hirlapok	415	»	52	»
Házbér	2.365	»	50	»
Postabér	113	»	31	»
Tiszta jövedelem	30	»	18	»
Összesen	6.448	frt	52	kr.

*c) Vagyoni állapot.**I. Cselekvő lapon.*

Takarékpénztári betétek	3,386	frt	63	kr.
Alapítványi kötvények	200	»	—	»
Butorok értéke	971	»	64	»
Könyvtár »	955	»	39	»
1889. január havi házbér-részlet	235	»	40	»
Óvadék értékpapir	100	»	—	»
Különfélék	139	»	70	»
Készpénz-maradvány	377	»	51	»
Összesen	6.366	frt	27	kr.

II. Teherlap,

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	442	frt	28	kr.
Tanfolyam-alap	2.513	»	99	»
Országos segélyalap	80	»	36	»
A tanfolyam-alapból vett kölcsön	500	»	—	»
Alapítványok	2.300	»	—	»
Tőke-maradvány a m. évről	93	»	33	»
Könyvtári biztosítékok	305	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Tanfolyam-számla egyenlege	31	»	31	»
Összesen	6.366	frt	27	kr.

1889.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.508	frt	50	kr.
Pártoló tagok díjaiból	303	»	—	»
Tagdíj-hátralékokból	383	»	—	»
Játékdíjak	1.064	»	23	»
Kamatok	36	»	52	»
Bizottságok bevételei	189	»	19	»
Különféle bevételek	139	»	21	»
Összesen .. .	6.623	frt	65	kr.

b) Kiadás.

»Körlevél« nyomdaköltsége	201	frt	72	kr.
Légszuszvilágítás	847	»	35	»
Háztartási költségek	936	»	33	»
Személyzeti illetmények	1.299	»	—	»
Hírlap-előfizetések	415	»	12	»
Házbér	2.366	»	66	»
Postabér	180	»	11	»
Könyvtár	19	»	30	»
Perköltségek	62	»	06	»
Tőkeszaporodás	296	»	—	»
Összesen .. .	6.623	frt	65	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Alapletétek, elhelyezve a pesti hazai I. takarékpénztár-egyesületnél	4.416	frt	41	kr.
Jálics Géza alapitránya	100	»	—	»
Butorok értéke	1.043	»	09	»
Könyvtár »	973	»	09	»
1890. január havi házbér	193	»	74	»
Óvadéki értékpapír	100	»	—	»
Különfélék	188	»	50	»
Tanfolyam-pénztár egyenlege	783	»	78	»
Készpénz-maradvány	642	»	29	»
Összesen .. .	8.440	frt	90	kr.

II. Teherlap.

Alapítványok	2.200	frt	—	kr.
Társulati tőke	389	»	33	»
Tanfolyam-alapból vett kölcsön	250	»	—	»
Tanfolyam-alap	3.826	»	97	»
Szükségben levő pályatársak segélyalapja	446	»	03	»
Országos segélyalap	116	»	74	»
Országos szövetségi segélyalap	516	»	05	»
Könyvtári biztosítékok	275	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Tanfolyam-számla egyenlege	320	»	78	»
Összesen	8.440	frt	90	kr.

1890.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.399	frt	50	kr.
Pártoló tagok díjaiból	312	»	—	»
Tagdíj-hátralékokból	298	»	50	»
Játékdíjakból	1.247	»	12	»
Kamatok	39	»	—	»
Helyeszközlő osztály	187	»	59	»
Különféle bevételek	187	»	72	»
Összesen	6.671	frt	43	kr.

b) Kiadás.

»Körlevél« nyomdaköltsége	264	frt	22	kr.
Házbér	2.324	»	99	»
Postabér	148	»	97	»
Könyvtár fentartás	39	»	88	»
Perköltségek	10	»	80	»
Légszeszvilágítás	838	»	60	»
Személyzeti illetmények	1.409	»	40	»
Háztartási költségek	756	»	72	»
Hirlapi előfizetések	394	»	42	»
Rendkívüli kiadások	263	»	63	»
Tőkeszaporodás	219	»	80	»
Összesen	6.671	frt	43	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

A pesti hazai I. takarékpénztár-egyesületnél elhelyezett:

a) alapítványi letétek	200	frt	—	kr.
b) alap-letétek	6.278	»	84	»
Butorok értéke	1.076	»	84	»
Könyvtár értéke	997	»	09	»
1891. január havi házbér-részlet	193	»	75	»
Óvadék értékpapir	100	»	—	»
Különfélék	130	»	85	»
Tanfolyampénztár egyenlege	821	»	73	»
Készpénz-maradvány	476	»	98	»
Összesen	10.276	frt	08	kr.

II. Teherlap.

Alapítványok	2.300	frt	—	kr.
Tanfolyam-alap	5.414	»	70	»
Szükségben levő pályatársak segélyalapja	501	»	53	»
Országos segélyalap	115	»	74	»
Országos szövetségi segélyalap	541	»	05	»
Országos nyugdíjalap	30	»	—	»
Könyvtár-biztosítékok	145	»	—	»
Óvadék	100	»	—	»
Társulati tőke	609	»	13	»
Tanfolyamszámla egyenlege	517	»	88	»
Összesen	10.276	frt	08	kr.

1891.

Június 30-ig.

a) *Bevétel.*

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	2.315	frt	50	kr.
Pártoló tagok díjai	214	»	—	»
Tagdíjhátralékokból	275	»	—	»
Játékdíjakból	767	»	84	»
Átvitel	3.572	frt	34	kr.

Áthozat	3.572	frt	34	kr.
Különféle kamatok (ebből letétben 474 frt 47 kr.)	475	»	20	»
Helyeszközlő osztály egyenlege	88	»	65	»
Különféle bevételek	162	»	10	»

Rendkívüli bevételek:

1. Szükségben levő pályatársak segélyalapja javára:				
a) Báljövedelem	738	»	98	»
b) Ő Felsége a Király és Királyné adománya	150	»	—	»
2. Tanfolyamalapra befolyt adományok	1.016	»	36	»
3. Alapítványi számlának:				
a) Alapítványi térítmény	100	»	—	»
b) Bischitz Lajos alapítványa	100	»	—	»
c) Gschwindt Mihály »	100	»	—	»
Ö sszesen	6.503	frt	63	kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.108	frt	67	kr.
Személyzeti illetmények	724	»	—	»
Háztartási költségek	328	»	78	»
Légszszvilágításra	328	»	08	»
Hírlapokért	213	»	32	»
Különféle kiadások	138	»	71	»
»Körlevél« nyomdaköltsége	79	»	02	»

Letétek, elhelyezve a Pesti hazai I. takarékpénztáregyesületnél:

1. Szükségben levő pályatársak segélyalapjára ..	888	»	98	»
2. Tanfolyamalap javára	1.016	»	36	»
3. Alapítványi számlának	300	»	—	»
4. Különféle fel nem vett kamatok	474	»	47	»
Tőkeszaporulat 1891. június hó 30-án	903	»	24	»
Összesen	6.503	frt	63	kr.

c) *Vagyoni állapot*

1891. június 30-án.

I. Cselekvő lap on.

A Pesti hazai I. takarékpénztárnál elhelyezve:

a) Alapítványi letétek	500	frt	—	kr.
b) Alap letétek	8.658	»	65	»
Butorok értéke	1.118	»	24	»
Könyvtár értéke	1.210	»	77	»
Tanfolyampénztár egyenlege	231	»	68	»
1891. július havi kifizetett házbér	193	»	75	»
Óvadék értékpapír	100	»	—	»
Különfélék	98	»	60	»
Készpénz 1891. június hó 30-án	1.154	»	92	»
Összesen	13.266	frt	61	kr.

II. Teherlap.

a) Alapítványok:

Gr. Andrassy Aladár	100	frt	—	kr.
Blau M. P.	50	»	—	»
Bischitz Lajos	100	»	—	»
Brázay Kálmán	100	»	—	»
Budapesti polgári keresk. testület	100	»	—	»
Budapesti nagykeresk. és nagyipar. társ.	100	»	—	»
Első magyar általános bizt. társ.	50	»	—	»
Édeskuty Lajos	100	»	—	»
Fleischmann Antal	100	»	—	»
Id. Heinrich Alajos	200	»	—	»
Dr. Herich Károly	100	»	—	»
Huber Antal	50	»	—	»
Hüttl Tivadar	100	»	—	»
Gschwindt Mihály	100	»	—	»
Jálics Géza	100	»	—	»
Jezovits Kornél	100	»	—	»
Joannovits Döme	200	»	—	»
Átvitel	1.750	frt	—	kr.

Áthozat	1.750	frt	—	kr
Kossuch János .. .	50	»	—	»
Schneller Alajos .. .	100	»	—	»
Tornyai Schossberger Henrik .. .	100	»	—	»
Szávoszt Alphons .. .	100	»	—	»
Thallmayer B. .. .	50	»	—	»
Türsch Nándor .. .	100	»	—	»
Unger Antal .. .	50	»	—	»
Weissenbacher Endre .. .	100	»	—	»
Weisz Bernáth Ferencz .. .	100	»	—	»

b) Alapok:

Szükségben levő pályatársak segélyalapja .. .	1.469	»	77	»
Tanfolyam-alap .. .	6.749	»	15	»
Országos segélyalap .. .	119	»	24	»
» szövetségi segélyalap .. .	553	»	55	»
» nyugdíjalap .. .	30	»	—	»
c) Különfélék: óvadék, biztosítékok stb. ..	332	»	53	»
d) Társulati tőke .. .	1.512	»	37	»
Összesen .. .	13.266	frt	61	kr.

Országos Széchényi Könyvtár

XI. Az esti szaktanfolyam.

A *Kereskedő ifjak társulatának* létjogosultsága legszebb kifejezést a kereskedelmi tudományok ápolása és a kereskedelmi műveltség terjesztése által nyer.

Már a megalakuláskor az alapszabályokban is, ezen szellemi szükséglet különösen hangsúlyoztatván, az eszme nem sokára testté lön — az *esti szaktanfolyam* létesítése által.

Ez intézmény szükségessége bizonyításra alig szorul. Tudva van, hogy azon nemzedék, mely ma a férfi korba lép, még nem részesülhetett rendszeres kereskedelmi szakoktatásban, mert ily intézeteink — csekély kivétellel — nem is voltak. Másrészt pedig az sem ismeretlen, hogy a kereskedelmi pályát a társadalom jobb osztályai alig keresték fel s így nagyon kezdetleges volt azon szellemi tőke, a melylyel a serdülő fiatalság e pályára lépett. Sőt nagy azoknak száma ma is, a kik minden előismeret nélkül adatnak ez élethivatásra és arra vannak azután utalva, hogy vagy közönséges szatócsok maradjanak egész éltükön át, vagy pedig, hogy minden rendelkezésükre álló idejüket — vasszorgalommal és odaadó buzgalommal — az önművelésnek szenteljék, kipótolni törekedvén előbbi idők mulasztásait. Felnőttek oktatásáról van tehát itt szó és ezért különösen fontos is. Mert valamikép kétségtelenül igaz, hogy egy ily intézmény felkarolása érdekében a legtapintatosabb módon lehet csak az érdeklődést, a különben egész napi terhes munkával elhalmozott egyénekben, felébreszteni, — ép úgy igazolja a tapasztalat azt is, hogy ez intézmény hatása, az ez által terjesztett és komoly akarattal felölelt szakismeretek a főváros kereskedő ifjuságát úgy a saját, mint egyáltalában az egész kereskedelem javára, öröndetes módon alakította át. A 18-tól 35 évig terjedő korban lévő fiatalság az, mely az esti szaktanfolyam előadásait hallgatja. Ezt pedig mindenesetre azért teszi, mert ismerethiányának tudatára ébredt és bevallotta önmaga előtt is, hogy a mit tudnia szükséges volna, a mit tudnia kellene, annak ismeretét nélkülözi. Ez volt az intézmény első győzelme, hogy azután ennek hatása alatt évről-évre mindig

örvendetesebb sikereket mutathasson fel. És ezen sikerek annál örvendetesebbek, mert nemcsak abban foglalhatók össze, hogy a multak folyamán több száz fiatal ember szakszerű kiképzetésben részesült, hanem abban is, hogy e társulat, mint vezéregylet, példáját vidéki városaink kereskedő ifjusági egyletei is követvén, ennek befolyása alatt létesítették kebelükben a kereskedelmi esti szaktanfolyamokat.

A társulat alig egy évi fennállása után 1869. november hó 3-án teszi meg Vargha Albert indítványát, hogy a társulat vallott céljainak megfelelőleg létesíttessék az *esti tanfolyam*. A választmány az indítványt magáévá tette és megbizta Fábian Gyula titkárt, hogy megfelelő helyiségről és tanárokról gondoskodjék, egyuttal megszavazta az e célra szükséges mérsékelt hitelt. A pesti katólikus gymnasium igazgatói dr. Lutter és Corzán urak készséggel és díjtalanul engedtek át egy tantermet e célra. Tanárokul pedig megnyerettek Catinelli Hektor és Karner János. Előbbi a nemzetgazdaságtanból, utóbbi a könyvvitelből tartottak előadást az 1867/68. évi téli idényben összesen 48 órán át. A fiatalság tömegesen hallgatta az előadásokat; azonban ekkor valamely rendszeről a hallgatókat illetőleg alig lehetett szó. Kihirdettetett ugyanis, hogy esti szakelőadások fognak tartatni, a melyeket minden társulati tag tetszése szerint hallgathat minden beiratkozási, avagy tandíj kötelezettség nélkül és vizsgálatok egyáltalában nem tartattak.

Három évi szünet után, a választmány engedélyével, az 1872. év telén, Vargha Albert társulati tag tart hetenként kétszer előadást a kereskedelmi könyvvitelből és számtanból.

1873-ban dr. Jaulus nyelvmester tart előadásokat a francia és angol nyelvből.

1874-ben november 1-én egy 4 hónapra tervezett francia és angol nyelvi esti tanfolyam nyílik meg. A hallgatók havi 2—2 frtot fizettek, a tanár fizetését azonban a társulat szavatolta. Eleintén számosan hallgatták azt és az év végeig 30-an meg is maradtak; de 1875. január havában már annyira megapad a létszám, hogy a választmány kénytelen volt a tanfolyamot beszüntetni.

Az 1874/5 év telén szaktanfolyam is rendeztetett. A választmány megkeresésére ugyanis, a kereskedelmi akademia igazgatósága nevében, néh. Weisz B. Ferencz arról értesíti a társulatot, hogy az

akademia szívesen engedi át a szükséges tantermeket, azokat világítja és fűteti is; sőt gondoskodott arról is, hogy a szakelőadásokat az akademia tanárai díjtalanul tartsák meg. Ezen előadásokat már igen sokan hallgatták; a rendszer azonban csak olyan volt, mint 1867-ben.

1875/76 telén a társulat ismét részesült e kedvezményben; de a tanfolyam még sem létesült. Ekkor voltak ugyanis azon zilált és nyomorult viszonyok a társulat kebelében, melyek felosztatással fenyegettek. E nyomasztó helyzetnek tulajdonítandó az, hogy csak 15 hallgató jelentkezett, a kikkel pedig az előadásokat megtartani érdemes nem volt.

Ezután ismét hosszas szünet állott be, mignem a társulat vezetését 1879-ben át nem veszi dr. Herich Károly miniszteri osztálytanácsos, mint elnök. Ő pendíti meg 1879. márczius 14-én újra az eszmét, hogy módot kell nyújtani a fiatalságnak szellemi fejlődésére. Ugyanazon hó 28. án már megalakul az *első szakművelő bizottság*, a melynek kötelessége volt egyrészt gondoskodni arról, hogy kereskedelmi szakkérdések tárgyalását hozza napirendre, másrészt pedig, hogy rendszeres szakelőadások bevezetését eszközölje. Dr. Herich vasakarattal működött a cél érdekében, sőt az április 25-én tartott válaszmányi ülésen szilárd elhatározással jelenti ki, hogy »ha nem sikerülne e tervét keresztülvinnie, az elnöki széket elhagyná«.

A szakművelő bizottság működésének első eredménye az lett, hogy az év folyamán, vasárnaponként, hét társulati tag tartott szakelőadást, névleg:

Schneller Alajos a takarékpénztárakról,

Reinits Lajos az iparos congressus határozmányairól,

Makáry Gerő az 1878. évi sajtó nagy termékenységéről,

Köd Mihály az Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződésről,

Mihályi Ferencs a szövésetről,

Fővényi János a szőlészetről,

Császár Rezső a kereskedő segédekről.

Eredményezte továbbá azt, hogy a kereskedelmi akademia szíveségéből, ott, a társulat tagjai részére vasárnaponként, a délelőtti órákban, előadások tartattak.

Mindez azonban a kezdetnek csak kezdete volt. A szakművelő bizottság belátta, hogy ezen szakértekezések és vasárnapi előadások

czélra vezetni nem fognak. 1880. április 1-én dr. Herich indítványozza, hogy ezek helyébe léptetessék életbe a *téli esti tanfolyam*. E célból a június 25-iki választmányi ülésen már részletesen kidolgozott tervet terjeszt a választmány elé és javaslatba hozza, hogy tétessék felterjesztés a vallás- és közoktatási, valamint az akkori földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumokhoz az iránt, hogy engedtessek meg a társulatnak egy nyilvános jellegű *Kereskedelmi esti szaktanfolyam* megnyitása azon jogosultsággal, hogy a tanév végén nyilvános vizsgák tartathassanak és a sikeresen vizsgázottaknak hivatalos bizonyítványok adathassanak ki. A választmány a javaslatokat határozattá emelte s a vonatkozó felterjesztéseket a magas kormányhoz azon további lépéssel tette meg, hogy a jelzett célra a kormány anyagi támogatását is kikérte. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a vallás- és közoktatási miniszterrel egyetértőleg 1880. évi október hó 25-én 27.545. szám alatt az óhajtott engedélyt nemcsak hogy megadta, hanem e célra még 300 forintnyi állami segílyt is engedélyezett. Ezen segílyt négy éven át élvezte a társulat ezen intézménye, és pedig az 1880/81., 1881/82., 1882/83. és az 1885/86. tanévekben.

Lelkes mozgalmat idézett elő e leirat, a hallgatók tömegesen iratkoztak be az előadásokra s a szakművelő bizottság megtett minden intézkedést a tanfolyam megkezdésére. 1880. évi november hó 5-én nyitja meg Eleőd Józsa alelnök a rendszeres kereskedelmi esti szaktanfolyamot 60 hallgató s a tanári kar jelenlétében és ezzel alapja vettetett azon nemes intézménynek, mely annyi száz fiatal embernek pályáját megkönnyíté, új pályát nyitott és boldogságra vezeté őket, míg másrészt a társulatnak annyi becsületet szerzett és megalapítá oly féltékenyen őrzött mai jó hírnevét.

Az első két év a kísérletezés éveit voltak. Érdekes felemlíteni, hogy az első tanévben a tananyag beosztása nagyon sajátos volt. Ugyanis a tanfolyam megnyitásától december 15-ig hetenként három estén át kizárólag a könyvvitel adatott elő; a többi tantárgyak pedig felváltva 1881. január 15-től május 15-ig. E rendszernek hátránya a tanév végén tünt ki, midőn a 60 hallgató közül csak 6 mert vizsgára állani. Változtattak is már a következő évben a tanterven és pedig oly módon, hogy ezentúl már az összes tárgyak előkerültek hetenként egyszer; de megengedettett a hallgatóknak, hogy tárgyaikat tetszés szerint választhassák.

Ez utóbbi intézkedés azonban szintén nem vált be, mert meg-

történt az, hogy egyes tárgyakat igen sokán, másokat pedig nagyon kevesen hallgattak s az eredmény szintén nem volt kielégítő. Az 1882/83-ik tanévben már kötelezővé tétetett minden hallgatóra nézve minden tárgy. S ez újítás teljesen bevált; az eredmény folyton javult és nem volt többé ok rá, hogy e tanterv a mai napig is változásnak vessék alá.

Ezen tanterv szerint az előadások minden év novemberétől a jövő évi április hó végeig tartanak. Előadottnak az egyszerű- és kettős könyvvitel, a kereskedelmi számtan, a magyar- és német levelezés és váltóisme részletesen, a nemzetgazdaságtan és áruisme nagyobb körvonalalaiban, hetenként három estén át és pedig 9 órától 11-ig. Az előadásokra beiratkozhatnak nemcsak társulati tagok, de nem tagok is. A hallgatókra nézve pedig az összes tantárgyak kötelezők.

Az előadások befejezésével az önkényt vizsgára jelentkezőkkel a vizsgálatok megtartatnak. Az első két évben csakis szóbeli vizsgák voltak, miután írásbeli munkálatokat a hallgatók ugyanis kötelesek voltak bemutatni. A harmadik évfolyamtól kezdve azonban, ezen szorgalmi dolgozatok beadásának kötelezettségén felül rendszeresített az írásbeli vizsga is és szóbelire csak az bocsátatott, a ki az előbbi sikeresen kiállotta.

Ezen tanfolyamok érdekében a társulat szerény viszonyaihoz képest, érzékeny áldozatokat hozott, mely a tanterem és világításon felül évente csaknem 1000 frtra rugott. Némi kárpótlást nyújtott ugyan a magas kereskedelmi kormány évi 300 frt segélye. Azonban e segélyt 1884-ben a keresk. ministerium, alap hiányában, megvonta. Ekkor dr. Herich vezetése alatt küldöttség járt a vallás- és közoktatási ministernél támogatást kérve, de eredménytelenül. Nem maradt egyéb hátra, mint feláldozni a társulat megtakarított filléreit a szent ügy érdekében. Ekközben a társulat pénzügyei folyton hanyatlanak és már 1886-ban a tanfolyam ügye kétségessé lett. Ekkor Schneller Alajos társulati alelnök s az *Első hazai takarékpénztár* főkönyvvezetője kieszközöl intézeténél 100 frtnyi segélyt és a kereskedelmi ministerium is megújítja 300 frtos adományát. Így sikerült az 1886/87. évi tanfolyam rendezése.

1879. előtt létezett egy *szakkérdéseket tárgyaló bizottság*, mely fennállott 1886-ig ennek levén hatásköre, a szakfelolvasások rendezése. Minthogy azonban ennek és a *szakművelő bizottság*-nak teendői egy irányt, a szakművelést szolgálták, ez évben e

kettő egyesített e czímen: *szakművelő és szakkérdéseket tárgyaló bizottság*; majd 1887-ben e cím is összevonatott *szakművelő bizottsággá*, mely ma is annyi kitartással és buzgalommal működik.

Az 1886/87-ik tanévben — miután az államsegély ismét elmaradt s a társulat pénzügyei sem javultak — a költségek már nagyon nehezen kerültek ki és végül 1887-ben minden pénzforrás kiapadt és azon volt a társulat hogy egyik legszebb intézményét be kellend szüntetnie.

Ekkor lépett a társulat élére Szávoszt Alphons nagykereskedő, a kitünő hazafi, a nemes emberbarát, a kereskedő ifjuság atyja, a kereskedő ifjak társulatának fáradhatlan buzgalmú és érdemekben gazdag elnöke. Ő volt az, ki átérezvén ez intézmény fontosságát és nagy horderejét, kiadta a jelszót: »Az esti tanfolyam intézményét feladni, bukni engedni nem lehet, nem szabad. A fiatalságnak egy igen tekintélyes része nélküli a szakképzettséget s e nem kis rész hiába akarná gyarapítani ismereteit, nem tehetné azt, ha ez egyetlen módtól is megfosztatik. Hisz' kenyérkeresete egész napi munkára kötelezi, nyilvános intézeteink pedig nem éjszakáznak s így nem maradna egyéb hátra, mint parlagon pusztulni látni a művelődni vágyó fiatalság legjobb törekvését és szándékait. Nem, ez nem lehet. Indítsunk társadalmi actiót, kérvényezzünk a kereskedelmi testületekhez, forduljunk a főváros áldozatkész kereskedői, pénzintézetei és gyárosaihoz. Adjuk tudtukra, hogy őszinte buzgalommal és erős akarattal haladni törekszünk a fejlődés mezején; adjuk tudtokra, hogy azon egyetlen intézmény fentartása, mely szakismereteink és kereskedelmi műveltségünk emelésére van hivatva, kiapasztotta összes áldozati filléreinket, ugyannyira, hogy maga a társulat is — pénzügyei nyomása alatt — a feloszlás veszélyével küzd. A veszély pillanatában forduljunk teljes bizalommal oda, hol nem ismerik a rideg visszautasítást, hol minden társadalmi és hazafias ügy támogatást lelt; forduljunk a főváros kereskedelmi társadalmához, kérjük a hazafias sajtó támogatását és mi kétség benne, a szent ügynek nem bukni, de győzni kell!«

A kiadott jelszó pezsgő munkát ébresztett. Mindig elől járt a fáradhatlan buzgalmú elnök. Küldöttségek élén keresi fel a kereskedelmi testületeket és intézeteket, sőt egyeseket is. Heteken keresztül jár, kél, beszél, felhasználja széles társadalmi ismeretségét

és befolyását és felvilágosít mindenkit arról, hogy jó ügyet pártol az, ki ez intézményt támogatja. Megszólalt erre a sajtó is, az ügyet felkarolta és valóban hálára kötelezte e társulatot különösen a *Pester Lloyd* s annak nagynevű főszerkesztője dr. Falk Miksa, ki nemcsak, hogy a legmelegebb felhívást intézte a főváros kereskedelmi köreihez, de az adományoknak lapját is megnyitotta.

Ily lelkesült munka nem lehetett eredménytelen. Megkezdődtek az adakozások kisebb-nagyobb összegekben, úgy, hogy az 1887-ik évi tanfolyam kiadásai nemcsak hogy fedezve voltak, de még 858 frt felesleg is maradt.

Ez összeggel vettetett meg az *esti tanfolyam-alap*. 1887. évi december hó 12-én ugyanis a választmány fontos határozatot hoz. Kimondja, hogy *tanfolyam-alapot* létesít az esti tanfolyam állandosításának biztosítására s ez alapot mindaddig növeli, mig-nem oly tökévé fejlődik, melynek kamatai fedezni fogják a szakiskola összes kiadásait.

Ily módon az intézmény anyagilag biztosítottván, Szávoszt Alphons a szakművelő bizottság élére áll és intézi annak szellemi részét is. A tanfolyam tanáraiul sikerült a legkitünőbb tanerőket megnyernie, névleg Zachár Gyula középkereskedelmi iskolai tanárt és kereskedelmi író, ki a tanfolyam igazgatásával bízott meg; továbbá Lengyel Sándor, a II. ker. középkereskedelmi iskola igazgatóját és Garai Ede ugyanazon iskola tanárát. Daczára a későn kihirdetett előadásoknak, mégis 49 hallgató jelentkezett és november 16-án az előadások tényleg megkezdettek.

És ezzel az *esti tanfolyam* egy újabb korszaka nyílt meg. Haladás minden irányban. A hallgatók és különösen a sikeresen vizsgázottak száma folyton növekedik. 1888-ban már szükségessé vált a tanterem megnagyobbitása és annak újbóli berendezése. A mily mértékben emelkedett ez intézmény szellemi színvonala, ép oly mértékben növekedik folyton az illetékes kereskedelmi körök bizalma is a társulat és iskolája irányában.

Már a következő évben, vagyis 1888-ban a kereskedelmi kamara 300 frt, a kereskedelmi testület 200 frt s a nagy kereskedők társulata 100 frt segílyt nyújt. F. két utóbbi azóta évről-évre megújítja adományát azon különbséggel, hogy a kereskedelmi testület 1889-től 300 frttal járul hozzá évenként az alap gyárápításához.

Ugyanez évben érte a társulatot azon nagy kegy, a mely

szerint ő Felsége a Király és Felséges Királynénk is azon alkalmából, hogy a társulat az *esti tanfolyam alap* javára jelmezbált rendezett és arra ő Felségeiket is hódolatteljesen meghívta: a magas belügyi kormány meghallgatása és javaslatára 150 frtnyi segélyt méltóztattak ugyanazon alap javára legkegyelmesebben adományozni.

Ezen örvendetes eseményt a társulat közlönye a *Körlevél* annak idején a következőképen hozza a társulat tagjainak tudomására:

»Mit hoz a jövő . . .

»Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége, saját, valamint Ő Felsége a Királyné nevében, a budapesti »Kereskedő-íjjak társulatának, a kereskedelmi esti szaktanfolyam alapja javára a folyó évi február hó 8-án rendezett jelmezbál alkalmából százötven forintnyi segélyösszeget méltóztatott magán-pénztárából legk. adományozni.«

E kis közleményt hozta a hivatalos lap mult hó 29-én megjelent száma.

Ugyanezen bevezetéssel érkezett a főváros főpolgármesterének átirata a társulat elnökségéhez azon hozzáadással, hogy a fentebbi legk. adomány tényleg a belügyi kormány útján leérkezett és nála felveendő.

Őszinte öröm tölti be kebleinket, midőn a legelső magyar ember, a legjobb Király és kegyes Királyasszonyunk méltónak találta azon ügy anyagi támogatását, melynek jövőjeért mi — oly igaz és szent buzgalommal fáradozunk.

Jó ügyért küzdeni s ennek szolgálatában működni nem áldozat, sőt éltetve azon tudat által, hogy az önzetlen s a közügyek érdekében szentelt idő és munka által elért cél a polgári erények és törekvések legszebb jutalma: kebleinkben hatványozott mértékben fog lüktetni a szent akarát, folytatni a munkát nemes és elhatározó buzgalommal. Megvettettetett pénzalapja esti tanfolyamunknak s ha Isten áldása kíséri lépteink: egy pár év alatt együtt lesz azon 30.000 frtos alap, mely szakiskolánk lételét és fennállását mindenkorra biztosítandja.

Igazán szép remények, s kérdem, vajjon nem-e jogosult remények is egyuttal?!

Lelkünkben a legszebb önértet nyert állandó otthont, látva

azt, hogy tanfolyamunk ügye mily igaz méltánylásra, pártfogásra és támogatásra talált, ha első sorban és komolyan mi karoltuk fel azt, kiknek ez intézmény ma még életkérdés.

Megnyerni igyekeztünk a közvéleményt és nem jártunk járatlan utakon, hisz' rövid idő alatt a főváros számos előkelő kereskedője, intézetek, vállalatok járultak adományaikkal a cél szentesítéséhez; igaz ügyet támogatni vélvén, sorompóba lépett a sajtó is, és a meggyőződés hangján érvényesítette hathatós és eredménydús szövegét.

Kegyelmébe fogad a legjobb Király és segélyt, adományt küld hű alattvalóinak!

E legfelső királyi kegyelmi tény által, míg egyfelől gyarapított hiven őrzött és ápolt intézményünk pénzalapja, *másfelől kifejeztetett egyszersmind a bizalom és elismerés is szerény törekvéseink iránt.* Öröklött hűséggel adunk azért kifejezést legmélyebb hálánknak és szívből kiáltjuk: éljen a legjobb Király és Királyné!

Folytassuk t. pályatársak a megkezdett munkát odaadással, készséggel. Hogy mit hoz a jövő? ... én nem kérdelem már. Fel van az jegyezve mindnyájunk szívében!«

1889-ben a társulat felterjesztésére a kereskedelmi minister ur ő Nagyméltósága, bellusi Baross Gábor, méltányolva a társulat törekvéseit, az 1889/90. tanfolyam céljaira 300 frt segélyt engedélyezett. Ugyanez összegű segélyt az 1890/91. tanévre megújítja és a jövő 1891/92. tanévre is kilátásba helyezi.

A társulat méltó hálával adózik kegyes pártfogói irányában, a kiknek áldozatkészsége most már lehetővé fogja tenni azt, hogy pár év alatt a szükséges alap teljes összegben együtt legyen.

A tanfolyam-alap folytonos gyarapodását az alábbi adatok tüntetik fel:

1887. év végén	858.20
1888. » »	2.513.99
1889. » »	3.826.97
1890. » »	5.414.75
1891. év június végén	6.749.15

Ezen tőkéhez hozzájárultak az esti szaktanfolyam alábbi kegyes pártolói és fentartói:

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége I. Ferencz József és Felséges Királyasszonyunk.

A kereskedelemügyi magy. kir. Ministerium.

Adományozók.

Ámár M. Dávid, Budapest.

Angol-osztrák bank budapesti fiókja.

»Anker« biztosító-társaság.

»Azienda« biztosító részvénytársaság.

Benedek Gábor, Budapest.

Bánhegyi C. J., Budapest.

Budapesti kereskedelmi és iparkamara.

Budapesti csavargőzös átkelési vállalat.

Budapesti dunántuli kereskedelmi társulat.

Bécsi biztosító részvénytársaság.

Bécsi élet- és járadék-biztosító részvény-társaság.

Budapest főváros.

Budapesti Lloyd társulat.

Budapesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

Brázay Kálmán nagykereskedő, Budapest.

Dietzl József, Budapest.

Dreher Antal, Budapest.

Egger B. és társa, Budapest.

Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár.

Első magyar iparbank, Budapest.

Első budapesti gőzmalmi részvénytársaság.

Első magyar általános bizt. társulat, Budapest.

Első magyar gyapjumeső és bizományi üzlet részvénytársaság.

»Erzsébet« gőzmalmi társaság, Budapest.

Édeskuthy Lajos, Budapest.

»Foncière« pesti biztosító intézet.

Fehér Miklós gépgyáros, Budapest.

Fürst Jakab, Budapest.

Gál Imre, Budapest.

Geittner és Rausch cég Budapest.

Ganz és társai gépgyári részvénytársaság, Budapest.

Gregersen G. és fiai, Budapest.

Girardy József, Budapest.

Grunwald és társa szeszgyárosok, Budapest.

Gschwindt-féle részvény-társulat, Budapest.

Guttmann Ádám Budapest.

Haas Fülöp és fiai, Budapest.

Herrmann Antal, Budapest.

Holzspach A. fiai, Budapest.

Hüttl Tivadar, Budapest.

H. Jellinek Henrik, Budapest.

Juta-fonó és szövő gyár Budapest.

T. Kádár Kálmán, Budapest.

Kanitz Ignác nagykereskedő, Budapest.

Klinger Henrik gyáros, Budapest.

Kisbirtokosok országos földhitelintézete.

Kühne Ede gépgyára, Sopronban.

Kőolaj-finomító részvény-társaság, Budapest.

Kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet, Budapest.

Krausz Adolf Budapest.

Kreische Antal gyáros, Budapest.

Kertész Tódor Budapest.

Klein József és Adolf, Budapest.

Leitenberger Ferencz, Budapest.

Laczkó N. és Popper, Budapest.

Id. Luczenbacher Pál, Budapest.

Lujza gőzmalom, Budapest.

Lévay Henrik, az első magy. ált. biztosító társaság vezérigazgatója.

Loser testvérek, Budapest.

Magyar jelzálog hitelbank részvény-társaság, Budapest.

Machlup A. és E. gyári cég, Budapest.

Magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank részvénytársaság.

Magyar országos központi takarékpénztár részvénytársaság.

Magyar általános hitelbank, Budapest.

Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság.

Magyar kereskedelmi csarnok, Budapest.

Megyeri Kraus Mayer, Budapest.

Nagysurányi czukorgyár részvénytársaság.
 Neuschloss Károly és fiai, Budapest.
 Neuschloss Ádám és Marczell, Budapest.
 Osztrák-magyar bank budapesti főintézete.
 Osztr.-magy. országos kerek. utazók egylete, Budapest.
 Oetl Antal gépgyára, Budapest.
 Osztrák légszesz-társulat budapesti fiókja.
 Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület részvénytársaság.
 Pesti hengermalom részvénytársaság.
 Pesti magyar kereskedelmi bank.
 Pesti molnárok és sütők gőzmalma.
 Pesti polgári kereskedelmi testület.
 Popper H. Budapest.
 Romeiser F. és fiai, Budapest.
 Röck István gépgyára, Budapest.
 Schopper J. G., Budapest.
 Schroll Benedek fia czég Budapest.
 Schwarz Lajos kereskedő, Budapest.
 Salgótarjáni köszénbánya-részvénytársaság.
 Saxlehner András nagykereskedő, Budapest.
 Sgaliczner és Kőváry, Budapest.
 Stühmer Frigyes, Budapest.
 Tekéző társaság.
 Trieszti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali).
 Tömöry Károly nagykereskedő, Budapest.
 Erényi Ullmann Lajos, Budapest.
 Weisz B. Ferencz, kir. tanácsos, Budapest.
 Zachár Gyula, igazgató-tanár Budapest.

Gyűjtők a lapok közül.

A »Pester Lloyd« szerkesztősége.

A »Gyakorlati kereskedelmi tudományok« folyóirat szerkesztősége.

A kereskedelmi magyar királyi Minister ur az alábbi leiratokat intézte a társulathoz:

I.

50.648. sz.

Tekintetes Szávoszt Alphons urnak, a budapesti Kereskedő ifjak társulata Elnökének.

A vezetése alatt álló társulat elnökségének, a társulat által fentartott kereskedelmi szaktanfolyam érdekében, hozzám intézett folyamodására értesitem az elnök urat, hogy méltányolva a társulat buzgalmát és sikeres működését, az említett tanfolyam f. évi szükségleteinek részbeni fedezésére 300 frtnyi állami segílyt engedélyeztem, s ez összeget az elnök urnak elnöki osztályom főnöke által láttamozott bélyegköteles nyugtájára a helybeli IX. ker. állampénztárnál (vámház) kifizetésre utalványoztam.

Budapest, 1889. október hó 19-én.

Baross.

II.

Szám $\frac{1.973/1891.}{VI.}$

A Kereskedő ifjak társulatának Budapestén.

Mult évi deczember hó 17-éről kelt azon kérelmére, hogy a társulat kebelében a folyó évben is tartandó, illetőleg már folyamatban levő esti tanfolyam költségeihez hozzájáruljak; értesitem a társulatot, hogy méltányolva a kereskedő ifjuság művelődésének szellemi és erkölcsi színvonalának emelésére czélzó törekvéseit, a folyó évben rendezendő tanfolyam céljaira is háromszáz (300) frtnyi segílyt engedélyezek.

Ezen összeget egyidejűleg és fenti szám alatt a budapesti kir. állampénztárnál (IX. kerület) kiutalványoztam, a hol a társulat elnöke, Szávoszt Alphons által aláírt és VI. szakosztályom főnöke, távolléte esetében helyettese által láttamozott, szabályszerűen bélyegzett nyugtára felvehető.

A tanfolyam eredményéről elvárom annak idején a társulat részletes jelentését.

Budapest, 1891. február hó 12-én.

Baross.

III.

Szám: 53.748/1891.

A Kereskedő ifjak társulatának Budapesten.

A kebelében fennálló kereskedelmi esti szaktanfolyam 1890/91. tanévéről szóló és f. évi augusztus hó 7-én kelt felterjesztésével hozzám juttatott jelentését tudomásul veszem.

A felterjesztésében kifejezett azon kérelmet illetőleg, hogy a tanfolyam 1891/92. tanévére is nyujtsak méltányos segílyt, megjegyzem, hogy a tanfolyamot szívesen fogom támogatni, hogy azonban ez irányban csak a jövő évben a társulat külön beadandó kérvénye alapján fogok intézkedni.

Budapest, 1891. évi szeptember hó 3-án.

Baross.

Végül felemlitendő, hogy a szakművelő bizottság négy év óta és pedig az esti szaktanfolyam felvirágzása idejéből évenként *Értesítőt* ad ki, a melyben az illető tanév eseményei és eredményei részletesen felsoroltatnak.

Ezen értesítőt évenként megküldi a társulat összes tagjainak és a tanfolyam pártfogói és fentartóinak.

A választmányi jegyzőkönyvek és tanfolyam-értesítők tanúsága szerint, a társulat esti szakiskolájában következő tanárok tanítottak:

1867/68.

Catinelli Hektor

Karner János

1880/87.

Lubich Fmil

Grósz Viktor

Dr. Földes Béla

Röser János

Dr. Barna Ignác

Trauttmann Henrik

Dr. Koós Gábor

Kiss Károly

Grünbanm Miksa

Bartos Lajos

Péter János

Nagy Sándor

1887/91.

Zachár Gyula

Garai Ede

Lengyel Sándor

Vályi Nagy Imre.

Ezen szakiskolát tizenegy évi fennállása óta 611 fiatal kereskedő látogatta s ezek közül sikeresen vizsgázott és bizonyítványt nyert 228. Álljon itt ennek igazolásául a szakművelő bizottság naplói és jegyzőkönyveiből egybeállított alábbi

Kimutatás.

Tanév	Beirat- kozottak száma	Végzettek száma	A tanfolyam megnyitásának ideje	A v i z s g á k ideje
1880-1.	60	6	1880. nov 5.	1881. május 15.
1881-2.	52	12	1881. nov. 3.	1882. április 10.
1882-3.	48	18	1882. okt. 31.	1883. írásbeli május 20. szóbeli » 27.
1883-4.	40	12	1883. nov. 20.	1884. írásbeli május 25. szóbeli június 5.
1884-5.	49	16	1884. nov. 4.	1885. írásbeli június 9., 10. szóbeli » 14.
1885-6.	56	18	1885. nov. 4.	1886. írásb. június 14., 16. szóbeli » 29.
1886-7.	46	11	1886. nov. 1 .	1887. írásb. június 3., 4. szóbeli » 7.
1887-8.	49	25	1887. nov. 15.	1888. írásb. máj. 22, 23, 25. szóbeli május 28.
1888-9.	72	36	1888. nov. 20.	1889. írásb. május 7., 8, 10. szóbeli május 11.
1889-90.	64	34	1889. nov. 5.	1890. írásbeli április 29., 30., május 2. szóbeli május 3.
1890-91.	75	50	1890. nov. 1.	1891. írásbeli április 24., 27., 29. szóbeli május 1.

Hála és elismerés illeti mindazokat, kik a társulat ezen kiváló és hasznos intézményét önzetlenül szolgálták és ezzel ugy a fiatal-ságnak, mint az egész kereskedelemnek nagy szolgálatokat tettek. A főérdem dr. Herich Károlyé, ki az intézményt megalapította és Szávost Alphonse, ki ezt újból alapította és mai magas virágzá-sára vezette. Legyen jutalmuk azon nemes öntudat, hogy jót és önzetlenül cselekedtek.

XII. Helyeszközlő osztály.

Ez osztálynak célja az állás nélküli kereskedő ifjuság részére helyet eszközölni a lehető legmérsékeltebb díjazás mellett. Megóvni kívánja ez intézmény a helykeresőket a lelketlen ügynökök és közvetítők zsarolásai elől. A *helyeszközlés* a társulat egyik különös nyomatékkaal hangsúlyozott célja, a mely soha sem tekintetett jövedelmet hozó üzletnek, hanem és kizárólag emberbaráti intézménynek. Egyedül arra törekedett és törekszik a társulat, hogy kiadásai lehetőleg megtérüljenek.

Ennek daczára a *Helytartótanács* 1866-ban kifogásolta a helyeszközlésre vonatkozó cikkelyeket, mert ebben egy külön önálló üzletet vélt látni és kikötötte, hogy a helyeszközlés csakis a társulat tagjaira terjedhet ki. Így is hangzottak az alapszabályok 22 éven keresztül, míg nem az 1888. évi márczius 4-én tartott közgyűlés, támaszkodva a jeleni alkotmányos kormány szabadelvűségére, ki-mondotta, hogy *a helyeszközlés ügyét országosan szervezi* s így természetesen kiterjeszti azt a társulat kötelékén kívül álló kereskedő ifjuságra is. És tényleg az ily módon átalakított alapszabályokat a magas kormány minden észrevétel nélkül meg is erősítette.

Visszatérve az alakulás első évéhez, megállapítható, hogy ezen intézmény volt az, a melynek érdekében mindjárt kezdetben a szükséges intézkedések haladéktalanul megtétettek.

1866. február 11-én alakult meg a társulat és már ugyane hó 28-án kinevezi a választmány az első helyeszközlő bizottságot és utasítja, hogy készítse el az osztály ügyrendjét és kezdje meg működését. Az osztály első igazgatója Buchfellner Gyula, jegyzője Tettei Nándor és tagjai Szilády Béla, Gruber Vilmos, Kerstinger György és Rajnay Gergely. Márczius 23-án Kapótsy társulati tag a javaslatkönyvben indítványozza, hogy az osztály körlevelek útján a főnökök figyelmébe ajánltassék. A választmány elfogadja a javaslatot, mely azonban csak augusztusban hajtatott végre.

A kezdet nehézségei, a főnökök bizalmatlansága, de különösen a helykeresők gyenge minősültsége okozák azt, hogy az osztály kiválóbb eredményeket sok éven keresztül felmutatni képes nem volt.

1870/71-ben Héder Sándor jegyzősége mellett látható haladás mutatkozik. Ekkor lép érintkezésbe az osztály a bel- és külföldi társasággyulettekkel, a gráci és a debreczeni egyletekkel pedig, a viszonyosság elvén, egyezményt is köt. Az eredmény, ha nem is volt rendkívüli, mindenesetre messze túlszárnyalta az előbbi éveket. 1872-ben dr. Falk Miksa, a *Pester Lloyd* főszerkesztője díjtalanul állandó rovatot nyit az osztály hirdetéseinek, melyet azonban már nemsokára nem vesznek igénybe, mert az 1873. évi nagy pénzválság itt is visszaesést idézett elő.

Akkori kereskedelmünk mivoltára nézve mint sajnos tény örökitendő meg, hogy a helyeszközlő osztály nyolcz éven keresztül csakis német nyomtatványokat használt és kivételesen levelezett magyar nyelven. Csak 1874. június hó 26-án hozza a válaszmány azon határozatát, hogy ezentúl a helyeszközlő osztály magyar nyomtatványokat is használjon.

1876 és 77-ben az osztály csaknem teljesen szünetel. E két évi működés eredményéről a közgyűlésnek nem is számol be. 1878 és 79-ben az elért eredmény a legcsekélyebbre száll alá. Az 1879-ik év már mégis haladást jelez, mert ekkor vettetett meg alapja egy sikerebb jövőnek. Állandó bizottság szerveztetett, új rendszabályok készítették és időnként díjazott segéderők is alkalmaztattak. Az alábbi kimutatások igazolják, hogy az osztály munkássága végre helyes mederbe tereltetett. Virágzását ez osztály is, miként a társulatnak minden más intézménye, csakis a fellendülés korával éri el.

Bodendorfer Sándor osztályjegyző volt az, ki 1885-ban az ügyek vezetését átvevén, helyes érzékével és fáradhatlan munkásságával megjelölte az utat, mely virágzásra vezet és oly eredményt mutatott fel, mely az elég jónak mondható előbbi évit megkétszerezte. A válaszmány több ízben, és a közgyűlés is jegyzőkönyvileg fejezte ki elismerését és köszönetét, a jövő 1889. évben pedig az osztály igazgatójává választotta meg. 1889. év május havától az ép oly buzgalmú és lelkiismeretes osztályjegyző Szegő Imre veszi át az ügyvezetést és folytatja mind maig a legjobb eredményekkel. A válaszmány indítatva is érezte magát 1890-ben arra, hogy részére megfelelő tiszteletdíjat szavazzon meg.

A társulat általában véve a legközelebb mult három éven át 1670 fr 45 kr. kiadást fordított a helyeszközlő osztály fejlesztésére és országos szervezésére. Számtalan ezrekre ment azon körlevelek száma, a melyekkel úgy a kereskedő főnökök, mint alkalmazot-

taik is az ország egész területén megkerestettek; és ez intézkedés ma is gyakoroltatik és folytatatni fog mindaddig, míg nem teljes gyökeret ver a kölcsönös bizalom, ez osztály lételének és sikeres működésének alapja. A hozott áldozatok nem voltak terméketlenek, mert az osztály három évi bevétele nemcsak hogy fedezte a kiadásokat, hanem még 460 frt 78 kr. jövedelmet is hozott a társulati pénztárnak. Ily előzmények után s a jövőben is ily lelkiismeretes vezetés mellett nincs kétség benne, hogy a társulat ez igazán nemes és emberbaráti intézménye folyton gyarapodni fog. A társulat jelenlegi intézőinek pedig nagy elégtételül szolgálhat az, hogy e téren is a legszebb eredményt a 25-ik esztendő mutathatta fel.

A helyeszközlő osztály működésének eredményei az alapítástól kezdve az 1890. év végéig.

Év	Bejelen- tett állás	Hely- kereső	Elhelyez- tetett	Év	Bejelen- tett állás	Hely- kereső	Elhelyez- tetett
1866	—	10	8	1877	—	—	—
1867	—	28	16	1878	—	58	4
1868	—	12	11	1879	—	45	5
1869	—	69	27	1880	51	80	12
1870	—	65	30	1881	128	129	23
1871	—	96	33	1882	105	93	20
1872	—	72	20	1883	100	80	20
1873	—	94	21	1884	122	113	17
1874	—	75	9	1885	101	191	36
1875	—	56	10	1886	93	139	36
1876	—	—	—	1887	101	96	23

Év	Bejelentett állás	He y- kereső	Elhelyez- tetett	Bevétel		Kiadás		Felesleg	
				frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1888	226	181	57	480	—	396	—	84	—
1889	501	463	102	715	23	536	04	189	19
1890	610	539	140	936	—	748	41	187	59

XIII. Felolvasások.

Ez azon intézmény, a melyet a társulat megalapításától kezdve mind maig a leghivebben ápolt. Kezdetben inkább az elnökök és egyik-másik tisztviselő gondoskodott arról, hogy a közélet számos jelesét e célból megnyerje. 1879-ben már egy állandó bizottság szerveztetik e czímen *Felolvasásokat rendező bizottság*. És ez folytatja működését 1887-ig, a midőn beleolvasztatott a szakművelő bizottságba, a melynek most már egyik ágát képezi. Kezdetben a felolvasások teljesen zártkörűek voltak; azokon csakis társulati tagok vehettek részt. Később magasabb lendületet nyernek és dr. Herich idejében már meghívott vendégek is hallgatják. Fénykorukat azonban Szávoszt Alphons elnöksége alatt érik el. 1887. óta nemcsak a társulati tagok között, de egyáltalában az egész fővárosi kereskedelmi társadalomban mind nagyobb és nagyobb lesz az érdeklődés ugyannyira, hogy a legutóbbi két évben a társulat helyiségei szűkeknek bizonyultak az oda áramló nagy és válogatott közönség befogadására. A két utóbbi évben a szakművelő bizottság rendesen theaestélyekkel kötötte össze a felolvasásokat.

Ennek eredménye az lett, hogy csaknem mindig igen nagy és több ízben óriási férfi és női társaság maradt együtt, a legkedélyesebb csevegést folytatva, majd mulatva és gyönyörködve szellemdús szónoklatokban és nem ritkán — ha a kedv hullámokat vert s különösen ha nagy hölgytársaság volt együtt — vig táncz-czal fejezve be az estét.

Részben ennek, de különösen azon számos és kitünő felolvasó szellemdús, gyönyörködtető, sokszor magasztos és felséges előadásának köszönhető az, hogy a társulat által rendezett felolvasások ma a fővárosban ily nagy népszerűségnek örvendenek. A főváros társadalmának kitünőségei szívesen engednek a kérésnek, hisz biztosak a felől, hogy egy hálás, nagy és előkelő közönség vár reá; a hallgatóság pedig még szívesebben özőnlik oda, mert a *Kereskedő ifjak társulatában* a szellemi élvezeten felül még mulatni és pedig igen kedélyesen mulatni is lehet. Különben csaknem egész bizton

állítható az is, hogy az elmúlt egynegyed század alatt legtöbb és mindenestre színvonalon álló felolvasás e társulatban tartatott. A felolvasók száma 1866-tól máig 141, a felolvasások pedig jóval meghaladják a háromszázat. Első felolvasó volt 1866. márczius 27-én Keleti Károly ministeri tanácsos; az utolsó felolvasást pedig Hock János országgyűlési képviselő tartotta ez év április hó 23-án.

A társulat mindenkori intézőié az érdem, hogy e közművelődési intézményt, az alapszabályokhoz hiven, mindig előszeretettel ápolták; de méltó elismerés illeti még inkább azon jeleseket, kik a társulat fiatalságának ismeretkörét e nagyszámú felolvasások által szélesbítették és műveltségi fokát oly nagy mérvben emelték.

A társulat im' azzal hálálja meg eme jóakaróinak szeretetreméltóságát és szivességét, hogy hálás emlékezésül megörökíti neveiket negyedszázados történelmében. Eme tiszteletre és nagyrabecsülésre méltók a következők:

Dr. Ágai Adolf	Detsinyi Arthur
Dr. Apáthy István	Deutsch Ármin
	Dr. Deutsch M.
Dr. Ballagi Aladár	Dr. Dobránszky Péter
Dr. Barsi József	
Bársony István	Elischer József
Beck Dénes	Dr. Emmer Kornél
Beksits Gusztáv	Érdy Dénes
Benedek Aladár	Dr. Erödi Béla
Benedek Elek	
10 Beöthy Zsolt	Fekete József
Berecz Antal	30 Dr. Ferenczy József
Bernáth Ágoston	Fővényi János
Dr. Bokor József	Dr. Friedmann Bernát
	Fuchs Sándor
Catinelli Hektor	
Császár Rezső	Gelléri Mór
Cserey Károly	Gerő Károly
	Grósz Viktor
Dapsy Árpád	György Aladár
Deák Farkas	György Endre
Degré Alajos	György Vilmos
20 Dr. Del'Adami Rezső	

- 40 Hamar Leó
 Hanzély Ferencz
 Heim Péter
 Dr. Heinrich Gusztáv
 Helfy Ignác
 Dr. Herich Károly
 Hevesi József
 Hock János
 Horn Ede
 Hunfalvy János
- 50 Illmer Károly
- Ifj. Jankó János
 Jäger Henrik
 Jókai Mór
 Jónás János
- Kador Sándor
 Dr. Kakujay Gyula
 Dr. Kanyurszky György
 Dr. Károlyi Gyula
 Dr. Kautz Gyula
- 60 Keleti Károly
 Kementzky Kálmán
 Dr. Kenedi Géza
 Dr. Kerkápolyi Károly
 Komáromy Mihály
 Komócsy József
 Dr. Koós Gábor
 Dr. Kovácsy Sándor
 Kőd Mihály
- Láng Henrik
- 70 Lipták Gy. István
 Liptay Pál
- Makáry Gerő
 Mauritz Rezső
- Máy Árpád
 Melháné Szaák Lujza
 Mezei Ernő
 Mihályi Ferencz
 Mihók Sándor
 Miklós Ödön
- 80 Mikszáth Kálmán
 Mócs Zsigmond
 Molnár Lajos
 Mudrony Pál
 Mudrony Soma
- Dr. Neményi Ambrus
 Dr. Neményi Imre
 Németh Imre
 Dr. Névay László
 Novák Sándor
- 90 Ozoray Árpád
- Palágyi Menyhért
 Polacsek Gyula
 Porzsolt Kálmán
 Pulszky Ferencz
- Dr. Radó Antal
 Ransbourgh S.
 Reinitz Lajos
 Dr. Rosenberg Lajos
- Sommerfeld J.
- 100 Schneller Alajos
 Dr. Schnierer Gyula
 Schosberger Sámuel
 Dr. Schreyer Jakab
 Schütz Miksa
 Schwarcz Gyula
 Strausz Adolf
 Szabó Endre

P. Szathmáry Károly	Vargha Albert
Szatmári Mór	Vass Antal
110 Szász Károly	Vass Gereben
Szegi Gábor	Vészi József
Szekrényessy Kálmán	Visy Imre
Szélba József	130 Visontai Soma
Dr. Szigeti Márton	Vizvári Gyula
Szilágyi Sámuel	
	Dr. Weisz Béla
Takátsy József	Weisz Berthold
Dr. Thallóczy Lajos	Weisz Manó
Thaly Kálmán	Weninger Vincze
Tettei Nándor	Witthalm Gusztáv
120 Tóth Gábor	Dr. Wittmann Mór
	Wollák Soma
Vadnay Károly	
Vajkay Károly	Zempléni P. Gyula
Dr. Vámbéry Ármin	140 Zichy Antal
Dr. Várady Antal	Zipernovszky Károly

XIV. Könyvtár.

A társulat közművelődésének ezen jeles tényezője szintén az alakulás első évében alapított meg.

Litassy József, mint a társulat első könyvtárnoka, Tettei Nándor támogatásával már 1866. márczius 14-én bemutatja a a beszerzendő könyvek jegyzékét. Az első fedezet meglehetősen csekély volt, mert alig tett ki 200 frtot. De bőségesen kárpótolta a pénztár tehetetlenségét azon áldozatkészség, a melylyel különösen a társulat tagjai, de számos könyvkereskedő és más pártfogók is tömegesen járultak könyvadományaikkal a könyvtár gyarapításához. Április 6-án már egynéhány száz kötet könyv van együtt, a melyeknek legnagyobb részét előbb használható állapotba kelle helyezni, azután jegyzékbe szedni és osztályozni. A felhalmozott munkához Litassy a fenti napon segítséget kér a választmánytól, a mely Németh Zsigmondot jelöli ki kisegítő könyvtárnokul. Ezek buzgó és odaadó munkásságának sikerült május 20-ára a kis könyvtárt teljesen rendezni és a közforgalomnak átadni. A szép-irodalmi és szakkönyvek szétválasztattak és tulajdonképen két könyvtár rendeztetett be, u. m.:

1. közhasznú és szakkönyvek gyűjteménye, és
2. kölcsönkönyvtár.

A közhasználatra szánt kisebb könyvtárt kizárólag a társulati helyiségekben lehetett igénybe venni; a kölcsönkönyvtárból azonban a könyvek megfelelő biztosíték mellett kiadattak olyformán, hogy minden kötetért 1 frt biztosíték volt fizetendő; de négy kötetnél többet senki sem vehetett ki.

A társulat könyvtára évről-évre gyarapodik. Nem volt a letelt negyedszázad alatt egyetlenegy év sem, a melyben szaporodás jelezhető nem lenne, habár például 1874-től 1881-ig és 1885-től

1890-ig, tehát tizenhárom esztendőn keresztül alig történtek beszerzések; de ez években is kárpótolták a beszerzéseket az adományozások.

A jelenlegi könyvtárnak fele, az első nyolcz év szerzeménye, a másik felerész a későbbi tizenhét évé volt. A legtöbb könyv 1866, 1869, 1871, 1872, 1873, 1881 és 1891-ben szereztetett be. Tettei Nándor, Heckenast Gusztáv, Greguss Ágost, dr. Herich Károly, Brázay Kálmán, Pfeiffer Nándor és Hollósy Béla egész kis könyvtárakat ajándékoztak. Legnagyobb könyvbevásárlás 1869. és 1871-ben volt 500, illetőleg 400 frt értékben. Az előbbi összeghez hozzájárult néh. boldog emlékü Gorove István minister 50 frttal és az 1869-ben megtartott első kereskedelmi bál 368 frt 93 kr. jövedelmével; az utóbbi 400 frtot teljesen a társulat fedezte. Az évenként kisebb-nagyobb összegekben megszavazott és részben fel is használt hitelek meghaladják a 2000 frtot. Pénzadományozásokat tettek még a könyvtár javára: Dümmerling Alajos, Mittly Gyula Kollinics Pál és Catinelli Hektor.

A könyvtárt másodszor Benkő Gyula — jelenlegi alelnök — rendezte 1880-ban, ki akkor az első titkári állást töltötte be s ezen munkára, mint szakértő, önként vállalkozott. O készítette az első rendszeres és szakszerűen összeállított könyvtári jegyzéket és megtörtént vele az is, hogy a társulatnak ez évben a könyvtár gyarapítására megszavazott, de soha ki nem utalt 500 frtnyi hitelének megfelelőleg, az általa kiszemelt és megvásárlandó könyvek jegyzékét is bevezette a főjegyzékbe. Így történt az, hogy egynéhány száz kötet könyv egy évtizeden át szerepelt névleg e jegyzékekben, holott azok egy része még ma sem szereztetett be. Ez okon és az időnként kiadott több rendbeli függelék által okozott zavarok folytán a mult évben a választmány elhatározta a könyvtár újbóli leltározását, rendezését és új könyvjegyzékekkel ellátását.

Ezen munkával Rehák János főkönyvtárnok és Bene Pál könyvtárnok bizattak meg, kik egy év lefolyása alatt — Benkő Gyula alelnök szakszerű tanácsai szerint — a 4.642 kötetre menő könyvtárt dicséretes szorgalommal s a legszebben rendezték és az új könyvjegyzéket elkészítették, a mely valószínűleg már közelebbről sajtó alá kerül. Ezen jegyzékek szerint a társulati könyvtár két részből áll, t. i. szépirodalmi és szakkönyvtárból, a melyek az alábbi kimutatás szerinti műveket foglalják magukban.

a) Általános szépirodalmi könyvtár:

I. Magyar szépirodalom	919 mű, 2.133 kötet
II. Német »	433 » 1.222 »
III. Angol »	40 » 53 »
IV. Francia »	130 » 216 »
V. Magyar tudom. és közhaszn. irodalom	266 » 433 »
VI. Német » » » »	59 » 84 »
VII. Képes hírlapok és élelclapok	42 » 174 »
Összesen	1.889 mű 4.305 kötet

b) Szakkönyvtár.

I. Általános kereskedelmi és közgazdasági	174 mű	229 kötet
II. Kereskedelmi és közgazdasági statistika.		
Kamarai és egyleti évkönyvek	39 »	67 »
III. Nyelvtudományi művek és szótárak ..	33 »	41 »
Összesen	246 mű	337 kötet.

A kettő együtt véve kitesz 2.135 művet 4.642 kötetben, megjegyeztetvén, hogy a szakkönyvtár jelenleg is csak a társulat helyiségeiben vehető igénybe.

Ezen rövid ismertetésből láthatólag a társulat mindenesetre jelentékeny könyvtár fölött rendelkezik, de látható az is, hogy annak gyarapodását nagyban s illetőleg csaknem felerészben az adományozások mozdították elő. A társulat őszinte hálával adózik ezért és megőrökíti jötevőinek alábbi névjegyzékét.

A kereskedő ifjak társulata könyvtárának gyarapításához könyv- és pénzadományaikkal hozzájárultak:

Aigner Alajos	Fábián Gyula
Beck Dénes	Farkas Ferencz
Benkő Gyula	Friebeisz Ferencz
Berinkey Gyula	Friedrich István
Bieber Ferencz	Geyer Béla
Brázay Kálmán	Gorove István
Budapesti keresk. kamara	Greguss Ágost
Catinelli Hektor	20 Greiszl Rezső
Csáthy Károly ifj.	Gunszt János
10 Csekey Dezső	Gyene Gusztáv
Duchon Árpád	Heckenast Gusztáv
Dummerling Alajos	Dr. Herich Károly

Hollósy Béla	Rajnay Vilmos
Horváth Guido	Ráth Károly
Hutiray Lajos	Ráth Mór
Ivanits Miklós	Reinitz Lajos
Kacziányi Nándor	Röser János
30 Keleti Károly	Schneller Alajos
Kiriák Gergely	50 Stein János
Kollinics Pál	P. Szathmáry Károly
Krenner Károly	Szent-István társulat
Lestár Árpád	Szontagh Andor
Mezőfi Gedeon	Tarr Sándor
Mittly Gyula	Tettei Nándor
Müller Ferencz	Vogel Béla
Osterlahm Károly	Vutsák Béla
Pacsu Leó	Wehmer József
40 Patz Gusztáv	Weisz B. Ferencz
Pfeiffer Nándor	60 Weisz Lipót
Pintschof Mór	Zachár Gyula
Pozsányi Adolf	
-

XV. Tagsági névjegyzék.

1891.

I. Tiszteletbeli tagok.

Ádám Károly	1867
Aebly Adolf	1890
Bellusi Baross Gábor	1890
Catinelli Hektor	1868
Dr. Erődi Béla	1877
Fábián Gyula	1871
Dr. Falk Miksa	1888
Fuchs Rezső	1867
Harkányi Frigyes	1867
Dr. Herich Károly	1877
örökös tiszteletbeli elnök	1887
Jókai Mór	1873
Keleti Károly	1866
Br. Kochmeister Frigyes	1867
Komócsy József	1883
Kempelen Imre	1885
Korény Ágoston	1873
Kossuch János	1867
Mayer Miksa	1876
Matlekovits Sándor	1883
Ráth Károly	1868
Schneller Alajos	1879
Szivessy Ignác	1875
Gr. Széchényi Pál	1886
Tettei Nándor	1869
örökös tiszteletbeli alelnök	1884
Dr. Vámbéry Ármin	1885
Dr. Váradi Antal	1890
Varga Albert	1875
Br. Wodianer Albert	1867

II. Alapító tagok.

Andrássy Aladár gr.	100 frttal	1880-ban
Brázay Kálmán	100 »	1888-ban
Bischitz Lajos	100 »	1891-ben
Édeskuty Lajos	100 »	1887-ben
Első magy. ált. b. társ.	50 »	1881-ben
Fleischmann Antal	100 »	1881-ben
Gschwindt Mihály	100 »	1891-ben
Herich Károly dr.	100 »	1883-ban
Hüttl Tivadar	100 »	1890-ben
Jálics Géza	100 »	1890-ben
Kossuch János	50 »	1872-ben
Pesti kir. kiválts. nagykereskedő testülete	100 »	1881-ben
Pesti polg. keresk. testület . . .	100 »	1881-ben
Schneller Alajos	100 »	1883-ban
Schosberger Henrik	100 »	1880-ban
Szávoszt Alphons	100 »	1887-ben
Türsch Nándor	100 »	1871-ben
Unger Antal	50 »	1869-ben
Weisenbacher Endre	100 »	1881-ben

Hálás kegyelettel említettnek fel továbbá az alábbi alapítók is, kiket a halál időközben kiragadt sorainkból:

Blau M. P.	50 frttal	1869-ben
Heinrich Alajos id.	200 »	1888-ban
Huber Antal	50 »	1869-ben
Jezovits Kornél	100 »	1881-ben
Joannovits Döme	200 »	1882-ben
Thallmayer B.	50 »	1872-ben
Weisz B. Ferencz	100 »	1869-ben

III. Pártoló tagok.

Ági Lajos	Binder Pál
Aebly Adolf	Bloch Manó
	Boross M. Károly
Balogh és Heckel	Braun Mór
Bathó Elek dr.	10 Breier Izidor
Beimel Jakab	Brenner Imre

- Büchler József
- Csanak József
- Dobay János
- Droppa Gyula
- Duchon Árpád
- Falk Zsigmond, lovag
- Fischer és Heidelberg
- Freyberger Pál
- 20 Füsöpök Ferencz
- Gavora József
- Gelléri Mór
- Gräfl K. J.
- Haris Mihály
- Holitszer Manó
- Hoppig Ferencz
- Hoepfner Hermann
- Hubenthal Lipót
- Kánitz Ignác
- 30 Keller, Szabó és Császár
- Keleti Béla
- Kindermann Mihály
- Kohner Zsigmond
- Kollarits Jenő
- Komássy Ede
- Kotschy Erich
- Lejtényi Dezső
- Lenz testvérek
- Linhárt István
- 40 Loser testvérek
- Magy. Franciaia bizt. társ.
- Malomsoky József
- Messik Gyula
- Mihályi Ferencz
- Mosánszky Tivadar
- Neumann Frigyes
- Neumann Miksa
- Neuschloss Marczell
- Osztás Gyula
- 50 Piringer és Sokulski
- Rabsch Sándor
- Ringeisen testvérek
- Röser Miklós
- Saxlehner Andor
- Sgalitzer Izidor
- Semler J.
- Schletter Ferencz
- Schwertner Sándor
- Stern Ignác
- 60 Szimon István
- Szirányi János
- Támedly Mihály
- Teleky Ferencz
- Várkonyi Árpád
- Velvárt és Werber
- Wagner András
- Walla József
- Waldhauser Adolf
- Weismann Mór
- 70 Wesselényi F. Károly

IV. Rendes tagok.

Ádám Gusztáv	Bettelheim József
Ádám Károly, ifj.	Bevall Sándor
Achtzehner József	Biás Albert
Altmann Vilmos	40 Bieber Ferencz
Anhäupel Frigyes	Blasek Frigyes
Aprily Sándor	Blazek J. Antal
Argauer Elek	Blázy Gyula
Áts Sandor Antal	Blum Sándor
Augner Ede	Bodendorfer Géza
	Bodendorfer Sándor
10 Bayer Gyula	Bódy József
Bayer József	Bodiczky József
Bayer Károly	Bodó Gusztáv
Bayer Sándor	50 Bogdán József
Balla Béla	Bogisich János
Balassa V. Mihály	Bohner Ferencz
Bánhegyi C. J.	Bonis M. B. Gáspár
Bányász Lajos	Borhegyi Ferencz
Baráth János	Bradl Ferencz
Barlay József	Brandovics János
20 Bartha Dezső	Brázay Károly
Bauer Leonhárd	Breier Árpád
Baumann Sándor	Breitner Béla
Beck Emil	Brém György
Bekker Ödön	60 Brezsnjánczky János
Bella Zoltán	Brunner Dezső
Bene Pál	Burján Béla
Benedek Lajos	
Benesch József	Calderoni József
Bengyel Károly	Csapkay Ede
30 Bengyel Zsigmond	Császár Rezső
Benkő Gyula	Czájlik Lajos
Beráts János	Csekey Dezső
Beregszászy Pál	Csintalan Imre
Berger Imre	Czigler István
Berger Lajos	70 Conradin Frigyes
Bernhardt Gyula	Csuka Béla

- Damkó Károly
 Dávid Rezső
 Demeter Albert
 Demeter Ferencz
 Demeter József
 Deutschmann Sándor
 Diga Nándor
 Dimitrijevits Csedomilj
 80 Dimitrijevits Jenő
 Diósy János
 Diósy Kálmán
 Dirr Gyula
 Dolinay Béla
 Domby Ignác
 Dózsa Bertalan
 Dózsa Ferencz
 Dömötör Ádám
 Drózd József
 90 Drucker Henrik
 Dummer Sándor
 Dvorzsák Károly

 Éberling Antal
 Éder Ágoston
 Édeskuty Lajos, ifj.
 Eglmayer Károly
 Eisenfels József
 Eisler Miksa
 Eitel Frigyes
 100 Englmeyer Adolf
 Enyedy Bertalan
 Erdélyi Mór
 Erdős Ákos

 Fancler Béla
 Fancler Mihály
 Farkas Dezső
 Farkas Sándor
 Farkasdy Dénes

 Fejuk István Károly
 110 Feldmann Antal
 Fellegi József
 Felix Aladár
 Féhn Gyula
 Fényes Iván
 Ferenczy Károly
 Feszler Sándor
 Flór József
 Fontaine Andor
 Föhlössy Ferencz
 120 Föhlössy József
 Freund Emil
 Freund József
 Freiszléder Nándor
 Fried Ferencz
 Fried Menyhért
 Friedmann Dávid
 Fritsch Rezső
 Fuchsa József Károly
 Füleky István
 130 Füredi József

 Gaigne Jenő
 Gaizler Béla
 Gál Imre
 Gaál Ferencz
 Gaál Zsigmond
 Garay Alajos
 Gartner Géza
 Gazdik László
 Gedeon János
 140 Geller Izidor
 Gerzsó Károly Gy.
 Gessler József
 Giay Lajos
 Gindely János
 Glósz Béla
 Goszleth István

- Gradi F. Adolf
 Gregersen Albert
 Greissl Nándor
 150 Gruber Ágoston
 Gruber Vilmos
 Grün Lajos
 Grünberger Jakab
 Gschirzl János
 Gubits János
 Guggenberger Ede
 Guthy Elek
 Gyagyorszky János
 Györky Imre
 160 Haberern Gusztáv
 Hajduska Adolf
 Hajduska József
 Han Elek
 Harámy Ferencz
 Haukwitz Alajos
 Hausdorfer István
 Hauszer Antal
 Héder Sándor
 Hedvig Arthur
 170 Heyek Ede
 Heinrich A.
 Heinrich Ferencz
 Heinrich Sándor
 Heintzl Károly
 Heckel Kálmán
 Heckel Károly
 Hellvig Manó
 Hencz Zoltán
 Herczegh Gyula
 180 Herczer Conrád
 Herczog Gusztáv
 Hermann Antal
 Hermann Lajos
 Heuszler Gusztáv
 Hincz B. Károly
 Hofbauer Lipót
 Hoffman Árpád
 Hoffmann Emil
 Hoffmann Ignác
 190 Hoffmann Márton
 Hofstetter József
 Hoholin József
 Holczer József
 Hollop János
 Hopp Ferencz
 Hornung János
 Horváth Ferencz
 Hönig Ferencz
 Hrabkovszky Fer. Viktor
 200 Huber Ferencz
 Hurtay Péter
 Huzella Elek
 Hüberth József
 Hübner István
 Illés Ferencz
 Irányi Imre
 Izay Árpád
 Jakovits Károly
 Jancsár József
 210 Jelfy Ferencz
 Jéhn István
 Jenő Kálmán
 Joó Gyula
 Joó Lajos
 Jung Ede
 Kalik János
 Kálna Béla
 Kaloszek Ferencz
 Kammersberger Sándor
 220 Karlovitz Andor
 Károlyi György

- Katsinka Kornél
 Kathona Béla
 Keifel Károly
 Keller Emil
 Kellner János
 Kämeter István
 Kende Zsigmond
 Kertay Zsigmond, ifj.
 230 Kertész Nándor
 Kertész Tódor
 Kertész Tódor, ifj.
 Kientzel József, ifj.
 Kiss József
 Kishalmy Miska
 Klein Ernő
 Klein Kálmán
 Klinda Iván
 Klós Hermann
 240 Knechtsberger G. M.
 Knopper Károly
 Kohler Alajos
 Koller István
 Kollerits Lajos
 Kohn Dávid
 Kohn Károly
 Konya Lajos
 Kopeczni Károly
 Kopper Károly
 250 Kopriva Lajos
 Kósa Gyula
 Kostya István
 Kosztka Lajos
 Kovách Ákos
 Kovách Albert
 Kováts Dezső
 Kovách Endre
 Kovács Gyula
 Kovách Zsigmond
 260 Kovald Emil
 Kozálik Ferencz
 Kozma Lajos
 Krachtusz János
 Kraul Lajos
 Krautszak Antal
 Krautszak Márton
 Kreutle István
 Kriaszlel Ignác
 Krizsa Bálint
 270 Krnó Cziril
 Kronberg József
 Kubek Iván
 Kuhn Arnold
 Kunewalder L. M.
 Kunisch József
 Kunst Róbert
 Kunz Ferencz
 Kunz József
 Kurucz F. Károly
 280 Kutassy Vincze
 Labáth Elek
 Laitl Simon János
 Láng György
 Láng József
 Láng Lajos
 Lászlóffy József
 Laufer Zsigmond
 Lechner Gyula
 Leidecker János
 290 Lenkei A.
 Licker Ferencz
 Lindmayer István
 Liptay Lajos
 Littmann József
 Littmann Sándor
 Lowack Henrik
 Lőry Oszkár
 Lőw Elek

- Löwy Gyula
 300 Lövy Lajos
 Lubich Emil
 Lukáts Ernő

 Mahacsek Sándor
 Macharovszky György
 Machó Ede
 Mayer Ferencz
 Makáry Gerő
 Makláry Gyula
 Mann Károly
 310 Manucci Kázmér
 Marcinkiewicz Antal
 Márkus Henrik
 Marosi Ferencz
 Marton Alajos
 Martsán Béla
 Maás Izidor
 Mátrai Jenő
 Mattyasovszky Béla
 Maurer Aladár
 320 Meleghegyi Miklós
 Melis Soma
 Mester Lajos
 Mészáros Zoltán
 Micsey Rezső
 Mihálik Imre
 Mikula János
 Mitterdorfer Gusztáv
 Mittly Gyula
 Mladovits János
 330 Molnár Gyula I.
 Molnár Gyula II.
 Molnár Károly
 Molnár Sándor
 Morvay Gyula
 Móser János
 Möser Nándor

 Mössmer József
 Munk A.
 Murmann Emil
 340 Muzsik Pál
 Müller Rezső
 Münster György

 Nádosy György
 Nagy Árpád
 Nagy János
 Nagy Mihály
 Naményi Zsigmond
 Nyári Soma
 Neisár Imre
 350 Németh Gyula
 Németh Viktor
 Nesinger Sándor
 Neubauer Károly
 Neumann J.
 Nobel Mór

 Obláth Adolf
 Ochornitzky Manó
 Ofner József
 Oláh Béla
 360 Ohmann János
 Oravetz József
 Ottó József, ifj.

 Pacsu Leó
 Pálmai József
 Panda Jenő
 Panda József
 Pandurovits Gyula
 Papszt Antal
 Párthényi László
 370 Patz Gusztáv
 Patzl Ernő
 Pertik Béla

- Pertl Ferencz
 Pethe Kálmán
 Petrovics Nándor
 Pfann Mátyás
 Pfeiffer Dezső
 Pick Arnold
 Pischl Árpád
 380 Plahovits Géza
 Plander Gyula
 Podany Jenő
 Pohl Gusztáv Adolf
 Pollacsek Amadeus
 Pollinák Ferencz
 Popper Gyula
 Porubszky Gusztáv
 Pözel Ferencz
 Prachtel József
 390 Préger Mór, ifj.
 Prokopetz József
 Puchinger Antal
 Puskás Lipót

 Quenzer Henrik

 Rajmon József
 Rapos Ákos
 Rausch Antal, ifj.
 Rausch Ferencz
 Rausch Gyula
 400 Rédely Lajos
 Rehák János
 Reich Adolf
 Reich Zsigmond
 Reimann Gyula
 Rein Ignác
 Rein Sándor
 Rétay Béla
 Rétay Imre
 Révay Endre

 410 Riedl Frigyes
 Richter István
 Rill Nándor
 Ringeisz Ferencz
 Ringenbach Károly
 Romeiser Béla
 Rosenthal Hermann
 Roth Gy. Géza
 Rótt Tivadar
 Rothmann Ignác
 420 Roxer Béla
 Rozsnyávszky Lajos
 Rössler József
 Rubletzky István
 Ruder Ignác
 Ruder József, ifj.

 Sallay István
 Sándor István
 Saxlehner Árpád
 Sdravitsch János
 430 Séh Ottó
 Seefehlner J. L.
 Seibriger Traugott
 Seiler Ármin
 Seitz Ferencz
 Selmeczi kereskedő ifjak társ.
 Sik Béla
 Sillay Ignác
 Simay Domokos
 Singhoffer Géza
 440 Skopetz Leó
 Solichon József
 Solymossy Géza
 Soóváry Géza
 Sövegjártó Béla
 Südfeld Gyula
 Schaller János
 Schäffer Sándor

- Scheible Ármin
 Scheer Ármin
 450 Schiefner Hugó
 Schill Gusztáv
 Schlager József
 Schlesinger Lajos
 Schmidt Ignác
 Schneider János
 Schneller Hugó
 Schönberger Jakab
 Schönewald József
 Schrank Béla
 460 Schulhof Gábor
 Schultes Emil
 Schusztér Adolf
 Schusztér Emil
 Schüller Ferencz
 Schwarz Árpád
 Schwarcz Gyula
 Schwarcz Lajos
 Schwitzer Sándor
 Stadler Géza
 470 Stadtrucker Károly
 Stampfel Károly
 Stauber Ignác
 Steiner József
 Steiner Károly
 Steinreich Lajos
 Stenzinger Géza
 Stern Ede
 Stern József
 Stessel Nándor, ifj.
 480 Storer Győző
 Straicher Sándor
 Strähle János
 Strobel József
 Szabó Ákos
 Szabó Kornél
 Szegő Imre
 Szelnár Adolf
 Szendrei Károly
 Szentimrey Dezső
 490 Szentpétery István
 Szénássy Gyula
 Szénássy Imre
 Szepesi Konrád
 Szerencsi Ede
 Szervátius József
 Szidon Antal
 Szichta Lajos
 Szilvássy István
 Szklenka Jenő
 500 Szojka László
 Szojka Miklós
 Szokolovits Iván
 Szövényi Ákos
 Szövényi Gyula
 Sztaricskay I. G.
 Tabermann Béla
 Tatárka Ödön
 Tauffer Dezső
 Téglássy János
 510 Teischler József
 Tibély F. Ágost
 Till Hugó
 Tischler Sándor
 Titsch Gyula
 Tombácz János
 Topits Alajos
 Tóth Dezső
 Török Bódog
 Triltsch Antal
 520 Türk Sándor
 Ungár Gyula
 Urik Kálmán

Vaniss Ignác	Weiszenau Dezső
Várady József	Weixelgärtner Rezső
Varga József	Werner Ágoston
Varga Zsigmond	Wetzer Géza
Veégh Elek	Wienerberger József
Veress Antal	550 Wirth Mihály
Vetéssy Mihály	Wirth Sándor
530 Vincze Árpád	Wittek Ernő
Vogel Gyula	Wittenberger Ármin
	Woczasek Kornél
Wachutka János	Woczasek Lajos
Wallenfels Imre	Wollák Béla
Wallner István	Wollák Soma
Walther Ernő	Wolf D. György
Waltz Antal	Wohlschläger Ferencz
Weidner Kálmán	
Weigl Károly	560 Zachariás Endre
Weinberger Gusztáv	Zbiegnievitz Theofil
540 Weinberger Ignác	Zeffer Béla
Weinreich Gyula	Zemáncsik Sándor
Weisz Ignác	Zerhán Róbert
Weisz Manfréd	Zsemle József.
Weiszbarth József	

Összesítés.

I. Tiszteletbeli tag	28
II. Alapító tag	26
III. Pártoló tag	70
IV. Rendes tag	565
Összesen	<u>689</u>

XVI. Zárszó.

A budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* története alaptásától kezdve, felölelve a lezajlott 25 év minden számot tevő mozzanatát, teljesen befejezve áll az olvasó előtt.

Nemes czélok szolgálatában százak és ezrek törekvése nyer abban kifejezést. E lapok számtalan alkotásokat és sikereket jegyeznek fel és öröndetes bizonyítékát a magyar kereskedő ifjúság rohamos fejlődésének. Fényes lapját fogja képezni e multnak azon hamisítatlan nemzeti szellem és igaz hazafiság, mely e negyedszázados működést átlengi. Tevékenységének hatását tekintve, nemcsak helyi, de országos és nagy nemzeti érdeket szolgált és kivívta magának azon jogot, hogy a magyar kereskedelem történelmében egy nevezetes fejezetet foglaljon el.

Hogy mennyire töltötte be, avagy mily mértékben tölthette volna be hivatását e társulat és hogy mennyire állottak hivatásuk magaslatán a mindenkori választmányok, alkosson ítéletet magának a tisztelt olvasó, ki mindenesetre teljes mértékben fog számolni mindazon nehézségekkel és igen sokszor nem kedvező viszonyokkal, a melyekkel megküzdzeni kellett és ezek tekintetbe vételével fogja bizonyára mérlegelni a tényeket és elért eredményeket is.

Nincs kétség benne, hogy nemcsak e társulat tagjai, nemcsak a fiatal kereskedő nemzedék s a kereskedők általában, hanem e hon minden fia örömmel és megnyugvással veend tudomást e társulat negyedszázados sikeres működéséről és nem fogja megvonni elismerését azon sokaktól, kik e téren is önzetlenül szolgálták a nemzet haladásának szent ügyét. Adja az Ég, hogy a második negyedszázad sikerekben messze túllépje most letűnt elődét.

Isten védő keze és áldása legyen a társulaton!

